

A BUDAPESTI M. KIR.
JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI ÉS
GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

1937/38. TANÉVÉNEK MEGNYITÁSAKOR,
VALAMINT AZ 1936/37. TANÉV ÜNNEPÉLYEIN TARTOTT

BESZÉDEK

ÉS

AZ 1936/37. TANÉVI
ÉVKÖNYV.

OEE Könyvtár
Áll. Fil.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA.

ÁK. 4964 tételszám

Csop. IV száma

JÓZSEF NÁDOR MŰEGYETEM, MECH. TECHNOLÓGIAI INTÉZET 1938

**A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
1936/37. tanévi Rector Magnificusa.
*Dr. Szabó Gusztáv***

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
1936/37. tanévi dékánjai.

Mérnöki és építészmérnöki kar
Dr. Romsauer Lajos

Gépész és vegyészmérnöki kar
vitéz Verebely László

Bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar
Széki János

Mezőgazdasági és állatorvosi kar
Dr. Jármai Károly

Közgazdaságtudományi kar
Dr. Laky Dezső

ELSŐ RÉSZ.

BESZÉDEK.

I.

A M. KIR. JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

1937/38. TANÉVÉNEK AZ 1937. ÉVI OKTÓBER HÓ 9-ÉN TARTOTT
MEGNYITÓ ÜNNEPI KÖZGYŰLÉSÉN MONDOTT

BESZÉDEK.

1.

DR. SZABÓ GUSZTÁV 1936/37. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
BESZÁMOLÓ BESZÉDE

2.

DR GRÓF TELEKI PÁL 1937/38. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
TANÉVMEGNYITÓ BESZÉDE

DR. SZABÓ GUSZTÁV
1936/37. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
BESZÁMOLÓ BESZÉDE.

Királyi Fenségek!
Tekintetes Műegyetemi Tanács!
Tisztelt Ünnepi Közgyűlés!

Hódoló tisztelettel üdvözlöm dr. József kir. herceg, tábornagy Úr Ő Fenségét, valamint dr. József Ferenc kir. herceg és Anna kir. hercegnő Ő Fenségét. Legmélyebb tisztelettel üdvözlöm dr. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter Úr Ő Nagyméltóságát és Bornemissza Géza iparügyi miniszter Úr Ő Nagyméltóságát. Mély tisztelettel köszöntöm dr. Szily Kálmán államtitkár Úr Ő Nagyméltóságát, dr. Tasnády Nagy András államtitkár Úr Ő Méltóságát, dr. Karafiáth Jenő Ő Nagyméltóságát, Budapest Székesfőváros főpolgármesterét.

Tisztelettel üdvözlöm a testvéregyetemek és főiskolák küldöttségeit, a hatóságoknak, a Tudományos Akadémiának, a Szent István Akadémiának és a különböző tudományos és társadalmi egyesületeknek képviselőit s melegen üdvözlöm minden kedves vendégünket.

Szeretettel köszöntöm professzor-társaimat és műegyetemünk ifjúságát, s a mai ünnepi közgyűlést megnyitom.

Az elmúlt 1936/37. tanévnek azokról a fontosabb eseményeiről, amelyek a műegyetem működése szempontjából jelentőséggel bírnak és amelyekről a műegyetemi Szervezeti Szabályzat rendelkezése folytán a műegyetem igazgatásának éléről távozó rektornak meg kell emlékeznie, a következőkben teszek jelentést.

Mint a műegyetem és a magyarországi műszaki felsőoktatás további fejlődésére nézve legnagyobb jelentőségű

eseményről, elsősorban két új tanszéknek a létesítéséről számolok be.

Ugyanis az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. sok évi tapasztalatai alapján meggyőződvn, hogy a korszerű világítási és villamossági ipar a természettudományok, különösen pedig a rendkívüli fejlődési távlatokat feltáró elméleti és kísérleti atomfizika terén a tudományos kutatás legújabb eredményeinek behatóbb gyakorlati alkalmazását — ha valóban fejlődni akar — semmiképen sem nélkülözheti s a tudomány állandó támogatására szorul, a világítási és villamossági ipar helyesen felfogott érdekében, de a hazai tudományos és kultúrélet fejlesztésének vágyától is áthatva, a műegyetemen létesítendő atomfizikai tanszék, valamint annak kísérleti és kutató intézete felállításához és fenntartásához szükséges anyagi eszközök fedezésére alapítványt tett.

E nagyjelentőségű alapítványhoz hasonlóan a Goldberger Sám. és Fiai Rt., valamint dr. Buday-Goldberger Leo, az említett vállalat elnök-vezérigazgatója, a textilipar fejlesztése érdekében egy, a műegyetemen létesítendő textilkémiai tanszék, valamint annak kísérleti és kutató intézete felállításához szükséges anyagi eszközök rendelkezésre bocsátásával szintén egy nagyobb alapítványt tett.

A megnevezett alapítók ezzel a magyar állam szolgálataiban — amelynek mai súlyos helyzetében nincs módja az említett egyetemi tanszékeket és intézeteket a saját anyagi erejéből létesíteni — közérdekű hivatást kívántak teljesíteni.

A két jelentős alapítványt, amelyeket a Kormányzó Úr Ő Főméltósága is jóváhagyott, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr államilag kezeli s a két alapítólevél rendelkezéseinek megfelelő felhasználásukról is ő gondoskodik.

Az így létesített atomfizikai tanszék a gépész- és vegyészmérnöki kar gépészmérnöki osztályába, a textilkémiai tanszék pedig ugyanannak a karnak a vegyészmérnöki osztályába soroztatott be s mindkettőnek a betöltése és megszervezése a most kezdődő tanévben fog megtörténni.

Örömmel számolok be a műegyetem tanári karában az elmúlt tanévben történt azokról az előléptetésekről is, amelyek a műegyetem nyilvános rendes tanárainak a számát ismét gyarapították. Ugyanis a Kormányzó Úr Ő Főméltósága a m.

kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek a műegyetemi tanács javaslatára tett előterjesztésére dr. Stachó Tibor ny. rk. tanárt, a mérnöki osztályhoz tartozó I. számú matematikai tanszék vezetőjét, továbbá dr. Tárczy-Hornoch Antal ny. rk. tanárt, a bánya- és kohómérnöki osztályhoz tartozó bányaméréstani és geodéziai tanszék vezetőjét, valamint Stasney Albert ny. rk. tanárt, az erdőmérnöki osztályhoz tartozó ábrázoló geometriai tanszék vezetőjét és végül dr. Surányi János ny. rk. tanárt, a mezőgazdasági osztályhoz tartozó növénytermesztéstani tanszék vezetőjét a folyó évi június 30-án egyetemi ny. r. tanárokká nevezte ki.

Jelentem továbbá, hogy az 1936/37. tanév folyamán a Kormányzó Úr Ö Főméltósága az elhunyt Buday Barna felsőházi tag helyébe dr. Wellmann Oszkárt, a műegyetem nyilvános rendes tanárát a magyar országgyűlés felsőházának tagjává, dr. Heller Farkas ny. r. tanárt pedig a Kartellbizottság elnökévé nevezte ki.

Örömmel jelentem azt is, hogy a Kormányzó Úr Ö Főméltósága a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. Szűcs Adolf és Laszggallner Oszkár szolgálat-tételre a műegyetemre beosztott középiskolai tanárt az állami középiskolai és a velük egy tekintet alá eső többi tanár részére megállapított és az állami rendszerű VI. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő 10. fizetési fokozatba léptette elő.

Az illetékes szakminiszterek által a műegyetem tanárai közül a múlt tanévben Oltay Károly és Széki János ny. r. tanárok a Mérnöki Tanács tagjaivá;

dr. Bud János ny. r. tanár az Országos Iparügyi Tanács alelnökévé, dr. Heller Farkas, dr. Laky Dezső, dr. Varga József és Wäldér Gyula ny. r. tanárok pedig ugyane tanács szakosztályi elnökeivé, alelnökeivé, illetőleg előadóivá, viszont Finkey József ny. r. tanár, Konkoly-Thege Sándor c. rk. tanár, Liska József c. rk. tanár, dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár, Medgyaszay István magántanár, Mihailich Győző ny. r. tanár, Ratkovszky Ferenc magántanár, Sándy Gyula ny. r. tanár, Söpkéz Sándor ny. r. tanár, dr. Varsányi Emil c. ny. rk. tanár és vitéz Verebélly László ny. r. tanár a szóbanforgó tanács tagjaivá:

Wälder Gyula ny. r. tanár a Fővárosi Közmunkák Tanácsának tagjává;

dr. Czettler Jenő ny. r. tanár az Országos Gazdasági Szakoktatási Tanács ügyvezető alelnökévé;

dr. Dengl János ny. r. tanár a műegyetemi Gazdasági Szaktanárképző Intézet igazgató-tanácsának ügyvezető alelnökévé, dr. gróf Teleki Pál, dr. Egyed István, dr. Imre Sándor, dr. Kuntner Róbert, dr. Czettler Jenő, dr. Doby Géza, dr. Heller Farkas és dr. Pogány Béla ny. r. tanárok, valamint dr. Huszár Géza magántanár az említett igazgató-tanács tagjaivá;

dr. Imre Sándor ny. r. tanár a Gazdasági Szaktanárvizsgáló Bizottság elnökévé, dr. Dengl János ny. r. tanár e bizottság alelnökévé, dr. Czettler Jenő, dr. Doby Géza, dr. Egyed István, dr. Erődi-Harrach Béla, dr. Fellner Frigyes, dr. Groschmid Lajos, dr. Kováts Ferenc, dr. Kuntner Róbert, dr. Nizsalovszky Endre, dr. gróf Teleki Pál, dr. Vonház István, dr. Bud János, dr. Heller Farkas, dr. Laky Dezső, dr. Misángyi Vilmos, dr. Pogány Béla, dr. Putnoky László ny. r. tanárok, valamint dr. Fodor Ferenc c. ny. rk. tanár és végül dr. Huszár Géza, dr. Luckhaub Gyula, dr. Száhlender Lajos és dr. Vincze Frigyes magántanárok az említett bizottság tagjaivá;

dr. Schandl József, dr. Szabó Zoltán, dr. 'Sigmund Elek és dr. Szabó Gusztáv ny. r. tanárok a Mezőgazdasági Kísérletügyi Tanács tagjaivá;

dr. Czettler Jenő ny. r. tanár és dr. Varga Imre c. ny. r. tanár az Országos Gyakorlati Közigazgatási Vizgabizottság elnökhelyetteseivé, dr. Egyed István, dr. Imre Sándor, dr. Márffy Ede és dr. Laky Dezső ny. r. tanárok viszont a vizgabizottság tagjaivá;

dr. Kuntner Róbert ny. r. tanár a Hites Könyvvizsgálókat Képesítő Bizottság társelnökévé;

dr. Konkoly-Thege Gyula c. rk. tanár a Statisztikai Vizgabizottság helyettes elnökévé;

dr. Laky Dezső ny. r. tanár az Árelemző Bizottság elnökévé, dr. Kuntner Róbert ny. r. tanár, továbbá dr. Varsányi Emil c. ny. rk. tanár, valamint dr. Surányi-Unger Tivadar és dr. Vér Tibor magántanárok a bizottság alelnökeivé, dr. Ihrig

Károly, Vajda Ödön, dr. Varga József és dr. Vuk Mihály ny. r. tanárok és dr. Andreich Jenő magántanár a szóbanforgó bizottság tagjaivá;

dr. 'Sigmund Elek ny. r. tanár az Állandó Központi Talajjavító Bizottság elnökévé, dr. Lóczy Lajos, dr. Steinecker Ferenc, dr. Szabó Gusztáv ny. r. tanárok, valamint dr. Ballenegger Róbert és dr. Réthly Antal c. ny. rk. tanárok az említett bizottság tagjaivá;

dr. 'Sigmund Elek, dr. Vuk Mihály, dr. Steinecker Ferenc, dr. Wellmann Oszkár ny. r. tanárok az Állandó Felülbíráló-tanács rendes tagjaivá;

dr. Vér Tibor magántanár a Nemzeti Önállósítási Tanács tagjaivá;

dr. báró Kaas Albert ny. r. tanár a Pestvármegyei Duna-völgy-Lecsapoló és Öntöző Társulat, valamint a Tisza-Szamosközi Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat miniszteri biztosává;

dr. Hüttl Dezső ny. r. tanár a Külföldi Magyar Intézetek Kuratóriumának tagjaivá;

dr. Szily Kálmán államtitkár, dr. Szabó Gusztáv és dr. Hüttl Dezső ny. r. tanár pedig az Országos Ösztöndíjtanács intéző bizottságának tagjaivá;

dr. Czettler Jenő ny. r. tanár az Országos Közoktatási Tanács mezőgazdasági oktatási szakosztálya elnökévé;

Sváb Gyula ny. r. és dr. Lechner Jenő c. ny. rk. tanár az Országos M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság tagjaivá;

dr. Deseő Dezső ny. r. tanár az Országos Testnevelő Tanárvizsgáló Bizottság tagjaivá;

dr. Gimesi Nándor c. ny. rk. tanár az Országos Mozgókép-vizsgáló Bizottság tagjaivá;

Rohringer Sándor ny. r. tanár a budapesti Horthy Miklós Kollégium igazgatótanácsának elnökévé, dr. Dengl János, dr. Doby Géza, dr. Steinecker Ferenc, dr. Zimmermann Ágoston, dr. Hüttl Dezső, dr. Misángyi Vilmos és Oltay Károly ny. r. tanárok pedig az igazgatótanács tagjaivá nevezettek ki.

E kinevezésekkel kapcsolatban emlékezem meg azokról a kitüntetésekről is, amelyekben a műegyetem tanárai az elmúlt tanévben részesültek s amely kitüntetések a következők.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága vitéz Verebélly László ny. r. tanárnak a bánhidai villamos erőmű építése, illetve a budapest-hegyeshalmi vasúti fővonal villamosítása körül a m. kir. államvasutak szakértő tanácsadójaként kifejtett értékes és eredményes munkásságáért a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta, továbbá dr. Kossalka János ny. r. tanárt, a Budapesti Mérnöki Kamara volt elnökét, a kamara élén és a mérnöki társadalom érdekében sok éven át kifejtett kiváló szolgálataiért, Finkey József ny. r. tanárt pedig az ércutatás és ércbányatermelés terén kifejtett eredményes és értékes munkásságáért elismerésének kifejezésével tüntette ki.

A m. kir. iparügyi miniszter az Országos Ipari és Kereskedelmi Oktatási Tanácsban kifejtett buzgó és értékes munkásságukért dr. Hüttl Dezső, Sándy Gyula, dr. Szabó Gusztáv, dr. Dengl János és dr. Fellner Frigyes ny. r. tanároknak, valamint dr. Varsányi Emil c. ny. rk. tanárnak, dr. Szakáll Zsigmond és dr. Vincze Frigyes egyetemi magántanároknak köszönetét és elismerését fejezte ki.

De e hazai kitüntetések mellett nem hagyhatom említetlenül azt a nemzetközi jelentőségű elismerést sem, amelyben dr. gróf Teleki Pál ny. r. tanár részesült a Szellemi Együttműködés Nemzetközi Bizottsága részéről azáltal, hogy kiváló tudományos munkásságának és nagy tapasztalati tudásának, valamint a szellemi együttműködés nemzetközi szervezete részére eddig is már több ízben tett értékes szolgálatainak elismerésüül az említett nemzetközi bizottság tagjává választott meg.

Mindezek a kinevezések és kitüntetések a műegyetem különös örömeire szolgálnak, mert a műegyetem tanárainak tudományos és közéleti sikerei a műegyetemnek, hazánk ez egyetlen műszaki és gazdaságtudományi egyetemének a tekintélyét is gyarapítják.

Ez inkább közéleti vonatkozású kitüntetések után őszinte örömmel teszek jelentést azokról az elismerésekről, amelyek a műegyetem tanárait szorosan vett tudományos és irodalmi munkásságuk sikere folytán az elmúlt tanévben érték.

Igy elsősorban jelentem, hogy a Magyar Tudományos Akadémia az 1937. évi nagyjuttalmát dr. Zechmeister László műegyetemi magántanárnak, az Akadémia III. osztálya leve-

lező tagjának ítélte oda a carotinoidokra és polysaccharidokra vonatkozó dolgozataiért, a Marczibányi-mellékjutalommal pedig dr. Pogány Béla ny. r. tanárt, az Akadémia III. osztályának rendes tagját tüntette ki „A Krypton I. szinkép főleg ultravörös vonalainak Zeeman felbontásairól“ és „Az Argon I., Krypton I. és Xenon I. szinkép vonalainak Zeeman felbontásairól“ című tanulmányaiért, a Weiss Fülöp-jutalommal vitéz dr. Surányi-Unger Tivadar magántanárnak a „Magyar nemzetgazdaság és pénzügy“ című munkáját, a Budapest székesfőváros által alapított természettudományi jutalommal pedig dr. Papp Ferenc magántanárnak „A budapesti melegforrások“ című munkáját tüntette ki, továbbá dr. Rados Gusztáv nyug. műegyetemi ny. r. tanár, akadémiai rendes tagot az Akadémia III. osztályába tiszteleti taggá, dr. Hoór-Tempis Móric c. ny. rk. tanár, akadémiai levelező tagot pedig az Akadémia III. osztályába rendes taggá s végül vitéz Verebély László ny. r. tanárt ugyancsak az Akadémia III. osztályába levelező taggá választotta meg.

A Kir. Magyar Természettudományi Társulat a megüresedett elnöki tisztségre dr. Zimmermann Ágoston egyetemi ny. r. tanárt választotta meg.

A műegyetemi tanács e kitüntetések is büszkén és a belőlük reásugárzó dicsőség folytán teljes elismeréssel jegyzi fel évkönyveiben.

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek a műegyetemi tanács javaslata alapján tett előterjesztésére az elmúlt tanévben dr. Ballenegger Róbert, vitéz dr. Bittera Miklós, dr. Gimesi Nándor, dr. Konkoly-Thege Sándor, dr. Köves János, dr. Réthly Antal, dr. Schrodtt István és dr. Szűcs Adolf műegyetemi magántanároknak az egyetemi rendkívüli tanári címet adományozta, a szakirodalom művelése és az egyetemi oktatás terén szerzett érdemeik elismeréséül.

Az 1936/37. tanévben a műegyetemen a következők nyertek magántanári képesítést:

a mérnöki osztályon dr. Álgay-Hubert Pál, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának alelnöke, dr. Barta József miniszteri főmérnök és dr. Korányi Imre máv. főmérnök;

a vegyészmérnöki osztályon dr. lokodi Sándor Zoltán műegyetemi adjunktus, meghívott szakelőadó és dr. Sólyom

Barna Zoltán a Hungária Guttapercha és Gumigyár műszaki igazgatója;

a mezőgazdasági osztályon dr. Bodor Antal az Országos Földhitelintézet nyug. főtitkára és a Faluszövetség volt igazgatója, dr. Husz Béla m. kir. kertészeti tanintézeti rendes tanár és dr. Kadocsa Gyula m. kir. kísérletügyi igazgató;

az állatorvosi osztályon dr. Sályi Gyula az Orsz. Állategészségügyi Intézethez beosztott m. kir. állatorvos és dr. Urbányi László műegyetemi tanársegéd;

a közigazgatási osztályon Buday Béla nyug. kereskedelemügyi államtitkár és dr. Theiss Ede miniszteri műszaki tanácsos.

A múlt tanévben avattuk fel egy külön ebből az alkalomból tartott ünnepi közgyűlés keretében dr. Świętosławski Wojciech lengyel vallás- és közoktatásügyi minisztert is a műegyetem gépész- és vegyészmérnöki karán a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává. Dr. Świętosławski Wojciech, aki mint Lengyelország vallás- és közoktatásügyi minisztere, hazája művelődéspolitikai ügyeinek a legfőbb irányítója, a műszaki tudományoknak a lengyel határokon túl is ismert kiváló munkása és fejlesztője is. A nevezett annakidején mint a varsói műegyetem fizikai vegytani tanszékének vezetője, majdpedig az említett műegyetem rektora, jelenleg pedig mint a lengyel tudományos akadémia alelnöke, igen élénk részt vesz a nemzetközi tudományos munkálatokban.

Dr. Świętosławski Wojciechnek a tiszteletbeli műszaki doktori címmel való kitüntetésével a Magyarország és Lengyelország között fennálló és sokszázados történelmi, valamint művelődési kapcsolatokon alapuló baráti viszony, illetőleg a nemrégiben ebből fakadt „kulturális egyezmény”-ben mindkét részről egységesen kifejezésre jutott szellem méginkább megerősítést nyert, illetőleg e szellem egyik előharcosának a kitüntetésével mintegy megpecsételtetett.

Az elmúlt tanév végén meg kellett válnunk Söpkéz Sándor műegyetemi ny. r. tanártól, a mérnöki osztályhoz tartozó II. sz. elektrotechnikai tanszék vezetőjétől, mert szolgálati idejét és 70. életévét is már betöltvén, az 1937. évi július hó 1-én a saját kérelmére véglegesen nyugalomba helyeztetett.

A műegyetemi tanács őszinte sajnálattal vált meg Söpkéz Sándortól, aki három évtizeden át folytatott tanári munkásságával s a műegyetem átszervezését megelőző időben végzett dékáni, illetőleg rektori működése alatt mindig a műegyetem érdekében és a műszaki oktatás színvonalának az emeléséért fáradozott.

Sajnálattal kell e helyt jelentenem azt is, hogy Warga László egyetemi ny. r. tanár a mult tanév kezdetével lemondott az építészmérnöki osztályhoz tartozó Városépítéstani Intézet vezetéséről, amelyet az egész műegyetemet lekötelező és önfeláldozó fáradozással nyugdíjbavonulása után két tanéven át vezetett. A műegyetemi tanács a legteljesebb mértékben értékeli Warga Lászlónak a Városépítéstani Intézet élén folytatott fáradhatatlan, kiváló munkásságát és őszinte meleg hálával gondol arra a rendkívüli segítségre, amellyel lehetővé tette, hogy a műegyetemnek az 1934. évi X. t.-c.-kel történt átszervezése után is, az első évek átmeneti nehézségeit legyzőzve, az ideiglenesen megszüntetett városépítéstani tanszéknek a műegyetemi hallgatók képzése szempontjából nélkülözhetetlen munkásságát a Városépítéstani Intézet keretében lehetett tovább folytatni.

A műegyetemen működő segédtanerők közül az elmúlt tanévben Pocsabay János műegyetemi adjunktus, aki a bányász- és kohómérnöki osztályhoz tartozó bányaméréstani és geodéziai tanszéken teljesített szolgálatot, betegségéből folyó szolgálatképtelensége folytán nyugalomba helyeztetett. Ez alkalmából a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, a műegyetemi tanács előterjesztésére, a nevezettnek két évtizedet meghaladó állami szolgálata alatt teljesített buzgó és eredményes működéséért elismerését fejezte ki.

Ezek bejelentése után meghatott szomorúsággal emlékezem meg arról a gyászról, amely a műegyetemet dr. Ilosvay Lajosnak, a műegyetem ny. r. tanári címmel és jelleggel felruházott nyugalmazott tanárának és tiszteletbeli doktorának, az elmúlt tanév elején történt elhunytával érte.

Dr. Ilosvay Lajos rövid megszakítással közel öt évtizeden át szolgálta a műegyetemet, amelynek igazgatásában is csaknem másfél évtizedig működött közre s nyugalomba vonulása

után is lankadatlan erővel és nem csüggedő lélekkel továbbra is fáradhatatlanul résztvett a műegyetemi oktatásban.

Halála nemcsak a műegyetemet, hanem az egész magyar tudományos világot és a magyar társadalmat is mély gyászba borította. Legyen áldott az emlékezete.

E fájdalmas veszteségek után örömmel emlékezem meg arról, hogy a mult tanév végén töltötte be vitéz dr. József kir. herceg, tábornagy úr Ő Fensége, aki a műegyetemen a műszaki tudományok tiszteletbeli doktora, életének 65. évét. Tartsa meg a Mindenható Ő Fenségét még sok hosszú éven át csorbítatlan lelki és testi erőben, hogy az a lelkes szeretet, amellyel a kir. herceg magyar hazánk igazságáért és ezeréves szent jogainkért folytatott nehéz küzdelmeinkben is mindjárt előljárt és a hazaszeretben valamennyiünknek példát mutatott, a magyar nemzetnek igaz hasznára még nagyon sok sikert és gazdagon gyümölcsöző eredményeket teremhessen.

Jelentem továbbá, hogy a mult tanévben ünnepelte meg a műegyetem állatorvosi osztálya — a rendelkezésre álló anyagi erők elégtelensége folytán csak szerény keretek között — a magyarországi állatorvosi felsőoktatás 150 éves jubileumát.

Az állatorvosi osztály ez évforduló alkalmából egy monografikus emlékkönyvet is adott ki, továbbá megszervezte az állatorvosi osztály múzeumát, valamint az osztály Rottenbiller-utcai telepe kertjében néhai Tolnay Sándor volt egyetemi tanárnak, az állatorvosi oktatás megszervezőjének az emlékére egy emlékkutat építtetett s az említett jubileumkor rendezett ünnepély keretében néhai dr. Hutýra Ferencnek, a volt m. kir. állatorvosi főiskola egykori rektorának a szobrát is leleplezte, amelynek az elkészítésére a magyar állatorvosok áldozatkészsége adott módot.

Mínthogy pedig a hazai állatorvosi felsőoktatás tulajdonképeni megalapítója II. József, az állatorvosi osztály az ő emlékét is megfelelő módon akarván megörökíteni, a hajdanai uralkodó korhű művészi arcképét kifüggesztette az állatorvosi osztály dísztermében. Erre a célra az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeumhoz tartozó Magyar Történelmi Arcképcsarnok tulajdonában levő és van der Puyl németalföldi festőtől származó nagyméretű olajfestésű arcképet engedte át letétként az említett múzeum igazgatósága az állatorvosi osztály részére.

Megemlítem, hogy a hazai állatorvosi felsőoktatás 150 éves évfordulójának nemzetközi jelentősége volt, mert Magyarország az állatorvosi felsőoktatásnak az 1787. évben történt megszervezésével megelőzte mind a müncheni, berlini és londoni állatorvosi főiskola megalapítását, mind pedig a jelenlegi utódállamok hasonló felsőoktatásügyi intézményei állatorvosi fakultásainak a világháború után történt megszervezését. Ennek a 150 éves évfordulónak megünneplése tehát ismét az egész nemzetközi tudományos világ előtt a leghatásosabban tett tanubizonytságot hazánk nagy kulturális fölényéről.

Mint a műegyetem szervezetével kapcsolatos változásokat jelentem a következőket:

a mult tanévben a mérnöki osztályhoz tartozó eddigi I. középítéstani tanszék elnevezése magasépítéstani tanszékre, az építészmérnöki osztályhoz tartozó eddigi II. középítéstani tanszék elnevezése pedig épületszerkezetani tanszékre változtatott meg s ezzel kapcsolatban a mérnöki, illetőleg az építészmérnöki osztály tanrendeje is megfelelően módosított;

a műegyetemen üresedésben levő tanszékek közül a mult tanév végén a mérnöki osztályhoz tartozó s előbb említett magasépítéstani, valamint a vegyészmérnöki osztályhoz tartozó kémiai fizikai tanszék betöltésére iratott ki pályázat, s e pályázatoknak az elbírálása folyamatban van;

egy VII. fizetési osztályú adjunktusi állás az építészmérnöki osztályon VII. fizetési osztályú intézeti tanári állássá szerveztetett át s erre Lechner Lóránd műegyetemi adjunktus a VII. fizetési osztályba intézeti tanárrá neveztetett ki;

a lengyel kormány a magyar-lengyel kulturális egyezmény értelmében elősegíteni kívánván a magyar egyetemeken a lengyel nyelv s irodalom fokozottabb mértékben való tanítását, a műegyetemen tartandó lengyel nyelvi előadások céljára egy lengyel lektort küldött ki Zaleski Zbigniev személyében.

Örömmel jelentem, hogy az 1935/36. tanév végén megindított előkészítő munkálatok eredményeképen a mult hónapban tartottuk meg a műegyetem által Sopronban létesített Nyári Egyetem első tanfolyamát, amelynek augusztus hó 1-én a soproni városház dísztermében tartott ünnepélyes megnyitását a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselőjében dr.

Szily Kálmán m. kir. titkos tanácsos, államtitkár, továbbá Sopron város nevében dr. Sopronyi Thurner Mihály polgármester, a műegyetem részéről pedig dr. Szabó Gusztáv rektor, valamint Széki János a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar dékánja mondott beszédet s az ünnepélyen jelenlevő nagy és előkelő közönség lelkesedése nyilvánvalóvá tette, hogy a Nyári Egyetem első tanfolyama a siker jegyében kezdődött.

Annak a tervnek megfelelően, hogy a Nyári Egyetem egyes tanfolyamain évenként a műegyetemnek más és más karához tartozó szakelőadások foglalják el a főhelyet s az ezekhez szükséges előismereteket egyes népszerű előadások közölgék a hallgatósággal, a most lezajlott első tanfolyam középpontjában a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar szakelőadásai állottak, a hallgatóság érdeklődési körének kiismerése végett azonban ezen az első tanfolyamon a műegyetem valamennyi kara közreműködött, az említett előismereteket felölelő népszerű előadások helyett igen változatos tárgyú szakelőadások tartásával.

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar tanárai közül Fekete Zoltán, Róth Gyula, dr. Tárczy-Hornoch Antal és dr. Vitális István ny. r. tanárok, továbbá Sébor János ny. rk. tanár, valamint Esztó Péter és dr. Romwalter Alfréd ny. rk. tanári címmel felruházott intézeti tanárok, a műegyetem többi karának tanártestülete részéről pedig Csányi Károly, dr. Pogány Béla, Rohringer Sándor, Schimanek Emil, dr. 'Sigmund Elek, dr. Deseő Dezső, dr. Erődi-Harrach Béla, dr. Fellner Frigyes, dr. Imre Sándor, dr. Kováts Ferenc, dr. Reichenbach Béla, dr. gróf Teleki Pál, Vajda Ödön ny. r. tanárok tartottak igen magas színvonalú előadásokat.

Ezeken kívül még vitéz Bartha Andor hadmérnök-alezredes, vitéz dr. Bokor Rezső műegyetemi magántanár, dr. Mártonffy Károly miniszteri tanácsos, egyetemi magántanár, dr. Schuller Dezső székesfővárosi alpolgármester, dr. Szádeczky-Kardoss Elemér egyetemi magántanár, műegyetemi meghívott szakelőadó, Szigeth Gábor a székesfővárosi gázművek igazgatója, műegyetemi magántanár, dr. Vargha Ferenc a MFTR. hajózási előadója, dr. Verő József műegyetemi magántanár, valamint dr. Viola Rezső és Voitsik Lipót székesfővárosi mű-

szaki főtanácsosok voltak szívesek a tanfolyamon előadásokat tartani.

A tanfolyamon tartott szakelőadások száma összesen 64, az egyéb tárgykörökből tartott előadások pedig összesen 38 órát vettek igénybe.

A tanfolyamra beiratkozott hallgatók száma 499 volt s ezeknek 81%-a Sopronból és Sopron környékéről, 12%-a Budapestről, 7%-a pedig a távolabbi vidékről került ki.

A tanfolyam hallgatói igen szívesen vettek részt a Soproni Idegenforgalmi Iroda által rendezett kirándulásokon és a tanfolyam estélyein is.

A tanfolyam záróünnepélyét augusztus hó 17-én tartottuk meg, amelyen dr. Czettler Jenő prorektor, a Nyári Egyetem tanulmányi bizottságának elnöke mondott záróbeszédet, dr. Romwalter Alfréd egyetemi ny. rk. tanári címmel felruházott intézeti tanár, a tanfolyam igazgatója pedig beszámoló beszédet tartott, a hallgatóság köszönetét viszont Szász Arisztid mérnök tolmácsolta.

A tanfolyam befejezése után augusztus hó 19-én a hallgatóság egy csoportja a tanfolyam vezetőségével Nagycenkre utazott s ott gróf Széchenyi István sírjára dr. Czettler Jenő emlékbeszéde után koszorút helyezett.

A Nyári Egyetem ez első tanfolyamának szép sikeréért az előadók rendkívüli ügyszereteten és a hallgatóság lelkes szorgalmán kívül főleg dr. Czettler Jenő prorektor úrnak, mint a Nyári Egyetem tanulmányi bizottsága elnökének, Széki János ny. r. tanár úrnak, mint a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar mult tanévi dékánjának, továbbá dr. Márffy Ede és dr. Tárczy-Hornoch Antal ny. r. tanár uraknak mondhatunk köszönetet, akik fáradságot nem kímélve működtek közre a tanfolyam megszervezésében, de teljes elismeréssel kell adóznunk a Soproni Idegenforgalmi Iroda igazgatójának. Pötschacher Rudolfnak is azért, hogy a tanfolyam előadóinak és hallgatóinak kifogástalan elszállásolásáról példás lelkiismeretességgel gondoskodott s ezáltal nagy mértékben elősegítette a tanfolyam rendezésének igen nehéz munkáját.

Mint a jövő szempontjából fontos eseményt említem meg azt, hogy a műegyetemi tanács az elmúlt tanévben a mérnöki, az építészmérnöki, a gépészmérnöki, a vegyészmérnöki, a

bánya- és kohómérnöki, az erdómérnöki, továbbá a közgazdasági és kereskedelmi, valamint a közigazgatási osztály egy-egy kiküldöttéből bizottságot alakított, avégett, hogy ez az osztályközi bizottság tegyen javaslatot egyrészt a műszaki osztályok hallgatói gyakorlati kiképzésének, másrészt pedig a mérnöki továbbképzésnek a megszervezésére nézve.

Ugyancsak osztályközi bizottságot alakított a műegyetemi tanács a műegyetemen megszervezendő alkalmazott természettudományi doktorátus létesítésének és e doktorátus szabályzata tervezetének az előkészítésére.

Ezekkel az eseményekkel kapcsolatban jelentem továbbá, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a műegyetem mezőgazdasági osztályán megszervezendő Mezőgazdaságpolitikai Intézet Szabályzatát, amelyet a műegyetemi tanács a mult tanév elején állapított meg, jóváhagyta.

S itt említem meg azt is, hogy mivel a műegyetemi Testnevelési Szabályzatnak a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által való jóváhagyása, illetőleg megerősítése a mai napig még mindig nem történt meg, a műegyetemi karközi testnevelési bizottság javaslatára addig is, amíg az említett szabályzattervezet jóváhagyatik, illetőleg megerősítést nyer, a műegyetemen folyó kötelező testnevelés ügye a rektori tanács határozatával érvénybe léptetett ideiglenes szabályzat rendelkezései alapján intéztetik.

Örömmel jelentem, hogy a műegyetem gépészmérnöki osztályához tartozó aerodinamikai tanszékkal kapcsolatban létesített intézet építkezése az elmúlt tanévben annyira előrehaladt, hogy az intézet főépülete és a szükséges műhelyek egy része már mintegy félév óta tető alatt van s a légügyi kísérletek céljára szolgáló nagyszabású szélcsatorna és a műhelyek kiegészítő része is rövid idő alatt elkészül, úgyhogy az említett aerodinamikai intézet a repülésügy óriási fejlődése folytán napról-napra fontosabbá váló kísérleti munkásságát a közel jövőben már meg is kezdheti.

A műegyetem budapesti karaí valamennyi osztályának egy központi telepen való elhelyezése érdekében kezdett s rendkívüli, főleg anyagi, illetőleg pénzügyi természetű nehézségekkel küzdő törekvésünk is reményre bátorít, amely körülmény főleg a szóbanforgó központosítással elválaszthatatlanul

összekapcsolt új építkezések előkészítő munkálatainak megindítására és vezetésére alakított bizottság s különösen e bizottság elnöke, Rohringer Sándor műegyetemi ny. r. tanár úr fáradhatatlan buzgalmának és lelkes kitartásának köszönhető.

Mind neki, mind pedig a bizottság tagjainak fáradozásukért a műegyetemi tanács nevében e helyt is hálás köszönetet mondok.

Mínthogy a műegyetem mezőgazdasági osztályának mindezeideig még nincs önálló kari könyvtára, amelyre pedig az említett osztálynak a műegyetemi karok, illetőleg osztályok szóbanforgó központosításának megvalósításáig feltétlenül szüksége van, mert sem az osztály tanárai, sem pedig hallgatói nem nélkülözhetik ezt a jelentős szellemi erőforrást, a mezőgazdasági osztály önálló könyvtárának megszervezésére és megfelelő elhelyezésére a mult tanévben szintén megtettük a kezdő lépéseket.

A műegyetem központi telepének kertjében még a mult év tavaszán megkezdett rendezési és átalakítási munkálatok, amelyeknek az irányításáról Rohringer Sándor műegyetemi ny. r. tanár úr volt szíves gondoskodni, a fővárosi kertészet terve alapján és részben a fővárosi kertészet munkásai, részben pedig a műegyetemi gazdasági hivatal által elvégzettetek s jelenleg a két év előtti gazos és meglehetősen elhanyagolt park rendbe van hozva és a fővárosi kertészet szerint is egyike a főváros legszebb nyilvános kertjeinek.

A székesfővárosi kertészet említett támogató közreműködéséről, valamint Rohringer Sándor tanár úrnak a szóbanforgó átalakítási és rendezési munkálatok ilyen sikeres befejezését eredményező lelkes és erélyes közreműködéséről itt is hálásan emlékezem meg.

Megemlítem még, hogy a mezőgazdasági osztályra beiratkozott hallgatók gyakorlati kiképzése, elsősorban a műegyetemi tangazdaság rendszeres látogatásának lehetővé tétele végett a Magyar Waggon- és Gépgyár Rt.-től egy 32 személyes Rába Krupp 03N típusú autóbust szerezünk be.

A műegyetem mult tanévi karitatív munkásságát illetően jelentem, hogy a műegyetemi hallgatók szociális ügyeinek hivatalos központi vezetésére és mindennemű segélyezés nyilvántartására annakidején létesített Műegyetemi Diák-

jóléti Iroda adatai szerint a múlt tanévben összesen 1080 hallgató részesült 74,740 P 50 fillér összegű tandíjmentességben, 243 hallgató pedig 7435 P összegű laboratóriumi díjmentességben, továbbá 1257 hallgató 71,597 P 36 fillér összegű különféle segélyekben, valamint 303 hallgató 23,870 P összegű ösztöndíjban.

Ezenfelül a műegyetemi Diákjóléti Iroda útján a múlt tanévben a mérnöki és építészmérnöki, valamint a gépész- és vegyészmérnöki kar hallgatóinak a segélyezésére együttesen 20,144 P 43 fillért, a bányá-, kohó- és erdőmérnöki kar hallgatói részére 8677 P 72 fillért, a mezőgazdasági és állatorvosi kar hallgatói részére 11,872 P 70 fillért, a közgazdaságtudományi kar hallgatói részére pedig 15,745 P 90 f-t használtunk fel, amely összegek a segélyezésre érdemes szegénysorsú hallgatóknak részint mint menza-segélyek, részint pedig mint tandíj-, illetőleg szigorlati segélyek és kölcsönök utalványoztattak ki.

A Sopronban elhelyezett bányá-, kohó- és erdőmérnöki kar internátusában pedig az elmúlt tanévben 39 ottani hallgató nyert elhelyezést havi 6.50 P díjért.

A műegyetemi Diákjóléti Iroda munkásságának nagy körütekintést és hozzáértést igénylő vezetéséért részint Oltay Károly ny. r. tanár úrnak tartozunk teljes elismeréssel és hálás köszönettel, aki a műegyetem Budapesten elhelyezett karai hallgatóinak szociális ügyeit vezeti, ügyvezető alelnöki minőségben már évek óta működik, részint pedig Solt Béla ny. r. tanár úrnak, aki a soproni bányá-, kohó- és erdőmérnöki kar hallgatóinak ilyen természetű ügyeivel foglalkozik.

Teljes elismeréssel akarok megemlékezni a Műegyetemi Orvosi Rendelő-Intézet múlt tanévi működéséről is.

A múlt tanévi tapasztalatok szerint a gyógykezelés céljából jelentkezett beteg hallgatók az eddiginél fokozottabb mértékben foglalkoztatták orvosainkat, a testnevelés alól felmentést kérők viszont kisebb számban jelentkeztek. Ennek valószínűleg az az oka, hogy az ifjúság egyrészt a gazdasági körülmények folytán jobban rászorul az orvosi rendelő-intézetre, tehát a műegyetem egészségügyi támogatására, másrészt az ifjúságban fokozódott a bizalom az intézettel szemben s amint gyakran lehet hallani, csak hálával és büszkeséggel

nyilatkoznak a műegyetem tanácsáról, mint az intézet fenn-tartójáról; hálával, hogy testi bánatalmaikra gyógyírt kaphatnak és büszkeséggel, mert ilyenben más egyetemeken nem részesülhetnének. Ez a hála és büszkeség bizonyosfokú kötelességtudást és a saját egyéni jóvoltuk helyes felfogását termeli ki bennük.

Az általános vizsgálatra kötelezett hallgatók — figyelembevételével, hogy a nőhallgatók jelentkezése fakultatív — majdnem 100%-ban eleget tettek megjelenési kötelezettségüknek.

Örvendetes jelenségnek kell tartanunk a kötelező testnevelés alól felmentettek számának csökkenését, az előző évekhez viszonyítva. Háborús évfolyamokról van szó, amelyekről az az általános hiedelem, hogy izgalmas légkörben, rossz gazdasági viszonyok között születtek, tehát mindezek nyomot kellett hogy hagyjanak fizikumukban; ha az általános fejlődés szempontjából e nyomok észlelhetők is, mégis testnevelési szempontból, még katonai szemüvegen át ítélve is, komolyan kóros állapotok, avagy fejlődési rendellenességek, amelyek a testedzés alól való felmentést vonták volna maguk után, a hallgatók csak nagyon kis százaléknál voltak megállapíthatók.

Ennek okát abban lehet találni, hogy a háborút követő években erős sportszellem fejlődött ki, amely bizonyosfokú higiénikus követelményeket is támasztott, szélesebb körben terjedt el és magával hozta a higiénikus gondolkodást. A cse-csemőgondozás megreformálása, az elemi és középfokú iskolák egészségvédelmi intézkedései ki kellett hogy termeljék a főiskolák és egyetemek mai fiataljait, akik előtt már nem újság a praeventio, és akik a kötelező orvosi vizsgálatokat már egészen természetesnek tartják, sőt annak értékét önmagukra nézve felismerik és nagy megértéssel fogadják.

E szép eredmény elérésében nagy része van dr. Frey József főorvosnak, a Műegyetemi Orvosi Rendelő-Intézet vezetőjének, aki a legnagyobb hozzáértéssel és szakszerűséggel, valamint szeretettel irányítja az említett intézetben vele együtt valóban önfeláldozóan működő szakorvosok áldásos munkásságát.

Kedves kötelességemnek teszek eleget, amikor a Budapesti Egyetemi Énekkarok sikereiről is beszámolok.

Ez a zenei együttes az elmúlt évben töltötte be fennállásának 30. évét. Ez alatt az idő alatt kettős működést fejtett ki: ápolta a magyar dalt, különösen az ősi magyar népdalt, művelte az énekkari előadóművészetet, de emellett mindig ott lebegett előtte egy rendkívül fontos nemzeti cél is, a nemzeti propaganda szolgálata a külföldön, amelynek nagyon hatásos eszköze épen a magyar dal. Az egyetemi ifjúság önzetlen lelkesedése, párosulva a mi gyönyörű magyar dalunkkal, mindenkor megtalálta az utat még a legelzárkózottabb külföldi hallgatóság szívéhez is.

Az említett zenei együttes a multban számos külföldi hangversenyen mutatta be a magyar zene klasszikus és modern mesterműveit, valamint a magyar népdalokat, katonadalokat és diákénekeket. Berlin, Róma, München, Bécs és Lipcse zenekedvelő közönsége ép oly elragadtatással hallgatta a magyar zenét, mint ahogyan Észtország, Finnország és a skandináv államok népei csodálattal adóztak az egyetemi és műegyetemi hallgatókból alakított énekkarok nagyszerű teljesítményeinek. Az 1925-ös római Szent Évnek egyik kimagasló magyar dicsősége volt, amikor a Budapesti Egyetemi Énekkarokra esett a választás, hogy a Pápai Mise alatt énekeljenek a világ minden részéből összesereglett zarándokok előtt. A pápai diploma és a Szent Évi Érdemkereszt volt ennek a hangversenynek a jutalma. Két évvel később megint Olaszországba utaztak, ahol a firenzei egyetemen és a római egyetem nagytermében adták elő a magyar zene remekeit. Ezt követően, mint Mussolini személyes vendégei, a miniszterelnöki palotában adtak hangversenyt, majd az olasz rádióban énekeltek.

Amennyire népszerűek külföldön, annyira rajonganak értük Magyarországon. Nincs nagy magyar zenei ünnepély, amelyen ez a hatalmas zenei együttes meg ne szólaltatná a nemzet örömet, fájdalmát. A budapesti rádió gyakran szerepelteti őket és számos esetben filmre is felvették előadásait. 1936-ban Bécsben, Koppenhágában, Varsóban stb. énekeltek nagy sikerrel.

Ez a zenei együttes 1937. január és február havában Londonban és az Északamerikai Egyesült Államok nagyobb városaiban 20 hangversenyt rendezett. Ennek az amerikai útnak egészen különös jelentősége volt általános magyar

szempontból is, hiszen Amerikában sok százezer magyar él, akiknek a magyarországi egyetemi ifjúság ajkán felcsendült magyar dal felejtethetetlen élményt jelentett s ha ennek más eredménye nem volna, csak az, hogy megerősödött bennük a magyar nemzeti öntudat, amely parancsoló kötelességükké teszi azt, hogy új hazájukban se szűnjenek meg a magyarság érdekeit szolgálni, az amerikai hangverseny-körút a legszebb sikert könyvelheti el. A szóban forgó zenei együttes vezetősége beszámoló jelentésében örömmel állapította meg, hogy az amerikai magyarság mindenütt kifejezte a magyar nemzethez való őszinte ragaszkodását, sőt Magyarország utáni vágyakozását is. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr szintén örömmel vette tudomásul az amerikai hangverseny-körút alkalmával elért sikereket s felkérte a Pázmány Péter-tudományegyetem és József Nádor Műegyetem tanácsát, hogy elismerő iratát megfelelő ünnepélyes módon nyújtsa át a Budapesti Egyetemi Énekkarok karigazgatójának, Vaszy Viktor zeneművészeti főiskolai tanárnak, valamint Láng Elemér székesfővárosi mérnök, énekkari elnöknek, s egyúttal tolmácsolja elismerését az Amerikában járt egész együttesének, különösen kiemelve dr. Goreczky Ferenc énekkari pénztáros fáradhatatlan munkásságát.

Hálásan emlékezem meg azokról az adományokról is, amelyekben a műegyetemnek az elmúlt tanévben rész volt.

A Magyar Általános Kőszénbánya Rt. tatabányai bányai igazgatósága a műegyetem bánya- és kohómérnöki osztályához tartozó bányagéptani tanszéknek a bányamérnökök kiképzésénél egy eddig nélkülözött, igen értékes aknaszállítógépmodellt ajándékozott.

A megnevezett bányai igazgatóság az 1000 kg súlyú és alacsonyan értékelve legalább is 8000 P értékű gépmodellt tatabányai műhelyeiben több mint egy éves munkával a tanszék tervrajzai alapján készítette el és a tanszéki gyűjteményben saját szerelőivel állította fel.

Dr. Klein Pál, a Magyar Ruggyantaárugyár Rt. vezérigazgatója a műegyetem autóbuszához szükséges pneumatikokat rendkívül jutányos áron volt szíves a műegyetemnek átengedni s e nagylelkű intézkedésével a műegyetemet nem csekély anyagi támogatásban részesítette.

A m. kir. vallás- és közoktatásügy miniszter a néhai Alpár Ignác egyiptomi és kisázsiai utazásain beszerzett és az ottani építészeti műemlékekről készült diapozitív-lemezek, valamint fényképek gyűjteményét, amelyeket özv. Alpár Ignácné azzal a rendeltetéssel juttatott a miniszter úrhoz, hogy azok adományként használatra és megőrzésre valamely közintézménynek engedtesse át, a műegyetem építész-mérnöki osztályához tartozó ókori építéstani tanszéknek adta át, amely tanszék tárgykörénél fogva elsősorban hivatott az említett gyűjtemény megőrzésére.

Szendy Károly Budapest székesfőváros polgármestere a közigazgatási jogból kitűzendő pályatételekre 1000 pengőt adományozott a közgazdaságtudományi kar közigazgatási jogi tanszéke számára, s ezt az összeget a műegyetemen az 1936/37. tanévben meghívott szakelőadói minőségben tartott előadásai tiszteletdíjának átengedésével 1200 pengőre egészítette ki. Ez adományból a pályatételeket az említett tanszék tanára fogja kitűzni a folyó tanév elején.

Ugyanígy a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete a közgazdaságtudományi kar hallgatói részére az 1936/37. tanévre 1000 pengőt szavazott meg azzal a rendeltetéssel, hogy az a kar kiváló és érdemes hallgatói között ösztöndíj címén osztassék ki.

Fellner Pál, a Leipziger Vilmos-féle szesz- és cukorgyár vezérigazgatója pedig az említett cég nevében az 1937/38. tanévtől kezdődőleg öt évre évi 2000 pengőt ajánlott fel azzal a rendeltetéssel, hogy ez az összeg ösztöndíjak formájában adassék ki a közgazdaságtudományi kar tehetséges, szorgalmas és arra rászoruló hallgatóinak.

Dr. Nagy Emil volt igazságügy-miniszter, országgyűlési képviselő, a Budapesti Rotary Club elnöke e club nevében 200 pengőt ajánlott fel és utaltatott át a műegyetemi diákjóléti intézmények céljaira.

Jelentést teszek arról is, hogy a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a vezetése alatt álló minisztérium költségvetési hitelkerete terhére a közgazdaságtudományi karon már az elmúlt tanévtől kezdve öt, egyenként és évenként 400 pengős ösztöndíjas helyet rendszeresített a közgazdaságtudományi kar első évfolyamának kiváló előmenetelű

és szorgalmú s arra minden tekintetben érdemes hallgatói részére. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter az említett ösztöndíjakat az 1937/38. tanévben további öt, az ezt követő tanévek mindegyikében pedig ugyancsak további öt ugyanilyen ösztöndíjjal kívánja kiegészíteni, mindaddig, amíg ezeknek az ösztöndíjaknak a száma a 20-at el nem éri.

Azokról az ösztöndíjakról és jutalom-díjakról, amelyeknek odaítélésére a múlt tanévben is kizárólag a műegyetem volt hivatott, a következőkben számolok be:

a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vízépítési szakosztálya által kitűzött 100 pengő jutalomdíjat, amely azoknak a műegyetemi hallgatóknak a jutalmazására szolgált, akik a Vízépítéstan című tantárgyból a legjobb eredményt érték el, felerészben Kovácsházy Frigyes és felerészben Berényi Gábor IX. féléves mérnökhallgató nyerte el;

a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége által a műegyetem közgazdaságtudományi kara kiváló előmenetelű hallgatóinak jutalmazására felajánlott 2000 pengőnek még felhasználatlanul maradt és 400 pengőt kitevő részletéből a közgazdaságtudományi kar Fodor Mária felsőkereskedelmi iskolai tanárképző intézeti hallgatót, valamint Feldner László kereskedelmi szakos hallgatót egyenként 133 pengő 33 filléres ösztöndíjban, továbbá az előbb említett Feldner Lászlót és Jellinek Pál felsőkereskedelmi iskolai tanárképző intézeti hallgatót, valamint Csányi Boriska kereskedelmi szakos hallgatót egyenként 33 pengő 33 filléres jutalomdíjban részesítette;

a dr. Chorin Ferenc, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. elnök-vezérigazgatója által a műegyetem közgazdaságtudományi karán édesatyja emlékére létesített alapítványból kiadandó 2000 P ösztöndíj elnyerésére kiírt pályázat eredménye alapján a közgazdaságtudományi kar egyenként 400 P ösztöndíjjal jutalmazta Kopácsy Judit, Szakasits György, Udvaros István kereskedelmi szakos, Kocsis Margit felsőkereskedelmi iskolai gyakorló tanárjelöltet és Koharek János felsőkereskedelmi iskolai tanárképzőintézeti hallgatót;

a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, a műegyetem közgazdaságtudományi kara kiváló előmenetelű hallgatóinak jutalmazására 2000 P összeget bocsátván rendelkezésünkre, ez összegből a közgazdaságtudományi kar

Jászai Béla okl. gépészmérnököt, az egyéves közgazdasági tanfolyam hallgatóját, dr. Maksa Ilona okl. felsőkereskedelmi iskolai tanárt, Ondrcska Elemér okl. közgazdát és Szabó Kálmán felsőkereskedelmi iskolai tanárképzőintézeti hallgatót egyenként 400 P ösztöndíjjal jutalmazta, a fennmaradó 400 P részletösszeget pedig a kar pályatételek kiírására, illetőleg jutalmazására fogja felhasználni;

a néhai Deutsch Lajos okleveles gépészmérnöknek, Budapest Székesfőváros Elektromos Művei volt vezérigazgatójának és a műegyetem egykori hallgatójának az emléke megörökítése végett létesített alapítvány jövedelméből kiadandó jutalomdíjat, amelynek az összege a múlt tanévben 544 pengő 68 fillér volt Scholcz Géza V. éves gépészmérnökhallgató nyerte el;

a Fábán-féle jutalomdíjat, amely mindig annak a hallgatónak adandó, aki tanulmányait az előző tanévben legkitűnőbbben végezte és oklevelét a naptári év végéig megszerezte, Weltzl János okl. építészmérnöknek ítéltük oda;

a Kormányzó Úr Ő Főméltósága kormányzóvá történt megválasztásának évfordulóján, március hó 1-én kiosztandó Horthy Miklós-jutalomdíjat, amelynek összegét a rektori tanács a múlt tanévben is 300 P-ben állapította meg, Pattantyús Dénesnek a gépészmérnöki osztály IV. évfolyama hallgatójának adományoztuk;

a Műegyetemi Csendőrzászlóalj Jutalomdíj Alapítvány folyó évi jövedelméből Hevessy Béla szigorló gépészmérnöknek 100 P-t, Bakoss Géza I. éves mérnökhallgatónak, Erdélyi István I. éves gépészmérnökhallgatónak, Tóth László II. éves mérnökhallgatónak, Czégé Imre II. éves gépészmérnökhallgatónak és Pfaffenhauser Ernő szigorló gépészmérnöknek pedig egyenként 40 P jutalomdíjat adományoztunk;

végül a Gerlóczy Gyula-féle alapítványból kiadandó jutalom Szabó István IV. éves gépészmérnökhallgatónak, a Kausser-Eigel-féle alapítványból kiadandó két szorgalmi díj Sarkadi Szabó István I. éves mérnökhallgatónak és Pogány Judit II. éves vegyészmérnökhallgatónak, a Sztoczek-féle alapítványból kiadandó két jutalomdíj Hajdú József szigorló mérnökhallgatónak és Németh Gábor szigorló gépészmérnökhallgatónak, a Nagy Virgil-féle alapítványból ki-

adandó jutalomdíj Reischl Péter I. éves építészmérnökhallgatónak, az Ilosvay—Daday-féle alapítványból kiadandó szigorlati díj lengyel Sándor okl. vegyészmérnöknek a Szőnyi Paulina-féle alapítványból kiadandó jutalomdíj pedig báró Zech Konstantin III. éves vegyészmérnökhallgatónak adományoztatott.

E jutalomdíjak az említett alapítványoknál rendelkezésre álló összegek elégtelensége folytán egy másik műegyetemi ifjúsági segélyalapról utalványoztattak ki, összegük egyenként 40—40 pengőben állapítatván meg.

Beszámolok még a műegyetem tisztviselőkarában történt fontosabb változásokról is.

Nevezetesen a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Varga János műegyetemi gazdasági hivatali igazgatót, mivel a beszámítható javadalmazással egyenlő összegű nyugdíjra igénytadó állami szolgálati idejét már betöltötte, a folyó évi július hó 1-étől kezdődő hatállyal véglegesen nyugalomba helyezte, egyúttal azonban a műegyetem gazdasági hivatalának vezetésével a folyó évi október hó 31-ig terjedő időre továbbra is megbízta.

Varga János igazgató úr személyében hűséges, példásan kötelességtudó tisztviselőt veszít el a műegyetem, akit az egész tanári karnak a becsülése kísér nyugalombavonulásakor.

Utódjává a miniszter úr Rostás Elemér egyetemi főmérnök, szegedi egyetemi gazdasági hivatali megbízott igazgatót a VII. fizetési osztályba műegyetemi gazdasági hivatali igazgatóvá nevezte ki. Niemetz Sándor műegyetemi gondnoksegédet a VIII. fizetési osztályba műegyetemi gazdasági hivatali gondnokká, Kappel József műegyetemi gazdasági hivatali segéd-tisztet pedig a X. fizetési osztályba műegyetemi gazdasági tisztté, továbbá Mádi Antal műegyetemi I. osztályú könyvtári segédőrt a VIII. fizetési osztályba műegyetemi alkönyvtárnokká, dr. Módos Gizella műegyetemi díjnokot pedig a XI. fizetési osztályba műegyetemi könyvtári segéd-tisztté nevezte ki és végül Bóka László budapesti tudományegyetemi díjnokot további szolgálattételre a műegyetemre helyezte át.

E beszámolómba befejezésül jelentem, hogy a műegyetem 1937/38. tanévi rektorává dr. gróf Teleki Pál ny. r. tanár, a mérnöki és építészmérnöki kar dékánjává Méhes Zoltán ny. r.

tanár, a gépész- és vegyész-mérnöki kar dékánjává dr. 'Sigmond Elek ny. r. tanár, a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar dékánjává Róth Gyula ny. r. tanár, a mezőgazdasági és állatorvosi kar dékánjává dr. Szabó Zoltán ny. r. tanár, a közgazdaságtudományi kar dékánjává pedig dr. Imre Sándor ny. r. tanár választatott meg s a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e választásokat megerősítette.

Tisztelt Ünnepi Közgyűlés!

A mult tanév jelentősebb eseményeiről szóló beszámolóm végére érven, úgy érzem, nem fog üres szóvirágként hatni, ha azt állítom, hogy a műegyetemnek, hazánk ez egyetlen műszaki és gazdaságtudományi felsőoktatási intézményének immár terebélyes fája, amely a három évvel ezelőtt történt átszervezéssel járó ojtások révén új, szépen hajtó ágakkal gyarapodott, az elmúlt tanévben sem maradt adós a várt eredméssel. Azok az új rügyek pedig, amelyeknek fakadásáról az előbb részletesen is megemlékeztem, a jövő fejlődésre nézve a legszebb reményekre jogosítanak bennünket.

Ennélfogva tehát mult tanévi munkánkat illetően teljes meglepéssel adom át a műegyetem kormányzatát utódoknak és teljes bizalommal hiszem, hogy neki és leendő munkatársainak nem lesz nehéz azon az úton tovább haladniok, amelyen, az ősi hagyományok szellemében, erönkhoz mérten mi is őszinte lelkesedéssel és lankadatlan kitartással igyekeztünk az állandóan előttünk lebegő távoli célok és eszmények felé.

Hálás köszönetet mondok mind dr. Czettler Jenő egyetemi ny. r. tanár úrnak, a mult tanévi prorektornak, mind pedig a műegyetemi karok mult tanévi dékánjainak, mint közvetlen munkatársaimnak, valamint az egész műegyetemi tanácsnak, hogy megértő és a közös cél érdekében mindig kész támogatásukkal nem csak hogy megkönnyítették felelősségteljes és nehéz rektori munkámat, hanem lehetővé tették azt is, hogy a műegyetem élén eltöltött időre mindig a legkellemben gondolhassak vissza.

Köszönetet mondok és elismerésemet fejezem ki a műegyetemi igazgatásban működő tisztviselőknak, különösen

pedig dr. Badics Aurél tanácsjegyző úrnak, nagy odaadással és lelkesedéssel végzett munkájukért.

Végül teljes elismeréssel és őszinte szeretettel búcsúzom, mint rektor, a műegyetemi ifjúságtól is, s kérem, hogy higadtságát és komolyságát, amelyről a múlt tanévben is ismételtan tanubizonyságot tett, továbbra is őrizze meg s ne engedje magát a mai zaklatott időkben hamis jelszavaktól félrevezettetni s változatlanul tartson ki a jövőben is nagy nemzeti eszményeink mellett s lankadatlan szorgalommal igyekezzék az Alma Mater ölén megszerezni mindazokat a szellemi és lelki erőket és fegyvereket, amelyeknek birtokában remélhet csak a jövőben boldogulást és bízhat abban, hogy Nagymagyarország nemcsak volt, hanem lesz is!

Mindezek után pedig átadom a rektori tisztséget jelképező láncot a műegyetem új rektorának.

Magnifice Domine Rector!

Bár e lánc emberi érzések hordozására képtelen hideg és élettelen ércből készült, mégis úgy érzem, hogy e pillanatban, amikor Magnificentiád e jelvényt magára ölti s ezáltal mintegy ünnepélyesen is kifejezést ad annak, hogy vállalja mindazokat a kötelességeket is, amelyek a rektori tisztség viseléséből folyó dísszel és méltósággal együttjárnak, mondom, e pillanatban érzem, hogy e lánc valamilyen csodálatos módon belsőleg mégis áttüzesedik azoktól a reménységektől, amelyeket mi valamennyien Magnificentiád iránt táplálunk és izzani kezd attól a tiszteletteljes szeretettől és nagyrabecsüléstől, amit Magnificentiád, eddigi tudományos és közéleti munkásságának az eredményei és sikerei folytán méltán el is várhat tőlünk.

Kívánom Magnificentiádnak, hogy a hideg ércnek ezt a belső jelképes melegségét rektorságának egész ideje alatt mindig érezze, valahányszor ezt a láncot, mint a műegyetem legfőbb irányítója, magára ölti s e képzelt hőszugárzás hangtalanul is beszéljen Magnificentiádnak arról, hogy mi valamennyien mindig készen állunk a most felvállalt terhes munkájában való lelkes segítségre s Magnificentiádat készségesen követjük a közös eszmények, nevezetesen a műegyetem, valamint

a tudomány továbbfejlesztésére és közvetve hazánk felvirágoztatására irányuló törekvéseiben.

Végül kérem a Mindenható Istent, hogy Magnificentiád-nak a műegyetem élén folytatandó fáradozásait ugyanolyan áldással kísérje, mint eddigi közéleti munkásságát, amelynek tapasztalatait Magnificentiád ez új tisztségében a műegyetem érdekében bizonyára értékesíteni fogja.

Kiáltsuk egy lélekből fakadó közös szeretettel: éljen a Rektor!

2.

DR. GRÓF TELEKI PÁL
1937/38. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS TANÉVMEGNYITÓ
BESZÉDE.

Tisztelt Müegyetemi Közgyűlés!

Amidőn a rektori széket elfoglalom, elsősorban ahhoz akarom intézni szavaimat, akinek székébe ülök és akinek munkáját folytatom, a lelépő rektor úr Óméltóságához. Igaz örömmre szolgál az, hogy professzortársaim bizalma, amely e székbe ültetett, nekem teszi lehetővé azt, hogy mindnyájunknak, az egyetemi professzori karnak, de a munkatársainkat és az ifjúságot felölelő egész universitasnak nevében is megköszönjem Méltóságodnak azt a munkát, amelyet e helyen végzett és amely a mai nappal egyetemünk annaleseibe örökre beíródott.

Amidőn rektorrrá választottuk dr. Szabó Gusztávot, tudtuk, hogy kit választunk, tudtuk, hogy a kötelesség teljesítésében éppen úgy, mint a jogok gyakorlatában és megvédésében egyaránt mint méltó vezetőnk fog előttünk járni és mint méltó képviselőnk fogja kifelé az Alma Mater tekintélyét representálni. Tudjuk, hogy ő mindezt a munkát, amelyet oly nagy odaadással, szeretetteljes szigorral, mindenre kiterjedő gondossággal és minden irányban az egyetem méltóságának öregbítésével végezett, csak kötelességének tekintette. Tudjuk, hogy mindez csak egyszerűen énjéből, természetéből, jelleméből folyt. Mégis engedje meg, hogy itt is, ünnepi ülésünkben vendégeink, barátaink, munkatársaink és ifjúságunk színe előtt mindezt megköszönjem neki.

A mai világban az egyetemeknek — úgy gondolom egy időre és átmenetileg — megváltozott a helyzetük, összeszorított autonómiájuk és a közvélemény felfogásának elseké-

lyesedése folytán bizonyos mértékig megváltozott, csorbult tekintélyük és népszerűségük is.

Méltóságod azonban megmutatta azt, hogy hogyan kell ezen kritikus időkben is az autonóm universitas viharokat, művelődési kríziseket átélt intézményeit megvédeni és azt az emberiség és a nemzet jövője számára megóvni.

Ezen általános feladat mellett, amely nemzedékek szűk időhatárain messze túlmenő feladatnak része, Méltóságod különös módon szolgálta azt az eszmét, amely különböző és részben nagy multra visszatekintő intézményekből a tudománynak ezt a közös eszmei házát, otthonát megteremtette, amelyet József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemnek nevezünk. Két kiváló elődje után Méltóságod még mindig a megalapozásnak, az első szervezésnek egyik vezetője volt. Egyetemünk szervezése, fejlődése Méltóságodnak hivatott vezetése alatt mindenekben különösen előrehaladt.

De Méltóságod nemcsak ésszel és eme intézmény alap gondolatának átértésével szolgálta egyetemünk ügyeit, hanem szívével is, meleg szeretetével. Nemcsak az anyagi eszközökben és az igazgatásban, de az egyetem egységének, egységes szellemének mély átérzésével vezette azt. Ennek külső jele az a gyönyörű ezüst serleg is, amelyet Méltóságod olyan céllal adományozott a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemnek, hogy azzal minden év március 19-én, József napján a Műegyetem valamennyi tanárának és a velünk kapcsolatban álló hivatalos és társadalmi előkelőségeknek részvételével tartandó ebéden serlegbeszédet mondjon egyetemünknek valamelyik tanára, akit ezen ünnepi beszéd megtartására Méltóságod mindenkori hivatali utódja és gondolatainak letéteményese, a mindenkori rektor fog felkérni. Ez a serleg egy látható jele lesz mindenkor annak a nemcsak hivatali és functionbeli, hanem baráti és eszmei összetartásnak, amely már most is egyetemünknek karait és általában egyetemünket jellemzi. Ezt kívánja Méltóságod, amidőn a serlegre ezeket a szavakat vésette: *„Őrizze ez a serleg szent hagyományként a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen a testvéries egyetértés szellemét és névadó patrónusának dicső emlékét.”* Méltóságod nemes adománya és az a gondolat, amely alapjául szolgál és amelyet Méltóságod működésével szolgált,

záloga lesz annak, hogy Méltóságod óhaja teljesülni fog, de egyben az utánunk jövők is mindenkor emlékezni fognak arra a rektorra, aki mindnyájunknak közös gondolatát és szándékát ércebe véste és az erre való emlékezést elrendelte.

*

Tisztelt Közgyűlés!

Az egyetemi életnek ily kimagasló ünnepén egy geográfus, úgy gondoltam, leghelyesebben arról beszélhet, azt nyújthatja közönségének, kartársainak, az ifjúságnak és az egyetem barátainak, amivel a földrajz bölcséleti világképünk és józan életrendünk kialakulásához hozzájárulhat.

De ezen elgondolás mellett még két különösebb ok is készített erre. Az egyik az, hogy Műszaki és Gazdasági Egyetemünk élő egységgé való kiforrásának éveit éljük. Ezeket éljük, nemcsak az egységesítés ténye következtében, amely szükségszerűen összeegyeztetést és új kialakulást is von maga után. De kiforrás éveit éljük általános értelemben is. Azt élük a tudományok, amelyeket ezen az egyetemen művelünk és szolgálunk. Sok ezen tudományok közül új, — az alakulóban levő új világforma követelményeiből, az ismeretek óriási differenciálódása, az új problémák nagy halmozódása folytán keletkezett, illetve vált ki a tudományos kutatás egységes törzseiből. Az ősi alaptudományok és a műszaki disciplinák is differenciálódnak, új ágakkal gazdagodnak az emberiség tudásának és igényei, érdeklődései változásának hatása alatt. Az alaptudományok és a műszaki disciplinák mellett egyetemünk otthona az agrártudományoknak, amelyek a földnek az emberre és az embernek a földre és a maga földi munkás életére való hatásait egyaránt művelik, a geológiától a társadalom-tudományokig. Egyeteme vagyunk a gazdasági élet és az ezzel oly szorosan kapcsolatos közigazgatás tudományainak, amelyekre oly nagy feladatok várnak századunk emberének segítő irányításában, a közigazgatás leendő functionáriusainak egy részét nemcsak gazdasági ismeretekre tanítva, hanem őket gazdasági légkörben nevelve is.

De mindezekkel és egyáltalán az egyes tudományok művelésével, azoknak előbbrevitelével egyetemünknek, — miként

különben akármely más egyetemnek — feladata nincs kimerítve. A valódi műveltség az egyes tudományok művelésén, az általuk feltárt ismeretek elsajátításán túl fekszik. A tudásnak útján egy vagy több tudománynak csupán olyatén művelése, oly filozófiai elmélyedés segíthet a valódi műveltséghez, mely kiindul pontjából felemelkedve, a tudományok széles körének megértésére képesít. Ez különben az egyetemnek, a tudományok universitásának, mint intézménynek, magasabb értelme, célja és feladata, — azok részére, akiket Isten erre való ésszel és képességekkel áldott meg.

Egyetlen tudomány vagy tudománykör sem vezet el egy-maga a mélyebb megismeréshez és a valódi műveltséghez, — sem a fizikai, sem a biológiai, sem a történettudományok, sem más tudományok egymagukban, még a matematika sem. És ha a tudományokban kicsinyes és mindennapi célok, önzés és tudományos particularismus nélkül mélyedünk el, szükségét érezzük valaminek, ami áthidalja, valahogyan önmagunkban megnyugtatóan kiegyenlíti az ellentmondásokat, amelyek a különböző tudományok között támadnak, ha azokat csak jelen tapasztalatainkra építjük fel. Oly tudományok, amelyek kénytelenül az ismeretek nagyobb körének átfogására vezetnek, segítségünkre lehetnek ebben a törekvésünkben, vágyunkban.

Ebbe a gondolatmenetbe kapcsolódik a harmadik ok is, amiért ezt a témát választottam. Helyesnek találtam megmagyarázni, hogy a tudományoknak abban a széles keretében, amelyeket egyetemünkön művelünk és ifjúságunkkal szemben, akinek érdeklődése oly sokágú, — mi a földrajznak szerepe és feladata —, mert hiszen a földrajz egyetemünkön nemcsak egy, de több facultásnak is tantárgya.

A földrajz ezen a helyen és egyáltalán az egyetemeken nem topografia, nem helyismeret, nem is a politikai, gazdasági, közigazgatási vagy társadalmi élettel összefüggő (annak öntudatos éléséhez alapvetően szükséges) területi ismereteknek szolgáltatója. Ezeket készen kell hozni a középiskolából, éppúgy, mint a megértésükhöz, értékelésükhöz szükséges történelmi és természetrajzi ismereteket. Aki nem hozza ezeket magával, az nem művelt ember és nem egyetemre való. A földrajz nem is egyszerűen geomorfologiai, klimatologiai vagy más természeti avagy társadalmi földrajzi adatok, ismeretek szol-

gáltatója. A geomorfologiai ismeretek ugyan nagy fontosságúak lehetnek a mérnök látkörének és tudásának kibővítésére is, különösen ha öt Magyarország határain túl való vállalkozásra, munkára is akarjuk képesíteni. A bécsi műszaki főiskolán, valamint Amerikának sok műszaki főiskoláján vannak is geomorfologiai tanszékek. Az egyetemi mezőgazdasági, technikai és más disciplinákkal kapcsolatban a földrajz mindenkép gazdagítja az ismereteket az összefüggések terén. A közigazgatási és társadalomtudományokban való elmélyedéssel párhuzamosan gazdagíthatjuk a politikai és gazdaságföldrajzi ismereteket. Egyetemünkön a hallgatóság egy részének didaktikai készséget is nyújtunk a földrajzi ismereteknek a középiskolákban való tárgyalására. Mindez érték és mindezek ismereti tégladarabok lesznek az átfogóan gondolkodó számára is, mégis a földrajz egyetemi feladatát, különösen épen a XX. században, másban is és főleg másban látom.

Mi a földrajz? A magyar szó, ha gondolkodva ejtjük ki, oly világosan megmondja. A földrajz a földfelszín leírása, rajza, amely képpé színesedik, ha a valóság felé törekedve szabadulni igyekszik a méretek és adatok rideg halmazából. Hosszú évekkel ezelőtt már a földfelszín élettanának, fiziológiájának neveztem a földrajzot egyetemünk katedrájáról. Ez persze hasonlat. Márpedig minden hasonlat egyoldalú szemszögből való, reflektorszerűen éles, a természetnek kiegyensúlyozott, diffus világosságával szemben. Fiziológiának, élettannak azért neveztem, mert a fizikai tudományok tárgyainak egész nagy körére hiányzik az „élet“ szónak és fogalomnak aequivalense.

A földfelszín kérge sokféle anyag sokféle összetételéből áll, — anyagokból, elemekből, amelyekkel a föld belsejében, más bolygókon és égitesteken és az űrnek égitestrendszerünket körülvevő, tartalmazó, előttünk ismert részében találkozunk. A földkéreg a föld anyagaiból, a föld belsejéből és más égitestekről vagy az űrből jövő hatások alatt keletkezett, alakul és változik. Kis, de talán nem lényegtelen részben földönkívüli anyagok is járulnak hozzá és befolyásolják az életet. A földfelszínen biológiai és emberi élet folyik. Ez az élet földi és mégis mindenrendű földöntúli hatások nélkül létre nem jövő, továbbfolyni nem tudó élet. A földrajz tárgya, adatai földiek, de kérdései az egész mindenséget felölelőek. A földrajznak az

analízis csak segédeszköze, a tárgykörökre bontás csak egyik módszere, mankója, — amely nem a földrajzi gondolkodás nivoltából fakad, hanem az emberi elme végességéből és a XIX. századbeli tudományok általános rendszerező módszeréből.

A földrajz a föld felszínének, gazdag, bonyolult, térben és időben változatos valóságát elemeire bontva vizsgálhatja ugyan, de nem elemeiben *szemléli* azt, hanem az egész földfelszíni élet helyileg változó, jellegzetes egyéni megjelenési formáiban, képeiben, a *tájakban*.

Ez annyit jelent, hogy a földrajztudomány nem törvényszerűségeket kereső, ilyeneket megállapító részeiben, az úgynevezett általános földrajzban a legvalódibb, hanem a regionális földrajz tájleírásaiban, tájmagyarázataiban. Elméleti önjellemezésében a földrajztudomány régóta, de a legutolsó évtizedekben különös nyomatékkal hangoztatta is, hogy ő nem analitikus, de szintetikus tudomány. Ez a megállapítás helyesen differenciál sok és különösen a földrajzzal kapcsolódó sokféle tudománnyal szemben, de mégsem fejezi ki a teljes valóságot. A szintézis emberi elmemunka. Tartalmát emberi ismeretünk határozza meg, az korlátozza. A földrajz tárgya a táj, az emberi végesség által nem korlátolt *teremtés*.

Ez áll a föld felszínének bármely pontjára, részére és áll az egész föld felszínére, mint legnagyobb egységes életet élő tájegységre. A tájban vannak, benne érvényesülnek olyan elemek, jelenségek, erők, amelyeket ismerünk, melyeket részben meg is értünk, de vannak olyanok, amelyeket csak sejtünk, sőt olyanok is és nyilvánvalólag nem is olyan kevés, amelyekről még sejtelmünk sincs. Pedig a táj hozzánk nagyon közelálló valami, otthonunk, életszinterünk, milióink. Idegen tájak pedig más emberek otthonai.

Minden tudomány emberi, — időben és térben határolt, a végtelennel megbirkózni nem tudó —, sőt ennél is szűkebb, mert az ember mindenkori felfogóképességének kereteiben mozgó. Ha az általunk felismert világ tér- és időbeli méreteihez mérjük, egész tudományunk elenyészően fiatal és tapasztalatlan. Ha az egyes tudományok, vagy egész tudománykörök a maguk eredményeit időnként lezárt logikai körbe is tudják foglalni, mégsem tudnak magunktól elvonatkoztatott, valódi valóságot megállapítani és nyújtani, — hanem csak viszony-

lagos, véges valóságot, olyan valóságot, amely nekünk embereknek érthető okból az.

A mi tudományos valóságaink, munkahipotézisek, — olyan megállapítások, amelyek a korrekció szükségét, az ellenvetést, sőt esetleg már cáfolatukat is problémaként magukban hordják. Egyes elméletek, miként Newtoné, hosszú ideig szolgálhatnak a tudományos meggyőződés és munka támaszpontjaiként, — mégis végesek, múlandók, munkahipotézisek ők is. Az ismereteknek mai gyors halmozódása és áttekinthetetlenül sokfelé való elágazása nem teszi biztosabbá a tudásunkat. Ellenkezőleg, az ismeretek halmozódása a hipotéziseket gyorsabban pergeti. Tudásunk hipotetikusabbá, bizonytalanabbá válik, nem jelenti régi megállapítások, elméletek, tudatok mindenestől összeomlását. Ezekből őrzünk értékeket, de amely értékeknek helye, egymáshoz való viszonylagos értéke az ismereteknek mind növekvő tömegében változik. Tudásunk részleteiben válik bizonytalanabbá, tömegében nemcsak növekszik, de mélyül is. Maga a bizonytalanság, a hipotetikusság egy nagy, új érték, új tudás. Ez az új tudás szemléletünknek új formákat ad. Ezek a formák ellentétesek a XVIII. század logikájával és méginkább a XIX. század materializmusával. Egymás mellett futó és a jelenségek más-más csoportjait magyarázó elméletek, mint a fény magyarázatai a fizikai, biológiai és pszichikai világok és magyarázataik ellentétei, — pedig világos, hogy nem lehetnek valóban azok —, a szervesség jelentségeinek növekvő felismerése minden téren, a biológia világán túl és kívül is, — a periodicitás és vibráció megismerése, a legnagyobb és a legkisebb, az élettelen és az élő, a testi és a lelki világában ... a „természet“ és a „természetes“ fogalmainak változására, bővülésére vezetnek. Ezek a fogalmak magukba ölelik, magukba kell, hogy öleljék ma az ismeretlent, az érthetlent, a transcendentálisat is. A biológus Haldane, 1927. évi Gifford lecturekben nem egyéni véleményt nyilvánít, hanem a tudomány magasabb szféráiban mindinkább uralkodó felfogást, amidőn azt mondja: „csak a természetnek és természetesnek szűk, hiányos meghatározása akadályozhat meg abban, hogy Isten jelenlétét mindenütt, mindenben, magunk közt és magunkban felismerjük“.

De nemcsak a hit és a tudomány ellentéteinek elsímulására

vezet ismereteink meggazdagodása és vele végességünk belátása. A tudományos kutatás részleteiben is, az egyes tudományok terén is alapvetően változnak a felfogások. Az ismeretlen kiküszöbölhetetlenül bekapcsolódik nemcsak világmépünkbe, de környezetünkről és önmagunkról való fogalomalkotásunkba is. Nemcsak észrevesszük, hogy a logikai gondolkodás mellett vannak egész más képességeink, részben öntudatalattiak is, de kezdjük azokat újraértékelni is. A természettudományok terén való ezen felismeréseket előmozdítják és színesítik az emberrel foglalkozó tudományok, például az etimológia, a társadalomtudomány, az összehasonlító vallástudomány, az ősrégészet ismeretanyagának nagy bővülése és különösen elmélyülése, valamint eme tudományoknak és a természettudományoknak kapcsolata, pl. az ősrégészet a paleontológiával.

Az utolsó tíz emberi nemzedék hirtelen épült logikus tudományával szemben kezdjük sejteni a nemzedékek százai empirizmusának, tapasztalatának jelentőségét és értékét. Kezdünk értékelni és tisztelni képességeket, amelyekkel a természet lassú rendjén élő emberiség rendelkezett. Amint a költő mondja, — Reményik Sándor — „Cyclops“ című versében 1927-ben:

E gögös, keserű ajk tudja már:
 Meghalnak mind az Istenek, mesék
 Jönnek, kik két szürke szemmel látnak,
 Kiszúrják kegyetlenül a csodáknak
 Titokzatos, tenger-mély egy-szemét.

A kevés, még ma is a természetben élő ember valamicskét megőrzött ezekből a képességekből, de ezek csak emlékek. Nem szakítottak velük teljesen a keleti bölcséleti kultúrák, de a mi okos, logikus kultúránk és főleg annak felületi civilizációjú embere, teljesen elvesztette ezeket a képességeket.

*

A táj fogalmát sem a tudomány teremtette. A modern földrajztudomány definiálja a tájat és le is írja szintézis formájában, de ez még mindig mesterséges valami. Hiszen a szintézis nem más, mint az analitikus tudás összegezése. A dolgoknak egyben való felfogásához képest a szintézis is csak részletmeglátás, kivágat.

A tájat régtől fogva a benne élő ember érezte meg, különböztette meg és nevezte nevekkal. Nem határozza meg, nem

definiálja, nem is tudná definiálni, bár sokszor egy-két jellegzetes vonásával nagyszerűen tudja jellemezni. A tájban élő ember nem bontja a tájat elemeire, nem rakja újra össze ebből a fogalmat. Ismerete nemzedékek tapasztalatán, a mienknél összehasonlíthatatlanul finomabb, élesebb látó, halló, szagló, tapintó szerveken, élesebb, finomabb méret- és távolságérzéken, finomabb öntudatlan megérzésben, nagyobb nyugodtságon és a környezettel, a tájjal való benső együttélésen alapszik. Ő maga része, eleme a tájnak.

Mi is azok vagyunk, de már nem érezzük meg igazán, — még öntudatosan is ritkán vesszük észre, még kevésbé öntudatlanul.

A tájban a természet öntudatlanságával élő ember valahogyan közelebb van az egyetemes, osztatlan valósághoz. Logikai boncoló és rendszerező gondolkodásunkkal ezt el nem érhetjük. És fejlődésünknek mai fokán, amelyre a XVIII. században felépített logikai alapokon és a XIX. század feltárta eszközökkel eljutottunk, úgy érzem, újra az ember mindenféle képességét igénybe kellene vennünk, az elsorvadtakat is felélesztelnünk, hogy továbbjussunk.

Nem könnyű ez a civilizációban eltorlaszolt ember számára, mégis ez látszik a fejlődés útjának és ha jól körülnézünk, látjuk, hogy már rá is léptünk. Nemcsak a filozófusok, de teológusok, paleontológusok és asztrofizikusok, társadalomkutatók és még egyes kiváló pénzügyi és gazdasági szakemberek is ilyenszerű irányban gondolkodnak, beszélnek és írnak, és ezáltal nevelnek.

Régen tanítom azt, hogy a XIX. század egyoldalú fejlődés százada volt és ezáltal minden haladás mellett ismereteinket, ítéletünket, gondolkodásunkat és sajnos, ezeknek nyomában erkölcsünket is kiegyensúlyozatlanná tette. A XX. század feladata a kiegyensúlyozás, az ember belső, valamint társas életének alapos tanulmányozásával, tehát a társadalomtudományoknak komolyabb művelésével, de mélyebb megértéssel és erkölcsi megújhódással is.

Ha a földrajz, — amely a természettudományok és a humaniciák között áll és ezen tudománykörök kapcsolója is — meg tudja értetni a civilizációnk emberével is a tájfogalom értelmét, ha meg tudja leírásának színességével és sokoldalú-

ságával éreztetni a táj élő egyéniségét és ha főleg meg tudja értetni a tájnak, mint a földfelszíni élet megjelenési formájának jelentőségét, — akkor a földrajz egy részecskével hozzájárul ahhoz, hogy egyetemesebb világképet formálhassunk magunknak.

A tájfogalom megértésének tudniillik a kép, a színesség, a belső szintézis mellett egyéb haszna is van. A táj nemcsak kép, a képnek értelmében megjelenési forma, a táj típusos teremtő élet is, amely hegyet, növényzetet, embert, testet, lelket, gondolatot, érzést, munkát formál, — újat teremt, világot gazdagít, életet egyéni vonalban visz tovább. A táj nem változatlan. Él saját maga tartalmának benső változásában, felszíne kopásában, növényei küzdelmében és sok-sok egyéb jelenségében. Az utolsó évezredekben és főleg századokban az ember tevékenysége is formálja. Úgy mondjuk ezt a földrajzban, hogy az ember, különösen a technikus ember, domináló tényezőjévé kezd válni.

De nemcsak kicsiben módosulnak, nagyban is változnak a tájak, kozmikus és fizikai változásoknak és ezek nyomán járó éghajlatváltozásoknak során a föld tájai lényegesen átalakulnak, átcsoportosulnak, egyéniségükben megszűnnek és mások újrakeletkeznek. Nyilvánvaló kell ez legyen mindenki előtt, aki csak arra is gondol, hogy hosszú idők ritmusában az éghajlat szöge, éppúgy mint a föld tengelye, illetve a pólusok helyzete miképpen változik.

A táj az emberi életet is formálja. Tőle függ lakójának életereje, anyagi, gazdasági életének jellege, törvényei; de lelkisége mindenütt a táj befolyása alatt is áll: a hangulatoktól a hitélet alapjául szolgáló diszpozíciókig. Ennek talán legszembeesőbb példája, hogy a mohamedán vallás elterjedése majdnem pontosan összeesik az óvilág sivatag-steppe-övével. És meg fogjuk érteni, hogy a tájaknak, nevezetesen a föld nagy tájainak, — minők, — hogy csak pár példát említsek — a sivatag-steppe-öv, a Földközi-tenger tájai, Nyugat-Európa, — szerepe a történelemben miként változik korról-korra. Az emberi művelődés, szervezettség és civilizáció fejlődésének során, annak különböző fejlődési korszakaiban más-más tájak alkalmassak a fejlődés továbbvitelére.

A táj egyéniségének is van kezdete, fennállása, elmúlása.

Egyéni jellegének ereje, kifejezettsége is különböző, néha szembeszökő, avagy élesen határolt, néha elmosódó, de azért nem mindig kevésbé állandó, kevésbé ellenálló, kevésbé egyéni. Néha egy-egy tényező dominálja a tájat, vagy valóban, vagy emberi szemünkben, mint a sivatag a felszín takaratlan formái, az őserdőben a növényzet, a városban az ember alkotásai.

Mégis, a föld tájai mindig az egésznek, a földfelszínnek és a rajta és a szférájában folyó történésnek, az életnek változó és változatos kifejezői. A föld felszínének, mint a föld bolygórendszerünk és az egész világegyetem részének élete bennük, a tájak játékában folyik.

Ha csak kissé is bölcselkedve nézzük a világot, látjuk, hogy semmi sem magábanálló. Akár biológiai, akár pszichikai, akár bármely más téren alkosson az ember egyedülálló, élesen határolt képzeteket, fogalmakat, tárgyakat, ezek mindig irreálisak lesznek és maradnak — és csak kutatásaink céljára képzetünkben állanak meg egyedül.

A világ egyéniségekben, időben és térben, avagy időtérben, ugyanúgy, ugyanott vissza nem térő egyéni „koncentrációkban“ folyik, történik, él, van... Quanták, mindenféle jelenségeknek ritmikussága, a klímáknak, a föld kemény kérgén végbemenő revolúcióknak, a napoknak, évszakoknak, a hold fázisainak és sok világűrbeli jelenségnek, így a kozmikus sugárzásnak, éppen úgy, mint légzésünknek és egyéb biológiai jelenségeknek is periodicitása, a biológiai élet folytonosságának egyedeken át való lefolyása, a korok ritmusa az emberi gondolkodásban, — minden a mindenségnek kicsiben és nagyban való ilyen lüktető, quantaszerű életformájára mutat. Mindezek a jelenségek nem önmagukban visszatérők, de folyton egyénit újraalkotók, vagy önmagukat egyénileg újraalkotók.

Némelyeket ezek közül a jelenségek közül rég ismerünk, míg a legtöbbet csak tegnap fedeztük fel, sokat csak éppen sejtünk. Tudásunk ujdonsága, bizonytalansága és nemkülönben a folytonos új felfedezések, valamint végességünk tudata meg kell, hogy győzzenek bennünket arról, hogy a legtöbbet még nem is ismerjük.

A táj egy kiváгат, egy nagy példa a földfelszíni térből, a világ sokritmusú életéből, ahol egyszerre és együtt sok-sok ilyen ritmus van jelen, — a természetnek nevezett harmóniában. A tájmegfigyelés, az ismertnek és ismeretlennek együttes kapcsolatban való érzékelése, a mindenség egy közvetlenebb, esetleg legközvetlenebb bennünket körülvevő részletén, tudásunknak értékes kiegészítője, problémák teremtője és gondolkodásunk elmélyítésének útján vezetőnk lehet. De még ha el is tekintünk az ismeretlentől, egyedül az ismert jelenségeknek együttes megjelenésükben, földfelszíni életükben való szemlélete, megismerése érték marad és ellensúly a fogalomalkotás egyoldalúsága ellen. Erre pedig a mai világban különösen nagy szükség van. Mindenki specialista és többnyire igen szűk téren specialista, az egyes ember felfogó és szellemi megemésztő képességét rég meghaladott tudás- és probléma-tömeggel szemben.

De tovább megyek. Nemcsak immáron négy évtizedes tudományos foglalatосkodás, de politikai tapasztalatok és a szociális munkában való részvétel, valamint nem utolsó sorban az ifjú nemzedékek megismerése nálunk és egyebütt, arról győzött meg, hogy részben az elmúlt 2—3 század gondolkodásának folytatása, kiépítéseként, de méginkább kiegyensúlyozásaként szükség van egész gondolkodási rendszerünk, az európai, a fehér ember egész gondolkodásának revíziójára. És az élet erdejében elveszett emberek tömegeinek izgalmas keresése új értékek után, arról győzött meg, hogy erre a szellemi és lelki revízióra vágyik is az emberiség. Elsősorban a fehér emberiség az, mely gondolkozásának és egész lelki mi-voltának oly forráskorszakát éli, melynek *előzmény és mult-ként kevés, csekély az utolsó két-három század.*

Az anyagnak hosszú generációk tapasztalatától, hittől, érzéstől, képzelettől mentes, független kutatása és Descartesnek ezt formába öntő rendszere archimedesi pontot adott az európai szellemnek, hogy önmagában logikus, mérhető, átlátható, okozati kapcsolataiban emberileg érthető, vitában és kritikában fejleszthető gondolkodást, — elsősorban ilyen tudományos gondolkodást — kutató módszert építsen ki. Nagyszerű dolgot produkált ezzel az emberi elme, de ne felejtjük el, hogy egyes igazságok, tények és jelenségek megállapítása

céljából és a módszer okából izoláltuk a tárgyakat. Azt mondatnám, hogy az elmúlt 2—3 század, de különösen a XIX. század második fele egyetlen nagy kísérlet, nagy kísérletezés volt egy emberileg határolt világban. A véges emberi elme számára nagyszerű ez az öntudatos módszer és nélkülözhetetlen. De egyedül csak így dolgozva és gondolkodva el kellett, hogy sorvasszuk a természettel való öntudatlan, irracionális kapcsolatot. El kellett sorvadjon bennünk sok arravaló készség, sőt szerv és szervi képesség is, és mert „két szürke szemmel látunk“, ha mikroszkóppal és teleszkóppal felfegyverkezve is, el kellett bennünk sorvadjon „a csodáknak titokzatos, tenger-mély egy-szeme“.

Igy is történt. De az emberi elme határolta módszer végül maga kellett, hogy másképen való kiegészülésére vezessen. A valóságnak, amelynek keresését szolgálja a tudomány, a XIX. század tudományos módszereivel meg nem közelíthető oldalai, rejtélyei is vannak.

A racionális, elvontan emberi gondolkodás a tudományos térről és a tudományra támaszkodva az emberi élet egyéb terein is érvényesült: a társadalomfilozófia, a társadalmi, a gazdasági, a politikai élet terein. És itt is izolálta tárgyát, az embert és mind kifejezettebb és korlátlanabb individualizmusra vezetett. A XIX. század végére ezen gondolatirány és az ipari-forradalom következtében az európai ember mindjobban kiszakad a család természetes egységéből. A városi ember mindinkább elveszíti kapcsolatát a szülőfaluval, sőt a szülővárossal is. Az ember elveszti kapcsolatát a földdel. Hogy a földtől és a természettől való elszakadás a gazdasági élet terén mit jelent, azt a túlzottan mesterséges gazdálkodás és műtrágyázás legújabb németországi tapasztalatai mutatják. Az ember esetében sokrendű lelki értékek vesznek el; a nemesebb, természetesebb társas érzés, amelynek helyébe talán legfeljebb érdekcsoportok lépnek. Elsorvad az élet esztétikája, a nemesebb és lassúbb életstílus és még a művészetekben is a XIX. század végére másolás, különös eltévelyedések, racionalizmus és feltűnési vágy foglalják el a földi és földöntúli értékekben való valódi elmélyülés helyét. Az erkölcs terén a természettől fogva való sokoldalú kötelezettségek helyébe az egyéneknek egyedül önkényes ítéletén, egyéni szabadságon

alapuló, szabadon változtatható erkölcsé lép. Az egyénekre atomizált emberiség tömegekké válik, — az individualizmus természetszerűen vezet kommunizmusra.

Ha annak az óriási megrázkódtatásnak és forrongásnak, amelyben élünk és amelynek a világháború egyik epizódja és szimptomája volt, okait keressük, nem lesz nehéz egyebek között az említett fejlődésben is látni meg azokat. Ha pedig ennek a világváltozásnak természetét vizsgálom, arra a megállapításra jutok, hogy az az európai civilizáció egyensúlyvesztése, — de látom benne az egyensúlykereső vágyat és az erre való törekvést is, ha ez a törekvés egyes példáiban kétségbeesett és végletes kísérletekben is nyilvánul. És látom ugyanennek az egyensúlykeresésnek jelenségét a szellem és a tudomány birodalmában is, a szellemi eliteknél is, ahol persze tudatos, még akkor is, ha nem az értelem szülötte.

Az emberi társadalomnak ez a forrongása még soká fog tartani. Más formákban, mert más előfeltételekből kiindulva jelentkezik más társadalmakban is, mint a kínaiban és ez ismét technikai haladásunk eredménye egy földrajzi igazságon belül. Világunk, földfelszín, korlátolt, egyszeri, egyéni és a kapcsolatok sűrűsödésével emberileg is egyetlen nagy tájjá lesz. A XIX. század végétől kezdve s főleg ma, nem éljük már egyes nagy tájak világtörténelmét, hanem az egész földét.

Ebben a nagy forrongásban mindent meg kell tennünk, hogy magunkat és különösen az ifjú nemzedékeket segítsük a kiút felé. Abban a szerény keretben, amely e mindent átfogó munkában egy-egy tudományos disciplinának juthat, így fogtam és fogom fel a földrajznak feladatát, így fogtam fel különösen ezen az egyetemen, ahol a közélet oly sok ágának elméleti és gyakorlati munkásait és — úgy remélem — minél nagyobb számban valódi elitjét is neveljük. Abban az értelemben fogom fel, hogy a szakképzés, a magasabb képzésre érdekesek nevelésének, oktatásának csak egyik oldala, — a másik oldalának súlypontja intuitív, mint Whitehead, a Harvard-egyetem filozófusa mondja: „Without analytical divorce from the total environment, ...“, azaz analízis által ki nem szakítva környezetének teljességéből.

Ezért helyeztem az előadásban mindig több súlyt a nevelésre, megértésre, mint a tárgyi tanításra, a vizsgákon több

súlyt az általános képzettségre, az általános műveltségre és az elmélyülésre, mint a tárgyi tudásnak holt elemeire, élettelenül megtanulható adatokra. A földrajz nekem nem önmagáért való és nem is „hasznos tárgy“, hanem eszköz magasabb szellemi és erkölcsi célok elérésére.

*

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 1937/38. tanévét ezennel megnyitom és közgyűlésünket bezárom.

**A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
József Nádor serlege**

Adományozta: *dr. Szabó Gusztáv* 1936/37. tanév rector magnificus.

Tervezte: *Pál Lajos* m. kir. iparművészeti iskolai tanár.

II.

A BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI KARNAK
SOPRONBAN AZ 1937. ÉVI OKTÓBER HÓ 16-ÁN KÜLÖN
MEGTARTOTT TANÉVMEGNYITÓ ÜNNEPÉLYÉN MONDOTT

BESZÉDEK

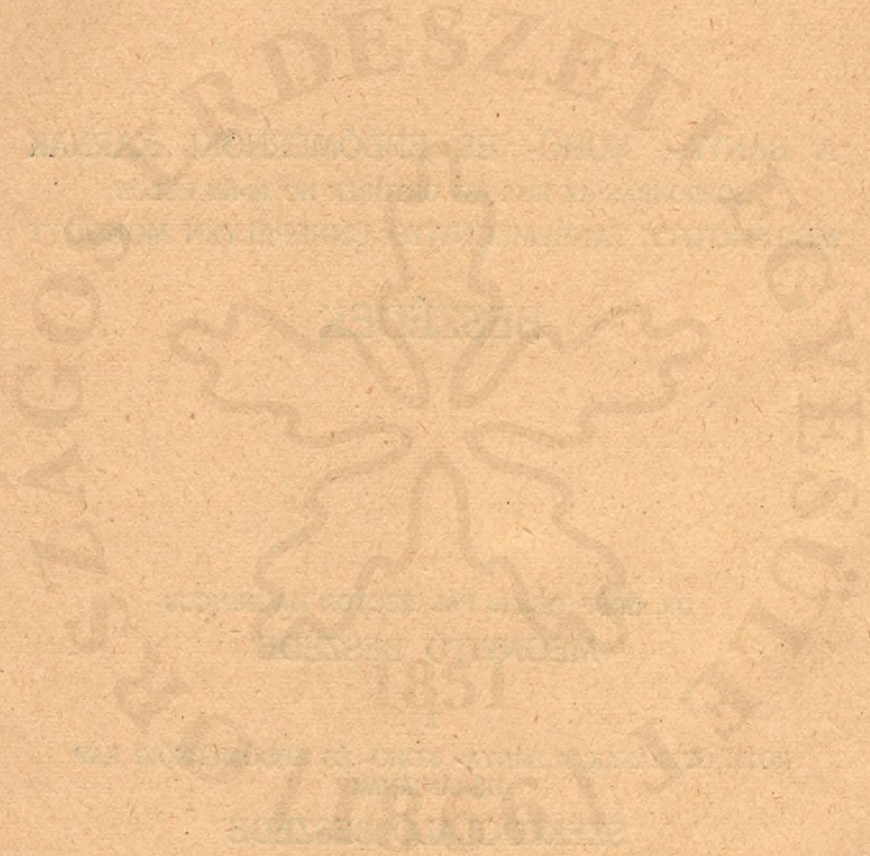
1.

DR. GRÓF TELEKI PÁL RECTOR MAGNIFICUS
MEGNYITÓ BESZÉDE

2.

ROTH GYULÁNAK, A BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI KAR
DÉKÁNJÁNAK
SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE

11

1.

DR. GRÓF TELEKI PÁL RECTOR MAGNIFICUS
MEGNYITÓ BESZÉDE.

Méltóságos Dékán Úr!
Tekintetes Tanári Kar!
Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem a folyó évi október hó 9-én tartott tanévnyitói közgyűlésén az Egyetem rektorát és dékánjait tisztségükbe beiktatta.

Nagy örömmre szolgál, hogy a volt M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola jogutódjaként működő bányá-, kohó- és erdőmérnöki karnak tanévnyitói ünnepélyét megnyithatom.

Mély tisztelettel köszöntöm dr. Glattfelder Gyula püspök úr Önagyméltóságát, a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr képviselőjében megjelent dr. Molnár Andor miniszteri tanácsos urat, a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszter úr képviselőjében megjelent Molcsány Gábor miniszteri tanácsos urat, a nagyméltóságú m. kir. iparügyi miniszter úr képviselőjében megjelent Alliquander Ödön miniszteri tanácsos urat, a szegedi M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem és a Királyi Magyar Természettudományi Társulat képviselőjében megjelent dr. Varga Lajos egyetemi magántanár urat, a pécsi M. Kir. Erzsébet-Tudományegyetem képviselőjében megjelent dr. báró Podmaniczky Pál egyetemi ny. r. tanár urat, a pécsi M. Kir. Erzsébet-Tudományegyetem Sopronban székelő Evangélikus Hittudományi Kara képviselőjében megjelent dr. Deák János egyetemi ny. r. tanár urat, dr. Högyész Pál urat, Sopron sz. kir. város és Sopron vármegye

főispánját, dr. Gévay-Wolff Lajos alispán urat, Sopron sz. kir. város képviselőjében megjelent dr. Farkas István városi főjegyző urat, a róm. kat. egyház képviselőjében megjelent Papp Kálmán felsőházi tag, városplébános urat, az ágost. hitv. evangélikus egyház képviselőjét Ziermann Lajos kormányfőtanácsos urat, a ref. egyház képviselőjét Maller Kálmán lelkész urat, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület és a Budapesti Mérnöki Kamara képviselőjében megjelent Henrich Viktor bányaiügyi főtanácsos urat és Emmerth Géza műszaki főtanácsos urat, az Országos Erdészeti Egyesület képviselőjében megjelent Bíró Zoltán nyug. miniszteri tanácsos, ügyvezető elnök urat, a katonai állomásparancsnokság képviselőjét, vitéz Nemerey Márton ezredes urat, a soproni kir. törvényszék képviselőjében megjelent Domokos Sándor törvényszéki elnök urat, a soproni kir. ügyészség képviselőjét dr. Bertalan Endre főügyész urat, a kir. járásbíróság képviselőjében megjelent dr. Éles Endre járásbíróági elnök urat, a m. kir. rendőrség képviselőjében megjelent Zakariás Antal rendőrfőtanácsos urat, a m. kir. pénzügyigazgatóság képviselőjét dr. Krutz Hugó pénzügyigazgató urat, a m. kir. postaigazgatóság képviselőjében megjelent dr. Nyáry István postafőigazgató urat, a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút képviselőjében megjelent Frűwirth Károly műszaki főtanácsos urat, valamennyi állami hivatal és hatóság, a helybeli középiskolák, társadalmi intézmények itt megjelent képviselőit és Sopron város társadalmának mindama tagjait, akik megjelenésükkel jelét adták Karunk iránti érdeklődésüknek. Üdvözlöm a Kar tanári testületét, adjunktusait, tanársegédeit és személyzetét, üdvözlöm Karunk ifjúságát.

Van szerencsém bejelenteni, hogy a Kart üdvözlötték és távolmaradásukat kimentették József kir. herceg tábornagy úr Öfensége, Serédi Jusztinián bíboros hercegprimás, esztergomi érsek úr, dr. Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter úr Önagyméltósága, dr. Stolpa József államtitkár úr, dr. Csikesz Sándor, a debreceni M. Kir. Tisza István-Tudományegyetem rektora, dr. Sopronyi-Thurner Mihály Sopron város polgármestere, dr. telegdi Roth Károly miniszteri tanácsos és dr. Quirin Leó, a Rimamurány—Salgótarjáni Vasmű Rt. központi műszaki igazgatója.

*Nagyméltóságú Püspök Úr!
Igen tisztelt Ünneplő Közönség!
Mélyen tisztelt Tanár Urak!*

Ma reggel, amidőn az oltár előtt az ifjúsághoz szólott Glattfelder püspök úr Ónagyméltósága, rámutatott arra, hogy milyen parányi az ember a nagy mindenséggel szemben és hogy mégis milyen önhitt ez az ember, ha csak saját alkotásainak szűk fogalomkörében mozog. Az utolsó században az ember ismeretszerzése, találmányai és alkotásai tekintetében nagy fejlődésen mentünk keresztül. De akármilyen nagyszerű volt ez a fejlődés, az, aki hozzá tudja mérni akármely találmányunkat, akármely ismeretünket, tudományunkat, teljesítményünket, vagy alkotásunkat a világegyetem végtelenségéhez, vagy akár csak földünknek tér- és időbeli mértékeihez, az el fogja veszteni önhittségét, magába fog szállni és ezzel ismét meg fogja találni az embert megillető és az emberhez méltó helyet életkörnyezetével, a világgal és Istenével szemben.

Talán egyetlen más karunk, illetve osztályunk ifjúsága sem áll oly közel ennek megértéséhez tudománya által, éppen úgy, mint a reá váró élet által, mint a bányászifjúság. A bányász tudja, hogy milyen munkába kerül 1500—2000 méterre leaknáznunk és leszállnunk a föld mélyébe és mégis tudja, hogy ez az 1500—2000 méter, vagy az a 2500—3000 méter, amelyre kutatómunkánkban le tudunk fúrni, milyen csekélység földünknek, e magában véve is kicsiny égitestnek méreteihez képest. A bányász, akit foglalkozásához és annak történetéhez annyi szeretet fűzi, tudja, hogy mekkora fejlődésen, ezredévek micsoda nehéz és fokozatos munkáján kellett keresztül mennie az emberiségnek, hogy ilyen mélységekre lemelessen és ilyen mélységekre fúr hasson. Mégis tudja, hogy milyen távol vagyunk nemcsak attól, hogy a föld belsejét ismerjük, vagy annak csak halmazállapotáról is fogalmat alkossunk magunknak, de még attól is, hogy a felszíni földségek kialakulása szempontjából oly közvetlenül fontos 20—30—40.000 méter mélységben levő sphaerákat megismerjük. A bányász az, aki ezt tudja és aki nemzedékről nemzedékre tovább adja hagyományként azt az alázatosságot, a természetnek azt a megértését és azt a hitet, amellyel a bánya mélyébe száll. Ezeket a tulajdonsá-

gokat ápolhatja bányászifjúságunk egyetemünk ifjúságának egyetemességében.

Valahogyan a Püspök Úr Önagyméltósága gondolatmenetével rokontémát pendítettem meg rektori székfoglaló beszédemben, amikor a táj fogalmáról beszéltem. Beszéltem a földfelszín tájairól, amelyek mindegyikében a földfelszíni élet egész bonyolultsága és elválaszthatatlan egysége tükröződik. Az a környezet, amelyben a földön élünk, a legkülönbözőbb földi és földönkívüli, a napról, más égitestekről és a világrűrből, a földről és a föld mélyéből jövő hatások nyomán keletkezik, fejlődik és él. A legkülönbözőbb hatások, erők, életfolyamatok, sugárzások ritmusai egyesülnek itt egy közös ritmusban. A föld kérgét kialakító geológiai folyamatoknak hatásai, a nap sugárzása az élőlények fejlődésének nagyszerű rendjével egy egységben egyesülnek, egységbe, amely bennünket körülvesz, amely az embernek élettere és amely által az ember mindenhez kapcsolódik. Beszéltem arról, hogy a természetet egész mivoltában kell megértenünk, ha az emberileg elérhető legmagasabb tudásig el akarunk jutni. Mondotam, hogy nem elég analizálnunk, szétbontanunk, definiálnunk, vagy az analizáltakat mesterségesen összeraknunk, szintetizálnunk, ha a valósághoz oly közel akarunk jutni, amennyire ember egyáltalán juthat.

Egyetemünk ifjúságában talán senki sincs, aki ezeket a gondolatokat jobban megértené, aki a nagy természethez közelebb állana és aki így el tudna mélyedni, mint erdészosztályunk ifjúsága. Az erdő koronáinak és az égnek kettős dómja alatt élve és azt az életet figyelve, amely a növényzetnek, a talajnak és az éghajlatnak elválaszthatatlan kölcsönhatásaiból áll, egyedül járva az erdőt, az erdész az, akit érzései, gondolatai, gondolatfűzése és tudománya is idevezetnek.

Az egyetemünket ma alkotó különböző intézmények egyesítésének egyik fő hasznát abban látom, hogy azoknak ifjúsága egymáshoz közelebb, egy közös atmoszférába jut és egymás gondolkodását megtermékenyítheti. Ne szakadjunk részekre foglalkozások, felfogások, külön érdekek szerint, hanem egyesítsük erőnket és ami a fő, neveljünk egy olyan vezető osztályt, olyan elitet ifjúságunk javából, amely széles látókörrrel a nemzet egyetememes érdekét tudja szolgálni.

És itt a szülőkhöz fordulok, hozzájuk kívánok szólni néhány szót. A szülők ne legyenek önzők. Súlyos ezt mondani és nehéz ezt kívánni, mégis szükséges erre rámutatni. Tudom, hogy minden szülő szemefényét adja oda, amikor fiát az egyetemre beiratja. Mégis ne csak annak előmenetelét és érdekét lássa az egyetem munkájában, lássa meg mint honpolgár a nemzeti feladatot is. Nekünk az egyetemen erős kiválasztást kell, vagy kellene végeznünk. Sajnos, vizsgarendszerünkkel, amely a franciától különbözik, sokszor és sokkalta jobban engedünk szívünknek és az egyén érdekének, mint azt a nemzet érdeke engedné. Távolról sem vagyunk elég szigorúak. Szükségesnek és fontosnak találom azt, hogy a magyar társadalom meghallja és megértse, hogy a magyar szülők mint honpolgárok ne csak saját gyerekeikkel, hanem másokkal is törődjenek, annak értékét is megértsék, amint az igazi sportban a mérkőzés végeztével a legyőzött minden hátsó gondolat nélkül elsőként üdvözlö a győztest. Szükségesnek tartom, hogy a magyar társadalom ezen gondolatokkal komolyan foglalkozzék, mert csak a közérdeknek helyes felfogásával fogunk műveltebb és jobb nemzedékeket nevelni és fogunk magunk is egyéneként ennek alapján jobban boldogulni.

Ezekkel a gondolatokkal üdvözlöm a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar ifjúságát és megnyitva az ünnepélyt, felkérem Roth Gyula dékán úr Öméltóságát, hogy székfoglaló beszédjét megtartani szíveskedjék.

2.

ROTH GYULÁNAK, A BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI
KAR DÉKÁNJÁNAK SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE.

*Nagyméltóságú Püspök Úr! Magnifice Domine Rector!
Méltóságos Uraim! Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!
Kedves Tanártársaim! Kedves Ifjú Barátaim!*

A Rektor Úr Ő Magnificenciájának szavai után engedjék meg, hogy elsősorban hálásan megköszönjem azt a mélyen szántó, mélyen átértzett üdvözlést és intelmet, amelyet az ifjúsághoz és a szülőkhöz intézett és azután a magam részéről is hálásan köszönjem minden egyes kedves vendégünknek, hogy megjelenésükkel emelték ünnepélyünk fényét és tanubizonyosságot tettek a műegyetem soproni karához való rokonszenvükről és barátságukról.

A hála és köszönet e szavaihoz hozzá kell még fűznöm hálás köszönetünket Sopron városával szemben, hogy a műegyetemi ifjúságnak 4210 pengőnyi anyagi segílyt nyújtott, hogy továbbá a műegyetemünk részéről az elmúlt évben első ízben megrendezett nyári egyetemnek is 3000 pengő segítséget szavazott meg.

Az ifjúság segílyezésére a fenti 4210 pengőn kívül még rendelkezésre állott 4907 P 12 f, amely összegből 2502 pengőt az ifjúság maga fizetett be a beiratkozások alkalmából, összesen 9117 pengőt fordíthattunk az ifjúság segílyezésére, amely összeget a Solt Béla egyetemi nyilvános rendes tanár úr vezetése alatt álló diákjóléti bizottság osztott fel összesen 138 hallgató között. Ha az összeggel szembe állítjuk a segílyezett hallgatóink számát, szomorú szívvel láthatjuk, hogy nagyon kevés az, amit a hallgatóink jóléte érdekében tenni tudtunk.

Annál nagyobb súllyal esik latba, hogy fentiekén kívül jószívű emberek más módon is segítséget nyújtottak szüköl-

ködő hallgatóinknak, így a soproni gróf Nádasdy Ferenc nevét viselő huszárezred tiszti étkezője 6, a Rákóczi Ferenc nevelőintézet 5 hallgatónak nyújt egész éven át ingyenes étkezést. Úgy értesültem, még mások is hasonlóan cselekedtek, de ezekről közelebbi tudomásom nincsen. Fogadják mindannyian ezért a nagylelkű cselekedetükért hálás köszönetünk kifejezését erről a helyről is.

A kar diákjóléti bizottságán kívül még a kari internátus is Solt Béla egyetemi nyilvános rendes tanár úr vezetése alatt áll, akinek fáradságos munkáját szintén tiszta szívből köszönöm. Az internátusban 39 hallgató nyert lakást havi 6.50 P-ért, illetve a nagyon rászorultaknak ezt is részben vagy egészben elengedtük.

Hálás köszönettel beszámolok még az orvosi rendelő áldásos működéséről, amely dr. Tóth József és dr. Bognár Tibor orvos urak vezetése alatt áll, akik a két félévben nemcsak $186 + 255 = 441$ esetben nyújtottak orvosi segítséget $111 + 159 = 270$ hallgatónak, hanem félévenként az összes hallgatókat orvosi vizsgálat alá vették és adott esetben a vizsgálat eredményéhez képest a további kezelés iránt is intézkedtek.

Röviden összefoglaltam fentiekben azt, amit a hallgatóink testi jóléte érdekében tettünk, természetes, hogy nem feledeztünk meg a lelki táplálékról sem, a vallásgondozásról. Ezen a téren az eltávozott Koszterszitz József pápai kamarás, igazgató úr áldásos működését folytatta ugyanabban a szellemben dr. Gacs János igazgató úr és mellettük — a csak a napokban eltávozott — Élő Pál prefektus úr. A Szent Imre Kollégiumnak a vallásgondozás terén való munkáját különös hálával és elismeréssel kell kiemelnem, munkájának és gondosságának külső jele az a meghitt és valóban áhítatra kényszerítő, gyönyörű házikápolna, amelyben a megyéspüspök úr Önagyméltósága ma tartotta meg az istentiszteletünket.

A protestáns ifjak lelki gondozását Budaker Oszkár evang. és Maller Kálmán ref. lelkész urak végezték önfeláldozó buzgósággal és áhítatos hittel.

Fogadják mindazok, akik ifjaink lelkét a vallás vigasztalásában részesítették, hálás köszönetünket.

Ugyancsak a lelki élettel, az ifjúság szellemi vezetésével kapcsolatos Modrovich Ferenc nyilvános rendes egyetemi

tanár úr munkája, aki az ősrégi ifjúsági kör tanárelnöki tiszt-ségét töltötte be. Az ifjúságunknak józan és érett életfelfogása mellett az ő tapintatos és megértő vezetésének tulajdonítható, hogy intézetünkől távolmaradt minden helytelen kilengés és ifjúsági körünk minden alkalommal oly módon szerepelt, hogy nemcsak örömünk tellett benne, de jogos büszkeséggel is tölt el minket, az öreg tanárokat.

A szellemi élet mellett a ma annyira előtérbe lépett sportokról is történt gondoskodás a műegyetemi ifjúsági sportkör útján, amelynek élén dr. Proszk János egyetemi tanár úr áll, aki minden alkalmat megragadott, hogy a súlyos tanulmányi teher mellett az ifjúság a testedző sportoknak is hódolhasson. Sajnos, hogy az ugyanide vágó és az én tanszékemhez tartozó műegyetemi lövőházat hosszú vajúadás ellenére is még most sem tudtuk olyan állapotba hozni, hogy annak hivatalos használatára engedélyt kérhettünk volna. Remélem, hogy a jelen év folyamán ez is el fog készülni.

A karunk diákságának műegyetemi belső életére vonatkozó fenti adatokhoz még hozzáfűzök két statisztikai kimutatást, az egyik a létszámra vonatkozik, ebből felemlítem, hogy karunkon az elmúlt tanévben be volt iratkozva 219 hallgató, és pedig: 56 bányamérnök, 35 kohómérnök, a régi rendszerből még fennmaradt 10 fémkohómérnök és 17 vaskohómérnök, a bányász-és kohómérnöki osztálynak összesen tehát 118 hallgatója volt; az erdőmérnöki osztálynak pedig 101 hallgatója.

Bányamérnök	14 (13)	10 (10)	11 (12)	21 (21)	56 (56)***
Kohómérnök	21* (21)	14 (15)	—	—	35 (36)
Fémkohómérnök	—	—	9 (9)	1 (1)	10 (10)
Vaskohómérnök	—	—	14 (13)	3 (3)	17 (16)
Erdőmérnök	21 (20)	28 (24)	34** (34)	18 (18)	101 (96)
Összesen:	56 (54)	52 (49)	68 (68)	43 (43)	219 (214)

* 1 rendkívüli hallgató.

** 1 német cserediák.

*** A zárójelbe foglalt szám a második félév adata.

A másik kimutatás a tanulmányi előmenetelt mutatja, a két évvel ezelőtt életbe lépett új rendszerre vonatkozólag. Eszerint az 1935/36. tanévben beiratkozott összesen 45 elsőéves hallgató: 9 bányamérnök, 12 kohómérnök, 24 erdőmérnök, ezek közül az előírt időben szigorlatra jelentkezett 21, 6 bányamérnök, 6 kohómérnök, 9 erdőmérnök, sikerrel levizsgáztak 19-en, 5 bányamérnök, 5 kohómérnök, 9 erdőmérnök.

Végül még felemlítem, hogy összesen 24 hallgatónk élvezett 200—400 P között váltakozó különféle ösztöndíjat.

Annak felsorolása után, amit a hallgatóság egyetemi életéről kellett elmondanom, még felemlítem a tanári karban történt változásokat, elsősorban azt, hogy dr. Tárczy-Hornoch Antal és Stasney Albert rendkívüli tanárainkat a Kormányzó Úr Ö Főméltósága kinevezte nyilvános rendes egyetemi tanárokká, viszont Pocsabay János adjunktus és dr. Mihályi Zoltán tanársegéd saját kérelmükre nyugdíjba vonultak és így kiváltak a műegyetem kötelékéből; dr. Verő József, dr. Magyar Pál magántanáraink és dr. Kovács Ernő tanársegédünk külföldi ösztöndíjat kaptak, előbbi angol, utóbbiak német, illetőleg finn részről, Győrfi János tanársegéd pedig belföldi ösztöndíjat.

A halál ebben az évben sem kímélte meg karunkat, egy fiatal, reményteljes életet, ponori Balia István erdőmérnök-hallgató életét oltva ki, akinek emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Karunk belső élete köréből meg kell emlékezni a soproni nyári egyetemről, amely mint az első ilyenmű kísérlet a műegyetem összességét mutatta be a közönségnek.

A rendezés nehéz munkáját dr. Czettler Jenő elnöksége alatt dr. Márffy Ede, dr. Tárczy-Hornoch Antal egyetemi tanárokból és Széki János akkori dékánból összeállított bizottság végezte, amelynek lelke az eddig még nem említett dr. Romwalter Alfréd egyetemi tanár úr, a nyári egyetemnek soproni igazgatója volt, akinek munkája biztosította a nyári egyetem teljes sikerét.

Az adminisztratív intézkedés a soproni idegenforgalmi iroda igazgatójának, Pöttschacher Rudolfnak szakavatott kezeiben nyugodott, aki a sokféle és sokféle elágazódó igényeket remek módon tudta kielégíteni és összeegyeztetni.

A nyári egyetem augusztus hó 1-étől augusztus hó 17-ig tartott, hozzácsatlakozott 19-én a nyári egyetem zárándokútja gróf Széchenyi István nagycenki sírjához, ahol méltó befejezésképpen dr. Czettler Jenő nagyszabású beszéde tette a zárókövet a nyári egyetem végére.

Az előadásokból a műegyetem összes karai kivették részüket, összesen volt 64 előadási óra, ezek közül a bánya- és

kohómérnöki osztályra esett 18, az erdőmérnökökre 8, a többiekre összesen 38.

A hallgatók összlétszáma 499 volt, akik azonban nem voltak jelen elejétől végig. Általánosságban a délelőtti előadásokat — amelyek az általános műveltséget szolgálták inkább — százon felül, a délutániakat, amelyek szakismereteket közvetítettek, átlagosan 50-en felül hallgatták.

A résztvevők zömét — 81% — Sopron városa és Sopron vármegye adta, Budapest 12%-kal járult hozzá, a fennmaradó 7% az egész országra oszlott meg.

Felemlítem továbbá, hogy az elmúlt tanév legelején a Műegyetemünkkel szoros kapcsolatot tartó m. kir. erdészeti kutató intézet rendezésében az erdészeti kutató intézetek nemzetközi szövetsége Műegyetemünk helyiségeiben kezdte meg a IX. kongresszusát, amelynek során több tanárunk előadást is tartott és többen végigkísérték a kongresszust magyarországi tanulmányútján, amely a Sopron — Balatonfüred — Bakony (Farkasgyepü) — Pécs — Baja — Szeged — Kecskemét — Budapest — Gödöllő — Mátra (Parád) — Püspökladány — Debrecen — Tolcsva — Kékestető (Bükk) — Lillafüred — Eger — Budapest vonalon hazánkon végigvezetett, bemutatva az erdészetileg fontos vidékeinket és az erdészeti kutatás kísérleti területeit. A kongresszuson 22 külföldi állam részéről 92 idegen vett részt.

A múlt és a jelen tanév mesgyéjén az osztrák erdészeti egyesület látogatta meg soproni karunkat, ismét 80 főnyi idegen szaktársat hozva Műegyetemünk falai közé.

Nagy elégtételünkre szolgál, hogy mind a két esetben a magyar erdőgazdaság, annak tudományos kutatása és szakoktatása a legnagyobb mértékű elismerésre talált külföldi szakértársaink előtt, sőt egyenesen lelkesedést váltott ki a magyar munka.

A közölt statisztikai és adminisztratív adatok felsorolása után méltóztassék megengedni, hogy rátérjek a tulajdonképeni székfoglalómra, amelynek tárgyát, szokás szerint, az erdőmérnöki tudományoknak abból a köréből választottam, amely úgy tanári, mint kutató munkámnak tulajdonképeni tere, a magyar erdőgazdaságnak erdőművelése és annak mai napi kérdései.

Úgy gondolom, hogy éppen az erdőművelésre áll az erdőgazdaságnak az a régi panasza, amelynek legutóbb az osztrák erdészeti egyesület soproni látogatása alkalmával kifejezést adott a birodalmi német erdőgazdaság képviselője, dr. Wappes, aki jelenleg a német birodalmi erdészeti egyesületnek díszkurátora, miután évek hosszú során át annak első elnöke volt. Wappes a német birodalomra vonatkozólag felpanaszolta azt, hogy az erdőmérnöknek tulajdonképeni munkakörét a nagyközönség nem ismeri és ezért nem is méltatja érdeme szerint. Hogyha a német birodalomban okuk van erre a panaszra, ahol az erdőgazdaságnak igen nagy a szerepe, a társadalmi elismerése és megbecsülése, még inkább van arra ok nálunk, ahol még a közel rokon műszaki világban is nagyon gyakran oly véleményeket hallhatunk az erdőmérnökökről, amelyek bántóak volnának, ha nem tudnánk azt, hogy csak az erdőgazdaság dolgainak nem-ismerése szülhette azokat.

Talán van szerepe ebben annak is, hogy az erdőmérnök név csak újabb időben terjedt el nagyobb mértékben és a műszaki világban még sokan új jövevényt látnak bennünk és azt a szívós küzdelmet, amit az erdőmérnökség a társadalmi elismerése és érvényesülése érdekében vívott, tartózkodással, talán idegenkedéssel nézik és csak nehezen, vonakodva adják meg az elismerést. Pedig ha közelebről vizsgáljuk, nem is olyan újkeletű az erdőmérnök neve, hiszen Selmecbányán intézetünk — amely tudvalevőleg a műszaki képzésnek a bányászat-kohászat terén már a legmagasabb fórumát jelentette akkor, amikor Európa-szerte még ilyen rajta kívül csak alig volt — már akadémia korában is az 1872-ik évtől kezdve, — tehát éppen 65 év óta — az erdészeti hároméves tanfolyam mellett négyéves erdőmérnöki tanfolyamot tartott fenn, vagyis már hivatalosan erdőmérnököket képzett ki.

Kétségtelen, hogy az erdőmérnöknek szakmabeli munkaköre jórészt az őstermelés terére vág és a természet erőire van alapítva, egyrészt a talajra és annak tápláló erejére, másrészt az éghajlatra és annak tényezőire, a napra, esőre, levegőre.

Hogy mégis műszaki jellege lett a munkájának és a szakképzésnek is, annak oka, hogy az a termény, amit a talaj és az éghajlat tényezői kifejlesztenek, a fátörzs, oly nagy mére-

tekkel és oly nagy súllyal bír, hogy nagyobb szabású műszaki berendezésekre van szükség ahhoz, hogy azt a termelés helyéről elmozdíthassuk és eljuttathassuk az értékesítés, illetve a felhasználás helyére.

Igaz, hogy az erdőmérnök nem épít felhőkarcolókat; nem rak le góliátsíneket, melyeken százkilométerrel fut az expresszvonat; nem ver hidat a Dunán át; de lakóházakat saját magunk, az altisztjeink és munkásaink számára magunknak kell kiterveznünk és építenünk; erdei vasutat, utat magunk kell, hogy építsünk és üzemben és jókarban tartsunk; vízműveket, gátakat, duzzasztókat magunknak kell kiszámítanunk és elkészítenünk, nem is számítva a fűrésztelepeket és fafeldolgozó műhelyeket, amelyek a közvetlen munkakörünkbe esnek és azt, hogy újabban az erdőmérnökség és az erdészeti kutatásügy mind nagyobb és nagyobb mértékben foglalkozik a faanyagok úgy technológiájával, mint kémiájával, amely téren még át nem is tekinthető lehetőségekkel állunk szemben.

Nehezíti munkánkat úgy a termelés, mint a műszaki teljesítmények szempontjából az a tény, hogy az erdőgazdaság — nagyon kevés kivétellel — felette kedvezőtlen terepviszonyok közé szorult. A sík fekvésű, vagy gyengén lankás terepet, a jó termőföldet lefoglalja a mezőgazdaság, nekünk csak az marad, amivel a mezőgazdaság nem tud mit kezdeni, sőt nagyon gyakori eset és a mai erdőgazdaságra igen súlyos feladatokat ró, hogy reá szakad annak a területnek hasznosíthatóvá való tevése, amely a mezőgazdaság kezén elsilányodott, elpusztult, vagy egyenesen hasznavehetetlenné vált, vagy legalább is termő ereje és termelő értéke annyira lecsökkent, hogy nem érdemes mezőgazdasági művelést tovább folytatni rajta. A kopárságok, a futóhomok, a talaj szikeseése az emberi kéz nyomán fejlődött, a „szanálás“, hogy közismert jelszót használjak, javarészből az erdőmérnökre marad.

A felsorolt munkák azok, amelyek ma fokozott mértékben viszik az erdőgazdaságot a műszaki jelleg felé. Régebben az volt az uralkodó nézet, hogy minél belterjesebb lesz az erdőművelés, annál nagyobb rész kell, hogy jusson a természet-tudományok terére vágó tárgyköröknek. Az újabb áramlatok ezzel ellentétben éppen a fokozódó belterjesség miatt mind nagyobb és nagyobb mértékben a műszaki jellegű egyetemekben

osztják be az erdőmérnöki szakoktatást és hazánkknak, hazánk erdőgazdaságának igen nagy elégtételül szolgál, egyenesen büszkeséggel tölt el, hogy oly országok, amelyek erdőgazdasága a legfejlettebbek közé tartozik, mitőlünk kértek tanácsot és a magyar szakoktatási rendszert tanulmányozták, hogy mintát kapjanak a saját erdőmérnöki szakoktatásuknak a mai időknek megfelelő kialakítására.

A régi görög „*παρα οει*“, a folytonos mozgás, fejlődés törvénye az erdőgazdaságban is érvényesül és érdekes, hogy annak nyomán az erdőművelés törekvései sajátoságos körforgást mutatnak, a fejlődés mai legmagasabb fokán visszatérünk az erdőnek ősrégi alakjára és az erdőgazdaságnak ősrégi rendszerére, természetesen annak korszerű, céltudatos átalakítása mellett, de az alapelv a régi, az, amelynek elhagyását régebben nagy diadalnak, haladásnak tekintettük: a szálaló erdő és annak természetes úton való felújítása.

Az erdőgazdaság tipikus munkái három nagy területet ölelnek fel, a használatnak, a rendezésnek és az erdőművelésnek tereit, amelyek a fejlődés során váltakozó módon jutottak szerephez, váltakozó módon jutottak előtérbe.

A legrégibb, kezdetleges erdőgazdaságban a fa levágásának és értékesítésének, az erdőhasználatnak munkája uralta a gazdaságot, nem is volt egyéb célkitűzése, mint a pillanatnyi faszükségletnek fedezése. Ez a használat a szálalás jellegével bírt, itt is, ott is kiszedtek egy-egy fát, azt, amire éppen szükség volt, illetve amely a szükséglet fedezésére legalkalmasabbnak látszott. Az ily gyér használatot az erdő maga pótolta minden nehézség és hiány nélkül.

Amint az igénybevétel, a használat nagyobb mérvű és gyakoribb lett, mindinkább érezhetővé vált az így nagy területen szétszórtan található fák kikeresésével, kivágásával és kihozzátalával járó nehézség, továbbá mindinkább fogytak a kívánt célra alkalmas fák és a természet már nem bírta pótolni a hiányokat, mivel az Ūristen malmai az erdőben nagyon is lassan őrlnek. Az így kezelt erdők képe felette kedvezőtlen, a jobban hozzáférhető részokról teljesen eltűnt a hasznavehető faanyag, a távolfekvő részekkel nem törődött senki; ha szórványos használat került is oda, az csak a legjavára szorítkozott, mert csak annak termelése fizetődött ki. Ennek a rendszertelenül

száलगató, mindig a javát válogató erdőgazdaságnak nyomait ma is láthatjuk még a Bükk és a Mátra egyes régi állományai-ban, amelyeket vizsgálva megértjük, hogy miért lett a szálagató gazdaságnak rossz híre és miért idegenkedik ma is szaktársaink egyrésze attól, azok, akiknek szeme előtt az így szálagatva kirabolt, kizsarolt és tönkretett erdők képe lebeg.

A vázolt két nehézségen — a nagyon szétszórt használaton és a természetes pótlásnak hiányán — segítettek úgy, hogy a használatokat összpontosították kis helyre, ami teljesen megfelel a ma divatos jelszónak, a racionalizálásnak, sőt annak egyik alapvető kelléke; másrészt pedig pótolták azt, amit a természet már nem nyújtott, — a kivágott öreg fák helyébe szükséges csemetéket — mesterséges módon vetéssel vagy ültetéssel. Az erdőnek magvetés útján való megtelepítéséről hazánkban is nagyon régi adatunk van, 1222-ből a Csallóköz-ből, ahonnan egy perirat említi azt, hogy a per tárgyát képező erdőt emberi kézzel vetették. A fogalmazásból látszik, hogy ezt egészen rendes, szokott módnak tekintették, ami napirenden volt, mert csak úgy mellékesen érintik ezt a tanuvallomások. A sanct-galleni krónika — amelyben a magyarokról sok szó esik — régebbi vetésről is beszél, már a IX. században. Az ültetésre jóval később került sor, a legrégebbi adat 1356-ból való, Nürnberg mellett fenyőcsemetéket ültettek rendszeres erdőgazdaság során.

A fejlődésnek ez a korszaka az erdőrendezést hozta elő-térbe. Az erdőknek szemmel látható romlása és fogyása megkövetelte, hogy a rendetlen szálagások helyére kerülő tarvágá-sokat kellő mederbe kellett terelni, mert biztosítani kellett a hosszú termelési ciklusokkal dolgozó erdőgazdaság keretében a tartamosságot, a fatermelésnek és ezzel a használat lehető-ségének állandóságát. Ennek érdekében kidolgozták a gazda-sági terveket, amelyek számba vették a meglévő faállományo-kat, előre megállapították, mit lehet azok közül kihasználni, mit és hol kell újra telepíteni és mit kell fenntartani, hogy az erdő egész területe a megfelelő fatömeget állandóan adhassa. Mivel az erdő állapota nem elégített ki, szabálytalan eloszlást mutatott, hol hiányokat, hol öreg, eddig érintetlen állományo-kat, a tervekben gondosan megállapították egyrészt a haszná-latok sőrát, másrészt pedig azt az eszményt, elképzelt álla-

potot, amely uralkodni fog, hogyha a tervbevett intézkedések mind végre lesznek az évek folyamán hajtva. Ez volt az úgynevezett célbavett szabályos állapot, amely a papiroson gondosan ki volt dolgozva és amelynek, hogy mielőbb el lehessen érni, gyakran súlyos áldozatokat is hoztak, illetve a gazdasági tervben előírtak.

Ennek a korszaknak tipikus jellemzője a tiszta tarvágás, annak mesterséges beültetése egykorú, többnyire azonos fajú csemetékkel, a nagy területek gazdasága. A rendszernek igen nagy előnye: az egyszerűség, a térbeli és időbeli pontos rend, nagy területeknek könnyű és biztos áttekintése, évről-évre mennyiségben és minőségben azonos faanyagok termelése, a fafajnak tetszés szerint való megválasztása.

A tarvágásos gazdaságnál igen nagy szerep jut az állományok korának és a különböző korok és korosztályok arányának és eloszlásának; alapelve, hogy egy-egy területen pontosan egyforma korú — ezzel egyforma méretű és alakú — fák sorakozzanak egymás mellé, minden egyes kor megfelelő nagyságú területtel képviselve van, a használatok a kor szerint haladnak végig a területen.

A tarvágásos gazdaságnak tipikus képe, egyúttal a vele kapcsolatos előnyöknek legjobb kialakulása, amikor az erdő nagy területét felosztjuk annyi részre, ahány éves faanyagot, illetve fákat akarunk használat alá bocsátani és minden esztendőben egy-egy ily területről levágunk mindent, ami ott az évek során át kifejlődött. A területnek az évi vágásterületen kívül eső részeivel azonban a tarvágásos gazdaság nem törődik, a letarolt területet átadta az erdőművelésnek, hogy ültesse be új csemetékkel. A tarvágásos rendszer azzal járt, hogy az így rendezett erdőgazdaság egykorú, elegyetlen állományokra törekedett, amely törekvés sok helyen ma is fennáll az erdőgazdaságban. Érdekes világosságot vetnek erre, a német erdőgazdaság egyik már elhunyt nagy emberének, Schwappach Ádámnak szavai, amiket az erdészeti kutató intézetek nemzetközi szövetségének 1907. évi V. kongresszusán — éppen harminc évvel ezelőtt — hallottam tőle, és amelyeket a minap ugyancsak az említett nemzetközi szövetségnek folyó évi elnöki bizottsági gyűlése alkalmával Berlinben is idéztem: „úgy az erdészeti kutató intézetek, mint a tankönyvek mind

az elegyes és vegyeskorú erdő mellett kardoskodnak és annak szükségességét és előnyös voltát hirdetik, a gyakorlati gazdaságban mégis mindinkább terjed az elegyetlen és egykorú erdő“. Ez azt mutatja, hogy a régi és az új, a mai rendszer Németországban is, de Európa-szerte is harcban áll egymással. Németországban, de Svájcban, Dániában és más erdőgazdaságilag fejlett országokban is büszkeséggel mutatják éppen azokat az erdőgazdaságokat, amelyek diadalra juttatták az elegyes erdőt és a természetes felújítást, amint örömmel állapíthatom meg általánosságban is, hogy a harc mindinkább az új rendszer javára dől el és ma már kétségtelen, hogy az elegyes, szálaló erdő a jövőnek gazdasági rendszere.

A tarvágásos rendszer a mezőgazdaságtól vette a mintát, amely egy-egy területen teljesen azonos terményt szokott termelni. Hosszú időközön, évszázadokon keresztül fejlődött ki ez a rendszer, amely különösen akkor, amikor még fa bőven volt egész Európában és hegységeink igen nagy részéhez hozzá sem tudunk férni, úgy látszott, hogy már a legtökéletesebb, amit az erdőgazdaság megteremthetett és nagyszerű, pontos keretet adott — legalább papíron — a tervszerű erdőgazdaság számára. Igen nagy vívmánynak tekintették azt, hogy az erdőt nem a természet hozza létre, hanem az emberi beavatkozás, a mesterséges vetés vagy ültetés. Eleinte, amíg az így letarolt területek az egész erdőnek csak csekély töredékét alkották és amíg a fel nem tárt területeknek utakkal, víziutakkal, vasutakkal vagy egyéb szállítóeszközökkel való megnyitása során mindig új és új, eddig érintetlen erdőterületeket lehetett használatba venni, fejsze alá adni, addig nem is mutatkozott nagyobb nehézség. Hiszen hogyha százéves korokkal számolunk, akkor az évenként levágásra kerülő terület kiterjedése az egész erdőnek csak egy-egy százalékát teszi. Amint azonban a régi tartalékok, a fel nem tárt erdők fogytak — pedig az újabb időkben ijesztő gyorsasággal fogytak —, mert egyrészt mindig több és több területet szakítottak ki abból a mezőgazdaság céljaira, másrészt mindig több és több területet taroltak le, amelynek nagyrésznél az ismételt felújítás és pótolgatás ellenére is az új erdő vagy egyáltalában nem települt meg, vagy ha igen, más fafajt kellett hozni oda, olyant, amelyik szerényebb igényekkel lép fel a termőhellyel szemben és szívósabban állja a

kedvezőtlené vált viszonyokat vagy — hogyha lombdőről volt szó — a sarjadás útján odatelepedett új állomány fejlődése jóval alább szállott és nem érte el az előzőt sem minőségben, sem tömegben.

Nagy nehézség származik abból is, hogy az erdő árnyéka alatt a talajon gyom vagy egyáltalában nem vagy csak csekély mértékben, illetve csak bizonyos növényfajok léphetnek fel, ellenben hogyha megbontjuk a koronák záródását, akkor a talaj kiszöldül, ami a bontás mértékével úgy mennyiségben, mint a fajok számában folyton emelkedő gyomtömegeket hoz a talajra, amelyekben szinte tükröződnek a koronákba szakított hézagok. A teljes tarolás a gyomoknak buja tömegét hozza, rengeteg fajt és egy-két méter magas zöld tömeget. Ha ebbe a zöld tömegbe beleültetjük a csemetéket vagy belevetjük a magot, a mag legnagyobb része ki sem csírázik, ami pedig a csírázásig eljut, annak legnagyobb része elfúl a gyomok tömegében; az ültetett csemetéknek — ha nagyon erőteljesek — egyrésze megél, de csak csekély hányada, zöme pár éven belül ezeknek is eltűnik, elpusztul.

Ha közvetlenül a tarolást nyomon követi a gondos ültetés, akkor az sikerülni szokott, különösen hogyha oly fajt választunk, amely gyorsan fejlődik; de ha több év telik el az ültetés kiviteléig, akkor annak eredménye annál biztosabban hiúsul meg, minél több évvel később az erdőszítés a tarolás után; annyira, hogy gyakori eset, hogy tarvágás után ugyanazt a fajt, amely előzőleg ott állott, nem tudjuk felhozni, csak különleges művelési és ápolási módokkal.

Ahol pedig a legeltetés is hozzájárult, ott a talajnak és az állománynak elsilányodása ugyancsak aggasztó mértékűt öltött, sőt teljes pusztulásra vezetett. Az erdőben való legeltetés pedig hazánkban igen nagy mértékű volt, különösen a vágások buja füve csábított, a birtokosaink és kisgazdáink teljesen magától értetődőnek tekintették azt, hogy a marhát az erdőbe csapják ki, hiszen még mai nap is igen sok helyen ott találjuk a marhát, de egyéb háziállatot is az erdőben. A közfelfogás azt tartja, hogy a legeltetés a lábas erdőnek semmi kárára nem válik, legfeljebb azokban a fiatalosokban káros, amelyek még nem nőttek ki a marha szája alól.

Ez a rendszer juttatott minket oda, hogy még mai napon is elég bőven van hazánkban kopár terület, vízmosás a régi erdők helyén, a meglevő erdeink fatökéje pedig lecsökkent annyira, hogy még az egy köbmétert is alig haladja meg az a fatömeg, amely évenként és hektáronként az ország erdőségeiben fejlődik.

A sok nehézség, kár és veszteség, amit a tarvágásos rendszer akkor is hozott, hogyha közvetlen mulasztás nem játszott közbe, természetesen megindította a kutatást annak kiderítésére, hogy mi a sikertelenségnek oka és mikép lehetne azon segíteni. A kutatások annak felismerésére vezettek, hogy súlyos hibát jelent, hogyha az erdőre rá akarjuk húzni a mezőgazdaság módszerét, az erdőnek megvan a maga sajátos élete, a maga sajátos igényei és jellemzői, megvannak a sajátos természeti törvényei, amelyek kérlelhetetlenül uralkodnak és ha ellenük cselekszünk, akkor az erdő összeroppanását idézzük elő. Ezek a kutatások — ha távol is állunk még attól, hogy minden tekintetben tisztán lássunk — már sok világosságot vetettek az erdő életére, az abban uralkodó szövevényes összefüggésekre, eredményeik az erdőművelés érdekeit hozták előtérbe, amelyek a tarvágásos rendszernél figyelemben vagy egyáltalában nem, vagy csak alig részesültek. Ma már a vágást úgy vezetjük, hogy az az erdőművelés érdekeit szolgálja és megnyissa munkájának útját.

Az erdőnek nemcsak a faállománya, de a talaja is él, életük, életjelenségeik szorosan kapcsolódnak egymásba és nemcsak a fa nem lehet el a talaj nélkül, de a talaj sem nélkülözheti a faállományt, mert ha azt letakarítjuk róla, elveszti a talaj az erdőtalaj jellegét és sajátosságait.

Az erdő hatalmas életközösséget jelent, amelyben részt vesz nemcsak a növényvilág, a fa, a cserjék, füvek, gyomok, mohák, de még az állatvilág is és különösen nagymértékben résztvesznek a legalsóbbrendű élőszervezetek, a gombák, a protozoák, algák, a baktériumok óriási tömege, amelyeket Francé, hazánk fia, a vízi „plankton“ név analógiájára „edaphon“-nak nevezett el.

Az erdő életközösségét nem szabad megbontanunk, ez azt jelenti, hogy a talajról az erdőt soha leszedni nem szabad, hanem azon a faállományt állandóan fenn kell tartanunk,

mert a fák nemcsak életet merítenek a talajból, de életet is visznek a talajba és nemcsak elvonják a talaj táplálóanyagait, hanem a lehulló lombbal, magvakkal, ágakkal, gallyakkal vissza is adják és újraelakítják a táplálóanyagokat, annyira, hogy a fafajok nagyrésze a már elrontott, elsilányodott szegény talajt az évek során fel is javítja újra.

A természetnek bölcs gondoskodása látszik abból a tényből, hogy a fának törzse — vagyis az a része, amely az ember számára a legfontosabb — sokkal kevesebb táplálóanyagot tartalmaz, mint a fiatal hajtások és levelek, amelyekben az ásványi anyagok 90—98%-a van felhalmozva, csak 2—10% jut a törzsre, vagyis a törzs hatalmas tömegének elvitelével kevesebb termőanyagot viszünk ki az erdőből, mint a sokkal csekélyebb tömegű levéllel és gallyal.

Faanyag csak meglevő élő faanyagon rakódhatik le, ha adott területen faanyagot akarok termelni, akkor azon a területen kell, hogy legyen egy bizonyos számú fatörzs, bizonyos fatöke, fatömeg, amelyre ráakódhat az évenként megújuló új fapalást.

A tarvágásos rendszer erre nem volt figyelemmel, hanem eltávolította egyszerre mindazt, amit a természet évek hosszú során át kifejlesztett. Még a legjobb esetben is, hogyha azonnal beültették a tarra vágott területet és a csemeték kellő mennyisége meg is fogamzott és fejlődésnek is indult, akkor is évek hosszú sora kellett, hogy elteljék addig, amíg azon a területen annyi fatömeg fejlődik ki, amely köbméterekben már kifejezhető és amely elegendő törzsfelületet biztosít ahhoz, hogy a kellő fapalást évenként lerakódhassék. Érett erdőben hektáronként és évenként 10—15—20 m³ új fapalást lerakódására számíthatunk, hogyha kb. 500—800 m³-nyi fatömeg áll a talajon. A fiatalosnál ellenben — kivéve a gyors növéssű fafajokat, nyár, akác — 10—20 évig nem kapunk számbavehető fatömeget, amiért a fatermési tábláink — amelyek az erdőben átlagosan termelhető fatömegeket mutatják ki — rendszeren csak 20—30 éves korról kezdődnek. Hozzá kell vennünk, hogy a fiatal erdőkben mindig csak vékony faanyagot kaphatunk, amelynek értéke lényegesen csekélyebb, viszont idősebb korban a fatömeg gyarapodásával nemcsak a fatömegnek fokozása, hanem az értéknek ugrásszerű emelkedése jár együtt.

(10 m³ 40 cm vastag törzs értéke jóval nagyobb, mint 10 m³ a 10 cm vastag törzsekből.)

A faállomány állandó fenntartásának követelménye elvezet a szálaló erdőhöz, amely kapcsolatos lehet akár természetes, akár mesterséges felújítással, vagy pedig elvezet a hosszú felújítási időszakokkal dolgozó természetes felújításmódokhoz. Ma tényleg ezek az eljárások uralják az erdőgazdaságot, kivitelük gazdag változatosságot mutat, a viszonyokhoz való alkalmazásnak bő lehetőségeit biztosítja. Hátránya valamennyinek ugyanaz, hogy az erdő egész területén mindenütt állandóan folyó munkát, az erdő egész területére terjedő beható feltárást követelnek, kivitelük sokkal bonyolultabb, sokkal több munkát követel, az áttekinthetőségük messze elmarad a tarvágásos gazdaság mögött. A térbeli és időbeli rendnek fenntartása sokkal súlyosabb feladatot ró az erdőmérnök vállára és annak műszaki tudását is nehéz próba elé állítja.

Az egyes rendszerekre természetesen nem térek ki, csak kiemelem, hogy mindazok a rendszerek, amelyek egyes erdőkben kifejlődtek és amelyek az erdészeti világnak búcsújáró helyeivé váltak — Baerenthoren, Langenbrand, Gaildorf, Couvet stb. — mind a szálaló erdőnek jellegeit mutatják, annak a rendszernek, amelyből az erdőgazdaság valaha régen kiindult és amely minden akkori rendszertelensége mellett mégis jobban felelt meg az erdő sajátos igényeinek, mint a később annyira felmagasztalt, tervszerű keretekbe szorított tarvágásos gazdaság és kétségtelen, hogy ennek a szálaló erdőnek céltudatos kialakítása jelenti a jövő fejlődés útját.

III.

A M. KIR. JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI
ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
ÁLLATORVOSI OSZTÁLYÁNAK

AZ ÁLLATORVOSI SZAKOKTATÁS MEGINDÍTÁSÁNAK 150. ÉVFORDULÓJA
ALKALMÁBÓL 1937. ÉVI MÁRCIUS HÓ 20-ÁN TARTOTT

JUBILEUMI ÜNNEPÉLYE.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztálya az állatorvosi szakoktatás megindításának 150. évfordulója alkalmából 1937. március hó 20-án az osztály dísztermében jubileumi ünnepélyt tartott, melynek rendje a következő volt.

Az ünnepélyt a *Magyar Hiszekegynek* elhangzása után **dr. Szabó Gusztáv** rector magnificus a következő beszéddel nyitotta meg:

„Tisztelt Ünneplő Gyűlés!

Ha szabad a bennünket kitüntető nagyérdemű vendégeinket rokonszenvünknél fogva lelkirokonainknak tekintenünk, mondhatnám szűk családi körben, a tudóshoz is szokatlan szerénységgel ünnepli egyetemünk állatorvosi osztálya 150 esztendő multját ez ülés keretében.

Emlékezetünkben szálljunk vissza egy pillanatra a kalapos király: II. József, a nagy újíto uralkodásának kezdetére.

A gazdaságilag élesen látó, de alkotmányos érzéket nélküloző uralkodó csakhamar felismeri, hogy Magyarországon, ahol az előbbi századok háborúi és viszontagságai után a területi viszonyok összezavarodtak, egész vidékek víz alatt és mocsarakban hevernek, a malmokhoz tartozó gátak többnyire rosszul vannak építve, a nyilvános utak csaknem mindenütt elhanyagolva: kézzelfogható a mérnöki szak különös művelésének szükségessége — így mondja egyik rendeletében. De felismeri azt is, hogy hazánkban, mint mezőgazdasági s elsőrangú állattenyésztő országban az állatjárványok okozta veszteségek csökkentése érdekében, de meg közzgazdasági és közegészségi szempontból is szükség van az állatorvostudományok tanítására. E kétirányú felismerés rögtöni cselekvésre készíti az uralkodót és még 1782-ben elrendeli, hogy a budai királyi tudományegyetem bölcsészeti kara mellett az institu-

tum geometricum (mérnöki intézet), az orvosi kar mellett pedig az állatgyógyintézet felállítottassék. Az institutum geometricum még abban az évben megkezdte működését, míg az állatgyógyintézet csak a megfelelő egyetemi tanszék megszervezése és betöltése után, öt évvel később nyílik meg. Így indul útjára úgyszólván ugyanabban az időben egymással párhuzamosan két nagyraihivatott magyar intézmény, a mérnöki és állatorvosi tudományok művelésére.

A budai királyi tudományegyetem, vagyis a mai Pázmány Péter-Tudományegyetem két kara mellett fejlődik és virágzik hosszú időn át a magyar mérnök-képzés és állatorvosképzés, amíg a viszonyok megokolttá nem teszik onnét való leválasztásukat. Alig egy év eltéréssel 1850-, illetve 1851-ben, mintegy 68—64 éves mult után, a két intézmény a pesti egyetemen megszűnik, s az institutum geometricum az időközben felállított királyi József-ipartanodába kerül át, míg az állatorvosi szakiskola „Pesti állatgyógyintézet“ cím alatt önállóan kezdi meg működését. Ettől kezdve mindkét intézmény külön futja be szép fejlődését s a két testvérintézet, melyek bölcsőjét a budai tudományegyetem ringatta, csak a három esztendővel ezelőtt életre hívott József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem keretében talál újból egymásra. Most már a József Nádor Műegyetem kebeléről tekint vissza állatorvosi osztályunk 150 éves multjára, aminek dicsőségét, tradícióit és világszerte tudományos elismertségét hozta magával. Állatorvosi osztályunk maga kívánta, hogy ez az ünnepség e szerényebb keretek között folyjon le, de az ünnepségben büszke együttérzéssel veszünk részt a többi karok és osztályok képviselői is. Mint a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem ezidei rektora, a műegyetem tanácsa felhatalmazásából, de egyben az összes karok és osztályok névében is meleg szeretettel üdvözlöm jubiláló osztályunkat és szívből kívánom, hogy egyetemünk keretében is minél több dicsőséget szerezzen az állatorvosi tudomány fejlesztése és az állatorvosképzés terén hazánk és egyetemünk büszkeségére.“

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi és m. kir. földművelésügyi miniszterek, valamint a tudományos intézmények, egyetemek és társulatok képviselőinek üdvözlése után az elnöklő

rector magnificus felkérte *dr. Jármái Károlyt*, a mezőgazdasági és állatorvosi kar dékánját, hogy ünnepi beszédét megtartani szíveskedjék.

Dr. Jármái Károly, a mezőgazdasági és állatorvosi kar dékánja a következő ünnepi beszédet mondotta:

„Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Hazánkban 150 évvel ezelőtt indult meg az állatorvosi szakoktatás, ami bennünket, akik elődeink feladatát a tanításban átvettük, arra kötelez, hogy az irántuk való hála és tisztelet kifejezéseken hétköznapi munkánkban egy pillanatra megállva, visszapillantsunk abba a ködös távlatba, melyben az állatorvosi tudomány forrásai Európaszerte megindultak, hogy állandó és mindig mélyebb medret vágva maguknak azt a tekintélyes folyamat táplálják, amelyet ma az állatorvosi tudomány képvisel.

Ha a multat kutató tekintetünket végighordozzuk az állatorvostan történelmén, azt látjuk, hogy az ókorban az állatorvosi ismeretek az orvosiakkal egy színvonalban voltak, mert az orvosok is állatboncolásból merítették anatómiai tudásukat, egyéb ismeretekben pedig nem volt különbség a két tudományág között, mint azt Columella és Vegetius írásai igazolják. A középkor a szigorú és egyoldalú vallási szempontok miatt nem kedvezett az orvostudományok fejlődésének és a spekulatív irány felülkerekedve az objektív kutatási törekvéseken, századokon keresztül megbénította a haladást. A renaissance a természettudományokban fontos új megismeréseket termelt ki és bár ez az orvostudomány rohamos fejlődését indította el, az állatorvosi ismeretek inkább feledésbe mentek, mintsem fejlődtek volna, úgyhogy amikor a XVIII. században az állatorvostudomány iránt érdeklődés mutatkozott, jóformán mindent előlről kellett kezdeni. A XVIII. század közepén ugyanis az egymást váltó háborúk nyomán nagy veszteségeket okozó állati járványok, mint a keleti marhavész, az anthrax, a ragadós tüdőlob, vonultak végig Európán és nemcsak a lakosság létét veszélyeztették, hanem az egyes államok gazdasági helyzetét is megingatták. Ezen betegségek ellen hatásos, vagy legalább rendszeres védekezésről ez időpontban szó sem lehe-

tett, mert a nagyon hiányos állatgyógyászati ismeretek annyira össze voltak fonódva babonás, misztikus elemekkel, hogy az alkalmazott eljárások inkább kuruzslásnak, mint orvosi gyógy-módnak voltak tekinthetők. Emellett az állatgyógyászat teljesen tanulatlan, empirikus személyek, mint kovácsok, ápolók, pásztorok kezébe volt letéve, akik semmivel sem tudtak az általuk átvett ismeretekhez fejlesztőleg hozzájárulni, úgyhogy mindaddig, amíg e foglalkozás ily kevésbé művelt emberek kezében maradt, remény sem lehetett arra, hogy ez áldatlan helyzetben javulás álljon be. Ezt a felelős fórumok minde-nütt átéreztek és ezért több államban történtek kísérletek és tervezetések állatorvosi tanintézetek létesítésére, amire nézve Angliának, Franciaországnak és Németországnak egy-aránt voltak kezdeményezői, a végleges megoldást azonban Franciaország találta meg. Nyugodtan mondhatjuk, hogy az állatorvosi tanintézetek felállítása mindenütt a szakemberek hiányának fedezésére történt és ez teszi érthetővé, hogy mi-helyt az egyik állam a példaadó kezdeményezést megtette, azonnal követte őt a többi is.

Az első állatorvosi tanintézet 1762-ben Lyonban nyílt meg és sajtósága, hogy megalapítója nem orvos, hanem jogtudós, nevezetesen *Claude Bourgelat* ügyvéd volt. Bourgelat otthagyván az ügyvédi pályát, szülővárosában a lovagló aka-démiának az igazgatója lett és miután szabadidejét hippológián kívül anatómiai és fiziológiai tanulmányoknak is szentelte, több figyelemre méltó szakkönyvében a lovak betegségeivel is foglalkozott. Ezzel nagy szaktekintélyre téve szert, az elő-kező osztályban szerzett jóbarátainak segítségével megbízatást kapott egy állatorvosi tanintézet létesítésére. Ennek műkö-désével kezdettől fogva annyira kivívta a megalapítót, hogy XV. *Lajos* király az intézménynek a „királyi“ jelző haszná-latát adományozta, magát Bourgelat-t pedig a lyoni és a még alapítandó iskolák igazgatójává és felügyelőjévé nevezte ki. 1766-ban Bourgelat megalapította az alforti „École vétéri-naire“-t is, melyben tanítói szerepet már nem vállalt ugyan, de szellemi irányítását 1779-ben bekövetkezett haláláig gya-korolta.

A lyoni iskola csakhamar világhírré tett szert, mert már az első években is sok külföldi növendék látogatta. Általában

az a gyakorlat fejlődött ki, hogy amely állam hasonló intézet felállítását tervbe vette, az kiszemelt tanító személyeit először Lyonba küldte. Ilyen módon dán, svéd, porosz, osztrák és svájci fiatalemberek, javára orvosok, sebészek és gyógyszerészek kerültek ki Bourgelathoz, akitől nemcsak az állatorvosi ismereteket, hanem a tanítás módját is óhajtották elsajátítani. *Cigognini*, a milánói orvosi fakultás igazgatója, aki az olasz állam részéről volt megbízva az állatorvosi iskola megszervezésével, szintén küldött két növendéket Lyonba és közölte Bourgelat-val, hogy mivel az állatorvosi foglalkozás az orvosival teljesen rokon, célszerű volna fiatal orvosokat erre a pályára küldeni, hogy annál sikeresebben boldogulhassanak. Bourgelat azonban ezt a tervet élénken ellenezte és inkább amellett foglalt állást, hogy olyan egyéneket kell megnyerni az új pályára, akik jártasak a vasalás mesterségében s akik nem vonják ki magukat a foglalkozáshoz tartozó különböző műveletek alól. Ezzel Bourgelat az új pályát a kovácmesterség nivójára szorította, ami Franciaországban sokáig nyomta az állatorvostan fellendülését, míg más országokban, ahol kevésbé tartották szem előtt a katonaság igényeit és nem helyeztek oly domináló súlyt a patkolástani ismeretekre, gyorsabban emelkedett a pályának társadalmi és tudományos helyzete. Egyébként már a kortársak is szemére vetették Bourgelatnak, hogy a lóbetegségek feltűnő előnybe helyezése mellett elhanyagolja a szarvasmarhák betegségeit, ami különösen éppen a külföldi érdeklődőknek tűnt fel, mert ezek a gazdaságilag fontosabb és járványos formában is gyakrabban jelentkező szarvasmarha-betegségek ellen kerestek tanácsot és orvoslást. *Nagy Frigyes*, aki saját intenciójából követelte az école vétérinairenek (maga is így nevezte) országában való felállítását, külön kikötötte, hogy annak egy „Hornvieh-Arzneischule“-nek kell lennie. Ez a meglévő intézményekkel ellentétben lett volna, mert utóbbiak elsősorban is a hadsereg részére nevelendő katonai szakemberek oktatására rendezkedtek be, sőt több helyen, mint például Bécsben is, egyenesen a hadügyminisztériumnak volt a tanintézet alárendelve.

Az új pályára való jelentkezéshez eleinte különleges előképzettséget nem kívántak, de még így is idegenkedést tapasztal-

taltak a polgárság részéről, mint olyan foglalkozással szemben, mely állati hullákkal való gyakori tevékenykedéssel jár. Ezért pl. a drezdai tanintézet hallgatóit külön edictummal kellett törvényes védelembe venni, hogy foglalkozásuk miatt ne ériék őket sérelmek és Hannoverben a kurlandi herceg sajátkezűleg vett részt egy ló boncolásánál, hogy e jó példájával megváltoztassa a közfelfogásban uralkodó ellenszenvet ilyen műveletekkel szemben. Sajátságos, hogy nemcsak a köznép húzódozott az állati hullákkal való foglalkozástól, hanem az intelligens osztály is, ami kitűnik abból, hogy mikor *Nagy Frigyes* a berlini tudományos akadémia véleményét kikérte egy állatorvosi tanintézet felállítása tárgyában, a tudós társaság azt felelte, hogy nem tételezhető fel, hogy a professzorok vállalkozni fognak arra, hogy állati hullákban turkáljanak. Ezen az ellenszenvén *Nagy Frigyes* terve meg is bukott és csak utódjának sikerült később a berlini iskolát megalapítani. Szerencse, hogy voltak olyanok is, akik a kérdésről másképen vélekedtek, és számos bizonyíték van arra, hogy e kor emelkedett elméi mily jelentős haladásnak ítélték a szóbanlevő intézmény megalapítását. Errenézve elég *Voltaire*-re és *Goethe*-re hivatkozni, akik élénk érdeklődést tanúsítottak az új intézmény iránt, sőt a jeni iskolát *Goethe* egyenes kívánságára alapították és a nagy költő személyesen is határozottan működött közre az iskola megszervezésében.

Európában az állatorvosi tanintézetek alapítása serényen továbbfolyt, úgyhogy az idők folyamán mintegy 60 iskola létesült, melyek közül azonban sokan csak igen rövid ideig töltötték be hivatásukat, mert rendszerint anyagi okok miatt megszűntek. Ez a sors érte a *Goethe* által annyira szorgalmazott jeni iskolát is. A fennmaradó és a máig is működő intézetek közül, melyek azonban későbbben vették eredetüket, mint a mienk, megemlíthető a londoni, a müncheni, a berlini, a giesseni iskola, mely utóbbiról érdemes megjegyezni, hogy ez már 1832-ben állatorvosdoktorokat promoveált, amivel messze megelőzte az összes európai tanintézeteket.

Általában véve megállapítható, hogy az állatorvosi iskolák kezdetben csak igen fogyatékosan teljesíthették feladatukat, mert két tanerőnél többel alig rendelkeztek és ezek is javára emberorvosok voltak, akiknek inkább elméleti, mint gyakorlati

felkészültségük volt és épp ezért mellettük rendszerint még egy-egy patkolómester is működött, hogy a növendékek patkolástani ismereteket is szerezhessenek. A szakemberek képzése azért sem volt kielégítő, mert a tanidő igen rövidre volt szabva. A londoni iskolán például, melyet egy polgári személyekből alakult társaság alapított, azt javasolták ugyan a növendékeknek, hogy célszerű volna három évet fordítani a tanulmányokra, de rendszerint már egy év múlva kiszolgáltatták a végbizonyítványt és volt olyan növendékük is (*William Pick*), aki négy hónap alatt fejezte be tanulmányait, hogy azután egy saját vezetése mellett működő iskolát alapítson Edinburghban. Ilyen körülmények között a számos tantintézet ellenére sem mutatkozott az állatorvostanban a joggal várható fellendülés, aminek oka abban is rejlett, hogy az egyes iskolák nem álltak egymással semmiféle összeköttetésben és egymás működéséről sem szereztek tudomást. Ebben az időpontban ugyanis még nem voltak megfelelő folyóiratok és sajtóorganumok a tudományos közlések terjesztésére, csak amikor a tudományos állatorvosi irodalom is megszerveződött, kezdett élénkebb lenni az egyes intézetek közti kapcsolat, amiből igen áldásos versengés támadt az egyes államok intézményei között. Jóllehet már a XVIII. század 90-es éveiben is történtek kísérletek egyes országokban állatorvosi tárgyú közlések rendszeres publikálására, az első komoly kezdeményezés ebben a tekintetben Svájcban, a „Schweizer Archiv“ megindításával 1816-ban történt, mely lap mai napig is értékesen szolgálja nemcsak hazája, hanem a világ állategészségügyét is. Ezt követte 1824-ben a „Recueil de médecine vétérinaire“ című folyóirat, Angliában a „The Veterinarian“, Németországban pedig a „Magazin für die gesamte Tierheilkunde“ című lap megindítása, melyek vállvetve szolgálták a tudományos fejlődést bel- és külföldön egyaránt. E lapok hathatósan járultak ahhoz, hogy a természettudományokban ez időtáiban elért eredmények az állatorvosi szakban is érvényre jussanak, különösen pedig, hogy az orvosi tudomány megismerései az állatorvostanban is értékesíttessenek. Kezdetben ugyan ezúton sok tévedés történt, mert minden, az orvostanban elfogadott elméletet, fiziológiai megállapítást, sőt anatómiai és szövettani ismereteket minden ellenőrzés nélkül az állatokra is alkalmaztak,

amivel sok hibás adat került a szakmába és csak, mikor saját tanulmányok és tapasztalatok álltak rendelkezésre, bontakozott ki az a tudomány, mely mint összehasonlító anatómia, patológia és fiziológia, mind nagyobb jelentőséget nyert nemcsak az állatorvostan, de általában véve az egyetemes orvostan szempontjából is.

Bármily nehézkesen indult is az első állatorvosok kiképzése, mihelyt a tanintézetekből néhány generáció szakember kikerült és ezek az életben az állatorvosi hivatás gyakorlását elkezdték, nyilvánvalóvá vált, hogy a nyújtott ismeretek nem elégítették ki az élet igényeit, ami az iskolák generális át-szervezését tette kívánatosná. Elsősorban arra törekedtek, hogy a hallgatók az egyes tantárgyakból intenzívebb elméleti oktatásban részesüljenek, továbbá, hogy csak hosszabb tanulmányi idő után kapjanak végbizonyítványt és hogy nagyobb előképzettséggel lépjenek a pályára. Ez a periódus minden államban beállott és csak fokozatosan emelkedhettek az állatorvosi tanintézetek a tudományos intézményeknek abba a magasságába, melyben nemcsak a tanítást, hanem a fejlesztő, kutató munkát is kifejthették, ami csak akkor vált lehetségessé, mikor a hallgatók már nagyobb előkészültséggel, nevezetesen a középiskolák legalább 5—6 osztályával jelentkeztek felvételre.

Ebben a tekintetben csak a giesseni iskola tett kivételt, melyre a hallgatók kezdettől fogva az egyetemen megkívánt előképzettséggel vétettek fel és ennek megfelelően, mint már említettem, a doktori címet is megszerezhették. Ennek a kivételes helyzetnek az volt a magyarázata, hogy a giesseni orvoskar tekintélyes kórboncnok-tanára, *dr. Nebel*, Bécsben végzvéen orvosi tanulmányait, egyúttal állatorvosi kiképzést is nyert és nagy jelentőséget tulajdonított a testvértudománynak. Később egész befolyását latba vetette, hogy az egyetemen az állatorvosi fakultás felállíttassék, amit sikerült is elérnie. A giesseni fakultást a hallgatók kicsiny száma miatt sokszor fenyegette a megszüntetés veszedelem, de az egyetemi karok pártfogó állásfoglalása és a fakultás bátor magatartása megküzdött minden nehézséggel és a mai napig is áldásos működést fejt ki.

Általában véve azt kell látnunk, hogy az egyes államok kormányhatóságai nehezen értették meg, hogy az állatorvosi pályára készülők alapképzettségét emelni volna szükséges, miért is mindenfelé élénk viták és surlódások támadtak az érdekeltek és az illetékes hatóságok között. Az ellentét oka az volt, hogy a hatóságok attól tartottak, hogy ha az előképzettséget emelik, úgy a pálya el fog sorvadni, mert a tanulóiifjúság inkább az általában jobban megbecsült pályákra fog áramlani, mint a még sok tekintetben társadalmilag kevésbé értékelt élethivatásra. Nagy hiba volt továbbá, hogy egyes államokban lassanként kétféle szakközeg alakult ki, úgymint a gyakorlati és főleg patkolásban begyakorolt katonai gyógykovács és a tudományos irányban kiképzett állatorvos, mely kétféle szakközegnek más és más igénye volt a társadalmi elhelyezkedés tekintetében. Amíg a gyógykovács a hadseregben fejtette ki működését, addig a tudományosan képzett állatorvos a polgári életben vetette meg a lábát, a kisebb műveltségű gyógykovács miatt azonban tekintélye sokszor szenvedett csorbát, mert végzettségét a gyógykovácséval tévesztették össze. Volt olyan német hadügyminiszter is, aki kijelentette, hogy a hadseregben csak gyógykovácsokra van szükség, ami bizony a polgári szakemberekre is lebecsülést jelentett. E viszonyok sok tekintetben hasonlítottak azokhoz, melyek ebben az időben az emberorvos és a felcserek vagy sebészek között fennállottak, amennyiben a sebészek is, mint empirikusok, különböző orvosi műveleteket végeztek betegeiken, de egyébként orvosilag nem képzett és az orvosi rendtől műveltség dolgában távolálló emberek voltak.

Bár ilyen meddő küzdelmek sok időt foglaltak el az állatorvosi kartól, lassankint tudományos működésének eredményei is kezdtek mutatkozni. A trichinák és borsókák az emberi egészségre veszélyes voltának a megismerése az emberi fogyasztásra szánt húsnak szükséges vizsgálatára irányította a figyelmet, ami a húshigiénének vetette meg az alapját. Az első kötelező húsvizsgálatot Bádenben 1865-ben vezették be, aminek áldásos voltáról csakhamar meggyőződve, nemsokára általánosságban is kötelezővé tették. Nagyon jelentős esemény volt az állatorvostan történetében, hogy az egyes országok a járványos betegségek elleni küzdelemre olyan kötelező ren-

deleteket írtak elő, melyeknek végrehajtása az állatorvos bevonásával történt, miáltal utóbbi egyszerre nagy hatáskörrel kapcsolódott bele az állam életébe. Ilyen állategészségügyi törvénnyel Ausztria és Németország egyidőben (1880) kezdtek a fertőző betegségek ellen küzdeni, aminek meg is volt a sikeres eredménye, úgyhogy csakhamar követte ezt az eljárást a többi európai állam is, közöttük 1888-ban hazánk is. Ezzel a berendezéssel egyszerre nagy jelentőséget nyert az állatorvosi hivatás, mert állatirtások, kártalanítások, fertőtlenítések és forgalmi korlátozások bevezetésével sikeresen lehetett betegségeket körülírt területekre visszaszorítani, sőt teljesen kiirtani, ami az állatorvosi működés jelentőségét nagy fokban emelte. Bizonyára ezeknek az eredményeknek láttára nyilatkozott *Virchow*, korának legnagyobb, de egyúttal legkritikusabb orvoselméje is, hogy az állatorvostan 20 évvel előzte meg az orvostudományt azzal, hogy rendeleti úton állt szembe a betegségek terjedésének, aminek gyors hatása mindenütt szembe-tűnő volt. Ily törvényes rendelkezések segítségével, aránylag mérsékelt áldozattal, rövid idő alatt szabadultak meg az egyes államok hosszas és sok veszteséget okozó betegségektől. Így irtották ki az európai államokból a scabiést, a keleti marhavészt, a ragadós tüdőlobot, a malleust és Angliában, szerencsés izoláltságánál fogva, a veszettséget is.

Időközben az állatorvosi intézetek minden államban jeles férfiak vezetése alatt jelentős fejlődést értek el, ami különösen az önálló tanszékek számának gyarapodásában mutatkozott, úgyhogy csakhamar mindenütt anatómiai, élettani, kórbontani tanszékek alakultak, melyek élére kitűnő szakemberek kerültek, akik nemcsak mint jeles tanítók, de mint kutatók is érdemekre tettek szert. A vezető férfiak javára emberorvosi végzettséggel vállalkoztak az állatorvosi tudomány művelésére és nagyobb orvosi látókörüknél fogva gyorsan felismerték, hogy hol állhatnak az ifjú tudományágnak értékes szolgálatára és nagyrészen nekik köszönhető, hogy az állatorvostudomány erőteljes fejlődésnek indult és önálló tudományággá kezdett alakulni. Mint ilyen, hathatósan résztvett a természettudományok kifejlesztésében és különösen a fertőző betegségek kóroktani kutatásában, amiáltal sikeres védekezési eljárások kidolgozása indult meg, melyek alkalmazása nagy

gazdasági értékek megmentését tette lehetővé. Az állatorvosi hivatásnak és működési körnek mindinkább nagyobb kibővülésével, főleg pedig az állatorvosnak az állami gépezetbe való beiktatásával a szakkörökben mindinkább hangosabb lett a kívánság, hogy az állatorvos hasonló előképzettséggel lépjen pályájára, mint az orvos. Ebben az ügyben az első mozgalmak Bajorországban indultak meg és, bár *Voit* kormánybiztos, a híres fiziológus orvosprofesszor, már 1863-ban teljes mértékben elismerte az állatorvosok igényének jogosságát az orvoshoz hasonló elbánás iránt, a kedvező döntésig még sokáig kellett a német állatorvosoknak ebben az ügyben küzdeniök. Közben kivívták, hogy a berlini iskolát 1887-ben főiskolává emelték, mely rangot a többi német állatorvosi intézet is csakhamar elérte, míg nálunk az állatorvosi tanintézet 1890-ben állatorvosi akadémiává szerveztetett át. Az érettségi bizonyítvány alapján való felvétel Németországban csak 1902-ben lépett életbe, amiben *Lajos* bajor királynak volt döntő szerepe, aki ebben az ügyben úgy nyilatkozott, hogy alig volt valamely reformajánlat annyira rokonszenves előtte, mint éppen ez, mert az állatorvos feladatai idővel a betegségek gyógyításában és felismerésében, az állategészségügyi rendszet és népelelmezés terén olyan fontosságot nyertek, hogy ily magas fontosságú feladatok teljesítése csak tökéletes alapképzettségű szakemberektől várható.

Az előképzetségnek az egyetemi tanulmányokkal való összehangosítása mindenütt új irányt és szellemet szabott a főiskoláknak és mind külföldön, mind nálunk az egyetemekhez való emelkedését tette lehetővé. Számos önálló főiskola egyetemi fakultássá kebeleztetett be, amint az a lipcsei, berni, zürichi, torinoi, milanoi, nápolyi, pisai, bolognai, messinai, utrechtli, liverpooli, dublini főiskolákkal történt. Dániában a mező- és erdőgazdasági főiskola keretébe illesztették az állatorvosi osztályt. Az újabban létesült sophiai, zágrábi, ankarai, nemkülönbén a régebbi dorpati, rigai, kownoi, varsói, bukaresti iskolák mint egyetemi fakultások szerveztettek meg, míg sokhelyütt önálló, de egyetemi jogokkal felruházott főiskolák működnek, mint pl. Hannoverben, Londonban, Bécsben, Pármában, Páduában, Brünben stb.

A teljesség kedvéért legyen szabad itt felemlítenem, hogy

Amerikában csak nagyon későn mutatkoztak törekvések állatorvosi iskolák létesítésére és ezek is magániskolák voltak kezdetben. Így alakult 1853-ban a bostoni, 1857-ben pedig a new-yorki iskola. Hogy mennyire hiányoztak azonban az úvilágban az állatorvosok, azt igazolja az, hogy 1906-ban az Egyesült Államoknak már 18 állatorvosiskolája volt, melyek vagy egyetemekhez, vagy mezőgazdasági college-ekhez voltak kapcsolva, melyek száma 1914-ben 31-re szaporodott. A rohamosan fejlődő automobilizmus miatt azonban hirtelen hanyatlás mutatkozott, úgyhogy jelenleg mindössze 10 főiskola működik, melyek mindegyike vagy egyetemhez, vagy mezőgazdasági collegehez, vagy pedig (pl. Alabamában) polytechnikai intézethez van csatolva. Argentína négy egyetemi városában mezőgazdasági-állatorvosi fakultás keretében történik az állatorvosképzés.

Amint a vázlatosan megrajzolt képből látható, az állatorvosi szakoktatás minden országban igen küzdelmes és göröngyös utakon érte el mai helyzetét, mely végre a legtöbb államban nyugodt munkálkodást biztosít az e célra szolgáló intézményeknek. Bár az állatorvosi pálya társadalmi elismeréséért és tudományos megbecsüléséért sok energia veszett kárba, ma már nem tagadható azoknak a szolgálatoknak az értéke, melyeket az állatorvosi tudomány az egyetemes orvostudomány fejlődése javára is teljesített. A medicina humana fiatal hűgának jó nevelést adott és megtanította önállóan gondolkodni, kutatni és saját problémáit megoldani és azért a medicina veterinaria mindig hálatelt szívvel fordult idősebb nővére felé és mindig arra fog törekedni, hogy adósságát minél tökéletesebben letörlessze. Azt hiszem, hogy már most is nyugodtan nézhetünk a mérleg felállítására elé, mert az állatorvostudomány a kapott szellemi kincsekért hasonló értékeket adott. Az állati betegségek tanulmányozása közben ugyanis annyi új ismeret jutott felszínre, hogy ezekből a human orvostan is bőven részesült, úgyhogy nem mondható elveszett fáradságnak az a munka, melyet az orvostudomány az állati patológia fejlesztésére fordított. Legyen szabad ezt néhány példával megvilágítanom.

A legnagyobb fellendülést az orvostudományban kétségkívül *Koch* és *Pasteur* bűvárkodásai okozták, akik mindketten

a fertőző betegségek kóroktanára vonatkozólag korszakalkotó megállapításokkal gyarapították ismereteinket. Mindkét tudós állati betegségek tanulmányozásával kezdte el áldásos működését, amire az impulzust 1849-ben *Pollender*, egy állatorvos, adta, aki anthraxban elhullott állatok vérében először látta meg azokat a pálcikákat, melyeket *Koch*nak kitenyésztenie, *Pasteur*nek pedig szelidítenie sikerült. Ez a két eredmény egymást kiegészítve megvetette a modern bakteriológiának és immunbiológiának az alapját.

A legelterjedtebb emberi és állati betegségről, a gümőkór-ról *Villemin* állapította meg először, hogy a betegség emberről állatra és állatról-állatra átoltható és ez a megismerés adta az idők során, sok kutató segítségével azt a gondolatot, hogy az állati gümőkór okozójával az embert immunizálni lehetne, amint az újabban a *Calmette—Guerin*-féle BCG nevű oltóanyagban bizonyos mértékben meg is valósult. Ugyancsak fontos volt *B. Bang* állatorvostanárnak az a megállapítása, hogy a gümőkóros tehenektől származó borjak, ha a születés után azonnal elválasztatnak, egészségesek maradnak. Ezzel nemcsak a tuberculosis örökléséről vallott tévtant döntötte meg, hanem módját mutatta meg annak is, hogy a tuberculosisos anyák gyermekeit miként lehetne kórmentesen felnevelni, ami Franciaországban az *Oeuvre Barnard*-nak nevezett eljárás bevezetésével meg is történt.

Igen fontos kihatású volt azoknak az állati betegségeknek a tanulmányozása is, melyekről kiderült, hogy nem baktériumok, hanem láthatatlan, úgynevezett szűrhető vírusok által okoztatnak, amit először a száj- és körömfájásról, a ragadós tüdőlobról és a tyúkpestisről állapítottak meg. Eme ismeretek nyomán megindult kutatások egymásután derítették ki újabb és újabb hasonló alapon fejlődött betegségeket az embernél is, úgyhogy ma száznál is több olyan bajt ismerünk, melyekben ily vírusok játszanak szerepet s valószínű, hogy a hirhedt influenza is ilyen eredetű.

Értékes volt *Smith* és *Kilborne* amerikai állatorvosoknak az a megállapítása, hogy a szarvasmarhák úgynevezett texasi lázát a vörösvérsejtekben élősködő *piroplasmák* okozzák és hogy ezt a betegséget kullancsok viszik át állatról-állatra. E példa nyomán tisztázódott a maláriánál a szúnyogok körter-

jesztő szerepe, mert kiderült, hogy a *plasmódiumok* éppen olyan ivaros szaporodást érnek az Anopheles-szúnyogokban, mint a piropasmák az Ixodes-kullancsokban. Az állati trypanosomiásosok kóroktanának és fertőzési módjának *Ewans* és *Bruce* angol állatorvosok által való tisztázása viszont az emberi álmokór mibenlétének megvilágítására vezetett, mert kiderült, hogy ezt a betegséget a tsetselégy szúrásával közvetíti emberről-emberre.

De nemcsak a fertőző betegségeknek, hanem egyéb kóros elváltozásoknak az állatokon való tanulmányozása is fontos eredményeket szolgáltatott az egyetemes orvostudomány részére. Így pl. a ma olyan kiterjedt rákkutatás annak köszönheti eredetét, hogy *Jensen*, a koppenhágai főiskola állatorvos-tanára megállapította, hogy az egérnek spontán rákja állatról-állatra átoltható, amit *Sticker*, szintén egy állatorvos-kutató, azzal egészített ki, hogy a kutyáknak is vannak olyan daganatai, melyek mesterségesen továbbvihetők. Ezzel az állati daganatok egyszerre nagy jelentőségre tettek szert, mert igen alkalmas vizsgálati anyagot szolgáltatottak olyan kutatásokhoz, melyekkel a daganatoknak igen fontos tulajdonságait lehet és sikerült is megismerni. Az állati daganatok tanulmányozásától várható a jövőben is az az irány, melyen a kutatásoknak haladniuk kell, hogy megtalálhassuk azt az utat, mely a daganatprobléma megoldásához vezet. Itt elsősorban a *Roussé*-féle tyúksarkomával végzett kutatásokra gondolok, melyek kiderítették, hogy a daganatkeltő anyag nem tartozik az élőlények sorába és hogy sejtmentes szűrletek is kelhetnek rendellenes sejt- és szövetburjánzást. Ezzel az újszerű megismeréssel új kutatási terület nyílt meg, mert úgy az emberi, mint az állati patológiában már most is több olyan betegséget ismerünk, melyeket nem élő mikroorganizmusok, hanem enzymszerű anyagok váltanak ki s melyek lényegének közelebbi megismerése a további kutatások feladata lesz.

Mint látni való, vannak problémák, melyek át- és átszövik az egész orvostudományt és nem tesznek különbséget, hogy az állati vagy az emberi patológia van-e jobban érdekelve a kérdésben. A folyamatok központjában mindig az állati sejt áll, mely egyformán reagál akár az emberi, vagy az állati test alkatrésze volt.

Az állatorvosi tudomány fejlődése épp olyan kívánatos, mint az orvostudományé, mert végeredményben mindkettő a közegészségügyet szolgálja és ebben hathatósan segíthetik és kiegészíthetik egymást. Az egymásra utaltságot legvelősebben *Chauveau* fejezte ki, mikor azt jelentette ki, hogy: „Il n'y a qu'une médecine“.

Az a lendület, mely az állatorvostudományt főleg az utolsó 50 év alatt a legmagasabb színvonalra emelte, még nem csökkent s a mi korosztályunk feladata leendő ezt továbbra is megtartani. Ez a feladat nagy felelősséggel jár, mert az utódok a visszaesésért minket fognak okolni, pedig nem mindegy múlik a személyeken, hanem azon is, hogy milyen mértékben teljesülnek azok a reformigények, melyek időről-időre minden haladó tudományágban felmerülnek. Az az egyetem, melynek keretében osztályunk most működését kifejteni hivatott, a gyakorlati tudományok terjesztője és maga is fontos feladatának tartja, hogy a haladásban minden téren az elsők között legyen. Így jogos reményt táplálunk a jövőre nézve, hogy a mi kultúrtörekvéseink is megértésre fognak találni és régi, jó hírű Főiskolánk multjához méltóan, osztályunk működésének színvonala továbbra is felfelé fog ívelni. Adja Isten, hogy úgy legyen!“

Az ünnepi beszéd elhangzása után az elnök felkérte *dr. Kotlán Sándor* egyetemi ny. r. tanárt, hogy „*A magyar állatorvosi szakoktatás fejlődése*“ című előadását tartsa meg.

Dr. Kotlán Sándor egyetemi ny. r. tanár előadását a következőkben tartja meg:

„Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Azok a tényezők, melyek Európában s így hazánkban is az első állatorvosi iskolák létesítését eredményezték, kultúr-történeti mozzanatokban gyökereznek. Miként nyugati Európában a harmincéves háború után, úgy hazánkban a török idők elmúltával alakult ki az a nyugodtabb légkör, mely a modern kultúreszmék felszínrejutásának kedvezett s ezek terjedését előmozdította. Hazánkban *Mária Terézia* uralkodására esik ez az idő. Ekkor kezd a nevelésnek, a modern szellemű

vezérelt, intézményes iskolai tanításnak az állam nézőpontjából való jelentősége csírájában kidomborodni. Az államiság keretei a multhoz képest szélesedni kezdenek. Új eszmeáramlat kap lábra, melynek értelmében az államnak nemcsak joga, de kötelessége is szabályozni az iskolát, az egészségügyet, az ipart, kereskedelmet s minden állampolgári tevékenységet, mely az állam érdekeit szolgálhatná.

Ez az új kultúráramlat hova-tovább az állattenyésztés jelentőségének felismerésével megérleli a helyzetet arra is, hogy az állatorvoslás és ennek tanítása is intézményesen megszerveztessék, annyival inkább, mert időközben Franciaország az első állatorvosi iskolák megalapításával erre példát is nyújtott már.

Hazánkban azonban, sajnos, ezidőtájtban a viszonyok kevésbé voltak alkalmasak arra, hogy a kultúrának ez a legifjabb ága rövidesen felvirágozzék. Országunkban a török hódoltság, majd az azt követő politikai zavarok, nemzeti önállóságunkért folytatott évszázados küzdelem olyan sivár helyzetet teremtettek, melynek közepette nemcsak a magyar tudományos élet nehezen indulhatott fejlődésnek, hanem mindazok a törekvések, melyek külföldi példák nyomán nálunk is az állattenyésztés s közvetve a közegészségügy érdekeit szolgáló intézmények meghonosítását tűzték ki céljukul, terméketlen talajra találtak. Terméketlen volt a talaj hazánkban az állatorvosi tudomány művelésére a XVIII. század végén is, pedig ekkor már nyilvánvalóvá vált, hogy az államvagyon tekintélyes részét kitevő állatállomány egészségének megóvása közös állami érdek.

Egyelőre nem sokat változtatott e helyzeten a magyar állatorvosi szakoktatás történetében kétségtelenül igen nevezetes az az esemény sem, hogy *II. József* császár 1782. szeptember 14-én kelt rendeletével az akkor még Budán székelő egyetem orvosi karához csatolandó állatgyógyintézet felállítását határozta el. Ez a legmagasabb elhatározás *Tolnay Sándornak* 1786. december 12-én az egyetemi állatgyógytani tanszékre nyilvános rendkívüli tanárrá történt kinevezésével látszólag testet is öltött. De csak látszólag. Mert igaz ugyan, hogy a magyar állatorvostudomány *Tolnay Sándorban* az első magyar állatorvos-tanárt tiszteli, kinek 1787-ben megkezdett

egyetemi előadásai elvitathatatlanul jogcímet adnak nekünk arra, hogy az állatorvosi szakoktatás megindulásának a folyó évben 150. évfordulóját megünnepeljük, de be kell ismernünk azt is, hogy hivatásuk magaslatán álló, természettudományos képzettséggel bíró állatorvosok nevelése csak jóval később vette kezdetét.

Tolnay Sándor minden bizonnyal tudatában volt a rábízott feladat jelentőségének s miként egész működéséből kitűnik, tisztán látta a követendő utat is, melynek végcélja nem lehetett más, mint a mai értelemben vett állatorvosképzésnek hazánkban való megalapozása. Ha nem így lett volna, alig hihető, hogy éppen az ő erélyes ellenkezésén, melyet az egyetemi tanács is magáévá tett, hiúsult volna meg az akkori birodalmi kultúrpolitikát annyira jellemző terv, hogy az állatorvosképzés céljaira Bécsben közadakozásból s természetesen magyar anyagi hozzájárulással, új intézet építtessék. De *Tolnay Sándornak* nagy ügyszeretete s buzgósága egyelőre hiábavalónak bizonyult. Kinevezésétől kezdve tizenkét éven át ő nem állatorvosokat képzett ki, hanem orvos és sebészhallgatóknak az állatjárványtant adta elő. Mezőgazdasági viszonyaink, állattenyésztési, állatkereskedelmi törekvéseink még igen kezdetleges színvonalon állottak. Az extensivitás e korszakában még senki sem gondolt arra, hogy a régi római kor „veterinarius“-ának névörököse csak megfelelő természettudományi és orvosi műveltséggel felruházva fog hivatásának magaslatán állhatni, ennek birtokában viszont joggal hasonló erkölcsi és anyagi elismerést érdemel ki, mint bármely más, vagy éppenséggel a rokon emberorvosi hivatást betöltő szakember.

Tolnay Sándor és tanszéki utódai csakhamar belátták, hogy ilyen színvonalon álló szakemberek képzésére nálunk még nem érkezett el az idő s általános kultúrviszonyaink gondos mérlegelése érlelte meg bennük azt az elhatározást, hogyha egyelőre a tudományos képzettség tekintetében tett engedmények árán is, olyan önálló intézmény létesítésére törekedjenek, melynek feladata legalább a kor igényeinek megfelelő szakemberek képzése.

E törekvés eredményeképpen már 1799-ben az egyetem keretében külön állatorvosi tanfolyám létesül, melynek tar-

tama előbb nyolc hónap, később egy év volt. Hogy az ily módon képzett szakemberek nem felelhettek meg az akkor már mind komolyabban értékelt országos állategészségügyi feladatoknak, kitűnik abból, hogy a hazai állatorvosi szakoktatás úttörői: *Tolnay, Brunkala, Hoffner* és *Zlamál*, minif egyetemi tanárok nemcsak az említett tanfolyamot vezették, hanem egyben továbbra is az orvoskaron az állatjárványtant adták elő, jeléül annak, hogy állategészségügyünk irányítói továbbra is emberorvosok maradtak.

Ilyen volt a helyzet 1851-ig, amikor állatorvosi szakoktatásunk fejlődésében az első progresszív lépés történt. A szervezettel az egyetemmel elég lazán, szellemileg pedig alig kapcsolatos állatorvosi iskola kivált az egyetem kötelékéből s *Pesti állatgyógyintézet* néven most már önállóan, a helytartótanács fennhatósága alatt folytatta működését. Túlzás lenne azt mondani, hogy ez a lépés csakhamar az állatorvosi hivatás elismerésére vagy éppen megbecsülésére vezetett volna. De, ha paradoxonnak is tűnik, úgy vélem, helyes azt állítani, hogy az állatorvosképzés céljából életre hívott intézménynek az egyetem kötelékéből való kiválása az első, bár szerény, lépés volt a fejlődés ama útján, mely az egyetemi rangú magyar állatorvosi szakoktatás felé vezetett.

Az új állatgyógyintézet működése tiszteletreméltó buzgalommal indult meg, de sok csalódást is okozott a szervezőknek. Hiába írta *Zlamál Vilmos* egyik, 1846-ban az egyetemi tanácshoz tett felterjesztésében, hogy „*a közönség — tudniillik a hallgatóság — igen nagyon is megbarátkozott az állatgyógytudománnyal s mondhatom, hogy olynémelyik is, ki csak néhány esztendővel ezelőtt még megvetéssel tekintte az állatgyógytudományra, most annak legbuzgóbb tanítványa lett*”. Tudományunk s követőinek elismertetése terén a helyzet ekkor még alig javult. Hiszen amikor 1857-ben a régebbi egyéves tanfolyamot háromévvé emelték s magasabb előképzettség is megkívántatott, a hallgatóság száma annyira megcsappant, hogy a tanfolyamot ismét rövidíteni s a felvételt szerényebb igényekhez kötni kellett.

Ennek ellenére a tanítás keretei mindinkább bővültek az állatorvostudomány fokozatos haladásának megfelelően, az oktatás anyagának bővülésével pedig lépésről-lépésre szüksé-

gessé vált a magasabb előképzettség is a tanfolyam látogatói részéről. Az intézet, mely létesítése óta ismételten hajlékot cserélt, 1854-ben a múzeumkörúti régi Kunewalder-házban nyert elhelyezést s 1867-től kezdve rövid ideig a vallás- és közoktatásügyi, majd 1869 óta a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium fennhatósága alá került. Az oktatás munkáját előbb három tanár s két asszisztens, a hetvenes évek elején pedig már hat tanár, egy proszektor s hat tanársegéd látta el.

Az alatt a közel negyedszázados korszak alatt, melyet önállóvá vált intézményünk első szárnypróbálgatásának lehet tekinteni, mind a külföldi tudományos mozgalmak, mind a hazai kultúrviszonyok fellendülésével jelentős s intézményünk fejlődését kedvezően befolyásoló reformok voltak kialakulóban. Különösen a hazai ipar és mezőgazdaság, valamint állattenyésztés nézőpontjából nagyhorderejű volt a technikai tudományok haladásának eredményeképpen közlekedésügyünk fejlődése. A vasutak kiépülése a szomszédos, de a távolabbi országokkal való közlekedést is fellendítette s ennek nyomán az állatforgalom útját is egyengette. Utóbbinak élénkülésével azonban fokozódtak az állatjárványok terjedésének lehetőségei is, ami viszont úgy külföldön, mint belföldön erélyes, de egyben szükségszerű védekezési rendszabályoknak életbeléptetését tette indokolttá. S ilyen módon állattenyésztési és állatkereskedelmi érdekek érlelték meg állategészségügyünknek korszerű színvonalra emelését, ami természetesen csak az állatorvosi szakoktatás fejlesztésével volt elérhető. A fejlesztés irányát és útjait a természettudományoknak e korban hatalmas, főleg biológiai vonatkozásban való kibontakozása jelölte ki. Az empiriának kora letűnt s helyét az állati életjelenségek fiziko-kémiai magyarázaton alapuló megismerésével, a kórokok kikutatására való törekvéssel a reális, exakt tudományosság foglalta el.

Ez a szellem hatotta át ebben az időben állatorvosi szakoktatásunk kicsiny, de *Tolnay* és utódainak törekvését híven követő gárdáját, amikor az intézmény további fejlesztését sürgetik. *Tormay Bélának*, ki ekkor az intézmény élén állott, érdeme, hogy felettes hatóságát e fejlesztés szükségességéről meg tudta győzni s hogy a tanári kar javasolta reform valóra

vált. Intézményünk 1875-ben akadémiai ranggal bíró *állatorvosi tanintézet*é emelkedik. A tanfolyam hároméves lett, a tanfolyamrabocsátás feltételei szigorúbbak, a szaktárgyak tanítását természettudományi előkészítés előzi meg. Intézményünk most már valóban állatorvosokat nevel, akiknek a gyakorlatban való elismertetése terén különösen az 1874. évi XX., majd állategészségügyünk rendezését szabályozó 1888. évi VII. t.-c. életbeléptetése óta öröndetes javulás állott be. A tanítás színvonalát lényegesen emeli, hogy az intézmény már 1880-ban a mai helyén, a Rottenbiller-utcai telken, új helyiségekben, az akkori időkhöz mérten megfelelő berendezés birtokában nyert elhelyezést s hogy bár lassú, de mégis fokozatos fejlődés tapasztalható a tanszemélyzet létszámának gyarapodásában is.

Azt, hogy intézményünk e korban hol tart a fejlődés útján, híven tükröztetik vissza volt jeles tanárunk, *Thanhoffer Lajos*nak sorai, melyek az állatorvosi szakoktatás százados emlékünnepe alkalmából, 1888-ban írott történeti munkájának végén foglaltatnak s így hangzanak: „*Intézetünk csak 1872-től kezdve kezdett igazán oly egészséges kerékvágásba terelgetni, mely lassan-lassan az ígéret földjére vezet ... Hogy ezt azonban elérhesse, még sok tényező szükséges ... Mert ne higyjük, hogy már mi megállapodhatunk s elértük mindenben a tökély magas fokát; ellenkezőleg még semmiben sem értük azt el; se intézetünk helyiségeinek bőségében, se berendezésében, se a személyzet számában, se intézetünk szervezetében, se intézetünk fokozatában. Tudom, hogy mindez nagyrészt csak pium desiderium; de nem soká lesz az; el fog az idő jöni, hogy e jobb korszakot még jobb fogja felváltani . . .*”

Thanhoffer Lajos helyesen ítélte meg a korabeli viszonyokat s a jövőbe vetett bizodalma nem maradt pusztá pium desiderium. Már két évvel azután, hogy a fenti sorokat írta, mindazok a reformok, melyeket a tanári kar 1885-ben javasolt, az állatorvostudomány nemzetközi haladása nyomán szinte szükségszerűen, mint látni fogjuk, megvalósulnak.

A magyar állatorvosi szakoktatás további fejlődésére s az intézménynek jövőendő sorsára nagy jelentőségű volt az a körülmény, hogy bár szervezésileg az egyetemmel való kapcsolata megszűnt, ez a fokról-fokra való fejlődés e korai

szakában szellemi téren újból helyreállt azáltal, hogy tanárai jórészt az egyetem kötelékéből származó, a legmagasabb természettudományi és orvosi műveltség birtokában levő férfiak voltak, akiket áthatott a törekvés, hogy azt a tudományt, melynek szolgálatába szegődtek, főleg összehasonlító orvostudományi kutatásaik révén mind magasabbra fejlesztve arra a színvonalra emeljék, amelyen a testvér emberorvostan állt. *Thanhoffer Lajos, Nádaskay Béla, Czakó Kálmán, Tormay Béla, Azary Ákos* és különösen *Hutýra Ferenc* nevéhez fűződik hazai állatorvosi szakoktatásunk fellendítésének e korszaka.

Abban a korban, amikor *Hutýra Ferenc* az állatorvosi szakoktatás szolgálatába állott, orvostudományi mozgalmaink már magas színvonalat értek el. Természetesnek kell tehát mondanunk azt, hogy e kiváló férfiú, ki az orvosi kutatói munka légköréből lépett át a szakiskola termeibe, az itt talált viszonyokat, állatorvosi szakoktatásunk színvonalát, az intézet haladásának ütemét nem tartotta kielégítőnek, annyival kevésbé, mert tudta, hogy időközben a külföld hasonló intézményei jelentős újjászervezésen mentek át. S ezért nem csodálkozhatunk azon, hogy már röviddel az intézmény szolgálatába állása után rámutat* azokra a tényezőkre, amelyek intézményünk fejlődésének és elismertetésének útjában állottak.

Hutýra Ferenc mindenekelőtt javaslatot tesz állatorvosi szakoktatásügyünk tehertételének, a gyógykovácsi intézménynek megszüntetésére, illetőleg e tanfolyamnak az állatorvosi tanfolyamtól való különválasztására s egyben a katonai állatorvosok tanulmányainak a polgári hallgatókra nézve érvényben levő, szigorított feltételekhez szabott rendezésére, továbbá az állatorvosi tanulmányok idejének és rendjének úgy elméleti, mint gyakorlati irányban való módosítására. Javasatait nyomós érvekkel támasztja alá. Kidomborítja, hogy az állatorvosi tudomány 1875 óta óriási lépésekkel haladt előre, minek folyamánaképpen az 1883-ban tartott brüsszeli nemzetközi állatorvosi kongresszus egyhangú határozattal az állatorvosi tanulmányok idejét legalább négy évre kiterjesztendőnek mondta ki. A tanulmányi rend dolgában időszerűnek tartotta, hogy

* *Hutýra F. dr.*: Állatorvosi szakoktatásunk reformja. *Veterinarius*, 1890. 2—4. sz.

némely alapvető, nálunk eddig figyelembe nem vett disciplinák (pl. a fejlődéstan) tanrendünkbe beállítottassanak, mások (bonctan, gyógyszerstan, kórtan, kórszövettan, szemészet stb.) nagyobb óraszámban s megfelelő sorrendben adassanak elő s végül felhívta a figyelmet a szűkebb tanszakmák szerinti specializálódás szükségességére is.

E javaslatok megvalósulását siettette a hallgatóság számának rohamos növekedése is. Amíg az 1875/76. tanévtől kezdve az első öt esztendő alatt az állatorvosi, úgynevezett felső tanfolyam hallgatóinak létszáma 33-ról 82-re, a következő öt év alatt 151-re emelkedett, addig újabb öt év alatt, azaz az 1889/90. tanévben már 221 volt a teljes létszám, jóllehet 1888 óta a tanfolyamra való bocsátás kizárólag a hatosztályú középiskolai végzettséghez kötött. A Hutýra-féle javaslatok alapján 1890-ben történt meg intézményünknek négyéves tanfolyammal *Állatorvosi Akadémiá*vá való átszervezése.

*Hutýra Ferenc*nek 1897-ben az akadémia élére való állításával a magyar állatorvostudomány és az állatorvosi szakoktatás ügye gondviselésszerűen olyan férfiú irányítása alá került, aki magas tudományos felkészültségével, széles látókörű tájékozottságával, páratlan szervezőképességével, soha nem lankadó eréllyel s mindig szerencsés kézzel vezette a gondjaira bízott intézményt s azt rövidesen valóban egyetemi színvonalra emelte.

A legutóbbi reformok óta alig tíz esztendő múlt el ugyan, de már időközben is kedvezően alakultak a viszonyok intézményünk további fejlesztésére. Mindenekelőtt említést érdemel, hogy a hallgatóság számának gyarapodása a négyévesé vált akadémiai tanfolyamon is egyre tartott s a létszám az első decennium végén az 1890/91-i tanév hallgatósága számának (240) több, mint kétszeresére (485) emelkedett. Igen jelentős fejlődésen ment át országos állategészségrendésztünk is s küszöbön állott immár az állatorvosi közszolgálat államosítása is. A helyzet hova-tovább megérett arra, hogy a hallgatóság előképzettsége terén még fennálló hiányok megszüntetessenek. Ezirányú újabb reformok megvalósítására, a tanulmányi feltételek szigorítására s ezzel kapcsolatban az

intézet újjászervezésére a tanári kar az 1890-es évek végén elérkezettnek látta az időt.

A történelmi Magyarország egyik legnagyobb földművelésügyi miniszterének, *Darányi Ignácnak* nevéhez fűződik szakoktatási intézményünknek ama fokra való emelése, melyet ez az intézmény az oktatás és tudományos bújárkodás kül- és belföldön elismert eredményei alapján méltán kiérdemelt. Őfelsége, *Ferenc József* királyunk 1899-ben erősítette meg az újjászervezés iránt előterjesztett javaslatokat. Az új szabályzattal az állatorvosi akadémia *főiskolai rangra* emelkedvén, felsőoktatásügyi intézményeink sorába lépett: élén a legfelsőbb helyen kinevezett rektor áll, a tanfolyam négyéves, a tanfolyamrabocsátás feltétele a középiskolai érettség, tanügyekben az egyetemhez hasonló autonómiája s magántanári képesítési joga van.

Az önkormányzat elnyerésével állatorvosi szakoktatási intézményünk nem állt meg a fejlődés útján. Egymásután válik részesévé olyan kiváltságoknak, amelyek csak egyetemek attributumai s amelyek intézményünk színvonalának emelésén kívül hathatósan hozzájárultak az állatorvosi pálya és hivatás kezdetől fogva aláásott tekintélyének növeléséhez. Már 1906-ban elnyerte a doktorráavatás jogát; 1923 óta a főiskola élén „rector magnificus“ áll, 1924 óta a tanfolyam egy gyakorlati félévvel meghosszabbítva, kilenc félévre terjed, ugyanez év óta a főiskola tanárai illetményeik tekintetében egyenlőkké válnak az egyetemek tanáraival, s 1926 óta a főiskola rektora a Felsőház tagja.

Mind e kiváltságok kifejezői voltak egyben annak a belső értéknek és tartalomnak, amellyel intézményünk már a múlt század végétől kezdve tanulmányi téren és alkotó munka, tudományos tevékenység nézőpontjából büszkélkedhetett. Az a széles alapokra fektetett oktatói munka, melyben a szorosan vett tanári karon kívül a magántanárok s megbízott előadók egész sora, valamennyien szakmájuknak elismert tekintélyei, serénykedtek, már nem csupán a nemzetközi állatorvosi vagy rokontudományok vívmányainak szolgálai átültetésében merült ki. Ellenkezőleg, a laboratóriumokban folyó kutatás olyan értékeket termelt ki, melyek nemcsak országos állategészségügyi viszonyaink alakulására voltak döntő befolyással, hanem

intézményünk nevét az ország határain túl is ismertté, sőt, szerénytelenség nélkül mondhatjuk, megbecsültté tették. Alig volt olyan nemzetközi állatorvostudományi mozgalom, amelyben tanszékeink vezetői tevékenyen részt nem vettek volna, sőt hova-tovább odáig fejlődtek a viszonyok, hogy e mozgalmak irányító szálai a budapesti állatorvosi főiskolában futottak össze.

E gyors fejlődés útjának egyengetésében *Hutýra Ferenc* igen hathatós támogatásban részesült kiváló tanár- és munkatársaitól. A már említetteken kívül részben mint azok tanszéki utódai *Monostori Károly*, *Rátz István*, *Tanagl Ferenc*, *Plósz Béla*, *Preisz Hugó*, *Magyary-Kossa Gyula*, *Marek József*, *Farkas Géza*, *Rhorer László*, *Bugarszky István*, *Aujeszky Aladár*, *Zimmermann Ágoston*, *Wellmann Oszkár* vesznek részt ebben az alkotó és építő munkában. Nekik mindnyájuknak és szellemi vezérüknek, *Hutýra Ferenc*nek, köszönhető elsősorban, hogy az az intézmény, amely oly mostoha viszonyok közt indult el pályáján, fokról-fokra gyarapodva, felsőoktatásügyi intézményeink első sorába küzdötte fel magát.

*

A külföld számos államában s így elsősorban Németországban is már a múlt század második felében élénk eszmecsere folyt az állatorvostudománynak más tudományokhoz, nevezetesen egyrészt az emberorvostanhoz, másrészt a mezőgazdasági tudományokhoz való kapcsolatáról s azokról az irányelvekről, amelyek e kapcsolatokra való tekintettel az állatorvosi szakoktatás továbbfejlesztése érdekében követendők lennének. *Virchow* professzor, az összehasonlító kórtannak megalapítója s napjainkig egyik kimagasló képviselője e kérdésben így nyilatkozott: „*Zwischen der Tierarzneikunde und der Menschenheilkunde ist wissenschaftlich oder sollte wenigstens wissenschaftlich keine Scheidegrenze sein; die Erfahrungen der einen müssen verwertet werden für die Entwicklung der anderen. Das Objekt beider Wissenschaften ist ein verschiedenes, aber nicht die Lehrsätze, welche die Grundlagen der Doktrin bilden.*“ S valóban nem kétséges, hogy az állatorvostudomány, a mezőgazdasággal való gyakorlati vonatkozásai ellenére, fundamentális disciplináinak (bonctan, élettan, kórtan, bakteriológia, gyógyszerstan stb.) jellegében

annyira testvértudománya az emberorvostannak, hogy vívmányaik kölcsönösen kiegészítve egymást, gyakorlatilag is okulásul szolgálhatnak.

E rokoni szálak jelentőségének s úgy a tudományfejlesztés, mint az oktatás szempontjából való értékének megismerése vezetett arra, hogy a külföld számos egyeteme önálló fakultásként kebelébe fogadta az általános orvostudomány fiatalabb ágát is.

A hazai állatorvosi szakoktatás egy ily természetű kapcsolat helyett mindinkább a tág értelemben vett gazdaságtudományi oktatás körébe sodródott s a közoktatásügyi kormányzat fennhatósága alá vonása után, mint ismeretes, az 1934. évi X. t.-c. által a József-Műegyetemmel, a Közgazdaságtudományi Karral és a Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolával együtt a *József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetembe* olvasztatott.

*

A hazai állatorvosi szakoktatás fejlődésének főbb mozzanatait vázoló előadásom végére értem. Néhány ecsetvonással multját iparkodtam megrajzolni egy ma 150 éves intézménynek, melyet az állami érdekek felismerése hozott ugyan létre, de amely az állatorvosi hivatásnak lebecsülése folytán alapításától kezdve szinte 100 éven át jelentőségének megfelelően kibontakozni nem tudott. Szűkös, rögzös volt az ösvény, melyen iskolánk elindult, de kitartó, szívós és céltudatos volt az építés munkája is, mely végül teljes sikerre vezetett.

S bennünket, kik *Tolnay Sándor* tanszékét továbbfejlesztő elődeink nyomdokain kívánunk haladni, az emlékezés e bensőséges ünnepén a hála érzése tölt el.

Hálánkat kívánjuk leróni szakoktatási intézményünk *megalapítója*, a fenkölt gondolkodású uralkodó, II. József császár iránt.

Hálás kegyelettel és egyben csodálattal adózunk állatorvosi szakoktatásunk *úttörőinek*, hogy nem törődve előítélettel, munkájukat tízszeresen megnehezítő mostoha viszonyokkal, ritka lelkesedéssel és önzetlenséggel szolgálták intézményünk ügyét.

Tanítványi ragaszkodással, nagyrabecsüléssel, de egyben jogos büszkeséggel tekintünk intézményünk *nagyratejesztőire* s közöttük különösen *szepeshelyi Hutýra Ferenc*re és leg-szorosabb munkatársára, *Marek József*re, akik a magyar állatorvosi szakoktatásnak mai színvonalra emelésével itthon örök hálára kötelezték a mai s jövő követőit az állatorvosi tudománynak s akik kimagasló szakirodalmi tevékenységükkel külföldön ércnél maradandóbb emléket állítottak maguknak.

Tiszteletteljes köszönetünknek kívánunk kifejezést adni a mai emlékűnnepen mindenkori felettes hatóságainknak s különösen a *földművelésügyi kormányoknak*, melyek fennhatósága és bölcs vezetése alatt, megértő támogatásuk segítségével intézményünk a szerény állatgyógyintézetből a tanintézeti és akadémiai fokozatokon át alig három évtized múltán a főiskolai rangot érte el.

Mély tiszteletünk illeti meg a *vallás- és közoktatásügyi kormányzatot*, melynek fennhatósága alatt jelenleg állunk. Intézményünk eddigi tudományos törekvéseinek ismételt alkalommal történt elismerése felbátorít bennünket arra, hogy bizalommal tekintsünk jövő fejlődésünk elé. Az orvosi tudományban nincsen megállás. Minden vívmány újabb perspektívát nyit, újabb eszméket hoz felszínre s ezekhez képest az iskolának is, mely a gyakorlati élet szükségletei szerint neveli tanítványait, haladnia, módosulnia kell. Hisszük és bízva reméljük, hogy az a támogatás, melyben intézményünknek a múltban oly bőséges része volt, a jövőben sem fog megvonatni tőlünk. Csak ennek birtoklása fogja diadalra juttatni elhatározásunkat és ama szilárd törekvésünket, hogy volt főiskolánk jó hírnevét, sok fáradság és áldozat árán kivívott elismertetését ne csak fenntartsuk, hanem öregbítsük is.“

Ezután a hazai tudományos intézmények képviselőinek üdvözlőbeszédei hangzottak el.

Elsőnek **dr. Gróh Gyula** egyet. ny. r. tanár, a Pázmány Péter-Tudományegyetem üdvözlését a következő szavakkal tolmácsolta:

„Magnifice Domine Rector!

A Kir. Magy. Pázmány Péter-Tudományegyetem Tanácsa azzal bízott meg, hogy Egyetemünket a mai jubileumi ünnepségen képviseljem.

Nem idegent jöttem üdvözölni, hanem a Pázmány-Egyetem édes gyermekét, ki életének első 64 esztendejét a szülői háznál töltötte serény munkával. Édes gyermekét, kit ezután is mindenkor ezernyi szál kötött össze a szülői házzal. Az állatorvosi tanári kar az önállóság korszakában is jórészen a Pázmány-Egyetem neveltjeiből tevődött össze, másfelől az anyaegyetem nem ritkán töltötte be — főként általános természettudományi — tanszékeit állatorvos-tanárokkal.

Csekélységem is ezekhez tartozván, megadatott nekem a szerencse, hogy több, mint 20 éven át szemtől-szembe láthassam ennek a karnak elszánt, elernyedést nem ismerő erőfeszítését, hogy szüntelenül tökéletesítsen és újakat alkosson, a kari tagok áldozatos, szeretetteljes együttműködését, tiszteletreméltó szerénységét, a szent ügynek mindenek fölé való helyezését és az autonómiával való komoly élnitudást.

Köztudomású, hogy a nemes erőfeszítés gyümölcsei nem maradtak el. Még az a két fayance-angyalka is, kiket e ház építőjének művész-keze a kapubejárat fölé helyezett, tanuja lehetett annak, milyen gyorsan ment a rangemelkedés: miként cserélték ki az épület homlokzatán az „Állatgyógyintézet“ felírást „Akadémiá“-ra, majd pedig „Főiskolá“-ra. Ez a két angyal bizonyára azt is megfigyelte, miként szedték le legutóbb az öreg házról a patinás, aranyozott betűket és tettek helyettük fehér táblákat a kapu jobb- és baloldalára annak jeléül, hogy a dicső multú főiskola tizedmagával egy nagyobb intézmény tagjává lett.

Mikor a Pázmány Péter-Tudományegyetem 300 éves zászlaját tisztelettel hajtom meg az Ünnepektől 150 éves zászlaja előtt, nem kívánhatok nagyobbat, nem kívánhatok értékeesebbet, mint azt, hogy éljenek és uralkodjanak itt továbbra is az aranybetűs ház bevált, nemes hagyományai, melyek ugyanolyan sok dicsőséget hoztak a magyar tudományosságának, mint amennyi előnyt teremtettek a magyar mezőgazdaságnak.⁴⁶

Majd **dr. Marek József** nyug. egyetemi nyilv. r. tanár, a Magyar Tudományos Akadémia és az Országos Állategészségügyi Tanács nevében a következő üdvözlő szavakat mondotta:

„A Magyar Tudományos Akadémia megtisztelő megbízásából és képviselőjében, szintúgy képviselve az Országos Állategészségügyi Tanácsot, mély meghatottsággal és igaz nagyrabecsüléssel veszek részt a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztályának díszes ünnepén a magyar állatorvosi szakoktatás megindításának 150. évfordulója alkalmából. Megvallom, hogy hivatalos képviselőten felül belső meleg szeretet is vezetett ide, annak a bensőséges szeretetnek és büszkeségnek érzése, mellyel a gyermek ünnepelt édesanyjához siet, lévén jómagam is ennek az Alma Maternek fia, neveltje.

Az ünnepély során elhangzottakból megtudtuk, hogy a magyar állatorvosi szakoktatás megindítója, *Tolnay Sándor* és utódai mily lelkesedéssel, nagy tudással, megtörni nem akaró kitartással oktatták az akkori sok akadály és nehézség ellenére a tudomány iránt akkor és most is fogékony ifjúságot, fejlesztették az állatorvostant, majd az arra alkalmassá vált időtől kezdve későbbi utódaik mily eredményesen kapcsolódtak bele a tudományos kutatás munkájába is. Ilyen módon az ünneplő egyetemi osztály alaposan kivette a részét a nemzetközi tudományos versenyben, itthon és külföldön egyaránt elismert, kiváló szakembereket és tudósokat nevelt, az állatorvosi főiskolák, illetve most már egyetemi fakultások sorában a legelsőik közé küzdötte fel magát. Mindezekkel azután lényegesen hozzájárult a magyar tudományosság fejlesztéséhez, hazánkban s éppen úgy a többi kultúrállamokban észlelhető nagyraértékeléséhez. Ezt a közreműködését a Magyar Tudományos Akadémia centenáris jubileuma alkalmából megfelelően méltatta és már előbb, de meg azután is azzal is elismerte, hogy tekintélyes számú képviselőjét tagjai sorába iktatta.

Az osztály továbbá hivatalos és vezető állásokba került volt tanítványaival karöltve, alapos tudományos és gyakorlati felkészültséggel, mind magasabb fokra fejlesztette hazánk állategészségügyét és állategészségügyi rendészetét olyannyira, hogy azt a külföldi államok is általánosan elismerésben része-

sítik és némelyek hasonló intézményeik megszervezésében alapul választották.

Ezekkel a megállapításokkal köszöntöm az ünneplő osztályt a Magyar Tudományos Akadémia és az Országos Állatorvosi Tanács nevében és úgy ezeknek, mint a magam nevében meleg szeretettel, igaz tisztelettel és nagy hálával kívánok a jövőre is az eddigiekhez hasonló lángoló tudomány-szeretetet, önzetlen munkakészséget és szép eredményeket, őszinté szívből kívánom a magyar állatorvosi szakoktatásnak és tudományos kutatásnak magas színvonalán megtartását és méltó elismerését.

Úgy legyen!“

Dr. Köves János m. kir. gazd. főtanácsos, a M. O. Á.-E. elnöke, a Magyar Országos Állatorvos-Egyesület nevében a következőkben üdvözölte a jubiláló állatorvosi csztályt:

„Méltóságos Rector Úr!

Igen tisztelt Ünneplő Közönség!

A magyar állatorvosi kar a legbensőbb együttérzéssel vesz részt alma materének 150 éves ünnepélyén, annál is inkább, mert az állatorvosi szakoktatás elrendelésével egyúttal elvetették a magyar állatorvosi kar magját is.

Az állatorvosképzés kezdetben, sőt még hosszú időn át azon túl is, nagyon szűk korlátok között mozgott, mígnem a mult század utolsó negyedében kedvezőbb politikai viszonyok közepette új, tetterős férfiak léptek a küzdőtérre és szélesebb alapokon megindított, komoly tudományos munkássággal rövid időn belül nagy lépésekkel vitték előbbre a magyar állatorvosképzést. A tanítással párhuzamosan széleskörű kutatómunka is indult meg, amelynek eredménye nemcsak belföldön, hanem külföldön is általános elismerést vívott ki magának.

E céltudatos munka közepette nevelkedett fel a mai állatorvosi kar, amely a tudás fegyverével felszerelve áll a magyar mezőgazdaság egyik tekintélyes részének, az állattenyésztésnek és sok tekintetben az emberi egészség védelmének szolgálatában és hathatósan kiveszi részét a nemzeti vagyongyarapodását célzó munkálatokban.

Amidőn e szép ünnep alkalmából örömmel üdvözlöm egyetemünk állatorvosi osztályát, szerető szívvel kívánom, hogy további fejlődése meg ne akadjon, tekintélyének növekedése továbbra is éppoly felfelé ívelést mutasson, mint az utóbbi évtizedekben és hogy a magyar állatorvosi kar mindig büszke lehessen az ő alma materére.

Adja a Jó Isten, hogy így legyen!”

Dr. Reichenbach Béla egyetemi nyilv. r. tanár, prodékán a testvér mezőgazdasági osztály üdvözlését fejezte ki a következő szavakkal:

„Méltóságos Rektor Úr!

Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

A magyar gazdatársadalom egyik évtizedes vágya és törekvése volt egy budapesti közös mezőgazdasági és állatorvostudományi főiskola vagy egyetem létesítése. A magyar gazdákat ebben az elgondolásban bizonyára az vezette, hogy mind a két tudomány az alkalmazott természettudomány legfőbb képviselői közé tartozik és mind a két tudományág elsősorban a magyar mezőgazdaságot szolgálja. Ha formájában nem is teljesen, de lényegében minden bizonnyal tökéletesen ugyanez a gondolat vezérelte a kultuszminisztert, midőn a Műegyetem kötelékében a két tudományágat egy karban egyesítette. A fiatal kar máris magáévá tette, magában egyesítette és harmonikus egységben foglalta össze a Műegyetem nemes példáját, az állatorvosi osztály kiváló szellemét és a mezőgazdasági osztály küzdelmekben megedződött munkabírást. Ezek a tulajdonságok adják meg a reményt arra, hogy a mezőgazdasági és állatorvostudományi szak együttesen a fejlődés útján fog haladni. A mai ünnepségen a mezőgazdasági osztály a fiatal testvér büszkeségével és szeretetével tekint idősebb testvéreire.

Legyen szabad ama meggyőződésünknek és hitünknek kifejezést adni, hogy fog még az állatorvosi kar a mezőgazdasági karral itt több közös jubileumot megérni, amidőn — adja a Mindenható — hasonló eredményes és sikeres multra tekinthet majd vissza, mint amilyenre most a 150 éves jubileumát ünneplő állatorvosi osztály tekint.”

Dr. Zimmermann Ágoston egyetemi ny. r. tanár, a Kir. Magyar Természettudományi Társulat elnöke, a Társulat üdvözlétét és jókívánságait a következőképen tolmácsolta:

„Magnifice Domine Rector!
Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

A Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tiszteletreméltó állatorvosi osztályának az állatorvosi felsőbb oktatás másfélszázados évfordulója alkalmával a Kir. Magyar Természettudományi Társulat örömteljes együttérzéssel a legmelegebb szerencsekívánatait fejezi ki.

Az orvosi tudományok alkalmazott természettudományok, a természettudományok művelése és terjesztése pedig a Kir. Magy. Természettudományi Társulat alapszabályszerű céljához tartozik, mely célkitűzésének megvalósításában érdek-közösségénél fogva, mindenkor maga mellett találta lelkes, tevékeny, bevált közreműködésével az érdeemes állatorvosi osztály igen tisztelt tagjait.

A természettudományok hatalmas fejlődésével párhuzamosan haladt előre az állatorvosi felsőbb oktatás és tudományos kutatás; a mi nagymultú Természettudományi Társulatunk őszinte nagyrabecsüléssel és rokonszenvvel látta ez intézménynek világviszonylatban is számottevő nagyszerű haladását; hosszú és sikeres működésének a jubiláris évfordulója alkalmából igaz tisztelettel, bensőséges melegséggel üdvözli az ünneplő egyetemi osztályt és további működéséhez, korszerű fejlődéséhez és felvirágoztatásához legjobb kívánságait fejezi ki.

Ad multos annos!“

Végül **Purgly Emil** volt m. kir. földművelésügyi miniszter, az OMGE alelnöke, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület nevében szólt:

„Méltóságos Rektor Úr!
Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület engem — egyik legrégebbi tagját — bízott meg azzal, hogy itt az ő nevében

őszinte tisztelettel és igaz meggyőződéssel mondjam el a következőket:

Nincs talán egyetlen egy foglalkozási ág sem, amely az állatorvosi tudománnyal elméletben és gyakorlatban olyan szoros összefüggésben lenne, mint éppen a mezőgazdaság. Az állatorvostudománynak a gyakorlati étellel való szoros összefüggése képezi és fogja képezni a jövőben is hazánk egyik legfontosabb foglalkozási ágának fellendülését.

Hazánk a tudományos fejlődés és előhaladás terén az állatorvostudománynak sokat köszönhet, de országunk a tudományos előhaladáson kívül ettől a tudományágtól éppen a mezőgazdaság terén is igen sok jót lát. Ezért nemcsak az ünnepi szónok szavai, amit mondok, hanem őszinte érzésből fakadó jókívánság, midőn az állatorvostudományi szakosztályt tisztelettel arra kérem, folytassa továbbra is mentől sikeresebben működését a Haza és a tudomány javára.“

*

Az üdvözlések elhangzása után *dr. Jármái Károly* dékán jelenti, hogy átiratban és sürgönyileg a következő intézmények és személyek üdvözölték osztályunkat jubileuma alkalmából:

Dr. Marschall Ferenc földművelésügyi államtitkár, *dr. Karafiáth Jenő* titkos tanácsos, Budapest főpolgármestere, a Pázmány Péter-Tudományegyetem orvostudományi kara, a Ferenc József-Tudományegyetem orvostudományi kara, az Erzsébet-Tudományegyetem bölcsészettudományi kara, a Tisza István-Tudományegyetem tanácsa, a Tisza István-Tudományegyetem református hittudományi kara, a Tisza István-Tudományegyetem orvostudományi kara, az Orvostovábbképzés Központi Bizottsága, a Keszthelyi Gazdasági Akadémia, a Meteorológiai és Földmágnességi Intézet, a M. Kir. Madártani Intézet, a Magyar Cserkészszövetség, *dr. Rhorer László* egyetemi tanár, *Tanka Sándor* és *Kardeván Ernő* nyug. állategészségügyi főtanácsosok, *dr. Imreh Miklós* törzsállatorvos, prof. *Stang* Berlinből, továbbá a bécsi állatorvosi főiskola, a berlini egyetem mezőgazdasági és állatorvosi kara, a müncheni egyetem állatorvosi kara, a lipcsei egyetem állatorvosi kara, a hannoveri állatorvosi főiskola, a bolognai egyetem állatorvosi kara, a camerinoi állatorvosi fakultás, a zürichi egyetem állatorvosi

kara, a bruxellesi állatorvosi főiskola, a lwowi állatorvosi főiskola, a zágrábi egyetem állatorvosi kara, a bucaresti Archiva veterinara, a norvég állatorvosi főiskola.

Majd a következő szavakkal mondott köszönetet az ünnepélyen elhangzott üdvözlésekért:

„Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Hálás szívvel köszönöm az állatorvosi osztály nevében azokat az üdvözléseket és jókívánságokat, melyeket a hatóságok, a tudományos intézetek és egyesületek intéztek hozzánk, illetve azoknak itt megjelent nagyrabecsült képviselői itt kinyilatkoztattak. Mi, akik itt az ünnepély központjában érdemtelenül állunk és élvezzük azt a fényt, mely éppen az üdvözlésekből ránk áradt, meghatottan fogadjuk azt a tiszteletadást, melyre intézményünket érdemesnek méltóztattak tartani. Az elődök munkáját csak az utókor tudja megbecsülni és az utódok feladata arról gondoskodni, hogy az elődök érdemei feledésbe ne merüljenek. Ezt a kötelességünket óhajtottuk teljesíteni, amikor az emlékünnap megrendezésére vállalkoztunk, mégpedig annál is inkább, mert ami itt az elmúlt 150 év alatt történt, az nemcsak a magyar állatorvostudományt, hanem a magyar kultúrát is szolgálta. A mély hála érzetével mondom köszönetet mindazoknak, akik hozzájárultak ünnepünk megtartásához és fényének emeléséhez.

Nagy áldozatot hozott az ünnepség sikerének érdekében a M. O. Á.-E., amikor a *Hutýra*- és *Tolnay*-emlékművek költségeit előteremtette, amivel nemcsak a fakultáshoz való szoros összetartozást, hanem karunk nagyjai iránti kegyeletét és becsületét is fejezte ki. Fogadja a M. O. Á.-E. az osztály legmélyebb háláját nemes áldozatkészségéért.

Értékes gyűjteménnyel tette emlékezetessé jubileumunkat *dr. deési Daday András* egyetemi magántanár és előadó, aki kitartó szorgalommal állította össze azt az anyagot, mely a ma megnyitandó állatorvostörténelmi múzeum állományát képezi. Ilyen múzeum még sehol sem létezik és így a prioritásnak részünkre való biztosításáért és a nagy fáradságért *Daday* tanár úr az osztályt igaz hálára kötelezte.

Végül nem mulaszthatom el megköszönni és az osztály őszinte háláját kifejezni Egyetemünk rektori tanácsának, az

élén a Rector Magnificus-szal, hogy ünnepségünk sikere érdekében teljes megértéssel és igaz odaadással fáradozott és hasonló hálával tartozunk *dr. Czettler Jenő* prorektor úr ő nagyméltóságának is, hogy ünnepünk rendjében aktív részt vállalt. Mindezek után tisztelettel kérem a Rektor úr ő magnificentiáját, hogy az ünnepély e részét berekeszteni méltóztassék.“

Az elnöklő rektor zárószavaival s a *Himnusz* eléneklésével az ünnepély első része befejeződött.

*

Az állatorvosi osztály dísztermében lezajlott jubileumi ünnepélyhez szorosán kapcsolódott s annak egyik további programpontja volt az osztály kertjében a magyar állatorvosi kar áldozatkészségéből emelt két emlékműnek: *szepeshelyi Hutýra Ferenc szobrának* és a *Tolnay-emlékkútnak* leleplezése, illetőleg megkoszorúzása.

A *Hutýra*-szobornál **dr. Manninger Rezső** egyetemi ny. r. tanár a következő beszédben hódolt *Hutýra Ferenc* emlékének:

„Az a 150 esztendő, mely eltelt azóta, hogy hazánkban az állatorvosképzés megindult, a küzdelmek szakadatlan láncolata volt. Hogy e küzdelmek célra vezettek és az állatorvosképzés, az állatorvosi tudományok művelése és az állategészségügyi közigazgatás terén elértünk arra a színvonalra és azon meg is maradtunk, amelyre nálunk szerencsésebb nyugati országokban eljutottak, elsősorban a tudományok hivatott művelőinek önfeláldozó munkássága tette lehetővé. A legnagyobb kihatással e tekintetben *szepeshelyi Hutýra Ferenc* működése volt. Állatorvosképzésünk másfél századának egy harmadára terjedt ki itteni munkálkodása és egy emberöltőt meghaladó ideig az ő bölcsesége irányította állatorvosképzésünket és az ő egyénisége volt döntő befolyással állatorvosi rendünk fejlődésére.

Szomorú valóság, hogy nem adatott meg neki, hogy mai lélekemelő ünnepélyünket megérje. Teste elköltözött közülünk, de itt maradt szelleme, melyet tanítványaiba és munkatársába átplántált.

Egyetemünk állatorvosi osztályának mai ünnepe méltó keret *Hutýra Ferenc* szobrának leleplezésére, mely méreteiben

szerény, művészi értékben azonban annál kiválóbb alkotása *Maugsch Gyula* kitűnő szobrászművés�ünknek.

Az ilyen alkalom, aminő a mai, visszaemlékezésre és elmélkedésre késztet. Számot vetünk azzal, hogy azokat a szellemi javakat, amelyeknek szerencsés örökösei vagyunk, kinek, minő körülményeknek köszönhetjük s akkor önkénytelenül is bírálói leszünk elődeinknek. Nincs felemelőbb dolog azonban, mint visszaemlékezni az olyan tökéletesen zárt élet szellemi megnyilvánulásaira, aminő *Hutýra Ferencé* volt. Mérlegelhetjük tehetségét, munkakészségét, munkabírását, jellemét a legszigorúbb mértékkel, minden vonatkozásban arra az eredményre jutunk, hogy nem találtatik könnyűnek.

Különös kegye volt a Gondviselésnek, hogy *Hutýra Ferenc* ezelőtt kereken félszázaddal, mint fiatal orvos, az állatorvosképzés apostolává szegődött. Nem volt akkor rózsás itt a helyzet. A hallgatóság ki nem elégítő előképzettsége, az intézetek szegényes viszonyai, a tanárok agyonhalmozása előadásokkal rendkívül megnehezítették az állatorvosnevelés munkáját s hogy a tanárok mégis figyelemreméltó kutató munkát végeztek, csak annak volt köszönhető, hogy egészségük feláldozásával, az éjjelt nappallá téve serénykedtek laboratóriumaikban. A mai ember értetlenül áll e viszonyokkal szemben és várja annak kiderítését, hogy miért kellett a mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozó Magyarországon az állatorvosi tudományok ápolását elhanyagolni abban az időben, amikor a jórészt már ipari államokká lett nyugati országokban Pasteur és iskolájának munkássága révén éppen az állatorvosi tudományok indultak hallatlan iramban fejlődésnek és éreztették közgazdasági téren hatásukat.

Hutýra Ferenc kezdettől fogva tisztában volt az állatorvosi ismeretek és az állategészségügyi szakszolgálat fejlesztésének elsőrendű köz- és mezőgazdasági jelentőségével, egyben felismerte fontos vonatkozásait a közegészségüggyel is. Törekvései ezért mindenekelőtt az állatorvosképzés színvonalának emelésére irányultak, melynek két feltétele volt: a hallgatóság előképzetségének javítása és a különféle tárgyak előadásával túlterhelt tanárok tehermentesítésével annak biztosítása, hogy kellő idejük maradjon kutatói tevékenység kifejtésére is. Szükségessé vált tehát az állatorvosi tanintézetet

egyetemi jellegű intézménnyé átalakítani, vagyis mindazon jogok, valamint szellemi és anyagi eszközök birtokába juttatni, amelyekkel az egyetemek, illetőleg azok fakultásai rendelkeznek.

Ez a munkája sikerrel járt és ezirányú érdemei közismeretek. Jellemző azonban szerénységére az a megjegyzése, hogy az egyetemi jellegű főiskola megalkotása nem az ő érdeme, hanem több tényező közrehatásának eredménye volt. Természetesen nem vitás és vétenénk az igazság és más lelkes férfiak emléke ellen, ha azt állítanánk, hogy *Hutýra Ferenc* nem voltak segítőtársai. Voltak. Segítették törekvéseinek elérésében a korszellemen kívül a nemzetközi állatforgalom igényei. Lényeges feltétele volt munkája belső sikerének az, hogy *Hutýra Ferenc* reformtörekvéseinek idején nagyobb számban olyan kitűnő tudósok működtek intézményünkön, akik szerény intézeteikben a külföldről is méltányolt tudományos gócpontokat létesítettek. És mindenekelőtt biztosította *Hutýra Ferenc* eszméinek diadalrajutását *Darányi Ignác* miniszter, aki megértette a kor szellemét és készséggel pártfogásába vette az állategészségügyi intézmények fejlesztését.

Ezek azonban mind csak feltételei voltak a volt Állatorvosi Főiskola megszületésének. A szervezés érdeme *Hutýráé* volt. Ő volt az, aki páratlan bölcseséggel, finom diplomáciai érzékkel, eréllyel és kitartással össze tudta fogni a rendelkezésre álló erőket és céltudatos munkával meg tudta teremteni az állatorvosképzés méltó keretét, az egyetemi jelleggel felruházott és egyetemi szellemben működő főiskolát, és Ő volt az, aki mint rektor tovább is fejlesztette és rövid idő alatt olyan színvonalra emelte, hogy miben sem maradt el a hasonló külföldi intézmények mögött. Ebben a tekintetben elhatározó jelentősége volt nagy emberismeretének is. Kitűnő szemével felismerte a tudományos kutatásra és a tanításra termelt fiatal erőket és minden befolyásával azon volt, hogy a nekik megfelelő helyre kerülve, teljes mértékben kifejleszthessék tehetségüket.

Az állatorvosképzés egyetemi színvonalra emelésének logikai folyománya volt az állatorvosi szakszolgálat államosítása során annak mintaszerű kialakítása. Itt is érvényesült *Hutýra Ferenc* szerencsés szervező tehetsége és vele kapcsó-

latos a Magyar Országos Állatorvos-Egyesületben kifejtett nagyértékű működése is az állatorvosi kar társadalmi helyzetének a mai színvonalra emelésében.

De *Hutýra Ferenc* nemcsak szervező, hanem nagyszerű tanár is volt. Hallgatóit nemcsak magával ragadta előadásának világosságával, szabatosságával és nemes egyszerűségével, hanem mindent elkövetett, hogy feddhetetlen jellemű, magyar hazafiakká nevelje őket. És csodálatos módon talált időt arra is, hogy a kitünőbbnél kitünőbb tankönyvekkel lássa el hallgatóságát. Közülük nagy belgyógyászatának megjelenése, melyet kongeniális tanártársával, *Marek Józseffel*, írt, világviszonylatban páratlannak mondható eseménnyé vált. Ez a könyv német, angol, olasz, spanyol és orosz nyelven számos kiadásban az egész világon elterjedt, az állatorvosok kézikönyvévé lett és szerzőiknek olyan nemzetközi elismerést szerzett, amiben kevés magyar kutatónak volt része. De becsületet szerzett *Hutýra Ferenc* a magyar névnek azzal is, hogy a külföldi szakkörökkel való sűrű érintkezése nagyban hozzájárult Magyarországnak, különösképpen az állatorvosi főiskolán folyó tudományos munka, valamint a magyar állategészségügy színvonalának megismeréséhez és elismeréséhez. Hogy minő általánosan elismert tekintély volt ő hazánk határain kívül, annak talán legékeesebb bizonyossága az, hogy külföldi tudós testületek is tagjukká választották és hogy a nemzetközi állatorvosi kongresszusnak állandó bizottsága, szintúgy a nemzetközi állategészségügyi bizottság őt, a kis magyar nemzet képviselőjét, választották meg elnökükké.

Még sokáig folytathatnám beszédemet, hacsak vázlatos képét akarnám is megrajzolni tudományos kutató munkásságának és egyéb sokirányú tevékenységének, melyet a hazai állatorvosképzés, az állatorvosi tudomány és a magyar állatorvosi rend fejlesztése céljából kifejtett. Úgy hiszem azonban, hogy már *ez a rövid* visszapillantás is elégséges ahhoz, hogy *Hutýra Ferenc* életében a tartalmas, kiegyensúlyozott, eredményekben és sikerekben gazdag élet mintaképét pillantsuk meg, hogy *Hutýra Ferencben* olyan magyar tudóst lássunk, aki páratlan eredménnyel szolgálta hazáját és dicsőséget szerzett világszerte a magyar névnek.

Elmúlása nagy vesztesége volt a magyar tudománynak és

közéletnek egyaránt. Neve azonban tovább él és szelleme itt marad közöttünk tanítványaiban és rajtuk keresztül biztosítja eszméinek fennmaradását. *Hutýra Ferenc*nek nincsen szükségére szoborra, hogy emléke fennmaradjon; élő valóság az és maradandóbb ennél az ércből készült képmásnál, mely ezentúl kertünket díszíti. Egyetemi állatorvosi osztályunknak, szintúgy a Magyar Országos Állatorvos-Egyesületnek közös elhatározása, mely e szobor felállításában testet öltött, nem is *Hutýra Ferenc* emlékének e szentelt falak között való megörökítését célozta, hanem mindössze szerény jele akart lenni hálájuknak az iránt a férfiú iránt, akinek a magyar állatorvosképzés, a magyar állatorvosi tudomány fejlődése, a magyar állategészségügy és a magyar állatorvosi rend a legtöbbet köszönheti.

Ne tekintsük ezért e szobrot pusztá emléknek, hanem legyen az jelkép, jelképe annak, hogy *Hutýra Ferenc* szelleme mulandó testének eltávozása után is közöttünk maradt és közöttünk marad mindaddig, amíg az intézetben kutató munka és tanítás folyik és amíg a magyar állatorvosi rend betölti fontos kettős hivatását hazánk mezőgazdaságának és közegészségügyének szolgálatában. Úgy legyen!”

A szobrot dr. Köves János, a Magyar Országos Állatorvos-Egyesület elnöke a következő szavak kíséretében koszorúzza meg:

„A magyar állatorvosi kar soha el nem múló hálával gondol az állatorvosi tudományok mesterére és ennek látható jeléül leteszem e koszorút a szobor talapzatára.“

*

A magyar állatorvosi szakoktatás megindulását jelképező Tolnay-emlékművet dr. Guoth Gy. Endre egyetemi ny. r. tanár a következő beszéd kíséretében koszorúzza meg:

„Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

Gondolatokba merülve, régmúlt idők elevenednek meg előttem. Másfél század távlatából a tudás fegyverével felvértezett, eszméért lelkesülő, nehézségeket és akadályokat nem

ismerő, lángoló hazaszeretettől vezérelt férfi megdicsőült szel-
leme jelenik meg lelki szemeim előtt, kinek földi alakját meg-
ismerni nekünk nem adatott meg. A küzdelemmel teli, fárasztó
munkában és eredményekben gazdag élet azonban megrajzolja
a magyar állatorvosok szívében minden idők számára a leg-
nagyobb művésznél is mesteribb alakban a magyar állatorvosi
szakoktatás megindítójának és apostolának, *dr. Tolnay Sándor*-
nak ércnél, márványnál maradandóbb emlékét.

Tolnay Sándor 150 évvel ezelőtt, nehéz időkben foglalta
el a pesti egyetemen az állatorvoslás tanítására szervezett
tanári állást. Magára hagyatva, sokaktól meg nem értve,
fogott a nehéz munkához, hogy lerakja annak az épületnek
szilárd alapjait, melyen a magyar állatorvosi szakoktatás
nyugszik. A kezdet nehézségei között nemcsak emberi ár-
mánykodással találkozott, hanem a természet pusztító elemei
is elpusztítással fenyegették munkája gyümölcsét. *Tolnay*
mindkettővel megküzdött és győztesként került ki a harcból.
Az árvízveszélynek kitett szerény intézete ismételt vándorlás
után végre révbe jutott. Az alig néhány év óta létesült in-
tézet fennmaradását veszélyeztető áramlat ellen pedig haza-
fias érzülettől hevítve sikraszállt és neki köszönhetjük, hogy
az első európai állatorvosi iskola alapítása után alig negyed
század múlva már hazánkban is kezdetét vette az állatorvos-
képzés és gyökeret vert az állatorvosi ismeretek fejlesztésére
szolgáló intézmény. Ezzel hazánk számos hasonló külföldi
intézményt megelőzött.

A szervezés nehéz munkája és az elismerésre méltó buz-
galommal végzett tanítás mellett, mint a helytartótanács véle-
ményező közegének, a marhavész elleni küzdelem irányítása
is *Tolnay Sándor* vállaira nehezedett. Mindezeknek a felada-
toknak nemcsak csodálatraméltóan és derekasan megfelelt,
hanem különféle irányban több kezdeményező lépést is tett.
Tanítómunkáját az akkori idők alapos szakismeretével meg-
írt munkáival iparkodott eredményessé tenni és magyarul
megjelent munkáin kívül latin és német nyelven megírt könyvei
nevét külföldön is ismertté tették és velük elismerést aratott.

Ha tekintetbe vesszük, hogy *Tolnay Sándor* kezdetleges
viszonyok között, szűkös anyagi eszközökkel kezdte meg alap-
vető munkáját és hogy mennyi nehézséggel volt kénytelen

megküzdeni, akkor csodálattal kell látnunk a minden akadályt leküzdő akaraterejét, ügyszeretetét, buzgalmát és lelkesedését, melyeket a nemes ügy szolgálatába állított. A hazai állatorvosi szakoktatás megindulása, az állategészségügy *Tolnay Sándor* nevével elválaszthatatlanul, örökre összeforrott. Eredményes és érdemekben gazdag munkásságáért már akkor elismerésben részesült. Mi, akik most alma materünk falai között összesereglettünk, újból elibénk idézzük és lelkünkbe vessük *Tolnay Sándor* fenkölt szellemét. Hódolattal áldozunk emlékének, melyet látható alakban e néma kövek, a kőbe vésett betűk és e kövek közül előtörő csergedező víz jelképeznek. E kövek legyenek hirdetői a tetterős, tántoríthatatlan, sziklaszilárd, hazáját imádva szerető, a magyar állatorvoslás történetében halhatatlan érdemeket szerzett férfi emlékének. A csergedező víz pedig hirdesse a soha ki nem apadó, a magyar állatorvosi ügyért és az állatorvosi tudományokért folyó munkásságot. A magyar állatorvosi kar soha el nem múló hálával és azzal az ígérettel veszi ajkaira *Tolnay Sándor* nevét, hogy az általa megjelölt úton haladva, nemes törekvéseit, tanításait szem előtt tartva, iparkodik közreműködni az állatorvoslás, az állategészségügy és az állatorvosi tudományok előbbrevitelében, hazánk jobb, szebb és boldogabb jövőjének előmozdítása érdekében. Ilyen gondolatokkal és érzelmekkel eltelve alma materünk és a magyar állatorvosi kar nevében leteszem az elismerés és hála koszorúját.“

A bensőséges ünnepély *Liszt Ferenc* „Ünnepi dalá“-val, melyet az állatorvostanhallgatók énekkara adott elő, fejeződött be.

A jubileumi ünnepélyen megjelent előkelőségek és vendégek *dr. Jármay Károly* dékán kalauzolása mellett az újonnan megnyílt állatorvosi múzeumot, *dr. deési Daday András* egyetemi magántanár és előadónak nagy hozzáértéssel és kitarító, lelkes utánjárással létesített művét tekintették meg.

IV.

DR. ŚWIĘTOSŁAWSKI WOJCIECH

LENGYELORSZÁG VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERÉNEK

A MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

TISZTELETBELI DOKTORRÁ AVATÁSA

A m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Tanácsa 1937. évi június hó 5-én, déli 12 órakor a műegyetem dísztermében tartott ünnepi közgyűlésén dr. Świątosławski Wojciech urat, Lengyelország vallás- és közoktatásügyi miniszterét, a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

A fogadás és az ünnepi közgyűlés rendje a következő volt:

Dr. Świątosławsky Wojciech miniszter úr a műegyetem előtt a Hungária M. T. E. díszszáczának tisztelgését fogadta.

A műegyetem főkapújában a miniszter urat dr. Szabó Gusztáv rector magnificus és vitéz Verebélý László a gépész- és vegyész-mérnöki kar dékánja (avató dékán) fogadta, s a műegyetemi zenekar által játszott Pilsudszky-mars hangjai mellett a rektori fogadóba kísérte fel.

A díszteremben az egyetemi és műegyetemi énekkarok által a Magyar Himnusznek eléneklése után dr. Szabó Gusztáv rector magnificus az ünnepi közgyűlést a következő szavakkal nyitotta meg:

Tisztelt Ünnepi Közgyűlés!

Hódoló tisztelettel üdvözlöm dr. József kir. herceg, tábornagy úr Ő Fenségét, mély tisztelettel és igaz magyar szeretettel üdvözlöm dr. Świątosławski Wojciech Ő Excellentiáját, Lengyelország vallás- és közoktatásügyi miniszterét, a tiszteletbeli doktorrá avatandó doktorjelölt urat. Mély tisztelettel üdvözlöm dr. Hóman Bálint m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Ő Nagyméltóságát, Orłowski Leon lengyel követ és meghatalmazott miniszter úr Ő Excellentiáját, dr. Szily Kálmán és dr. Tasnádi Nagy András államtitkár urakat, a Kir. M. Pázmány Péter-Tudományegyetem magnificus rectorát és dékánjait, valamint a többi társegyetem, a hivatalok, kulturális intézmények és egyesületek képviselőit, a műegyetem nagy-

tekintetű Tanácsát, tanári karát, az ünnepi közgyűlésünket megtisztelő díszes közönséget és az ifjúságot.

Legyen szabad illusztris tiszteletbeli doktorjelöltünket francia nyelven is üdvözölnöm.

J'adresse mes saluts les plus respectueux à Votre Excellence, Dr. Wojciech Świątosławski, au Ministre de l'Instruction publique de la Pologne, au savant et ancien professeur, à notre candidat au grade de docteur honoris causa.

Az ünnepi közgyűlést ezennel megnyitom és jelentem, hogy a közgyűlés egyetlen tárgya nagyméltóságú dr. Świątosławski Wojciech úrnak, Lengyelország vallás- és közoktatásügyi miniszterének, a kémiai tudományok művelése terén szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül, a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává avatása.

Felkérem vitéz Verebélý László műegyetemi nyilvános rendes tanár urat, a gépész- és vegyész-mérnöki kar dékánját, hogy a tiszteletbeli doktorráavatás előzményeit ismertetni szíveskedjék.

Vitéz Verebélý László, a gépész- és vegyész-mérnöki kar dékánja a tiszteletbeli doktorráavatás előzményeit a következőkben ismerteti:

Tisztelt Ünnepi Közgyűlés!

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépész- és Vegyész-mérnöki Kara, a Vegyész-mérnöki Osztály javaslatára, f. évi május hó 13-án tartott rendkívüli ülésén egyhangú állásfoglalással úgy határozott, hogy nagyméltóságú dr. Świątosławski Wojciech úrnak, Lengyelország vallás- és közoktatásügyi miniszterének, a varsói műegyetem tanárának, a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává való felavatásához szükséges lépéseket megteszi.

A Műegyetem Rektori Tanácsa és Tanácsa május hó 14-én tartott rendkívüli ülésén a Gépész- és Vegyész-mérnöki Kar erre határozatához ugyancsak egyhangúan hozzájárult és azt a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elé terjesztette.

E felterjesztés alapján a Kormányzó Úr Ö Főméltósága folyó év május hó 31-én, Budapesten kelt legfelsőbb elhatáro-

zásával megengedni kegyeskedett, hogy a Műegyetem Tanácsa nagyméltóságú dr. Świątosławski Wojciech urat, Lengyelország vallás- és közoktatásügyi miniszterét, a kémiai tudományok művelése során szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává avassa és a tiszteletbeli doktori oklevelet kiszolgáltatassa.

Ünnepi közgyűlésünk keretében rendelkezésünkre álló idő nem engedi meg, hogy részletesen méltassuk azt a vegyészeti széles területeit felölelő, s mindig és mindenütt mélyenszántó tudományos munkásságot, amely a Műegyetem Gépész- és Vegyész-mérnöki Karát arra készítette, hogy Świątosławski Ő Nagyméltóságának tiszteletbeli doktorrá való avatását javasolja. Ezért meg kell elégednünk azzal, hogy életének és működésének csak legkimagaslóbb eseményeire mutassunk rá, amelyek azonban elegendők ahhoz, hogy kellően megvilágítsák azt a nagy értéket, amelyet a Gépész- és Vegyész-mérnöki Kar Műegyetemünk legnagyobb kitüntetésével elismerni kíván.

Egy, a korai ifjúság éveitől kezdve a tudományos kutatásnak szentelt és sikerekben gazdag élet áll előttünk.

Świątosławski Ő Nagyméltósága 1906-ban a kievi műegyetemen szerezte meg mérnöki oklevelét; Moszkvában tette le a vegyészeti doktorátust és ugyanott, alig harminc esztendőskorában, a termokémia magántanára lett.

Lengyelország újjászületésekor azonnal elfoglalta a fizikai vegytan tanszékét. Már a következő tanévben a vegyészeti kar dékánja, majd 1928/29-ben a varsói műegyetem rektora lett.

Amidőn 1920-ban a szovjet-rém felemeli öklét Lengyelország ellen, a honvédelem szolgálatába állítja nagy munkarejét, s az iparnak a hadi szállításra való átszervezése és főleg a gázoltalom kiépítése terén fejt ki sikeres tevékenységet. 1926/27-ben a Katonai Gázvédelmi Intézet vezetője. Éveken keresztül irányítja a lengyel Vegyészeti Kutató Intézet szénosztályát és tagja ezen intézet igazgatóságának.

A köztársaság elnöke 1935-ben kiszólítja laboratóriumának csendes világából a politikai élet mozgalmas porondjára és szenátorrá, majd december hó 5-én vallás- és közoktatásügyi miniszterré nevezi ki; amely díszes és minden ország szellemi életében oly fontos közjogi állást tölti be ma is.

Negyedszázados tudományos munkásságának zöme a fizikai kémia terén mozog. Nem tisztán teoretikus, hanem a műegyetemi tanár hivatásához híven elméleti vizsgálatai is rendszerint a gyakorlati élet céljait szolgálják. Mintegy 300 tanulmánya jelent meg lengyel, orosz, francia, angol és német nyelven, főleg a termokémia, a kalorimetria, a radioaktivitás és a szén technológiája köréből.

Foglalkozott a szén és hidrogén-kötések termokémiai vizsgálatával; szerves anyagok atomrefrakciójával; radioaktív jelenségekkel, izotropokkal és a neutron kilövelés feltételeivel.

Számos tanulmánya szól az azeotropikus elegyekről. Ide tartozik ama nagyjelentőségű kutatómunkája, amelyet az alkoholos elegyek fizikokémiai viselkedésére vonatkozóan végzett és amelyről többek között: az azeotropikus jelenségek polikomponens elegyekben, folyós tüzelőanyagok frakcionált desztillálása, alkoholtartalmú folyós tüzelőanyagok gőznyomásának mérése, benzin- és alkoholtartalmú tüzelőanyagok égéshője, elegyek elgőzöltetése átbuborékoló levegővel, alkoholos elegyek elgőzöltési sebessége hevített fémes felületekről, alkoholtartalmú tüzelőanyagok lobbanási és gyulladási hőfoka és még számos, hasonló tárgyú értekezésekben számolt be.

Ugyancsak behatóan tanulmányozta a gőzfázisban való eszterifikációt és a gőz és a folyadék rendszerekre vonatkozólag új összefüggést ismert fel, amennyiben sikerült mindkét halmazállapotra érvényes olyan képletet felállítania, amelynek számlálójában a folyadék sűrűségének négyzete, nevezőjében pedig az abszolút hőfoknak s a folyadék és a gőzsűrűség hányadosa logaritmusának szorzata szerepel.

Üttörő tevékenységet fejtett ki a fiziko-kémiai kutatások ebulliometriának nevezett ágazata terén, ahol az általa szerkesztett és tökéletesített készülékek segítségével a folyadékok forrásának, valamint megfagyásának hőfoka másképpen el nem érhető, rendkívüli nagy pontossággal állapítható meg.

Precíziós ebullioszkópja, amely 25 atm. nyomásig használható és a forráspont meghatározásánál 0.002° -ra érzékeny, továbbá differenciális ebullioszkópja, mely igen kis folyadékmennyiségekkel való dolgozást tesz lehetővé, úgyszintén adiabtikus mikrokalorimétere, amelyet radioaktivitási vizsgálatainál alkalmazott s amely 10^{-4} — 10^{-5} g kal/óra hőmennyiség

mérését engedi meg, végül legújabbán úgynevezett labirint-kalorimétere, amely hosszantartó folyamatok, mint pl. a cement megmerevedése alatt, vagy az élő szervezetek által fejlesztett meleg megvizsgálásra nyújt módot, arról tesznek tanuságot, hogy élesen látó kutatóelméje kivételes kísérletezői készséggel párosult.

E széleskörű fiziko-kémiai tanulmányai közben nem kerültek el figyelmét a gyakorlati élet korszerű nagy problémái sem. A gázharc és a gázoltalom terén kifejtett tevékenységeiről már megemlékeztem. Ezenkívül igen behatóan foglalkozott a szén technológiájával, s ez irányban különösen értékesek azok a munkái, amelyek a faszén, az aktivált szenek, a koksztól és a brikettek kezdő égési hőfokára, a szénporok brikettezésére és a lengyel szénféleségek kokszolására vonatkoznak.

Kivételes munkakészsége megnyilvánul irodalmi tevékenységében is, amely nem merül ki kutatásainak eredményeiről szaklapok hasábjain beszámoló közleményekben, hanem több nagyszabású munkával is gazdagította a szakirodalmat. Külön említést érdemel „Fizikai kémia“ című négykötetes kézikönyve, továbbá „Ebulliometria és termokémia“ c. angol, illetve francia és német nyelvre is lefordított munkája, amely utóbbi nem szokásos összefoglaló mű, hanem a termokémia korszerű kérdéseinek szakavatott kutató eredeti szemszögéből való áttekintése. Ennek megfelelően különös mélységgel tárgyalja azt a három területet, amelyen saját vizsgálatai mozognak, nevezetesen: a szerves vegyületek átalakulása melegének meghatározását, a termokémiai mérések egységesítését és az atomkötések hőviszonyainak számítását, mindig kiterjesztve ama következtetésekre nézve levonhatók.

E sokoldalú, nagyterjedelmű és mélyenszántó tudományos munkásság, amelynek lendülete számos bel- és külföldi tudományos társulatban éreztette termékenyítő hatását, nem maradt eddig sem elismerés nélkül. Świętosławski Ő Nagyméltósága a Lengyel Tudományos Akadémia rendes tagja és alelnöke. 1926-ban a Nemzetközi Vegyészeti Unió termokémiai bizottságának alelnökévé választották és 1930/34. években, majd 1936-tól kezdve napjainkig ezen Unió alelnöke. 1934-ben a Nemzetközi Fiziko-kémiai Bizottság elnöke lett.

Hazája és a nemzetközi világ tudósainak elismeréséből font eme koszorúhoz kíván egy babérlevelet fűzni Műegyetem-

münk is akkor, amidőn dr. Świątosławski professzornak, a vegyészeti terén végzett kimagasló és sikeres munkásságáért a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává való avatását elhatározta. A Gépész- és Vegyész-mérnöki Kar meg van győződve arról, hogy Świątosławski professzor személyében oly kiváló tudósra és egyéniségre ruházza e ritka és nagy kitüntetést, aki minden tekintetben méltón foglal helyet Műegyetemünk eddigi tiszteletbeli doktorainak díszes sorában.

Honorable Assemblée!

La Faculté de Mécanique et de Chimie de l'Université Royale Hongroise Palatin Joseph des Sciences Techniques et Économiques a décidé à l'unanimité, sur la proposition de la Section de Chimie, dans sa séance extraordinaire du 13 mai dernier, de conférer le doctorat honoris causa ès sciences techniques à Son Excellence le Docteur Wojciech Świątosławski Ministre des Cultes et de l'Instruction publique de la Pologne, Professeur à l'Université des Sciences Techniques de Varsovie.

Le Conseil de Rectorat et le Conseil de notre Université ont, dans leur séance du 14 mai, approuvé à l'unanimité cette décision de la Faculté de Mécanique et de Chimie, et l'ont soumise à Son Excellence le Ministre Royal Hongrois des Cultes et de l'Instruction publique.

Saisie d'une proposition en ce sens, Son Altesse Sérénissime le Régent de Hongrie a pris à Budapest, le 31 mai de cette année, une résolution par laquelle Elle daigne autoriser le Conseil de notre Université à conférer à Son Excellence le Dr Wojciech Świątosławski, Ministre des Cultes et de l'Instruction publique de la Pologne, le doctorat honoris causa ès sciences techniques, et à lui délivrer le diplôme de docteur honoris causa en reconnaissance de ses mérites exceptionnels dans le domaine de la Chimie tant théorique que pratique.

Le temps dont nous disposons dans le cadre de cette réunion ne nous permet pas d'exposer en détail les travaux profonds et variés qui ont motivé, aux yeux de la Faculté de Mécanique et de Chimie, la promotion de Son Excellence Świątosławski au grade de docteur honoris causa. Nous devons donc nous contenter de rappeler brièvement les événements saillants de sa carrière et de son activité; ces événements suffi-

ront amplement à mettre en lumière les mérites que la Faculté de Mécanique et de Chimie a voulu reconnaître par la plus haute distinction que notre Université peut décerner.

Nous avons devant nous une vie consacrée depuis les années de jeunesse aux travaux de la recherche, et riche en succès scientifiques.

Son Excellence Świątosławski a obtenu le diplôme d'ingénieur en 1906 à l'École Polytechnique de Kiev; il fut reçu docteur en chimie à Moscou et bientôt après, à l'âge de trente ans, chargé de cours de thermochimie.

Quand la Pologne fut renée de ses cendres, il s'empressa de lui offrir ses services et, en 1918, il prit possession de la chaire de chimie physique à l'Université des Sciences Techniques de Varsovie. L'année suivante, il devint doyen de la Faculté de Chimie et, en 1928/29, recteur de l'Université des Sciences Techniques de Varsovie.

Lorsque, en 1920, le monstre bolchevique leva le poing pour frapper la Pologne, il mit sa grande puissance de travail au service de la défense nationale, réorganisa l'industrie en vue des besoins de l'armée et déploya une activité très heureuse sur le terrain de la défense contre les gaz. En 1926/27, il dirigeait l'Institut militaire de la Défense contre les gaz. Pendant des années, il inspirait les travaux, sur les charbons, de l'Institut polonais des Recherches chimiques, et il faisait partie du conseil d'administration de cet Institut.

En 1935, le Président de la République le fit sortir du calme de son laboratoire, et lui désigna un poste de combat dans l'arène de la politique en le nommant d'abord sénateur, puis, le 5 décembre, ministre des cultes et de l'instruction publique; aujourd'hui encore, il remplit ces hautes fonctions, si importantes pour la vie intellectuelle de son pays.

Le gros de son oeuvre scientifique, qui a coûté vingt-cinq années de travail, a trait à la chimie physique. Fidèle à la conception qui doit présider à l'activité d'un professeur d'Université des Sciences techniques, il donne même à ses recherches théoriques une orientation qui les rend utiles pour l'application. Il a publié environ 300 mémoires en polonais, russe, français, anglais et allemand sur les questions de la thermochimie, de la calorimétrie, de la radio-activité et de la technologie du charbon.

Il s'est occupé de l'étude thermo-chimique des liaisons du carbone et de l'hydrogène, de la réfraction atomique des corps organiques, des phénomènes de la radio-activité, des isotopes et des conditions de l'émission des neutrons.

Un grand nombre de ses mémoires se rapportent aux mélanges azéotropiques. C'est le sujet des recherches fondamentales qu'il a entreprises pour étudier le comportement physico-chimique des mélanges alcooliques et dont il a rendu compte dans ses travaux intitulés: Phénomènes azéotropiques dans les mélanges polycomposés. Distillation fractionnée des combustibles liquides, Mesure de la tension de vapeur des combustibles liquides contenant de l'alcool. Pouvoir calorifique des combustibles contenant de la benzine et de l'alcool, Vaporisation de mélanges au moyen de bulles d'air, Vitesse d'évaporation des mélanges alcooliques sur surfaces métalliques, Température d'inflammation des combustibles alcooliques, etc.

Il a approfondi aussi l'examen de l'estérification en phase de vapeur et trouvé, pour les composés de vapeur et de liquide, une loi nouvelle dont la formule contient au numérateur le carré de la densité du liquide, et au dénominateur le produit de la température absolue et du logarithme du rapport de la densité du liquide à celle de la vapeur.

Il a fait oeuvre de précurseur dans le domaine de l'ébulliométrie, et il a perfectionné l'ébullioscope à tel point que cet appareil permet désormais la détermination des températures d'ébullition, de vaporisation et de fusion avec une précision extraordinaire, impossible à obtenir par d'autres méthodes.

Son ébullioscope, applicable jusqu'à une pression de 25 atmosphères et possédant une sensibilité de 2 millièmes de degré dans la mesure de la température d'ébullition; son ébullioscope différentiel, grâce auquel une quantité minime de liquide suffit pour l'expérience; son microcalorimètre adiabatique dont il a fait usage dans ses recherches sur la radio-activité et qui permet la mesure des quantités de chaleur de l'ordre de 10^{-4} — 10^{-5} g cal. à l'heure, enfin son calorimètre à labyrinthe, qui offre le moyen d'étudier les transformations de longue durée, comme la chaleur de la prise du ciment et la chaleur dégagée par les organismes vivants, sont autant de preuves

qu'il unit un esprit spéculatif et pénétrant à une rare habileté d'expérimentateur.

En poursuivant avec ardeur la solution des problèmes posés par la chimie physique, il ne se montrait cependant pas indifférent aux grands problèmes de la vie actuelle. Nous avons déjà mentionné son activité concernant la défense contre les gaz. Il s'est occupé aussi, et d'une façon approfondie, de la technologie du charbon et l'on considère comme très précieuses les recherches qu'il a menées à bonne fin sur la température où la combustion s'amorce pour le charbon de bois, les charbons activés, le coke et les briquettes, ainsi que sur l'agglomération de la poussière de charbon en briquettes, et sur la transformation des houilles polonaises en coke.

Sa puissance de travail exceptionnelle s'est manifestée non seulement sous forme de notes et articles résumant les résultats de ses recherches pour les lecteurs de revues spéciales; il a fait paraître aussi plusieurs ouvrages volumineux, dont il convient de citer en particulier le *Traité de Chimie Physique*, en quatre volumes; *l'Ébulliométrie*, traduite aussi en anglais; et la *Thermochimie* dont une traduction française et une traduction allemande ont également paru. Le dernier de ces ouvrages n'est pas un simple manuel, mais l'exposé des problèmes modernes de la Thermochimie, tels qu'un chercheur original les voit. On trouvera naturel que l'auteur y a insisté particulièrement sur les problèmes des trois domaines de ses propres recherches: chaleur de formation des composés organiques, introduction d'unités pour les mesures thermochimiques, et calcul des chaleurs des liaisons atomiques, en s'efforçant de tirer des faits connus des conséquences propres à éclaircir les rapports encore mystérieux.

Tant de travaux, variés, vastes et profonds, qui en ont suggéré beaucoup d'autres dans son pays et à l'étranger, ne restaient pas sans récompense. Son Excellence Świątosławsky est membre ordinaire et vice-président de l'Académie Polonaise des Sciences. En 1926, il fut élu vice-président du Comité de Thermochimie de l'Union Internationale de Chimie; pendant les années 1930 à 34, il remplissait et depuis 1936 il remplit à nouveau les fonctions de vice-président de cette Union. En

1934, il devint président de la Commission Internationale de Chimie Physique.

A cette couronne de laurier que les savants de la Pologne et du monde international ont tressée, notre Université désire ajouter une feuille lorsqu'elle confère au professeur Świątosławski le doctorat honoris causa ès sciences techniques en reconnaissance de ses mérites et de ses succès éclatants. La Faculté de Mécanique et de Chimie est convaincue qu'elle honore en la personne du professeur Świątosławski un savant éminent qui prendra dignement place dans le corps illustre des docteurs honoris causa de notre Université.

Ideo reverendissime oro rogoque Rectorem Magnificum et Senatum Academicarum Spectabilem ut Excellentissimum Dominum Doctorem *Wojciech Świątosławski* Ministrum Rerum Sacrarum et Instructionis Publicae in Polonia, Doctorem Scientiarum Technicarum honoris causa sollemniter creari ac pronuntiari Eidemque diploma inaugurale hanc promotionem contestans dari censeant.

Ezután dr. Szabó Gusztáv rector magnificus a következő szavakkal kérte fel dr. Świątosławski Wojciechnek honoris causa doktorrá avatására a gépész- és vegyész-mérnöki kar dékánját:

Rector Magnificus:

In nomine Senatus Universitatis nostrae alacritatem sinceram ex animo declarantes quod Celsissimus Dominus *Gubernator* Regni Hungariae devotae rogationi Facultatis Magistrorum rerum mechanicarum et chemicarum Universitatis nostrae satisfacere se propitium ostendebat, obsecramus Dominum Vitéz László de Verebélý Professorem ordinarium publicum ac Decanum Spectabilem Facultatis Magistrorum rerum mechanicarum et chemicarum, ut Excellentissimum Dominum Doctorem *Wojciech Świątosławski* Ministrum rerum sacrarum et instructionis publicae in Polonia ad gradum Doctorum Scientiarum Technicarum honoris causa promoveat.

vitéz Verebélý László dékán avató beszéde:

Ego, vitéz László de Verebélý, Professor ordinarius publicus Universitatis Regiae Hungaricae Scientiarum Technica-

rum et Oeconomicarum „Palatinus Josephus“ atque hoc tempore Decanus Facultatis magistrorum rerum mechanicarum et chemicarum ex officio meo inhaerenti potestate Dominum Excellentissimum Doctorem *Wojciech Świątosławski* Ministrum rerum sacrarum et instructionis publicae in Polonia in aestimatione meritorum singularium quae Ille scientiarum chemicarum cultu acquirebat Doctorem Scientiarum Technicarum honoris causa agnosco, pronuntio declaroque, dans et concedens Ei iura, honores, praerogativas ac privilegia, quae Doctoribus honoris causa de lege aut consuetudine competunt.

Nunc autem solemnibus hac occasione Deum Omnipotentem animi ex sententia precor utinam Excellentissimo Domino — ceterum per studia et disquisitiones quaestionum chemiam spectantium nomine egregio gloriaque proluxa gaudenti — etiam postero tempore concedat fructus opulentos investigationum scientificarum ad multos annos promulgari posse.

A rektor és a többi dékánok felállanak.

Rector Magnificus:

Rogo ergo Excellentissimum et nobis colendissimum dominum dignetur ad Rectorem et Senatum accedere, ut per porrectionem manuum in Doctorem honoris causa promoveatur.

Dr. Świątosławski Wojciech miniszter a rektor magnificus elé megy. Először a rektor, majd vitéz Verebélly László dékán és az elhelyezés sorrendjében a többi dékán fog vele kezét: „Doctorem Te saluto“ szavakkal.

A Rector Magnificus üdvözlő beszéde:

Excellence,

Maintenant, que la cérémonie de la promotion est terminée, j'adresse mes félicitations les plus cordiales au nouveau docteur honoris causa ès sciences techniques de notre Université.

Monsieur le Doyen qui procédait à la promotion a exposé ici les hauts mérites scientifiques que Votre Excellence s'est acquis par Ses recherches et Ses ouvrages sur le terrain de la Chimie; et le Conseil de notre Université, en conférant le grade de docteur honoris causa, a manifesté son estime particulière

pour les travaux de Votre Excellence. Tout cela me paraît insuffisant. Il faut que je dise publiquement que j'éprouve une joie vive et profonde à savoir la personne, dont les mérites viennent d'être célébrés, appartenir à la grande nation polonaise, notre proche parente par le sort et l'âme. Nos nations sont unies par des liens historiques nombreux. Aux quinzième et seizième siècles, des milliers de jeunes gens hongrois allaient à Cracovie pour se nourrir de science à l'antique Université des Jagellons. La Hongrie et la Pologne se sont donné des rois. Les noms d'Étienne Báthory et du général Bem ont définitivement scellé l'amitié éternelle des deux nations.

Ce que fait grandir notre joie, c'est que nous honorons en la personne de Votre Excellence le gardien vigilant et le promoteur attitré de la civilisation polonaise, le ministre de l'instruction publique de la Pologne.

Le Conseil de notre Université a fait établir un diplôme attestant le décernement du doctorat honoris causa. Je me permets de vous en donner lecture :

NOS RECTOR ET SENATUS ACADEMICUS UNIVERSITATIS REGIAE HUNGARICAE SCIENTIARUM TECHNICARUM ET OECONOMICARUM „PALATINUS JOSEPHUS“ FACULTATE MAGISTRORUM RERUM MECHANICARUM AC CHEMICARUM SIC COMMENDANTE IN CONSESSU SOLLEMNI, DIE QUINTA MENSIS JUNII ANNO MILLESIMO NONGENTESIMO TRIGESIMO SEPTIMO HABITO DOCTISSIMUM, ORNATISSIMUM ET EXCELLENTISSIMUM DOMINUM DOCTOREM *WOJCIECH ŚWIETOSLAWSKI* MINISTRUM RERUM SACRARUM ET INSTRUCTIONIS PUBLICAE IN POLONIA, VIRUM DE REBUS CHEMICIS OPTIME MERITUM, DOCTOREM SCIENTIARUM TECHNICARUM HONORIS CAUSA CREAVIMUS, PRONUNCIAVIMUS AC DECLARAVIMUS.

IN QUORUM OMNIUM FIDEM DIPLOMA HOC MAIORE UNIVERSITATIS SUPRADICTAE SIGILLO MUNITUM ET CONSUETIS SUBSCRIPTIONIBUS ROBORATUM EI DARI CURAVIMUS.

BUDAPESTINI IN HUNGARIA, DIE QUINTA MENSIS JUNII ANNO MILLESIMO NONGENTESIMO TRIGESIMO SEPTIMO.

RECTOR ET DECANI.

Je prie Monsieur le Secrétaire de Rectorat de remettre le diplôme a Son Excellence.

Les rapports qui se sont noués aujourd'hui, grâce à la Science, entre notre Université et Votre Excellence autorisent l'espérance que l'amitié de vieille date de nos deux nations se resserrera et s'affermira encore.

Dr. Świątosławski Wojciech miniszter úr beszéde:

*Jego Królewska Wysokość!
Ekscellencje!
Magnificencjo!
Szanowni Państwo!*

Jestem głęboko wzruszony i przejęty wdzięcznością za zaszczyt, który mnie spotyka ze strony tak zasłużonej uczelni technicznej na Węgrzech.

Mam całą świadomość, że przez zaszczytowanie mnie nadaniem doktoratu honorowego, Panowie, jako reprezentanci nauki węgierskiej Swoją sympatię i życzliwość dla uczonych polskich pragnęli wykazać.

Tak się złożyło, że moja praca naukowa rozwijała się w dwóch kierunkach. Z zawodu inżynier-chemik, przerzuciłem się do pracy nad zagadnieniami teoretycznymi z chemii fizycznej, aby w drugiej fazie rozwoju swej działalności naukowej podzielić swój czas pomiędzy pracownią teoretyczną i Instytutem Badawczym, powołanym do rozwiązania zagadnień technicznych. Okoliczność ta sprawiła, że z tego powodu przesiąknięty jestem ideą konieczności bezpośredniej współpracy nauki czystej i stosowanej.

Oba nasze narody — Węgry i Polska — mają wiele do zrobienia, wyzyskując w całej pełni podstawy teoretyczne do maksymalnego ich wykorzystania w celu rozwoju gospodarczego kraju przez podniesienie rolnictwa i podstawienie na najwyższym poziomie techniki.

Chciałbym tu dodać jeszcze jedną uwagę natury ogólnej. Współczesny rozwój życia narodów wkłada na uczonych obowiązek nie tylko pracy naukowej, ale również zacieśnienia i pogłębienia stosunków kulturalnych przez utrzymywanie

bliskiego kontaktu z uczonymi innych krajów. Ma to znaczenie szczególnie, gdy chodzi o narody, które łączy wiekowa tradycja i wspólnota dziejów. Obecnie oba nasze narody dążyć powinny, aby przez zbliżenie ludzi nauki, więzy kulturalne stały się bliższe dla pożytku obu narodów.

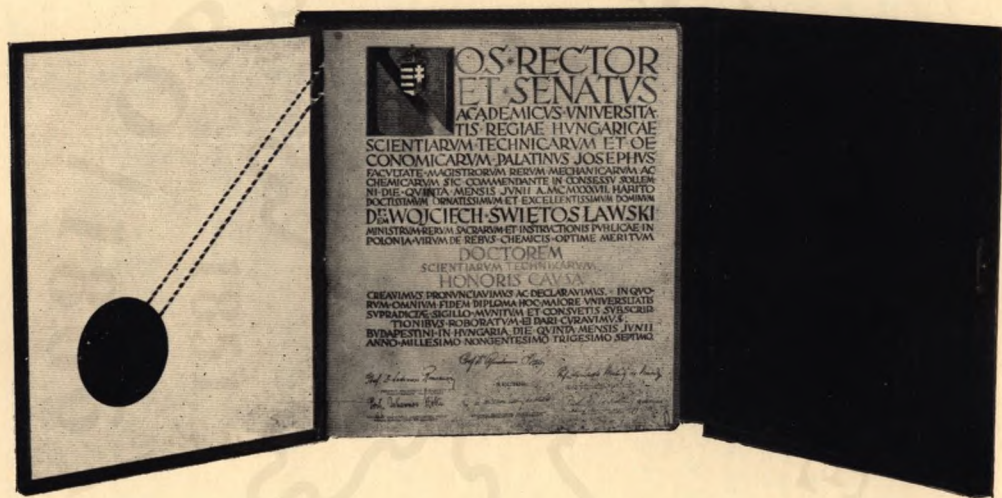
Wyrażając raz jeszcze szczere podziękowanie za wielki zaszczyt, który mnie spotyka, składam życzenia wspaniałego rozkwitu nauki węgierskiej i tej słynnej uczelni, z którą od dziś łączyć mnie będzie duchowe pokrewieństwo na zawsze.

Rector Magnificus:

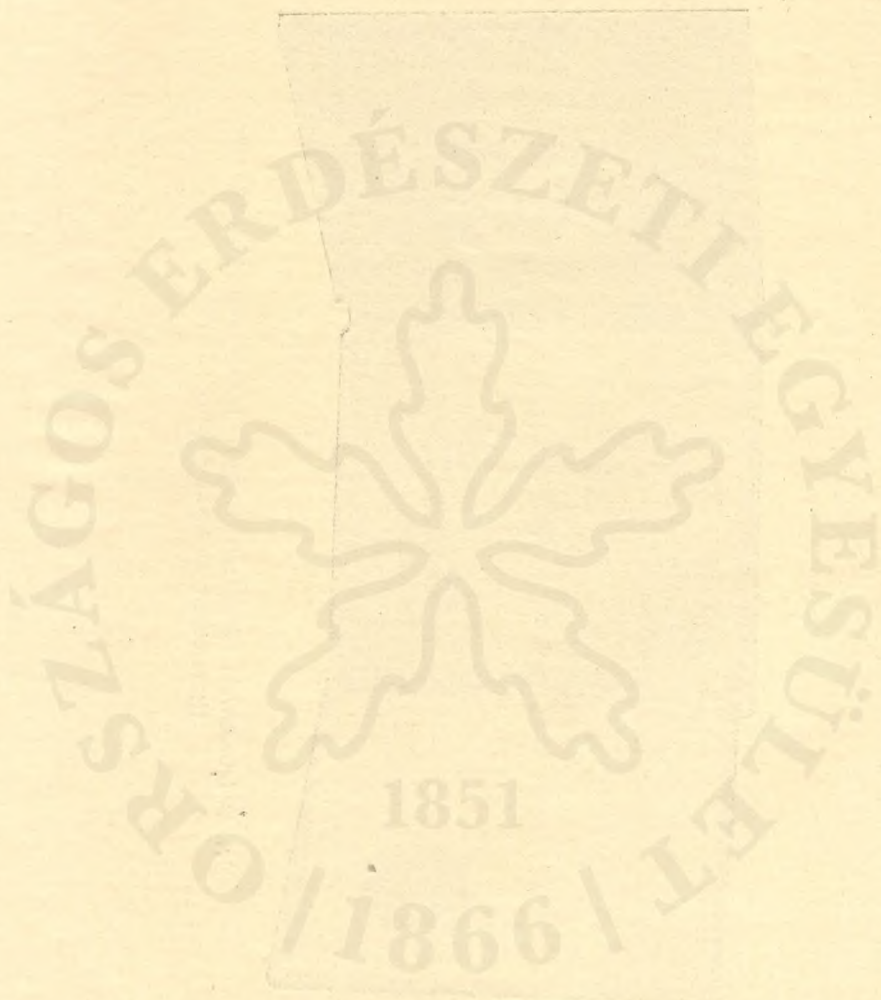
Mélyen Tisztelt Közönség!

Őszinte hálás köszönetemet nyilvánítom szíves megjelenésükért, amellyel ünnepélyünk fényét emelték, s ezzel díszdoktoravató ünnepi közgyűlésünket bezárom.

Lengyel Himnusz: Előadják az Egyetemi és Műegyetemi Énekkarok.

Dr. Świątosławski Wojciech lengyel közoktatásügyi miniszter
tisztlevelbeli műszaki doktori oklevele.

V.

A M. KIR. JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI
ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
SOPRONI NYÁRI EGYETEMI TANFO-
LYAMÁNAK 1937. ÉVI AUGUSZTUS HÓ
1-ÉN, VASÁRNAP D. E. 10 ÓRAKOR SOP-
RONBAN A VÁROSHÁZA DÍSZTERMÉBEN
TARTOTT MEGNYITÓ ÜNNEPÉLYÉN
MONDOTT
BESZÉDEK

1.

DR. SZABÓ GUSZTÁV RECTOR MAGNIFICUS
MEGNYITÓ BESZÉDE

2.

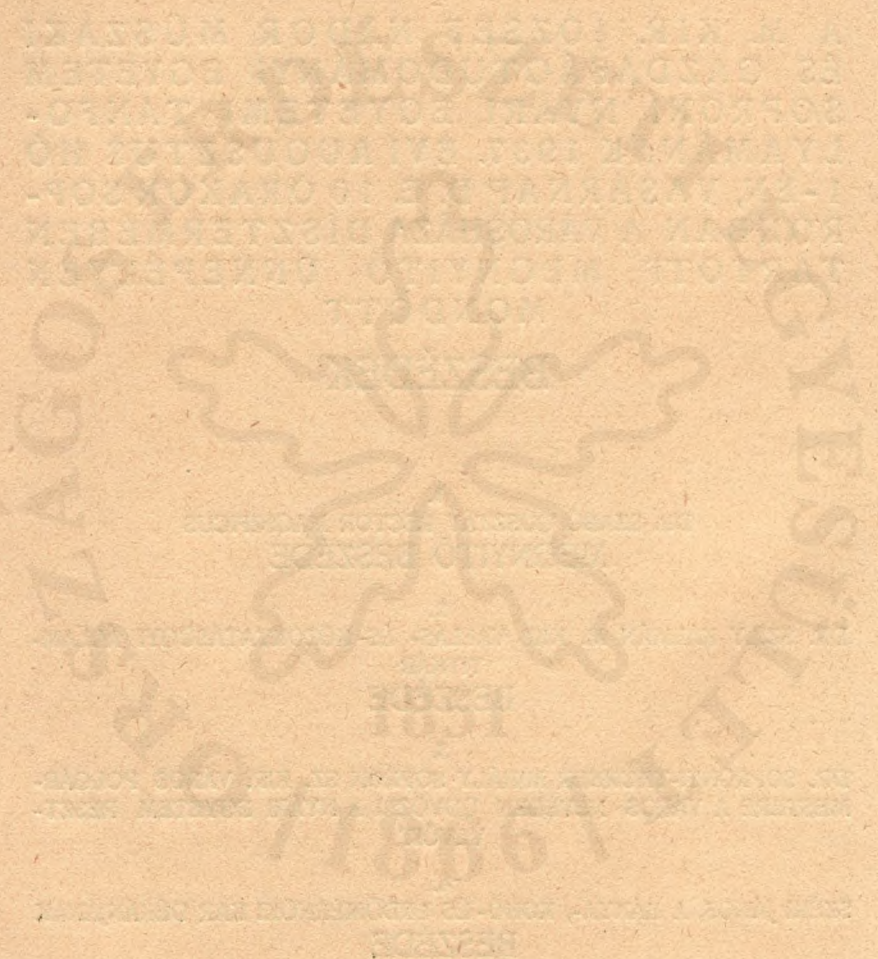
DR. SZILY KÁLMÁN M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI ÁLLAM-
TITKÁR
BESZÉDE

3.

DR. SOPRONYI-THURNER MIHÁLY SOPRON SZ. KIR. VÁROS POLGÁR-
MESTERE A VÁROS NEVÉBEN ÜDVÖZLI A NYÁRI EGYETEM RÉSZT-
VEVŐIT

4.

SZÉKI JÁNOS, A BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI KAR DÉKÁNJÁNAK
BESZÉDE

DR. SZABÓ GUSZTÁV RECTOR MAGNIFICUS MEGNYITÓ BESZÉDE.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Nyári egyetemi tanfolyamunk célját, hivatását és irányát kijelöli az a rohamos fejlődés, az a nagy átalakulás, ami tudományos, gazdasági és társadalmi téren az utolsó évtizedek alatt szemünk előtt világszerte végbement.

A modern közlekedési eszközök a földkerekség összes államait egymás szomszédságába hozták, ami mindenféle nemcsak új érdeköszeütközésekre vezetett, hanem az emberiség sorsát intéző hatalmak régi érdekellentéteit is szinte a kirobbanásig megnövelte. A népesség szaporodása világszerte csak tovább élesíti a versengést és fokozza a feszültséget, jóllehet a föld elég nagy volna ahhoz, hogy rajta az összes emberek egymás mellett békésen élhessenek. De a mai világrendnek ebben a zivataros atmoszférájában sem élhet egyetlen állam vagy nemzet a többitől elszigetelt lelki és gazdasági életet. Az utóbbi két évtized túlhajtott önellátási törekvései is csupán átmeneti védekezésnek tekinthetők a nemzetek egymást legázolni akaró gazdasági harcában, amelynek takarójául használják még a „béke“ szent jelszavát is.

Ebben a szinte kaotikus világban csakis annak a közönségnek a fennmaradása és fejlődése nyugszik biztos alapokon, amelynél a jólétet előmozdító gazdasági rend, a munkában való szerepmegosztást szabályozó társadalmi rend, a lelki nemességet biztosító erkölcsi rend és a szellemet felüdítő műveltségi élet egymással teljes harmóniában vannak képviselve. Ennek a megteremtéséhez azonban nem elegendő a nemzeti közösségbe tartozás átérzése. A nemzet önfenntartó tevékenysége valamennyi honpolgárnak a közös célért való összefogásából

áll és ennek sikeréhez első lépés az egyéni és csoportérdekeknek a közösség általános érdekei alá való rendelése. Ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy a közösség nagy problémáinak helyes megoldása igen sok esetben ennek hiányán dől meg és válik az ellentétes érdekek küzdelmeinek bizonytalan játékvává. Az államhatalomnak a szerepe pedig ezzel szemben nem merülhet ki a pusztá egyensúlyozásban, hanem igazi rendeltetése az, hogy kikényszerítse a közösség érdekében végrehajtandó hasznos munkákat, jóllehet a valóságos erőviszonyok éppen ennek a hivatásának eredményes gyakorlásában befolyásolják sokszor hátrányosan a működését.

Ám nem szabad mindent az államtól sem várunk. A társadalom tudásánál fogva felelős rétegeinek nemcsak a hatalom gyakorlását kell kézbe venniök és meg is tartaniok, hanem a helyes közvélemény irányítását, a tárgyilagos felvilágosítás szerepét is. A nagyközönség érdeklődése sajnos általában a felszínen mozog. A napi politika pártharcai és személyi torzsalakodásai figyelmét túlságosan magukra vonják, míg az elmélyedést kívánó országos jelentőségű kulturális és gazdasági kérdések érdeklődését alig kötik le. A felületes gondolkodás pedig bizonyos káros hiszékenységet teremt, ami tömegeket vezethet félre azáltal, hogy megtévesztésre alkalmas hamis jelszavak után indulnak. Már báró Eötvös József mondja, hogy a nép bizonyos szavakat szokott felkapni, amelyeken a hit egész buzgalomával csüng s ha egyszer kimondott egy ilyen szót, bennfoglaltatik abban mindaz, amit jónak, igaznak tart, ahhoz csatlakozik minden reménye.

Még a társadalom műveltebb rétegeiben is gyakran találkozzunk olyan fogyatékosággal, amelyek miatt ezek sok fontos közérdekű kérdéstről képtelenek helyes véleményt alkotni. Ezen nem is csodálkozhatunk, ha figyelembe vesszük, hogy a műveltség belső értéke minőségre és mennyiségre nézve is nagyon eltérő a különböző foglalkozási ágak művelőinél, de ezeken belül még egyének szerint is. Pedig a műveltségben mutatkozó nagy eltérések akadályai a kölcsönös megértésnek, az egymáshoz való közeledésnek és a közös munkára való hajlandóságnak.

Ha már a mai kor embere igényeit minden irányban felcsigázza a maga javáért, joggal támaszthatunk vele szemben

is általános műveltségének terjedelme és szintje iránt fokozott követelményeket a közjó érdekében. A társasági ember műveltsége általában csak az irodalom, művészet, nyelvismeret és történelmi szemlélet felé orientálódik, a közélet emberétől azonban már felelős szerepénél fogva is joggal várható bizonyos fokú természettudományi, gazdasági és technikai tájékozottság is.

A helyes munkamegosztásban és munkaegyesítésben rejlik a sikere minden céltudatos emberi tevékenységnek, akár kicsinyben, akár nagyban, a magán- vagy közgazdaságban egyaránt. Az irányítást végzőnek azonban épúgy kell ismernie a részleteket, amelyeket összefoglal, mint ahogyan a részmunka végzőjénél is meg kell lenni a céltudatosságnak, kell hogy tiszta fogalma legyen az egészcél, amelynek érdekében dolgozik. De minden hiábavaló, ha nem ismeri azokat a mozgató erőket, amelyek a viszonyokat máról-holnapra gyökeresen megváltoztatják. Mennél nagyobb gazdasági egységről van szó, annál nehezebb annak átorientálódása, a megváltozott viszonyokhoz való alkalmazkodása, különösen akkor, ha ezt felelős vezetője idejekorán fel nem ismeri. Társadalmi betegségeink és közigazgatási bajaink legtöbbje szintén abból ered, hogy a társadalom átalakulása, illetve a közigazgatás átszervezése nem tudja elég gyors ütemben nyomon követni a gazdasági élet fejlődését. Mindennek pedig az igazi okozója az, hogy nem igyekszünk eléggé szabályozni a fejlődésnek káros kinövéseit és megelőzni azok következményeit.

A gazdasági, közigazgatási és társadalmi profilaktikum alapos tájékozottságot és kiterjedt látókört kíván a felelős intézőktől. Nemzetünk jólétének emelése, gazdasági életünknek rázkódtatásoktól való kímélése minden jó hazafit az önmentés erejével arra serkent, hogy ismereteit az egyoldalúságtól mentesítve gyarapítani és látókörét bővíteni törekedjék.

Egyetemünk szervezetében, öt karon belül tíz osztályban, képviselve vannak mindazok a tudományok, amelyek technikai alkotások létesítésénél, az okszerű gazdasági termelés, szervezés és igazgatás felelős és tudatos végrehajtásánál nem nélkülözhetők. Noha egyetemünk főhivatása tudományosan képzett műszaki és gazdasági szakemberek nevelése, de ezzel még nem merülhet ki működése, hiszen tanszékeinken, laboratóriumaink-

ban és szemináriumainkban eredményes feltáró kutató munka is folyik. Új szerepet vállalunk azonban, amikor a társegyetemek példáját követve falainkon kívül is részt kívánunk venni az általános ismeretterjesztésben. Amit nyújtani óhajtunk, az nem szaktovábbképzés, hanem általános érdekű problémacsoportok átfogó megvilágítása, amelyek hallgatását nemcsak egyetemünk volt tanítványai számára szánjuk, hanem más foglalkozási ágak művelt érdeklődői számára is. Vajha elérhetnők idővel azt a kölcsönösséget, hogy egymás hivatása iránti megértés és megbecsülés hasson át minden művelt magyar honpolgárt és, hogy a nemzet nagy problémáinak felismerésénél és előbbrevitelénél ellenmondás nélkül, vállvetve tudjunk együtt dolgozni.

Őszinte örömünkre szolgál, hogy nyári egyetemi tanfolyamunk színteréül a központi székhelyüinktől távolfekvő bánya-, kohó- és erdőmérnöki karunknak otthont nyújtó Sopron városát választhattuk s ezzel egyben területileg különálló karunkkal való kapcsolatunkat is szorosabbá és bensőségesebbé tehetjük.

Mulasztást követnék el, ha nem emlékezném meg a nagy nyilvánosság előtt is azokról, akik nyári egyetemi tanfolyamunk létesítéséhez támogatást nyújtottak.

DR. SZILY KÁLMÁN
M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI ÁLLAMTITKÁR
BESZÉDE.

Magnífice Rector!
Méltóságos Polgármester Úr!
Tisztelt Ünnepi Közönség!

A mai nappal, a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem soproni nyári egyetemének megnyitásával Magyarország közművelődésének birtokállománya egy új, sokat ígérő és nagyrahitott intézménnyel gazdagodik. A magyar közművelődésnek, a József Nádor Műegyetemnek és Sopron sz. kir. városnak minden barátja felvetheti azt a kérdést, vajjon mi lesz ennek az új intézménynek sorsa, vajjon az életrehívói elgondolta fejlődés, izmosodás, állandósulás-e, avagy pedig a kezdeti siker fellobbanása után visszaesés, tengődés, az életerősnek vélt gondolat lassú sorvadása, majd halála-e? Vessük fel mi is most mindjárt, a születés pillanatában ezt a kérdést és kíséreljük meg erre minden elfogultság nélkül, egészen tárgyilagosan a válaszadást.

Ha valamely intézmény, vagy alkotás jövőjét és sorsalakulását akarjuk a józan emberi számítás határain belül megjósolni, akkor mindenekelőtt azt kell tisztázni, hogy megvannak és meglesznek-e az új intézménynek életfeltételei? Ezek az életfeltételek az intézmény természete szerint mások és mások lehetnek, de ha tisztán látjuk a szóbanforgó intézmény rendeltetését és működési módját, akkor könnyen és kimerítően meg lehet azokat állapítani.

Nyári egyetemünk esetében én a következőkben látom ezeket az életfeltételeket.

Mindenekelőtt van-e jogosultsága, van-e szükség reá? Ezt a kérdést nagyon könnyen elintézhethném azzal, hogy reá-

mutatva az ittlelvő közönségre, azt mondhatnám, hogy ha az új intézmény iránt mindjárt kezdetben olyan meglepően nagy érdeklődés nyilvánul meg, akkor ez annak a biztos jele, hogy erre az intézményre valóban szükség is van, hogy ez régi hiányt pótol. Ezt azonban nem mondom, mert ez a nagy érdeklődés lehet a kezdeti siker fellobbanása is, és lehet az újság ingerének következménye is. Mondhatnám azt is, hogy amely intézményt a nagy súlyú és felelősségérzettől áthatott Műegyetem és a pénzügyi politikájában bölcs óvatosságáról és józan megfontoltságáról közismert Sopron városa hív életre és vett szárnyai alá, annak csak igazán meg kell a jogosultságának lennie. Meggyőződésem, hogy így is van, de bizonyítéku még se használom fel, mert elvégre még nincs kizárva, hogy egyszer a Műegyetem is és Sopron városa is tévedett és ebből kifolyólag csalódik. Azzal is érvelhetnék, hogy ha külföldön olyan sok helyen és hazánkban is Debrecenben, Esztergomban, Keszthelyen évek óta sikerrel működik az egyetem, miért ne sikerülne ugyanaz Sopronban is. Ezt az érvet se használom fel, mert közelebbi vizsgálat nélkül nyilván nem lehet arra az ítéletre építeni, hogy ami másnak sikerült, az nekem is fog sikerülni.

Ezért tehát figyelmen kívül hagyva ezeket a meggyőzőeknek látszó, de mégis bizonyos elfogultságra és derűs felfogásra valló érveket, önmagában vizsgálom, hogy van-e jogosultsága a soproni nyári egyetemnek. Először is nem belső ellentmondást rejt-e magában a nyári egyetem? Lehet-e a nyárnak, a pihenésnek, az üdülésnek, a boldog szünidőnek, a szórakozásnak fogalmát és az egyetemnek, a komoly munkának, a tanulásnak fogalmát összeházasítani, hogy ebből a frigyből ne korcs, hanem valami életrevaló szülessen? Kétségkívül lehet, mert azon fordul meg minden, hogy helyes egyensúlyban legyen a munka és a szórakozással egybekapcsolt üdülés. Az pedig, hogy a legfelsőbb iskola a nagy hivatással és a hosszú mult tekintélyt parancsoló hagyományaival megszentelt egyetem vegye kezébe az úgynevezett nyári egyetem megszervezését, egészen természetes fejlődés eredménye. Az egyetem eredetileg zárt társaság volt, a tanároknak, a doktoroknak és a tanulóknak együttese. Ez helyén volt akkor, amikor a tudás és a műveltség, ha nem is

kimondottan, de a valóságban a társadalom elenyészően kicsiny részének, úgyszólván egy kasztnak volt a kiváltsága és amikor a tudás tartalma nagyjában lezártnak és befejezettnek volt tekinthető; olyan korszakban, amikor egyrészt a tudás demokratizálódik, vagyis a magasabb művelődésnek a társadalom legszélesebb rétegei is részesei akarnak lenni és másrészt a tudás tartalma folyton gazdagodik és átalakul, szükségszerűen jelentkezik az a kíváncsi, hogy az a nagy szellemi tőke, amely egy egyetemen fel van halmozva, segítségül véve az egyetemen kívüli kiváló szakembereket a szabad egyetemi és nyári egyetemi tanfolyamok útján felhasználható legyen az egyetem kötelékén kívül állók számára is, akik vagy új tudást keresnek, vagy régi tudásuknak felfrissítését, illetőleg a tudás újabb tartalmi gazdagodásának megismerését kívánják.

Az eddig meglevő magyarországi nyári egyetemeket mind tudományegyetemek rendezik, és így előadásaik természetesen túlnyomórészt az úgynevezett szellemi tudományokra vonatkoznak, a soproni nyári egyetem azonban, mint a műegyetem intézménye megint természetesen csaknem kizárólagosan műszaki és gazdaságtudományi tárgyú előadásokat fog tartani. Van-e szükség az ilyen nyári egyetemre? Egész határozottsággal mondhatjuk, hogy igen, sőt azt mondhatjuk, hogy „debuisset pridem“, vagyis, hogy bárcsak már előbb meglett volna! Ámde ez az utóbbi megjegyzés korántsem akar szemrehányás lenni, mert gyakorlatilag véve lehetetlen lett volna egy műszaki és gazdasági tartalmú nyári egyetem, amíg közlésre szánt tudás-anyaga négy különálló, egymástól független főiskola illetékességéhez tartozott, amíg meg nem született az ezeket egységes szervezetbe összefogó József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem. Nagyon örvendetes, elismerésreméltó és hivatását teljes mértékben átérző jelenség, hogy az új Műegyetem már a megszervezése utáni harmadik évben megvalósította ezt a nyári egyetemet. Hogyne volna szükség a soproni nyári egyetemre, vagyis műszaki és gazdasági vonatkozású nyári egyetemre, amikor a világon mindenhol és Magyarországon is a műszaki és gazdasági természetű kérdések és feladatok az állami és társadalmi létnek, ennek a csodálatosan bonyolult gépezetnek sorsdöntő alkatlemei, amikor ismételtén felhangzik a legilletékesebbek aj-

káról a panasz, hogy a magyarországi közállapotoknak egyik nagy baja az, hogy éppen e kérdésekben az úgynevezett művelt közönségben egészen hihetetlen tájékozatlanság mutatkozik, amely azután termékeny talaja a mind elméletileg, mind gyakorlatilag lehetetlen felfogásnak és ábrándozásoknak; hogyne volna tehát szükség arra, hogy a művelt közönségnek — sajnos, csak igen-igen kicsiny részének — módja legyen ezekről a kérdésekről a legelső és hivatásuknál fogva az igazságot kereső szakemberektől összefoglaló ismertetést és felvilágosítást kapni, és hogy a már hozzáértőknek módjuk legyen tudásukat kiegészíteni és magukat továbbképezni. Minden meg-
rázkódásnélküli nemzeti előhaladásnak alapfeltétele, hogy legyen a nemzeti lét főfontosságú kérdéseire vonatkozólag kialakult egységes közvélemény; műszaki és gazdasági vonatkozásban ennek a közvéleménynek kialakítását segítheti elő a soproni nyári egyetem.

A mondottakkal — úgy hiszem — kielégítő választ kaptunk arra, hogy van-e jogosultsága a soproni nyári egyetemnek?

Az életfeltételt illetőleg további kérdés: megvannak-e a sikeres működésnek tárgyi feltételei?

Tárgyi feltétel alatt kettőt értek. Először is azt, hogy van-e, lesz-e számra és változatosságra elegendő előadástárgy? Ebben a tekintetben elég utalni az idei, első tanfolyamra, arra a sokra, ami benne van és arra a sokszorosán többre, ami belőle hiányzik. Attól igazán nem kell félni, hogy a következő tanfolyamok rendezőinek anyaghiány miatt legyen gondjuk.

Második tárgyi feltétel alatt azt értem, hogy vajjon megfelelő-e a nyári egyetem székhelye, tehát esetünkben Sopron városa? A nyári egyetem sikeres működésének nagyon lényeges kelléke az, hogy a székhelye üdülési, méltó szórakozási lehetőségeket nyújtson, adjon természeti szépséget és legyen valami különös egyéni varázsa és vonzóereje. Sopron ebből a szempontból igazán eszményi székhely. Nem részletezem, hogy milyen üdülési és szórakozási lehetőségeket nyújt, sem azt, hogy minő természeti szépséget ad, azt azonban kiemelten hangoztatom, hogy mi az egyéni varázsa és mi a vonzóereje. Varázsa a kisugárzó magas történelmi kultúrája és különleges vonzóereje az, hogy ez a város a „civitas fidelissima“.

Következő kérdés: megvannak-e a sikeres működésnek személyi feltételei? A nyári egyetemhez is — mint minden iskolához — kétfajta személy kell, előadó és hallgató. Lesz-e tehát elég és megfelelő előadó egyrészt és elég és megfelelő hallgató másrészt? A válasz nem kétséges, mert a Műegyetem tudós tanári karából és a gyakorlati életnek kiváló szakemberei közül mindig bőségesen állnak rendelkezésre kitűnő előadók, azt pedig alig lehet feltételezni, hogy az egyetemi hallgatók és a legkülönbözőbb életpályákon működők kimeríthetetlen és folyton felfrissülő sokaságából ne jelentkezzék elég hallgató, akár azért, hogy az addig tőle távolálló műszaki és gazdasági természetű dolgokról általános tájékoztatást szerezzen, akár azért, hogy mint szakmabeli ember egyes speciális ágazatok területén megismerje a legújabb eredményeket és a korszerű feladatokat. Az életfeltételek közé tartozik még, hogy megvan-e a megfelelő, átgondolt, pontosan működő, gondos szervezet? Ezzel a kérdéssel nagyon röviden végezhetek. Az a szervezet, amelynek együttesen három tényező a megalkotója és végrehajtója, mint a Műegyetem budapesti központi rendezősege, a soproni bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar és Sopron városának idegenforgalmi irodája, az kell, hogy feltétlenül megfeleljen a követelményeknek.

Végül egy utolsó kérdés: megvannak-e az új intézmény zavartalan működésének anyagi feltételei? Egyáltalán nem vagyok beavatva a soproni nyári egyetem pénzügyi vonatkozású dolgaiba. De úgy vélem, hogy — bármennyire is kívánatos volna, hogy ez önmagát tartsa fenn, vagyis, hogy a hallgatók részvételi díjai fedezzék az összes kiadásokat — ezt mégsem lehet teljes mértékben megkövetelni, mert közhasznú és főleg a közművelődés nemes céljait szolgáló intézmény fenntartására a közvetlenül érdekelt hatóságok is áldozhatnak a jogosult mértékig; nem kétlem, hogy ezt az anyagi áldozatot a minisztériumok és Sopron városa mindig készséggel meg hozzák.

Tisztelt Ünnepi Közönség! Beszédemnek végére értem, már csak a mondottakból levont következtetés kimondása van hátra. De itt kissé zavarban vagyok. Beszédem elején azt a kérdést vettem fel, hogy emberi számítás szerint mi lesz a soproni nyári egyetem sorsa és jövője. Igyekeztem hűvösen

tárgyilagos lenni a kérdés taglalásában és a válasz, ami ebből eredményként leszűrődik — úgy gondolom, minden jelenlevőnek megítélése szerint — nem lehet egyéb, mint a képzelhető legmegnyugtatóbb, vagyis az, hogy a soproni nyári egyetemre szükség, nagy szükség van, hogy ennek minden életfeltétele megvan, és hogy ezért élni, fejlődni, virulni fog. Visszagondolva azonban arra, hogy miket mondtam, beszédem szinte olybá tűnhetik fel, mintha az propagandabeszéd lett volna a soproni nyári egyetem mellett. Ez nem volt és nem is lehetett szándékom. De erről a látszatról nem tehetek, mert tárgyálásom belső igazsága és a logika szigorúsága kényszerítően idézte azt elő. Beszédem legvégén már lehetek elfogult és így végeredményben nem bánom, sőt örülök annak, hogy beszédem propaganda-beszédnek is felfogható, mert bensőségesen szeretem a József Nádor Műegyetemet, szeretem Sopron városát és ezért szeretnem kell a soproni nyári egyetemet is.

Emiatt a szeretet miatt különös örömökre szolgál, hogy én képviselem a mai ünnepen Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Önagyméltóságát, hogy én tolmácsolom az ő köszönetét mindazoknak, akik a soproni nyári egyetemet létrehívták, tehát elsősorban Sopron sz. kir. városnak és a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemnek, hogy nevében én kívánom a soproni nyári egyetemnek: vivat, crescat, floreat!

DR. SOPRONYI-THURNER MIHÁLY, SOPRON SZ. KIR.
VÁROS POLGÁRMESTERÉNEK ÜDVÖZLŐ BESZÉDE.

Magnifice Domine Rector!
Nagyméltóságú Államtitkár Úr!
Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A városháza előtt levő teret elődeink főternek nevezték. Ezen a téren a mohácsi vést megelőző években Kalmár Pálnak háza volt, amelyet a város meg akart venni és lebontani, hogy megnagyobbíthassa a teret. II. Lajos király, a levéltárunkban őrzött levele szerint, 1525. április 21-én arra intette elődeinket, ne bántsák a főteret, a tér elég tágas és a ház lebontása árthatna a tér szépségének. Azt ajánlotta a király, inkább engedjék meg, hogy Boltos Mátyás alharmincados vehesse meg a házat.

II. Lajos királynak ezt a levelét Sopron első városszabályozó tervének tekintjük. Ha a főterről elindulunk és végigjárjuk belvárosunk utcáit, a régi házak arról beszélnek a ma emberének, hogy Sopron régi polgárai, iparosai, kereskedői és földművesei úgy gazdálkodtak, hogy gyakorlati tapasztalataik felhasználásával jómódot tudtak biztosítani maguknak és ez a jómód tükröződött lakóházaik szépségén. Nekünk, mai soproniaknak meg úgy rémlik, mintha II. Lajos király szelleme örködött volna évszázadokon át belvárosunk szépségén.

Ha ódon belvárosunkat elhagyva, újabb utcáinkban nézünk körül, a régi kézműipar, kereskedelem és mezőgazdaság tapasztalatai alapján műszaki és gazdasági tudományá nőtt ismereteknek és a közigazgatásnak érvényesülését észlelhetjük az utcák képén, lakóházak és közintézmények épületein, műhelyek, boltok és gyárak külsején és belsejében, és mezőgazdáink okszerű gazdálkodásán.

Hölgyeim és Uraim! Ma Sopronnak ünnepe van, mert a műszaki és gazdasági tudományok jeles művelői egyetemünk soproni karának kapuját tárják, hogy nyáron is fogadhassák a tudományukra szomjúhozókat, akik a hűség városának ősi falai közé sereglettek szomjuk kielégítése végett. A tudományok tiszta forrásából az új városépítők és fenntartók erőt meríthetnek, amely erő az ország, a városok és községek javára fog szolgálni. Itt Sopronban a mult tanulságai nyomán megértjük azt az igazságot, amelyet a német közíró úgy fejezett ki: „Die Wirtschaft ist das Schicksal“; megértjük, de kiegészítjük Sopron neveltjének intő tanításával, hogy „minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs“. Mivel tudjuk, hogy a soproni nyári egyetemen a gazdaság és erkölcs törvényeinek összhangja fog felcsendülni, nekem illenék a város nevében hálaéneket zengenem a Mindenhatónak és mindazoknak, akik az ő eszközeiként buzgólkodva létrehozták a nyári egyetemet és azon munkát vállaltak. Mivel azonban megbomlott, meglazult hangszalagokkal énekelnem nem lehet, csendes fohással rebegek hálaimádságot az Egek Urának és halk szóval mondom a soproni hűség melegével hálás köszönetet mindazoknak az uraknak és intézeteknek, akik Szabó Gusztáv dr. rektor új jelentése szerint nyári egyetemünk szervezésének terhéért vállalni szívesek voltak és nyári egyetemünk alapköveit kifejtették, megfaragták és összehordták; falait megépítették és tető alá hozták. Köszönetet mondom az előadó uraknak is, mert működésük Sopron érdekeit is szolgálja. Végül a nyári egyetem mélyen tisztelt hallgatóit soproni hűségből fakadó magyar testvéri szeretettel üdvözlöm és kívánom, hogy a magyarok Istene áldja meg őket itt, Sopronban jókedvvel és a tudás bőségével.

SZÉKI JÁNOS, A BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI KAR DÉKÁNJÁNAK BESZÉDE.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Méltóztassanak megengedni, hogy szíves türelmüket néhány percre a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának a dékánja is igénybe vegye. Ahhoz, hogy az előttem szóló illusztris szónokok után az említett kar nevében még én is szót emeljek, jogcímet ad nekem az a rendkívüli megtiszteltetés, hogy a Soproni Nyári Egyetemet, Egyetemünk eme legfiatalabb sarját gondozásba vegye.

És pedig legyen szabad mindenekelőtt eme legfiatalabb kultúrintézményünknek, amelynek ünnepi bölcsőjét ma körülálljuk, születési körülményeit néhány szóval vázolni. Az az elgondolás, hogy Sopronban Nyári Egyetem létesüljön, nem mai keletű. Ugyanis — értesüléseim szerint — már mintegy 12 évvel ezelőtt dr. Heimler Károly, Sopron város akkori érdemes főjegyzője és idegenforgalmi érdekeinek élharcosa vetette fel először azt az eszmét, hogy itt a Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolának és a pécsi Erzsébet-Tudományegyetem hittudományi fakultásának közreműködésével, az idegenforgalom fellendítése érdekében Nyári Egyetem, vagy ehhez hasonló intézmény létesíttessék. Azonban akkoriban még kockázatosnak látszott az idegenforgalom érdekében nagyobb áldozatot hozni és emiatt a Soproni Nyári Egyetem eszméje egészen a mult esztendőig szunnyadt, amikor dr. Vargha Ferenc, Sopronnak hű és lelkes fia azzal akart szülővárosának szolgálatot tenni, hogy az eszmét újból felébresztette azzal, hogy egy, a mult év április 22-én kelt beadványában dr. Czettler Jenő Öexcellenciájának, Egyetemünk akkori Rector Magnificusának a figyelmét a sokat ígérő kultúrlehetőségre felhívta.

Czettler Öexcellenciájának minden nemes törekvés iránt fogékony, alkotni vágyó lelkét a felvetett eszme, amely alkalmasnak látszott arra, hogy a nemrégén létrehozott József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tekintélyét öregbítse, annyira megihlette, hogy közismert agilitását és energiáját azonnal a megvalósítás szolgálatába állította. Ennek köszönhető, hogy miután Egyetemünk fakultásai a Soproni Nyári Egyetem gondolatát szintén nagy örömmel karolták fel és Sopron város elvi hozzájárulása is biztosítottnak látszott, Egyetemünk tanácsa a Soproni Nyári Egyetem létesítését már 1936. évi június hó 22-én tartott ülésében egyhangúlag elhatározta. Ugyanekkor a tanács a Nyári Egyetem tanulmányi bizottságának elnöki tisztjével öt év tartamára *dr. Czettler Jenőt* bízta meg, aki azután is éber lélekkel és nem lankadó energiával úgy irányította az előkészítéssel járó ügyeket, hogy a mai ünnepnapot sikerült programszerűen megérnünk.

Elkészült tehát a szépen, bölcsen átgondolt mű. Egyetemünk fiatal fájának legfrissebb hajtását látva, fakultásunk joggal megtisztelve érezheti magát, hogy ennek a sokat ígérő egyetemi intézménynek a bölcsőjét ringathatja és további életében a házigazdai szerepet betöltheti. Ez a szerep bár megtisztelő, mégis jóval terheesebb és kevésbé hálás lesz, mint az a — csupán tudományok propagálására szorítókozó — szerep, amelyet Egyetemünk többi fakultása a Soproni Nyári Egyetem keretében betölt. Míg tehát a többi karnak — a mai elgondolás szerint karonként minden ötödik évben ismétlődő — munkája csak a szellemi kincsek közlésére szorítókozik, addig ezen a működésen kívül a mi karunkra hárul a megrendezéssel, a házigazdai szereppel járó, évenként megismétlődő munka ís. Igaz, hogy a megrendezéssel járó munkák jelentékeny részénél a budapesti központi rendezőség nagy segítségünkre van és ezt nagy köszönettel vesszük, de azért mégis úgy érzem, hogy karunk a megrendezés ráeső részének és a házigazdai szerepnek vállalásával súlyos kötelességeket és nagy felelőséget vesz magára.

Ennek tudatában karunk nevében mégis kijelentem, hogy a Soproni Nyári Egyetem megrendezéséből kifolyólag ránk háruló kötelességeket és házigazdai szerepet szívesen és örömmel vállaljuk és iparkodni fogunk az elvállalt kötelességeknek

minden erőnkől eleget tenni mindaddig, amíg úgy látjuk, hogy munkánkkal Egyetemünk és Városunk javát szolgáljuk. Egyet azonban már most kérem kell bárkitől, aki ebbe az intézménybe akár mint intéző, akár mint szellemi kincseit élvező tényező bekapcsolódik, hogy kritikáját — mert hiszen erre számítunk, sőt kérjük is — szíveskedjék a jóindulatú objektivitás alapján megtenni.

Senki se vegye tőlünk rossznéven, ha pl. házigazdai szerepünkben nem tudunk annyit, olyan környezetet, akkora kényelmet nyújtani, mint amennyihez vendégeink nagyrésze a budapesti egyetemeken hozzászokott. Az elbírálásnál méltóztassék figyelemmel lenni arra, hogy a mi karunk a Selmecbányáról elmenekült Bányászati és Erdészeti Főiskolának utódja, amely úgyszólván csak a 200 éves multat hozta magával Sopronba, felszerelésének nagyobb részét országunk szűkös anyagi viszonyaihoz mérten, szintén eléggé szűkösen itt szerezte össze és még ma is sok hiánnyal küzd. Csak ennyit kérek karunk nevében és számára akkor, amikor munkáját el méltóztatik bírálni. Ennek reményében, mint a házigazdának — a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karnak — jelenlegi képviselője, tisztelettel és szeretettel köszöntöm Önöket.

J E L E N T É S

a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 1937. évi soproni nyári tanfolyamának (Nyári Egyetem) I. évéről.

Egyetemünk Tanácsa 1936. évi június hó 22-én tartott tanácsülésén Czettler Jenő dr. Rector Magnificus előterjesztésére elhatározta, hogy Sopronban az 1937. évtől kezdve nyári tanfolyamokat (Nyári Egyetem) fog tartani, amelyeknek céljuk lesz a műszaki és gazdasági tudományok legújabb vívmányait az Egyetemen kívülálló művelt közönség számára is hozzáférhetővé tenni. Már ez alkalommal is leszögezte azonban Egyetemünk Tanácsa azt az álláspontját, hogy a szóbanforgó szünidei nyári tanfolyamok színvonalának minden tekintetben meg kell felelnie a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem magas színvonalú tradícióinak.

Az Egyetem Tanácsa a tervbevett Nyári Egyetem előkészítésére ugyanekkor öt év tartamára tanulmányi bizottságot küldött ki, amelynek elnökévé Czettler Jenő dr. egyetemi ny. r. tanárt, budapesti előadójául Márffy Ede dr. egyetemi ny. r. tanárt, soproni igazgatójául Romwalter Alfréd dr. c. egyetemi ny. rk. tanárt, tagjaiul pedig Imre Sándor dr., Modrovich Ferenc, Rohringer Sándor, Roth Gyula, Szabó Zoltán dr., Széki János, Tárczy-Hornoch Antal dr. és vitéz Verebély László műegyetemi, illetve egyetemi ny. r. tanárokat választotta meg. Ez a bizottság az Egyetem Tanácsától megbízást kapott a Nyári Egyetem előkészítésével kapcsolatos összes teendők önálló hatáskörben való megtételére és adminisztrálására is. Természetesen azzal a kötelezettséggel, hogy eljárásáról, valamint a pénzügyek vezetéséről az Egyetem Tanácsának annakidején részletesen számoljon be.

A bizottság az Egyetem Tanácsától nyert felhatalmazás alapján több ízben megtartott ülésein részletesen leszögezve a Nyári Egyetem szervezésének alapelveit, az ügymenet gyorsítása érdekében felkérte az elnököt, az előadót és a soproni igazgatót, hogy a bizottság által elvileg megbeszélte intézkedéseket rövid úton, a saját hatáskörükben valósítsák meg.

A Nyári Egyetem előkészítésének, illetőleg adminisztrálásának három súlyos kérdése volt. Az első az adminisztrációhoz elkerülhetetlenül szükséges anyagi eszközök előteremtése; a második a tanrend megfelelő kidolgozása, illetőleg a szükséges számú előadók megnyerése; végül pedig a harmadik: a Sopronban való előkészítés. (Előadások helyének megállapítása és előkészítése, a hallgatóság elszállásolása, ételmezése, tanulmányi és egyéb kirándulásai stb.)

Az első feladat sikeres megoldását, vagyis a Nyári Egyetem adminisztrációs költségeinek fedezésére szánt összegek előteremtését mindenekelőtt a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úrnak, Sopron sz. kir. városnak, Budapest Székesfővárosnak, a m. kir. Miniszterelnök Úrnak, a Külkereskedelmi Hivatalnak, a M. Kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárnak, továbbá a magánérdekeltségeknek és vállalatoknak áldozatkészsége tette lehetővé. A Nyári Egyetem céljaira ilymódon összegyűlt mintegy 9.000 P-t kitevő összeg a megoldandó nagy feladatokhoz képest mindenestre nagyon korlátolt volt ugyan, azonban a Nyári Egyetem előadóinak önzetlen szerénysége az előadói tiszteletdíjak tekintetében, továbbá az adminisztrációnak a lehetőség határáig való lecsökkentése, illetőleg racionalizálása, lehetővé tették azt, hogy a Soproni Nyári Egyetem számadásai hiány nélkül záruljanak. Az előkészítő tanulmányi bizottság az idevonatkozó részletes számadásokat jóváhagyás végett Egyetemünk Tanácsának is előterjesztette. Továbbá külön elszámolásokat küldött egyenként mindazoknak, akik a fentiek értelmében a Nyári Egyetem céljaira nagyobb összegeket utaltak ki.

A második feladat megvalósítását, vagyis a Nyári Egyetem tanrendjének összeállítását, különösen az könnyítette meg, hogy Egyetemünk összes fakultásainak tanárai a legnagyobb áldozatkészséggel siettek a Nyári Egyetem támogatására, illetve rendkívül magas nivójú és értékű előadások megtartá-

sára vállalkoztak. A tanrend változatosságát és gyakorlati értékét nagyban emelte az is, hogy előadások tartására több, az Egyetemen kívülálló műszaki és gazdasági, illetve közgazgatási vezető állásban levő külső szakember is vállalkozott.

A megtartott előadások magas színvonalának igazolására elegendőnek tartjuk, ha részletesen felsoroljuk (időrendi sorrendben) a Nyári Egyetem előadóit, valamint az azok által megtartott előadásokat.

Ez a felsorolás a következő: *Schuler Dezső dr.*: Városigazgatás és a technika; *Mártonffy Károly dr.*: A közigazgatás racionalizálásának eszközei és eredményei Magyarországon; *Vajda Ödön*: Újabb készülékek a kémiai iparban; *Rohringer Sándor*: Magyarország vízgazdasága; *Fellner Frigyes dr.*: Adótehermegoszlás Magyarországon; *Schimanek Emül*: A korszerű közlekedés eszközei; *Viola Rezső dr.*: A székesfővárosi útépitésekről; *Vargha Ferenc dr.*: A Dunamedence geopolitikája és a magyar hajózás; *v. Bartha Andor*: A mérges gázok és az ellenük való védekezés; *Kováts Ferenc dr.*: A magyar gazdaságtörténet korszakai; *Roth Gyula*: A szik- és homoktalajok erdőművelése; *Imre Sándor dr.*: A magyar közműveltség hézagai; *Szádeczky-Kardoss Elemér dr.*: A folyásirány meghatározása üledékes kőzetekben; *Pogány Béla dr.*: A bányakutatás szeizmikus módszerei; *Romwalter Alfréd dr.*: A recski érc kén- és arzénproblémája; *Romwalter Alfréd dr.*: A szenek kémiaija; *Esztó Péter*: A tudományos üzemvezetés a bányászatban; *Vitális István dr.*: Csonkamagyarország új ásványkincsei; *Romwalter Alfréd dr.*: A bányalevegő oxigéntartalmának meghatározása; *Finkey József*: A szénelőképzés és brikettelés legújabb fejlődése; *Verő József dr.*: Az ötvözesi technika újabb eredményei; *Voitsik Lipót*: A Székesfőváros és környékének vízellátása; *Tárczy-Hornoch Antal dr.*: Új lejtaknamérő műszer és többsúlyú aknafüggélyező; *Szigeth Gábor*: A hazai szénnek a gázgyártásban való felhasználása; *Sébor János*: A vektoriális kiegyenlítés; *v. Bokor Rezső dr.*: Az épületfa gombásodása és az ellene való védekezés; *Szabó Zoltán dr.*: Az örökléstudomány mai kérdései; *'Sigmund Elek dr.*: A talajtan; *Csányi Károly*: Középkori építészet; *Roth Gyula*: Vadászat és vadgazdaság; *gróf Teleki Pál dr.*: Európai nagyhatalmak világpolitikai helyzete; *Fekete Zoltán*:

Erdőbecslés és rendezés; *Erödi-Harrach Béla dr.*: Szociálpolitikai szervezés; *Deseő Dezső dr.*: A magasabbrendű szervezetek megfiatalításának kérdése; *Reichenbach Béla dr.*: A kisbirtok üzemgazdasági problémái Magyarországon.

Amint az ismertetett programmból is kitűnik, a Nyári Egyetem tanulmányi anyagában az Egyetem összes fakultásai megfelelő képviselőket nyertek. Az előkészítő bizottság ugyanis Egyetemünk Tanácsának jóváhagyásával arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Nyári Egyetem első, illetőleg megnyitó évének munkájában az Egyetem összes fakultásainak egyformán részt kell venniük. Az Egyetem Tanácsa továbbá úgy határozott, hogy a következő nyári tanfolyamokon, minden esztendőben az Egyetem más és más fakultása vigye az előadások megtartásában a döntő szerepet.

Az előadások programjának összeállításánál tekintettel kellett lenni arra is, hogy a Nyári Egyetem hallgatósága nemcsak hivatásos műszaki és gazdasági szakemberekből fog állani, hanem hogy a hallgatók között nagyszámban lesznek olyanok is, akik a műszaki és gazdasági tudományok iránt csak általános keretek között érdeklődnek, illetve az előadásokat csak ilyen keretek között képesek megérteni és követni. Éppen ezért előadásainkat két csoportra osztottuk. A délelőtti órákban tartott előadások inkább általános irányúak voltak, színvonaluk olyan volt, hogy azt minden művelt ember könnyűszerrel megérthette. Ezzel szemben a szigorú értelemben vett s kizárólag műszaki és gazdasági szakemberek részére szervezett előadásokat a lehetőségig a délutáni órákra osztottuk be. A program összeállításánál azt is szem előtt tartottuk, hogy tekintettel a folyó évi tanfolyam általános jellegére, az egyes előadók előadásai legfeljebb csak két órára terjedjenek ki. Különös tekintettel voltunk a tanrend összeállításánál arra is, hogy az egy csoportba tartozó szakelőadások lehetőleg egymást követő napokra szoríttassanak össze, abból a célból, hogy azok a rendszerint nagyon elfoglalt szakemberek, akik ezeket az előadásokat hallgatni óhajtották, egyhuzamban vehessenek részt az előadásokon. A tapasztalat azt mutatta, hogy ez az intézkedés nagyon jól bevált s a Nyári Egyetem hallgatóságát sok igen kiváló szakemberrel gyarapította. A tanfolyamon megtartott előadások összes óraszámja 64 volt, ebből 2 órás előadás 28, 1 órás pedig 8 volt.

Egyetemünk Tanácsa a külföldi propaganda céljaira rendelkezésre álló idő rövidege miatt úgy határozott, hogy ezen első nyári tanfolyamunkon csakis magyarnyelvű előadások tartassanak. Egyetemünk Tanácsa ez alkalommal is leszögezte azt az álláspontját, hogy a Nyári Egyetem hallgatójával külföldről is csak igen komoly elemeket kíván vendégül látni, tehát ebből a szempontból a külföldi propaganda a jövőben is nem minél nagyobb idegenforgalom megszerzése érdekében fog folyni, hanem kizárólag abból a célból, hogy a Nyári Egyetemen külföldről is komoly és érett hallgatóság vegyen részt.

A nyári tanfolyam tanrendjének sikerét mi sem igazolja jobban, mint az, hogy a tanfolyamon tartott előadásokon elejétől fogva mindvégig igen előkelő, komoly és érett hallgatóság volt jelen, néha a 300-at is meghaladó számban.

A hallgatóság száma még a legszigorúbb szakelőadásokon is mindig legalább 50—60 volt.

Ami a Soproni Nyári Egyetem előkészítésével kapcsolatban a harmadik feladatot, vagyis a Nyári Egyetemnek Sopronban való előkészítését illeti, e részben Egyetemünk hálás köszönettel tartozik mindenekelőtt Sopron sz. kir. város kiváló, a kultúráért és a tudományért lelkesedő polgármestere, Sopronyi-Thurner Mihály dr. iránt, aki hozzájárult ahhoz, hogy az előkészítés nagy munkájában Sopron sz. kir. város Idegenforgalmi Irodája is közreműködhessek. Az említett iroda kiváló vezetője, Pöttschacher Rudolf igazgató, az előkészítés nehéz munkáját páratlan odaadással és szorgalommal végezte el. A vidékről nagyszámban érkező hallgatóság kivétel nélkül kitűnő és olcsó elszállásolást nyert, a vendéglőkben és az intézetekben kapott étkezéssel teljesen meg volt elégedve, valamint nagy elismeréssel nyilatkozott a Soproni Nyári Egyetemen kapcsolatban rendezett kirándulásokról és egyéb szórakozásokról.

De ugyancsak ilyen nagy része volt a Nyári Egyetem sikerében annak a kollégialis vendégszeretetnek is, amellyel Egyetemünknek Sopronban székelő Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara a Nyári Egyetem intézményét részesítette. A Kar által rendelkezésünkre bocsátott kitűnő helyiségekben úgy az előadó tanárok, mint a hallgatók megfelelő elhelyezést nyertek és a Kar dékánja, Széki János, vendégszerető barát-

sággal fogadta nemcsak az előadó tanárokat, hanem az egész hallgatóságot is.

A hallgatóságra nézve a következő érdekes statisztikai adatokat jelenthetjük:

Összesen 499 hallgató iratkozott be. Ezek közül volt:

soproni és sopronmegyei lakos	404	81%
budapesti lakos	60	12%
egyéb vidéki lakos	35	7%

A foglalkozás szerinti megoszlás a következő volt:

Sopron város és vármegye tisztikara	181	
katona- és rendőrtisztek	32	
közigazgatási tisztviselők	213	42.7%
mérnök, építész- és vegyészmérnök	55	
bánya- és kohómérnök	28	
erdőmérnök	6	
mérnökök összesen	89	17.8%
egyetemi hallgató	89	17.8%
magántisztviselő	47	9.4%
tanár és tanító	19	3.8%
okl. gazda, birtokos, kisbirtokos	17	3.4%
orvos, állatorvos, gyógyszerész	11	2.3%
magánzó	7	1.4%
iparos	3	0.6%
író, hírlapíró	2	0.4%
ügyvéd	1	0.2%
kereskedő	1	0.2%

A Nyári Egyetem ünnepélyes megnyitása 1937. augusztus 1-én történt. A megnyitó ünnepélyen a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter képviselőjében Szily Kálmán dr. államtitkár vett részt. A megnyitó beszédet az Egyetem Rektora, Szabó Gusztáv dr. mondotta. Ezután Szily Kálmán dr. államtitkárnak magas szárnyalású beszéde következett, amelyben az államtitkár a Nyári Egyetemek nagy tudományos és közvéleményt alakító jelentőségét méltatta. Utána a Nyári Egyetemet Sopronyi-Thurner Mihály dr., Sopron sz. kir. város

polgármestere üdvözölte, majd pedig Széki János dékán a Nyári Egyetem előkészítésének történetét mondotta el. A megnyitó ünnepélyen, amely Sopron sz. kir. város városházának dísztermében zajlott le, megjelentek a város összes hatóságainak képviselői, valamint a város egész előkelő társadalma is.

A Nyári Egyetem bezárása 1937. évi augusztus hó 17-én történt a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar helyiségeiben. A záróbeszédet Czettler Jenő dr. Prorektor úr tartotta. Ugyanez alkalommal a hallgatóság nevében Szász Arisztid mondott lendületes köszönő beszédet. Másnap, azaz augusztus 18-án a tanfolyam résztvevői Nagycenkre utaztak, ahol koszorút helyeztek el gr. Széchenyi István sírjára. Az ünnepi beszédet a sírnál Czettler Jenő dr. tartotta.

Az előadottakból örömmel állapíthatjuk meg, hogy Egyetemünk nyári tanfolyamának első éve várakozáson felüli sikerrel járt. Ezt a nagy sikert nemcsak a tanfolyamra jelentkező hallgatók nagy számában látjuk, hanem elsősorban is a beiratkozott hallgatóság előképzettségének magas színvonalában, valamint abban a nagy szorgalomban, amellyel a hallgatóság a mindvégig igen magas színvonalú előadásokat látogatta. Sopron sz. kir. város előkelő és művelt társadalma a legnagyobb szeretettel karolta fel az intézményt és őszinte magyaros vendégszeretettel üdvözölte a városban az ország többi részéből összesereglett hallgatóságot. A Soproni Nyári Egyetem intézményében tehát örvendetes módon jutott kifejezésre az a kölcsönös szeretet, hazafias érzés és a magyarság jobb jövőjébe vetett mélységes bizalom és reménység, amely Magyarország Civitas Fidelissimáját, a kies és szép Sopron városát a magyar nemzettel mindörökre és elválaszthatatlanul összeforrasztja.

Czettler Jenő dr. s. k.

egyetemi ny. r. tanár,

a Soproni Nyári Egyetem

Tanulmányi Bizottságának elnöke.

Romwalter Alfréd dr. s. k.

c. egyetemi ny. rk. tanár,

a Soproni Nyári Egyetem

soproni igazgatója.

Márffy Ede dr. s. k.

egyetemi ny. r. tanár,

a Soproni Nyári Egyetem

budapesti előadója.

MÁSODIK RÉSZ.

ÉVKÖNYV.

I.

Rektorok és dékánok névsora a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem megszervezéséig.

1.

A m. kir. József-Műegyetem volt rektorainak és dékánjainak névsora a műegyetem egyetemi szervezetének elnyerése óta:

a) Rektorok névsora.

Tanév	N é v	Tanév	N é v
1871—1872.	† Dr. Sztoczek József	1902—1903.	† Dr. Ilosvay Lajos
1872—1873.	† Conlegner Károly	1903—1904.	† Hauszmann Alajos
1873—1874.	† Dr. Nendtvich Károly	1904—1905.	"
1874—1875.	† Vész János Ármin	1905—1906.	† K. Jónás Ödön
1875—1876.	† Dr. Sztoczek József	1906—1907.	"
1876—1877.	"	1907—1908.	† Dr. Wartha Vince
1877—1878.	"	1908—1909.	"
1878—1879.	"	1909—1910.	"
1879—1880.	† Id. dr. Szily Kálmán	1910—1911.	† K. Jónás Ödön
1880—1881.	"	1911—1912.	Dr. Rados Gusztáv
1881—1882.	"	1912—1913.	"
1882—1883.	"	1913—1914.	"
1883—1884.	"	1914—1915.	† Kovács S. Aladár
1884—1885.	† Dr. Kriesch János	1915—1916.	"
1885—1886.	"	1916—1917.	† Dr. Kürschák József
1886—1887.	† K. Liphay Sándor	1917—1918.	"
1887—1888.	"	1918—1919.	Czakó Adolf
1888—1889.	"	1919—1920.	"
1889—1890.	† Klimm Mihály	1920—1921.	† Rejtő Sándor
1890—1891.	"	1921—1922.	† Zelovich Kornél
1891—1892.	† Dr. König Gyula	1922—1923.	"
1892—1893.	"	1923—1924.	Schimanek Emil
1893—1894.]	"	1924—1925.	"
1894—1895.	† Id. dr. Entz Géza	1925—1926.	Dr. Szarvasy Imre
1895—1896.	"	1926—1927.	"
1896—1897.	† Dr. Wartha Vince	1927—1928.	Dr. Szily Kálmán
1897—1898.	"	1928—1929.	"
1898—1899.	† K. Liphay Sándor	1929—1930.	"
1899—1900.	"	1930—1931.	Dr. Hüttl Dezső
1900—1901.	† Dr. Ilosvay Lajos	1931—1932.	"
1901—1902.	"	1932—1933.	Söpkéz Sándor
		1933—1934.	Herrmann Miksa

b) Dékánok névsora.

Tanév	Mérnöki és építési osztály	Gépészmérnöki osztály	Vegyészmérnöki és egyetemes osztály	Közgazdasági osztály
1871—1872.	† Kruspér István	† Bielek Miksa	† Id. dr. Szily Kálmán	—
1872—1873.	”	”	”	—
1873—1874.	”	”	† Dr. Kriesch János	—
1874—1875.	† Dr. Kherndl Antal	”	”	—
1875—1876.	”	† Dr. Wartha Vince	”	—
1876—1877.	”	”	”	—
1877—1878.	† Dr. Gerlóczy Gyula	† Nagy Dezső	”	—
1878—1879.	”	”	”	—
1879—1880.	† Hauszmann Alajos	”	”	—
1880—1881.	”	”	”	—
1881—1882.	”	”	”	—
1882—1883.	† Schwarzel (K. Liphay) Sándor	† Dr. Ghyczy Géza	† Fölser István	—
1883—1884.	”	”	”	—
1884—1885.	† Klimm Mihály	”	† Dr. Krenner József	—
1885—1886.	”	† Dr. Schuller Alajos	”	—
1886—1887.	† Dr. König Gyula	”	† Dr. Ilosvay Lajos	—
1887—1888.	”	† Fölser István	”	—
1888—1889.	”	”	”	—
1889—1890.	”	”	”	—
1890—1891.	† Czigler Győző	”	”	—
1891—1892.	”	† Asbóth Emil	”	—
1892—1893.	”	”	† Id. dr. Éntz Géza	—
1893—1894.	† Dr. Ilosvay Lajos	”	”	—
1894—1895.	”	”	† Dr. Klein Gyula	—
1895—1896.	”	”	”	—
1896—1897.	”	”	”	—
1897—1898.	”	”	”	—
1898—1899.	† Pecz Samu	† K. Jónás Ödön	† Dr. Réthy Mór	—
1899—1900.	”	”	”	—
1900—1901.	Dr. Rados Gusztáv	”	† Dr. Schmidt Sándor	—

Tanév	Mérnöki és építészeti osztály	Gépészmérnöki osztály	Vegyészmérnöki és egyetemes osztály	Közgazdasági osztály
1901—1902.	Dr. Rados Gusztáv	† Rejtő Sándor	† Dr. Schmidt Sándor	—
1902—1903.	"	"	"	—
1903—1904.	"	"	"	—
1904—1905.	† Dr. Bođola Lajos	† Lázár Pál	† Dr. Klein Gyula	—
1905—1906.	"	"	"	—
1906—1907.	† Dr. Tötössy Béla	"	† Dr. Kürschák József	—
1907—1908.	"	† Dr. Wittmann Ferenc	"	—
1908—1909.	"	"	"	—
1909—1910.	† Kovács S. Aladár	"	† Dr. Dáday Jenő	—
1910—1911.	"	Zipernowsky Károly	"	—
1911—1912.	† Nagy Virgil	"	"	—
1912—1913.	"	Czakó Adolf	† Dr. Schafarzik Ferenc	—
1913—1914.	Söpkéz Sándor	"	"	—
1914—1915.	"	† Bánki Donát	Dr. Szarvasy Imre	† Zelovich Kornél
1915—1916.	"	"	"	"
1916—1917.	Czakó Adolf	Schimanek Emil	"	"
1917—1918.	Dr. Hüttl Dezső	"	Dr. 'Sigmund Elek	Dr. Rados Gusztáv
1918—1919.	"	Herrmann Miksa	"	"
1919—1920.	Ij. dr. Szily Kálmán	"	Dr. Tangl Károly	"
1920—1921.	"	Dr. Bresztovszky Béla	"	Dr. Heller Farkas
1921—1922.	"	"	† Dr. Istvánffi Gyula	"
1922—1923.	Sándy Gyula	Dr. Szabó Gusztáv	"	"
1923—1924.	"	"	Dr. Zemplén Géza	† Dr. Buday László
1924—1925.	Dr. Kossalka János	"	"	"
1925—1926.	"	Dr. Bresztovszky Béla	"	Dr. Heller Farkas
1926—1927.	Oltay Károly	"	Dr. Putnoky László	"
1927—1928.	"	Dr. Heller Farkas	"	Dr. Laky Dezső
1928—1929.	Dr. Mihailich Győző	"	Dr. Vuk Mihály	"
1929—1930.	"	Dr. Misángyi Vilmos	Dr. 'Sigmund Elek	"
1930—1931.	Wälder Gyula	"	Dr. Varga József	† Zelovich Kornél
1931—1932.	"	Pöschl Imre	"	"
1932—1933.	Rohringer Sándor	"	"	"
1933—1934.	"	Dr. Pogány Béla	Dr. Vendl Aladár	Dr. Bud János

2.

**A M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola
volt rektorainak névsora
a főiskolának főiskolai rangra történt emelése óta:**

Tanév	Név	Tanév	Név
1904—1905.	† Dr. Fodor László	1919—1920.	Dr. Vitális István és Láng Károly
1905—1906.	”	1920—1921.	Jankó Sándor
1906—1907.	Herrmann Miksa	1921—1922.	”
1907—1908.	”	1922—1923.	Boleman Géza
1908—1909.	† Vadas Jenő	1923—1924.	Dr. Mihalovits János
1909—1910.	”	1924—1925.	Tettamanti Jenő
1910—1911.	† Dr. Fodor László	1925—1926.	”
1911—1912.	”	1926—1927.	Fekete Zoltán
1912—1913.	† Dr. Barlai Béla	1927—1928.	”
1913—1914.	”	1928—1929.	Boleman Géza
1914—1915.	Krippel Móric	1929—1930.	”
1915—1916.	”	1930—1931.	Cotel Ernő
1916—1917.	Kövesi Antal	1931—1932.	”
1917—1918.	”	1932—1933.	Fekete Zoltán
1918—1919.	† Réz Géza	1933—1934.	”

3.

**A M. Kir. Állatorvosi Főiskola volt rektorainak névsora
a főiskola önkormányzati szervezetének elnyerése óta:**

Tanév	Név	Tanév	Név
1899—1931.	† Dr. Hutýra Ferenc	1932—1933.	Dr. Wellmann Oszkár
1931—1932.	Dr. Wellmann Oszkár	1933—1934.	Dr. Zimmermann Ágoston

4.

A budapesti Kir. M. Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar volt dékánjainak névsora a kar alapítása óta:

Tanév	Név	Tanév	Név
1919—1920.	Dr. Bernát István	1927—1928.	Dr. Karch Kristóf
1920—1921.	”	1928—1929.	Dr. Doby Géza
1921—1922.	Dr. Fellner Frigyes	1929—1930.	Dr. gr. Teleki Pál
1922—1923.	Dr. gr. Teleki Pál	1930—1931.	Dr. Schandl József
1923—1924.	Dr. Steinecker Ferenc	1931—1932.	Dr. gr. Teleki Pál
1924—1925.	Dr. Czettler Jenő	1932—1933.	Dr. Grosschmid Lajos
1925—1926.	† Dr. Krolopp Hugó	1933—1934.	Dr. Vönház István
1926—1927.	Ifj. dr. Erődi-Harrach Béla		

II.

**A M. Kir. József Nádor
Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
rektorai és dékánjai:**

a) Rektorok.

T a n é v	N é v
1934—1935	Rohringer Sándor
1935—1936	Dr. Czettler Jenő
1936—1937	Dr. Szabó Gusztáv
1937—1938	Dr. gróf. Teleki Pál

b) Dékánok névsora.

Tanév	Mérnöki és építész-mérnöki kar	Gépész- és vegyésmérnöki kar	Bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar	Mezőgazdasági és állatorvosi kar	Közgazdaság- tudományi kar
1934/35	† Zelovich Kornél és Oltay Károly	Dr. Pogány Béla	Finkey József	Dr. Zimmermann Ágoston	Dr. Heller Farkas
1935/36	Dr. Romsauer Lajos	Dr. Vendl Aladár	Dr. Walek Károly	Dr. Reichenbach Béla	Dr. Dengl János
1936/37	Dr. Romsauer Lajos	vitéz Verebély László	Széki János	Dr. Jármai Károly	Dr. Laky Dezső
1937/38	Méhes Zoltán	Dr. 'Sigmond Flek	Roth Gyula	Dr. Szabó Zoltán	Dr. Imre Sándor

III.

Tiszteletbeli doktorok

(Doctores honoris causa)

a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem megszervezéséig.

1.

A M. Kir. József-Műegyetemen

a) a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorai:

József főherceg Ő királyi Fensége (1909).

† *Schulek Frigyes*, volt műegyetemi ny. r. tanár (1914).

† *Kherndl Antal*, volt műegyetemi ny. r. tanár (1915).

Bláthy Ottó Titusz, a Ganz-féle elektrotechnikai gyár r. t. osztály-igazgatója és igazgató-tanácsosa, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja (1917).

† *Pusztaszéki Forster Gyula báró*, v. b. t. t., a Műemlékek Országos Bizottságának volt elnöke (1917).

† *Lóczi Lóczy Lajos*, a Földtani Intézet volt igazgatója (1917).

† *Nagyszigethi Szily Kálmán*, volt műegyetemi ny. r. tanár (1917).

† *Dunaszentgyörgyi Tolnay Lajos*, v. b. t. t., a Magyar Államvasutak volt elnök-igazgatója (1917).

† *Zágoni Bodola Lajos*, nyug. műegyetemi ny. r. tanár (1922).

Gállik István, kereskedelemügyi ny. h. államtitkár (1922).

† *Kandó Kálmán*, a Ganz és Társa Danubius gép-, vagon- és hajógyár r. t. volt vezérigazgatója, a M. Tud. Akadémia volt lev. tagja, az Országos Középítési Tanács volt alelnöke (1922).

† *Velencei Hauszmann Alajos*, volt műegyetemi ny. r. tanár (1922).

† *Nagyilosvai Ilosvay Lajos*, nyug. államtitkár, műegyetemi ny. r. tanár (1922).

b) a közgazdaságtudományok tiszteletbeli doktora:

† *Gávai Gaal Jenő*, volt műegyetemi ny. r. tanár (1922).

2.

A M. Kir. Állatorvosi Főiskolán

a) az állatorvostudományok tiszteletbeli doktorai:

† *Dr. Schütz Vilmos* titkos kormánytanácsos, a berlini állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1910).

† *Dr. Nádaskay Béla*, a m. kir. állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1918).

† *Dr. Darányi Ignác* v. b. t. t., volt m. kir. földművelésügyi miniszter (1924).

† *Dr. Breuer Albert* volt m. kir. állatorvosi főiskolai c. ny. rk. tanár, a Székesfővárosi Közvägöhidak volt igazgatója (1924).

† *Dr. Cselkó István*, a magyarövári gazdasági akadémia volt r. tanára (1924).

Dr. Fokányi László, m. kir. állatorvosi főiskolai c. ny. rk. tanár, m. kir. állategészségügyi főtanácsos (1924).

Dr. Plósz Béla, m. kir. udvari tanácsos, földművelésügyi minisztériumi h. államtitkár, a m. kir. állatorvosi főiskola nyug. ny. r. tanára (1924).

Dr. Uhlyarik Titus, nyug. m. kir. állategészségügyi főtanácsos (1924).

† *Dr. Bang Bernát*, a kopenhágai mezögazdasági és állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1924).

† *Dr. Bayer József*, császári és királyi udvari tanácsos, a bécsi állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1924).

† *Dr. Drexler Hermann*, a prágai német egyetem volt ny. r. tanára (1924).

Sir John McFadyean, a londoni Veterinary College ny. igazgatója (1924).

Dr. Kitt Tivadar, a müncheni egyetem ny. r. tanára (1924).

Dr. Mohler John, a washingtoni Bureau of Animal Industry igazgatója (1924).

Dr. Schmalz Reinhold, a berlini állatorvosi főiskola nyug. ny. r. tanára (1924).

† *Dr. Smith Teobald*, a newyorki Rockefeller-Institut volt osztályigazgatója (1924).

† *Dr. Zschokke Ervin*, a zürichi egyetem volt ny. r. tanára (1924).

3.

A budapesti Kir. M. Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Karon

a) a közgazdaságtudományok tiszteletbeli doktorai:

Zichi és vásonkeői gr. Zichy János, nyug. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter (1925).

† *Tóth Lajos*, volt m. kir. vallás- és közoktatásügyi államtitkár (1925).

Balogh Elemér, a Hangya-Szövetkezet vezérigazgatója (1925).

Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója (1930)

b) a mezögazdaságtudományok tiszteletbeli doktora:

Lovag krassai Kerpely Kálmán, nyug. egyetemi ny. r. tanár (1925).

IV.

Tiszteletbeli doktorok

**a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi
Egyetemen**

a bányamérnöki tudományok tiszteletbeli doktora:

dr. Hóman Bálint m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter (1935);

a műszaki tudományok tiszteletbeli doktora:

dr. Świętoslawski Wojciech lengyel vallás- és közoktatásügyi miniszter
(1937).

V.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem nyilvános rendes, nyilvános rendkívüli címzetes (tiszteletbeli) és helyettes tanárainak bejelentett irodalmi és egyéb szakszerű működése az 1936/37. tanévben.

I. Mérnöki és építészmérnöki kar.

A) Mérnöki osztály.

Oltag Károly ny. r. tanár: 1. *Vizsgálatok a régi budapesti trigonometriai hálózat rendszeradataira és pontosságára.* (Geodéziai Közlöny, 1937. évi 1—4. szám, 1—11. oldal). 2. *A hosszúságnak és a középhibának összefüggése invar-drótokkal végzett mérésekben.* (Geodéziai Közlöny, 1937. évi 1—4. szám, 33—39. oldal). 3. *A leolvasás hibáinak hatása invar-drótokkal végzett hosszmerések eredményeire.* (Geodéziai Közlöny, 1937. évi 5—8. szám, 61—80. oldal). 4. *Új teodolit-típus vízszintes részletmérések részére.* (Geodéziai Közlöny, 1937. évi 5—8. szám, 86—89. oldal). 5. *Geodézia II. kötet. A vízszintes mérés alaplételei és módszerei.* Második teljesen átdolgozott és bővített kiadás (Németh József techn. könyvkiadóvállalat, 202 oldal, 192 ábra). 6. Szerkesztette a *Geodéziai Közlöny* című tudományos folyóiratot, mely évente mintegy 13 ív terjedelemben, négy alkalommal jelenik meg.

Dr. Kossalka János ny. r. tanár: folyamatban van „*Tartók sztatikája és kinematikája*” című munkája, melynek első kilenc íve már megjelent.

Dr. Mihailich Győző ny. r. tanár: *Mérnökto vábbképzés.* (Az országos felsőoktatási kongresszuson tartott előadás. Felsőoktatás III. köt.)

Rohringer Sándor ny. r. tanár: A) *Irodalmi működése:* 1. Az öntözésről. (Köztelek.) — B) *Előadások:* 1. *Az elméleti és gyakorlati hidrodinamika módszerei.* (Székfoglaló előadás a M. Tud. Akadémiában). 2. *Magyarország vizgazdálkodása.* (Soproni nyári egyetem.) C) *Szakszerű működés:* 1. Működött, mint az Országos Középépítési Tanács és Kikötőügyi Tanács tagja. 2. A Köztelek című szaklap talajjavítási rovatának vezetője. 3. Talajvíztanulmányok a Duna-Tisza közén és a borsodi nyílt ártéren, adatok gyűjtése, azoknak feldolgozása. 4. Meteorológiai megfigyelőállomás felállítása a Műegyetem kertjében. 5. Szakértői működés és irányítás, a Székesfőváros soroksári-úti szennyvíz-szivattyútelepén a Duna medrébe épített nyomócső ügyében. 6. Szakvélemény a Körösön tervezett békésszentandrászi duzzasztógát csillapító medencéjének és utófenekének biztosítása kérdésében.

Dr. Stachó Tibor ny. r. tanár: 1. *Mennyiségtani magyar nyelvünk.* (Technika, 1937.) 2. Ismertetések, referátumok különböző szaklapokban.

Dr. Jáky József ny. rk. tanár: A) *Irodalmi működése:* 1. *A betonburkolat méretezése.* (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1937. 9—10. szám.) 2. *A földmunka tömörségéről.* (Vállalkozók Lapja, 1937. 10. számának „Építőipari Szemle“ szakmelléklete.) 3. *Talajmechanika multja és jelene.* (Vállalkozás, Építkezés. 1937. 51—52. szám.) 4. *A nagy vasúti sebességek feltételei.* (Magyar Vasút és Közlekedés, 1937. jubileumi szám.) B) *Előadás:* Talajmechanikai továbbképző tanfolyam a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium műszaki személyzete számára (1937. január 13—23.).

Dr. Barta József egyetemi magán- és helyettes tanár: 1. *Über die Randwertaufgabe der gleichmäßig belasteten Kreisplatte,* (Zeitschr. für angew. Math. u. Mech., Bd. 16, 1936.). 2. *Változó keresztmetszetű nyomott rúd rugalmas kihajlásáról,* (M. Tud. Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítője, 55. kötet, 1937.) 3. *Sur la vibration fondamentale d'une membrane,* (Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences, Paris, tome 204, 1937.). 4. *Über die elastische Grundschwingung eingespannter Stäbe,* (Ingenieurarchiv, Bd. 8, 1937.). 5. *Über die näherungsweise Lösung einiger zweidimensionaler Elastizitätsaufgaben,* (Zeitschr. für angew. Math. u. Mech., Bd. 17, 1937.). 6. *A rugalmasságtan sajátértékfeladatai,* (Technika, magyar mérnök lapja, 18. évf. 1937.). 7. *Az egyenletesen megterhelt körlemez kerületértékfeladatáról,* (előadás Eötvös Lóránd Mat. és Fiz. Társ. ülésén). 8. *Középtértéktétel a differenciálegyenletek első sajátértékéről,* (előadás Eötvös Lóránd Mat. és Fiz. Társ. ülésén).

Bauer Mihály c. ny. rk. tanár: *Bemerkungen über die Galoissche Gruppe einer Gleichung.* (Mathematische Annalen, 114. kötet).

B) Építészmérnöki osztály.

Csányi Károly ny. r. tanár: 1. Előadásokat tartott Franciaország művészeti emlékeiről (a kis Akadémiában). 2. Folytatta Magyarország románkori emlékeinek felkutatását és feldolgozását. 3. Hallgatóival felmérte, a Műemlékek Orsz. Bizottsága részére, Lébény románkori templomát.

Dr. Csonka Pál ny. rk. tanár: 1. Az érvényben levő budapesti Építésügyi Szabályzat kiegészítéseként kiadott *Légöltalmi Rendelkezések* tervezete. 2. A budapesti új Építésügyi Szabályzat *Építés és Bontás* című részeinek tervezete. 3. A budapesti új Építésügyi Szabályzat *Épületszerkezetek* című részének tervezete. 4. Az *Alapok Erőtani Számítása* című (MOSz 532. számú) szabvány előadói tervezete. 5. A *Kő- és Téglaszerkezetek Erőtani Számítása* című (MOSz 544. számú) szabvány előadói tervezete. 6. A *Támfalak Erőtani Számítása* című (MOSz 576. számú) szabvány előadói tervezete. 7. A *Fokozottan Tűzbiztos Szerkezetek* című (MOSz 595. számú) szabvány előadói tervezete. 8. A *Közepesen Tűzbiz-*

tos Szerkezetek című (MOSz 596. számú) szabvány előadói tervezete. 9. *A Mérsékeltén Tűzbiztos Szerkezetek* című (MOSz 597. számú) szabvány előadói tervezete. 10. *A Lángbiztos Szerkezetek* című (MOSz 598. számú) szabvány előadói tervezete. 11. *A Lángmentesített Szerkezetek* című (MOSz 599. számú) szabvány előadói tervezete. 12. *Az Óvóhelyek Nyílás zárószerkezetet* című (MOSz 800. számú) szabvány előadói tervezete.

Dr. Lechner Jenő c. rk. és magántanár: Befejezte és rendeltetésének átadta a Szent Ferencrendi Mária Misszionáriusnők Hermina-úti zárda-templomát. Elkészítette a pesthidegkút-remetekertvárosi Szentlélek templom terveit. Az általa tervezett Ferenc József fogadalmi templomban különböző berendezési tárgyakat tervezett. Elkészítette J. Virágh Béla sír- emlékét. Közreműködött a Képzőművészeti Főiskola átépítési munkálataiban. Résztvett a Képzőművészeti Főiskola jubiláris kiállításának rendezésében. A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus oltárpályázatán tervével első díjat és megbízatást nyert. Több cikket írt városrendezési kérdésekről különböző napi és műszaki lapokba. Egyházművészeti előadást tartott a Szociális Missziótársulat meghívására stb.

II. Gépész- és vegyészmérnöki kar.

A) Gépészmérnöki osztály.

Dr. Grosschmid Lajos ny. r. tanár: *Egy általános egyenlőtlenség.* (Megjelent a „Matematikai és Fizikai Lapok“ 1937. évi XLIV. kötetében).

Dr. Misángyi Vilmos ny. r. tanár: a) „*A lisztfeldolgozó ipar fejlesztése.*“ Előadás a Magyar Molnár Céh közgyűlésén 1936. XI. 16-án.) b) „*Műegyetemi oktatás és külső gyakorlat.*“ (Előadás az Országos Felsőoktatásügyi Kongresszuson 1936 december 16-án.) c) Beszámolóelőadás az 1936. VIII. 31-től, 1936. IX. 12-ig Budapesten megtartott ISA konferenciáról. d) Főelőadó-szakértői előterjesztés Budapest Székesfőváros Gázműveinek gépi berendezéséről. Előadás a főváros üzempolitikai bizottságának ülésén. e) A Felsőoktatásügyi Egyesület Közleményeinek szerkesztése. f) A Magyar Országos Szabványosító Bizottság osztályelnökségeivel járó szakszerű működés. g) A M. Kir. Kúriánál kifejtett szabadalmi ülnöki működés. h) A Nemzeti Munkaközpont Oktatásügyi Bizottságának elnökeként a szövőipari továbbképző tanfolyamok ellenőrzése. i) Szakvélemények adása hatóságok és magánosok számára.

Pöschl Imre (selmeczi) ny. r. tanár: 1. Elnöke, illetve tagja volt a „Magyar Elektrotechnikai Egyesület“ több szabványbizottságának és a „Magyar Racionalizálási Bizottság“ 58. sz. szakbizottságának. 2. Működött, mint a M. Kir. Kúria szabadalmi ülnöke.

Vitéz Verebély László ny. r. tanár: A) *Irodalmi működés: Jövő teendők a vasútvillamosítás terén.* (Magyar Vasút és Közlekedés.) *National and Regional Planing and their Relation to the Conservation of National Resources. Regional Integration of Electric Utility Facilities.* (Az Energia-

Világkonferencia III. egyetemes ülésén bemutatott tanulmány, 1936.) — *B) Előadások: Amerikai tapasztalatok.* (Magyar Mérnök- és Építészegylet.) *Avatóbeszéd* Kandó Kálmán síremléke fölött. (Magyar Mérnök- és Építészegylet.) — *C) Szakszerű működés:* Tanulmányút az Amerikai Egyesült Államokban. — Az Energia-Világkonferencia Magyar Nemzeti Bizottságának irányítása — mint annak elnöke. — A Magyar Elektrotechnikai Egyesületben és a Racionalizálási Bizottságban szabványok és szabályzatok elkészítése, mint az illetékes bizottságok elnöke. — Szakértői tevékenység a Székesfőváros Üzempolitikai Bizottságában, az Elektromosművek, a Gázművek, a Vízművek és a BSzKRt. kérdéseit illetően.

Dr. Pattantyús Á. Géza ny. r. tanár: 1. A kétkötetes „Gépészeti Zsebkönyv“ főszerkesztője és főmunkatársa. 2. A „Technika“, a magyar mérnök lapja főszerkesztője.

Vajda Ödön ny. r. tanár: Előadás a Molnárcehben „*A malom melléküzemei*“ címen. Közlemény a Technika c. folyóiratban „*Gyárok értékének becslése*“ címen.

Dr. Anderlik Előd ny. r. tanár: Az aerodinamikai intézet berendezésével kapcsolatos tervezések és a felszerelés irányítása. Instacionárius áramlási jelenségek elméleti és kísérleti vizsgálata.

Dr. Szűcs Adolf c. ny. rk. tanár: *A vektorszámítás elemei.*

B) Vegyész-mérnöki osztály.

Dr. 'Sigmund Elek ny. r. tanár: 1. *A talajtan és a laboratóriumok gyakorlati jelentősége*, (Köztelek, 1937. 1—2. szám). 2. *A talajtipusok és gazdasági jelentőségük*, (Köztelek, 1937. 13—14. szám). 3. *Ujabb szikképződési elméletek és megjavítási tanácsok*, (Földtani Közlöny, LXVII. kötet 7—9. szám). 4. „*The Principles of Soil Science*“, az 1934-ben megjelent „Általános Talajtan“ című munkának angol kiadása. (Th. Murby and Co. London, nyomás alatt). 5. Működött, mint a m. kir. földművelésügyi minisztérium kebelében működő Talajjavító Bizottság elnöke, mint a Kísérletügyi Tanács és a Felülbíráló Tanács tagja, mint a M. Kir. Kúria Szabadalmi Tanácsának ülnöke, mint a „Köztelek“ című szaklap rovatvezetője.

Zemplén Géza ny. r. tanár: 1. A „*neolinarin*“-ról, a *Linaria Vulgaris*-nak új glükozidjáról. (Mat. és Term. Értesítő 55., 651. 1937.) 2. A *trehalóznak* egy egyszerű előállítási módja. (Ugyanott 55., 659. 1937.) 3. A *lusitanicosid*-nak, a *Cerasus lusitanica* glükozidjának szintézise. (Ugyanott sajtó alatt.) 4. *Ilosvay Lajos*. (Természettudományi Közlöny 1936. nov. szám.) 5. *Synthese des Lusitanicosids (Chavicol — β — rutinoids), des Glycosids aus Cerasus lusitanica Lois.* (Ber. d. Deutsch. Chem. Ges. 70, 1098/1937.) 6. *Über benzylierte Derivate des Lävoglucosane und der Glucose.* (Ugyanott 70, 1848. 1937.)

Dr. Putnoky László ny. r. tanár: *Beitrag zur Untersuchung der Steinschen-Fehler im Glas.* (Dr. Bobest Béla társszerzővel.) Megjelenés alatt a *Sprechsaal für Keramik, Glas, Email* c. folyóiratban.

Dr. Varga József ny. r. tanár: 1. *A szénbenzinyártás ügye Magyarországon.* Előadás a Carbon Carburant Kongresszus 1936. szept. 10-i ülésén. (Megjelent az *Ásványolaj* 1936. 18. számában és a *Szénkísérleti Közlemények* III. 1936. (1937) kötetében.) 2. *Die Frage der Kohlenbenzinfabrikation in Ungarn.* (Montanistische Rundschau, 1936. 22. sz.) 3. *A magyar tüzelőszeripar.* (Dr. Nyul Gyula társszerzővel, Technika 1937. 1. és 2. sz.) 4. *Die ungarische Brennstoffindustrie.* (Dr. Nyul Gyula társszerzővel, Brennstoffchemie, 1937. 10. sz.) 5. *Benzingyártás szénből.* Előadás 1937. jan. 27-én az Országos Nemzeti Klubban. (Megjelent a Term. Tud. Közöny 1937. 1070. füzetében.) 6. *A szénolajgyártás technikai és gazdasági jelentősége.* Előadás a Magyar Mérnök- és Építészegylet 1937. ápr. 20-i közgyűlésén. (Megjelent a *Közöny* 1937. 21—22. füzetében.) A Magyar Szabványügyi Intézetben mint a kenőanyagok, motorhajtóanyagok és tűzálló építőanyagok szakbizottságának elnöke működött. A magyar kir. Kúria szabadalmi ülnökeként számos per tárgyalásán vett részt és nyújtott szakvéleményt. Mint a Székesfőváros Üzempolitikai Bizottságának szakértő tagja állandóan közreműködik az odatarozó szakkérdések megvitatásában.

Dr. Vendl Aladár ny. r. tanár: 1. *N. Steno halálának háromszáz éves évfordulója alkalmával tartott megemlékezés.* Elnöki megnyitó a Magyarhoni Földtani Társulat 1937. évi LXXXVII. közgyűlésén. (Földtani Közöny LXVII. 1937. p. 76—85.) 2. A Magyarhoni Földtani Társulat ügyeit irányította mint elnök.

Dr. Plank Jenő c. ny. rk. és helyettes tanár: 1. „*Kémia*“ (az előadások rövid kivonata) 96 oldal. 2. Szerkesztette a *Magyar Chemiai Folyóirat*-ot.

Dr. Goll György műegyetemi adjunktus és helyettes tanár: 1. *Adatok a különböző talajok napsugárelnyelő képességének vizsgálatához.* (Mezőgazd. Kut. IX. évf.) 2. *Bakos Tibor* társszerzővel együtt: *Az ezüstszulfid kristályos szerkezetének röntgenografikus vizsgálata.* (Magyar Chemiai Folyóirat XLII. évf.)

Bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar.

A) Bánya- és kohómérnöki osztály.

Cotel Ernő ny. r. tanár: „*Über die Vorausbestimmung des Kokssatzes im Hochofenbetrieb*“, a kar „Mitteilungen“ című kiadványának 1936. évi kötetében. „*A Martin-acélgyártás*“ című könyv a kari könyvkiadó-alap kiadásában, Sopron, 1937. Tagja volt a *Wehrli-pályázat* bíráló-bizottságának. Az „*Új Idők Lexikona*“ vaskohászati munkatársa.

Kövesi Antal ny. r. tanár: „*Die rechnerische und graphische Bestimmung der Deviationsmomente.*“ Megjelent a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya- és Kohómérnöki osztályának Közleményeiben 1937. Dolgozott a „*Hidromechanika*“ című munkáján. Mint a soproni kir. Törvényszék hites szakértője közlekedési és gépészeti

kérdésekben, továbbá mint törvényhatósági bizottsági tag Sopron szab. kir. városnak véleményes jelentéseket készített. Előadást tartott a „mótorok gazdasági hatásfoká-“ról a M. M. és É. Egylet soproni osztályában.

Dr. Vitális István ny. r. tanár: *a)* Irodalmi közlemények: 1. *A csonkamagyarországi földgáz- és földi olaj-kutatás eredményei és kilátásai.* (Bányászati és Koh. Lapok, LXX. évf. Budapest, 1936.) 2. *A lispei és bükszéki földgáz és földi olaj.* (Természettudományi Közöny, 69. k. 5. sz. Budapest, 1937.) 3. *A soproni Virágvölgy bagliviái és kortársaik.* (Matematikai és Természettudományi Értesítő, LVI. k. Budapest, 1937.) 4. *Die kgl. ung. Erzgrube bei Recsk.* (Mitteilungen der berg- und hüttenmännischen Abteilung, Sopron, 1936.) 5. *Ein neuer Baglivien-Fundort in den sarmatisch-pontischen „Übergangsschichten“ des Blumentales (Virágvölgy) bei Sopron.* (Mitteilungen der berg- und hüttenmännischen Abteilung, Sopron, 1937.) *b)* Előadás: a M. Tud. Akadémia III. osztályában: A soproni Virágvölgy fossilis bagliviái, a Soproni Nyári Egyetemen: Csonkamagyarország új ásványkincsei. *c)* Szakértői munkásság: mint bányageológus foglalkozott az ország határán belül és kívül a hasznosítható ásványkincsek felkutatásával és szaktanácsokat adott azok fel-tárására.

Dr. Mihalovits János ny. r. tanár: Delius Kristof Traugott, a selmeci Bányászati Akadémia első (1770) bányaműveléstani professzorának vázlatos életrajza és kisebb munkái. (Kiadta a soproni bánya-, kohó- és erdőmérnöki egyetemi kar „Könyvkiadó Alapja“.)

Finkey József ny. r. tanár: 1. *A flotációs ásványelőkészítő eljárás.* (Könyv. Sopron, 1937.) 2. *Az adszorpciós maximum.* (A Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítője, LVI. kötet.) 3. *Über das Maximum der Adsorption.* (A Bánya- és Kohómérnöki Osztály Közleményei. 1937. IX. kötet.) 4. *Bányászattudományi címszavak az „Új Idők Lexikona“ V—VIII. kötetében.* (1937.) 5. A M. Kir. Iparügyi Minisztérium megbízásából: *a)* Felülvizsgálta a kibővített és újból üzembehelyezett recski ércelőkészítőművet. *b)* Megvizsgálta a gyöngyöSOROSZI bányát és laboratóriumi kísérletekkel megállapította a gyöngyöSOROSZI ólom-, cinkérccek szelektív flotálásával elérhető eredményeket. *c)* Megtervezte a gyöngyöSOROSZI ércekkel végzendő nagybani kísérletekhez szükséges flotáló készüléket. *d)* Felülvizsgálta a komlói szél-előkészítőmű átalakításának tervét.

Dr. Vendl Miklós ny. r. tanár: Kallóföld (bentonit) a fertőrákosi lajta-mész-köböl. Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának 1937. évi június hó 7-i felolvasó üléséből. — Újabb adatok a tétényi csapóföld ismeretéhez. A Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának 1937. évi június 7-i felolvasó üléséből.

Dr. Tárczy-Hornoch Antal ny. r. tanár: *a)* „*Mikoviny Sámuel.*“ (Térképészeti Közöny, IV. kötet 64—82. oldal.) *b)* Előadást tartott: 1. a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet bányászati és kohászati, valamint geodéziai szakosztályaiban 1937. évi március hó 20-án „Sokszögelésű alagútkitűzések pontossági vizsgálata“ címen (megjelenés előtt a MMÉE

Közlönyében), 2. a Soproni Nyári Egyetem bányászati irányú továbbképző előadásainak keretében a Wilski—Hornoch-rendszerű Zeiss-féle aknafüggélyezőről és a soproni lejtaknamérő készülékről „Új lejtaknamérő műszer és többsúlyú aknafüggélyező“ címen, 3. a leobeni 1937. évi bányászati kongresszus keretében megtartott IV. osztrák bányamérői ülésén „Ein Steilschachtgerät“ címen.

Dr. Romwalter Alfréd c. ny. rk. és intézeti tanár: Széki János és dr. Vendl Miklós ny. r. tanárokkal együtt „*A Sopron környékén előforduló lekophyllit értékesítése ügyében végzett vizsgálatok*“, a Széchenyi Tudományos Társaság működéséről szóló jelentés, 76, 1937., „*Római korú sajtolt üveg Sopronból*“ (Soproni Szemle, 1. 120, 1937.), „*Schwefelkohlenstoff aus Sulfiderzen*“ (Metall-Wirtschaft-Wissenschaft-Technik, 16, 1037, 1937.), „*Készülék a levegő oxigéntartalmának megállapítására*“, (Bányászati és Kohászati Lapok, 70, 304, 1937.), „*A recski érc kén- és arzénproblémája*“ (ugyanott, 71, 11, 1938.), „*Vorrichtung zur Bestimmung des Sauerstoffgehaltes der Luft*“, „*Thermochemie und Brennstoffeigenschaften des Schwefelkohlenstoffs*“, *Abgas einer durch Binnenfeuer im umlaufenden Spülgas fortdauernd bewirkten Schwelung*“, megjelentek a József Nádor Műegyetem Bányászati és Kohászati Osztályának 1937. évi Közleményeiben; a József Nádor Műegyetem Soproni Nyári Egyetemének szervezésében, valamint 1937. évi első tanfolyamának igazgatásában közreműködött és ennek keretében „*A recski érc kén- és arzénproblémája*“, „*A bányalevegő oxigéntartalmának meghatározása*“, „*A szenek kémiaja*“ és „*Néhány római korú soproni lelet technológiai tanulsága*“ címen előadásokat tartott; a M. Kir. Iparügyi Minisztérium megbízásából valamint vállalatok részére szakvéleményeket adott.

Esztó Péter c. ny. rk. és intézeti tanár: a) Előadások: *Tudományos üzemvezetés a bányászatban. Tömedékelhelyező gépek.* (Nyári Egyetem) b) Szakszerű működés: A bányahatóság és kir. ügyészség részére szakvéleményeket adott.

Balázs István nyug. főiskolai, c. egyet. ny. r. és helyettes tanár: Az oktatással kapcsolatos teendőkön kívül a tanszék anyagvizsgáló intézetében több esetben szakértői vizsgálatokat végzett.

B) Erdőmérnöki osztály.

Dr. Walek Károly ny. r. tanár: „*Zur Aufgabe über die Bestimmung der kürzesten geradlinigen Verbindung dreier windschiefer Raumgeraden*“. (Megjelent a Bánya- és Kohómérnöki Osztály Közleményeinek 1937. évi kötetében.)

Fekete Zoltán ny. r. tanár: a m. kir. földmívelésügyi miniszter megbízásából 64 napon át próbatereket keresett és jelölt ki a készülő hazai tölgy-fatermési táblák céljaira az Eperjes-Tokaji-Hegyláncban, a Bükk-hegységben és a Mátrában. Előadásokat tartott a soproni nyári egyetemen az erdőbecslés köréből: 1. *A hazai fatermési táblák ügyének állása.* 2. *A magyar akác-fatermési táblák készítése.* Irodalmi munkássága:

1. *Akác-fatermelési táblák a Magyar Alföld számára.* (Német nyelven is.) Sopron, 1937. (A földművelésügyi miniszter megbízásából.) 2. *A használatok elnevezése.* (Erdészeti Lapok, 1937.) 3. *Néhány műszavunk helyes értelmezése.* (Ugyanott.) 4. *Tisztítás, tisztítógáz, tisztázógáz.* (Ugyanott.) 5. *Magyar erdészeti szakkifejezések.* (Ugyanott.)

Roth Gyula ny. r. tanár: a) *Az erdészeti kutatóintézetek nemzetközi szövetségének IX. kongresszusa hazánkban.* (Erdészeti Kísérletek XXXVIII. évf. 3—4. szám). b) *A vadvédelmi szerekről.* (Erdészeti Lapok, 1937. III. füzet). c) *A golyós csövekről és lövedékeiről.* (Erdészeti Lapok 1937. V. füzet). d) *A nyúlvész (Tularaemia).* (Erdészeti Lapok 1937. VI. füzet). e) Erdőbirtokosoknak több ízben szakvéleményt adott különböző szakkérdésekben.

Kelle Arthúr ny. r. tanár: 1. *„A tölgygolyva okozója.”* (Erdészeti Lapok, LXXVI. évf. 1937. év, I. füzet.) 2. Erdővédelmi ügyekben több ízben szakvéleményt adott a magyar erdőbirtokosoknak.

Vági István ny. r. tanár: *Az erdei talajok kálium- és foszforháztartása különböző földrajzi szélességek és éghajlatok alatt.* (Erdészeti Lapok 1937. decemberi szám.)

Dr. Fehér Dániel ny. r. tanár: 1. *Die biologische Lebensvorgänge des Waldbodens in ihrem kausalen Zusammenhange mit den Klimafaktoren.* (Verhandlungen des IX. Int. Kongresses Forstl. Versuchsanstalten, Budapest, 1936.) 2. *Die biologische Probleme der Sandaufforstung.* (II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus kiadványa, Budapest, 1937. 3. kötet 73—87.) 3. *Wesen und Bedeutung der biologischen Aktivität der Ackerböden für die praktische Landwirtschaft.* (Landwirte Tagung des Agrikulturvereines, Bratislava, 1937. S. 28—43.) 4. *Untersuchungen über die biodinamische Grundlagen der Bodenatmung.* (Zeitschrift f. Forst- u. Jagdwesen, 1937.) 5. *Der periodische Kreislauf des Phosphors und des Kaliums in den Waldböden.* (Silva, 1937.) Fehér, D., G. A. Manninger és M. Frank. 6. *Der Ackerboden als biodinamische System.* (Bodenkunde und Pflanzenernährung, 4, S. 243—276. 1937.) Fehér, D., E. Maróthy és J. Kovács: 7. *Untersuchungen über den Einfluss der verschiedenen Reinigungs-, Durchforstungs- und Verjüngungsmethoden auf den biologischen Bodenzustand.* (Verhandlungen des IX. Int. Kongresses Forstl. Versuchsanstalten, Budapest, 1936.)

Sébor János ny. rk. tanár: a nyári egyetemen kétórás előadásban tárgyalta a vektoriális kiegyenlítő számítást.

Krippel Móric nyug. főiskolai, c. egyetemi ny. r. és helyettes tanár, az erdőhasználati tanszék vezetője, foglalkozott tantárgyai korszerű kiegészítéséhez szükséges tanulmányokkal és egyéb kisebb-nagyobb szakvélemény összeállításán kívül, mint a Magyar Szabványügyi Intézet XXXII. szakbizottságának tagja, megtette terjedelmes észrevételeit a MOSz 44. és 45. sz. szabványtervezetekre, a MOSz 43. számú, a MOSz 46. és a MOSz 685—692. számú szabványtervezetekre.

IV. Mezőgazdasági és állatorvosi kar.

A) Mezőgazdasági osztály.

Dr. Steinecker Ferenc ny. r. tanár: Előadásokat tartott a Tanítók Szabadegyetemén, a Széchenyi Szövetségben és a Közigazgatási Tisztviselők Továbbképző Tanfolyamán. A tanévben tartott előadásai közül különnyomatként megjelent munkái: „*A falu népe*“, „*Az orosz cári család bukásának okai*“, „*A falu vezetése*“. (Tisza István Egyetem Évkönyve.) Mint a földművelésügyi minisztériumban működő Állandó Felülbíráló Tanács tagja résztvett ennek ülésein és a tanács munkálataiban. Összeállította a legújabb mezőgazdasági közigazgatási jogszabályok gyűjteményét 1931—1937-ig (jelenleg nyomás alatt).

Dr. Czettler Jenő ny. r. tanár: 1. *A szövetkezetek*. Előadás a Belügyminisztérium által rendezett II. közigazgatási továbbképző tanfolyamon. Megjelenik a Mai Magyar Község 1937. évi kötetében. 2. *Az orvostudomány és a népeletmezés kérdése agrárszempontról*. Előadás a Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulatban. (Megjelenik a Társulat évkönyvében.) 3. *A kínai—japán háború gazdasági vonatkozásai*. Előadás az Egyesült Keresztény Nemzeti Ligában. (Megjelenik a Liga Értesítőjében.) 4. *A kisháztartások boldogulása egyedi és nemzeti szempontból*. Előadás a Katolikus Női Szociális Iskola előadássorozatában. 5. *Az időszerű agrárkérdésekről*. (Előadás a szegedi ifjúsági kongresszuson.) 6. *A Soproni Nyári Egyetem záróbeszéde*.

Dr. Doby Géza ny. r. tanár: 1. *Mezőgazdasági kémiai gyakorlatok laboratóriumi könyve*. 2. átdolgozott kiadás (Eggenberger Budapest), 28 fv, nyolcadrét, 272 oldal. 2. *Enzyme és enzymszerek*. Előadás a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaságban. (E Társaság Értesítőjének 1937. évi 1. számában 1—38.) 3. *Hozzászólás az 1937/38. évi költségvetés felsőházi tárgyalásához* (az egyetemi tanársegédek helyzetéről), (a Felsőház Naplója 1937. 175. 176. oldal).

Dr. Schandl József ny. r. tanár: 1. *A növendék-kosok második bonitálása*. (Köztelek, 1936. 807. oldal.) *Dr. Csukás Zoltán*: A tehén takarmányozása. (Könyvismertetés. Köztelek. 1936. 844 oldal.) 3. *Bárányszilvási kísérlet a József Nádor Műegyetem pátyi tangazdaságban*. (Köztelek. 1936. 957.) 4. *Vizsgálatok a gyapjúfürt-hosszúság növekedésének az év folyamán mutatkozó erélyére vonatkozólag*. (Állattenyésztők Lapja. 1936. 260. oldal.) 5. *Észszerűen értékeljük a tenyészkosok tulajdonságait!* (Állattenyésztők Lapja. 1937. 72. oldal.) 6. *A magyar fésűs-merinó gyapjútermelő értéke*. (Állattenyésztők Lapja. 1937. 150. oldal.) 7. *A gyapjúértékesítés szervezetének sikere*. (Köztelek. 1937. 13. oldal.) 8. *Az orsz. mezőg. kiállítás és vásár II. Juhok*. (Köztelek. 1937. 13. oldal.) 9. *Kosárverés Halleban*. (Köztelek. 1937. 336. oldal.) 10. *Az 1937. évi első gyapjúárverés*. (Köztelek. 1937. 612. oldal.)

Dr. Reichenbach Béla ny. r. tanár: 1. *Gazdasági szakoktatási kiállítás.* (Köztelek, 1937. IV. 29.) 2. Dr. Jankó József tanársegéddel együtt: *Alföldi kis- és középzuzemek vagyoni helyzete és jövedelmi eredményei az 1935. évben.* (Magyar Gazdák Szemléje, 1937. április.) 3. *A kishirtok üzemgazdasági problémái Magyarországon.* (Előadás a Soproni Nyári Egyetemen, 1937. aug.) 4. *A népies gazdálkodás fejlesztése.* (Előadás az OMGE-ben 1937. november 16-án.)

Dr. Szabó Zoltán ny. r. tanár: 1. *Az átöröklés és a nevelés kapcsolata.* (Any- és csecsemővédelem. X. 6. sz. 1937. VI. 16.) 2. *Alkat és átöröklés.* (Gyógyászat 77. évf. 1937. 22/23. 342—344 és 24. 357—359. old.) 3. *A test szimmetriájának biológiai alapjai.* (Magyar Gyógypedagógia, XXV. 1937. 1.—4. szám.) 4. *Vererbungswissenschaftliche Bestimmung des Konstitutionsbegriffes.* (Zeitschrift für menschliche Vererbungs- und Konstitutionslehre Bd. 21. 2. 208—288.) 5. *A fejlődési rendellenességek és az átöröklés.* (Stomatológiai Közlöny. I. 1937. jul.) 6. *Az örökléstan kötelező tanításáról.* (Magyar Felsőoktatás III. k. Bölcsészeti, orvosi és műsz. szakoszt. pp. 80—81.) 7. *Kertésztanárok képzéséről.* (Magyar Felsőoktatás III. k. Bölcs., orvosi, műsz. szakoszt. pp. 384—385.) 8. *Szerkesztői jelentés a Botan. Közlemények 1936. évi XXXIII. évfolyamáról.* (Bot. Közl. XXXIV. 1937. 1/2 f. 80. oldal.) 9. Timoféeff—Ressovszky: *Experimentelle Mutationsforschung.* Ismertetés. (Bot. Közl. XXXIV. 1937. 3/4 f. 154. old.) 10. Troll Wilh.: *Vergl. Morphologie der höheren Pflanzen.* Ismertetés. (Bot. Közl. XXXIV. 1937. 3/4 f. 157. old.)

Dr. Kövessi Ferenc ny. r. tanár: *Erläuterungen der Gesetzmässigkeiten im Ablaufe der Lebenserscheinungen Lebender Wesen. VII. Mitteilung: In der Entwicklung der Gärungspilze (Saccharomyces spec.) herrscht Gesetzmässigkeit. Konstruktion der ausdrückenden Wellenkurven auf Grund der Versuchsangaben.* (Math. u. Naturwiss. Anzeiger. Magyar Tud. Akadémia kiadása. LVI. kötet.) Ennek magyar nyelvű kivonata: Az élőlények fejlődése szabályosságának a magyarázata. VII. közlemény összefoglalása: Az erjesztő sejtek (*Saccharomyces spec.*) fejlődésében uralkodó törvényszerűségeket kifejező hullámgörbék megszerkesztése a kísérleti adatokból. A hullámgörbék aperiódusos és periódusos komponensei. (Matematikai és Természettudományi Értesítő LVI. kötet.) *Erläuterungen der Gesetzmässigkeiten im Ablaufe der Lebenserscheinungen Lebender Wesen. VIII. Mitteilung: Untersuchung und Berechnung der Koeffizienten der aperiodischen Achse der Wellenlinie, welche die Entwicklung der Gärungspilze (Saccharomyces spec.) beschreibt und ihre Gesetzmässigkeit darstellt.* (Math. und Naturwiss. Anzeiger. Magyar Tud. Akadémia kiadása LVI. kötet.) Ennek a magyar nyelvű kivonata: Az élőlények fejlődése szabályosságának magyarázata. VIII. közlemény összefoglalása: Az erjesztő sejtek (*Saccharomyces spec.*) fejlődésében uralkodó törvényszerűségeket kifejező hullámgörbéknel szereplő aperiódusos tengely tanulmányozása és koefficienseinek kiszámítása. (Matematikai és Természettudományi Értesítő LVI. kötet.) — Szakértői működés különféle növényélettani és növénykörtani kérdé-

sekben. — Dolgozott a növényélettan és növénykörtan, valamint a Mezőgazdasági Bakteriológia újabb irodalmának és előadási anyagának összeállításán.

Dr. Ihrig Károly ny. r. tanár: Részt vett az International Conference of Agricultural Economists kongresszusán Skóciában 1936. szeptemberében és ott két hosszabb felszólalást tartott (lásd: *Proceedings of the I. C. A. E., Oxford, University Press, 119—122. és 495—6. oldal.*) Rendezte az Association International des Études Coopératives budapesti kongresszusát 1936. októberében. E tanácskozásokon részben elnökölt és előadást tartott a Szövetkezetek és a tervgazdálkodás címen (lásd: a *Revue des Études Coopératives 1936. évi IV. sz.*). A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet részére helyzetjelentést készített a magyar mezőgazdaság 1935—36. évről, (megjelent az Intézet által a Nemzetközi Mezőgazdasági Statisztikai Évkönyvhöz csatlakozó és *Comme-taire Économique* című kötetben). Mint főttkár ez évben is vezette a Darányi Ignác Agrártudományos Társaság ügyvitelét. Szerkesztette a Magyar Gazdák Szemléje című tudományos havi folyóiratot. A szegedi római katolikus lelkészképző főiskolán két előadást tartott a szövetkezetekről.

Dr. Surányi János ny. r. tanár: 1. *Fajtakísérletek búzatermesztésünk egységesítésének szolgálatában.* (Mezőgazdasági Közlöny, 1936. 8—9. sz.) 2. *A szójatermesztés fontosabb kérdései.* (Mezőgazdasági Közlöny, 1937. I. sz.) 3. Válasz a „Milyen búzát termesszen a kisgazda” című cikkekre. (Köztelek, 1936. 61. sz.) 4. *Néhány gondolat a korszerű búzatermesztésről.* (Köztelek, 1936. 66. sz.) 5. *Megjegyzések a műtrágyahatás kiszámításához.* (Köztelek, 1937. 1. sz.) 6. *Négermag termesztése.* (Köztelek, 1937. 5. sz.) 7. *Takarmánytermesztés száraz viszonyok között.* (Cukorrépa, 1936. 10. sz.) 8. *A szójatermesztés lehetőségei és kilátásai hazánkban.* (Mezőgazdaság, 1937. 5. sz.) 9. *Fontosabb tudnivalók a kukorica termesztéséről.* (Rádielőadás, 1937. III. 7.) Előadást tartott a Természettudományi Társulat mezőgazdasági szakosztályában a szójatermesztés fontosabb kérdéseiről.

B) Állatorvosi osztály.

Dr. Zimmermann Ágoston ny. r. tanár: 1. *Über die Luftsäcke des Huhnes.* (Kócsag, VIII. k. 1—4. f. Jubileumi kötet.) 2. *Zum histologischen Bau der Katzenniere.* (Deutsche Tierärztliche Wochenschrift, 44. évf. 34. sz.) 3. *A mellhártya üregeinek közlekedéseiről.* (Állatorvosi Lapok, 59. k. 11. sz.) 4. *A honfoglaló magyarok loviról.* (Állatorvosi Közlöny, 33. k. 7. sz.) 5. *A házinyúl talppárnáiról.* (Állatorvosi Lapok, 39. k. 15. sz.) 6. *A functionalis anatomia köréből.* (Állatorvosi Lapok, 59. k. 18. sz.) 7. *Nomina anatomica.* Hatodik közlemény. (Állatorvosi Lapok, 59. k. 20. sz.) 8. *A kétféjű combizom összehasonlító anatómiájához.* (Állattani Közlemények, 33. k. 3—4. f.) 9. *A nemzetközi anatómiai nomenklaturáról.* (Állattani Közlemények, 33. k. 3—4. f.) 10. *Az epiphysisről.* (Állatorvosi Lapok, 59.

k. 24. sz.) 11. *Dr. Illosvay Lajos ravatalánál.* (Búcsúztató beszéd. Természettudományi Közlöny, 68. k. 19—20. sz.) 12. *Ballagókhöz.* Búcsúztató beszéd a valetánsokhoz. (Állatorvosi Lapok, 59. k. 11. sz.) 13. *Visszapillantás.* (Állatorvosi Lapok, 59. k. 13. sz.) 14. *A biologia felosztása.* (Állatorvosi Lapok, 59. k. 17. sz.) 15. *II. József arcképe az egyetemi állatorvosi osztályon.* (Állatorvosi Lapok, 59. k. 22. sz.) 16. *Az egyetemi állatorvosi osztály segédszemélyzetéről.* (Állatorvosi Lapok 59. k. 22. sz.) 17. Ezen kívül számos ismertető közlemény az Állatorvosi Lapok, Természettudományi Közlöny és Pótfüzetei, Anatomischer Bericht, Berliner Tierärztliche Wochenschrift, Berichte über die wissenschaftliche Biologie és Jahresbericht über Veterinärmedizin című tudományos folyóiratokban. 18. Szerkesztőségi tagja az Állatorvosi Lapok, a Berliner Tierärztliche Wochenschrift és a Természettudományi Közlöny című folyóiratoknak. 19. Mint a Kir. Magyar Természettudományi Társulat elnöke, úgyszintén mint a Társulat egyetemes szakosztályának is elnöke, intézi azok ügyeit, utóbbinak első ülésén elnöki megnyitójában szélesebb körű programot adott. 20. A Jacobson-féle szerv összehasonlító anatómiájáról szóló dolgozatával résztvett az 1937. augusztus havában Königsbergben (i. Pr.) tartott anatómiai kongresszuson. Több dolgozatot mutatott be a Magyar Tudományos Akadémián és a Kir. Magyar Természettudományi Társulat állattani szakülésén és továbbképző előadásokat tartott a fejlődéstan köréből a középiskolai tanárok részére 1937. június—július havában a budapesti M. kir. Középiskolai Tanárképzőintézet által rendezett biológiai és ásványtani továbbképző tanfolyamon, továbbá magántanári előadásokat az összehasonlító anatómia és a Gerincesek fejlődéstana köréből a Kir. Magy. Pázmány Péter-Tudományegyetem bölcsészeti karán.

Dr. Wellmann Oszkár ny. r. tanár: 1. *Adatok az ásványi anyagforgalom zavarainak kémiai diagnosztizálásához.* Dr. Urbányi Lászlóval együtt. Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből, 28, 247, 1937.) 2. *Hozzászólás a tehének előkészítésének kérdéséhez.* (Köztelek, 47, 117, 1937.) 3. *Mire legyünk figyelemmel a tenyészbikák bevásárlásakor.* (Állattenyésztők Lapja, 14, 71, 1937.) 4. *Die Bedeutung der Knochenanalysen bei der Diagnose von Knochenerkrankungen der Tiere.* (Dr. Marek Józseffel és dr. Urbányi Lászlóval együtt, Archiv für Tierheilkunde, 72, 1, 1937.) 5. *Az új német állattenyésztési törvény.* (Köztelek, 47, 230, 1937.) 6. *A csontelemzések értéke az állati csontbetegségek diagnosztizálásánál.* (Dr. Marek Józseffel és dr. Urbányi Lászlóval együtt, Mezőgazdasági Kutatások 10, 149, 1937.) 7. *A nyugati származású szarvasmarhák az országos mezőgazdasági kiállításon.* (Köztelek, 47, 238, 1937.) 8. *Le role des vitamines dans l'alimentation de nos animaux domestiques.* (Rapport principal, XVII-e Congrès international d'Agriculture de la Haye. Publié par Comité d'Organisation, La Haye, 1937.) 9. *Beiträge zum Mineralstoffgehalt der Kuh- und Stutenmilch.* (XI. Milchwirtschaftlicher Weltkongress. Mitteilung zu Sektion II. Berlin.)

Dr. Jármay Károly ny. r. tanár: 1. *A háziállatok kórbonctana.* (Tanfolyam. Budapest, 1936.) 2. *A lipoidosisokról egy eset kapcsán.* (Közlemé-

nyek az összehasonlító élet- és kórtan köréből, XXVIII. k.) 3. *Leukämie des Geflügels*. (Stang-Wirth: Tierheilkunde und Tierzucht, 11. 3.) 4. *Ünnepi beszéd az állatorvosi szakoktatás 150 éves jubileumán*. (Állatorvosi Lapok 1937. 7. sz. és ez a műegyetemi évkönyv.)

Dr. Hetzel Henrik ny. r. tanár: 1. *Ein Beitrag zu den Ursachen des abakteriellen Verwerfens der Stute*. (Tierärztl. Rsch. 1936. 41—42. sz.) 2. *A kryptorchid kosbárnyok és kanmalacok kasztrálása*. (Állatorvosi Lapok, 1936. 190. old.) 3. *A tejmirigy kialakulása és a tejelválasztás megindulása*. (Közl. az összehasonlító élet- és kórtan köréből, XXVIII. k. 1937.)

Dr. Manninger Rezső ny. r. tanár: 1. *A sugárgombabetegség oktanáról*. (Állatorvosi Lapok, 1937. 8. sz.) 2. *A szintetikus tuberkulinról*. (Állatorvosi Lapok, 1937. 8. sz.) 3. *A ragályanyaggazdák és szerepük a fertőző betegségek terjesztésében*. (Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből, 1937. 28. k. 156. l.) 4. *A vérvizsgálat szerepe a sertés u. n. járványos elvetelésének megelőzésében*. (Köztelek, 1937. 43—44. sz.) 5. *A m. kir. Országos Állategészségügyi Intézet működése az 1936. évben*. (Állatorvosi Lapok 1937. 16. sz.) 6. *Versuche mit dem Erreger der Aujeszky-schen Krankheit*. (Zeitschrift für Infektionskrankheiten, 1937. 51. k. 25. l.)

Dr. Deseő Dezső ny. r. tanár: 1. *A mozgatóidegek izgalmának kémiai átvitele*. (Állatorvosi Lapok, 1937. 6. sz.) 2. *Az élettani és orvostudományi Nobel-díj nyertesei*. (Természettudományi Közlöny, 1937. 6. sz.) 3. *Fehérpatkányok rendszeres testmozgásának befolyása mellékveséjükre*. (Dr. Széky Antallal együtt; Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből, 28. k.) 4. Több fejezet „*Az Emberi Test*” című munkában. (Magy. Kir. Természettudományi Társulat kiadványa.) 5. *Az emberi élet szakai*. (Természettudományi Közlöny, 16. sz.) 6. Számos referátum a Budapesti Orvosi Ujságban.

Dr. Guoth Gy. Endre ny. r. tanár: 1. *A seborvoslásról*. (Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből, XXVIII. kötet.) 2. *Akropáchia lóban*. (Állatorvosi Lapok, 1937. 10. sz.) 3. *A szembetegségek és hibák elbírálása szavatosság szempontjából, különös tekintettel az u. n. havivakságra*. (Állatorvosi Lapok, 1937. 6. sz.)

Dr. Kotlán Sándor ny. r. tanár: 1. *A magyar állatorvosi szakoktatás fejlődése*. (Előadás a magyar állatorvosi szakoktatás megindulásának 150. évfordulója alkalmából. Állatorvosi Lapok, 1937. évf. 7. sz.) 2. *Kísérleti vizsgálatok a házinyúl májoccidiosisáról. III. Az E. stiedai okozta elváltozások körfejlődése*. (Dr. Pellérdy Lászlóval együtt. Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből XXVIII. k.) 3. *A juhok tüdőfőrgességéről és annak orvoslásáról*. (Dr. Vajda Tóddal együtt. Állatorvosi Lapok, 1937. 14. sz.) 4. Szerkeszti az „Állatorvosi Lapok” és a „Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből” című folyóiratokat.

Dr. Mócsy János ny. rk. tanár: 1. *Rhachitis, Osteomalacie, Osteoprose*. (Stang-Wirth Enzyklopaedie XI. k. Wien, 1937.) 2. *A lovak kóli-*

kás betegségeinek diagnosztikája és terápiája. (Állatorvosi Közlöny, XXXIV. 3. 1937.) 3. A nem specifikus terápiáról. (Állatorvosi Lapok, LX. 55. 1937.) 4. Állatorvosi Főiskola. (Búvár, 1937. 301.) 5. A veszétség ellenes oltások után keletkező agy- és gerincvelőgyulladásokról. (Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből, XXVIII. 171. 1937.) 6. Über die Wutschutzimpfkrankheit der Hunde. (Archiv. für wissenschaftliche und praktische Tierheilkunde, 72. 15. 1937.) 7. Az intrakután tuberkulin próbáról. (Állatorvosi Lapok LX. 215. 1937.)

Dr. Hasskó Sándor egyet. magán- és helyettes tanár: 1. Állatorvosi gyógyszer- és méregtan. (344 old., 50 képpel és 2 táblázattal. Budapest, 1936.) 2. Experimenteller Beitrag zur Funktion der reticuloendothelialeen Zellen bei dem Chemotherapeutischen Heilungsvorgang. (Cong. Dermat. Delib. Vol. II. 355. o.) 3. Az olcsó gyógyszerrendelésről. (Állatorvosi Közlöny, 3. sz. 35. o. 1937.) 4. A physostigmin hatása a szem belső nyomására. (Állatorvosi Lapok, 11. sz. 191. o. 1937.) 5. Die Wirkung des Physostigmins auf den intraokulären Druck. (Tierärztl. Rsch. Nr. 33. 1937.) 6. A physostigmin hatása a szembogárra. (Állatorvosi Lapok, 3. sz. 1937.) 7. Die Wirkung des Physostigmin auf die Pupille. (Tierärztl. Rsch. Nr. 26. 1937.) 8. Versuche zur Toxikologie des Senfgases. (Tierärztl. Rsch. Nr. 31. 1937.) 9. A fehéregér használhatósága alkaloidák kis mennyiségének kimutatására. (Közl. élet. kórt. 28. kötet. 58. o. 1937.) 10. Adatok a strychnin méregtanához. (Állatorvosi Lapok, 15 sz. 1937.) 11. Über tierische Hautkrankheiten. (Magyar Bőripar, 20. sz. 1937.) 12. A szívre és az erekre ható gyógyszerek áttekintése. (Állatorvosi Közlöny, 7. sz. 1937.)

V. Közgazdaságtudományi kar.

A) Közgazdasági és kereskedelmi osztály.

Dr. németvölgyi Fellner Frigyes ny. r. tanár: 1. A munka és a tőke részesedése a nemzeti jövedelemben és közterhekben Magyarországon. (Különlenyomat a Budapesti Szemle 1937. évi márciusi füzetéből.) 2. Participation du travail et du capital au revenu national et aux charges fiscales en Hongrie. (Revue des travaux de l'Académie des Sciences Morales et Politiques et comptes rendus de ses seances. Janvier—Fevrier 1937. Paris, 1937.) 3. Das Problem der Steuerlastenverteilung und der Überbesteuerung. (Ungarisches Wirtschaftsjahrbuch, 1937.)

Dr. Erődi-Harrach Béla ny. r. tanár: 1. A strukturális szemlélet alkalmazása a társadalmi gazdaságtanban. (Megjelent az „Ünnepi dolgozatok“-ban és különlenyomatban. Gergely R. könyvkereskedésének kiadása.) 2. Mint az Országos Szociálpolitikai Intézet igazgatója az Intézet tudományos, kutató és gyakorlati működésének irányítója és ennek keretén belül a szociális képzés ügyének előkészítője.

Dr. Dengl János ny. r. tanár: Magyar nyelvhelyesség és magyar stílus. (Budapest, 1937. Grill-kiadás, XI. és 468 lap.)

Dr. lóczi Lóczy Lajos ny. r. tanár: a) szakirodalmi működés: 1. Die tektonischen und hidrológischen Verhältnisse der Gegend zwischen Bala-

tonfüred und Aszófő. (Jahresberichte d. k. Ung. Geol. Anst. 1936.) 2. *Das Mineralölvorkommen von Bükkszék und die staatlichen geologischen Forschungen in den nördlichen Randgebirgen der Grossen Ungarischen Tiefebene.* (Petroleum Zeitschrift, 1937.) 3. *Les Conditions géologiques de la prospection du pétrole en Hongrie Septentrionale.* (La revue petrolifère Paris, 1937. No. 741.) 4. *A bükkszéki ásványolaj-feltárás és az Alföld északi peremhegységeiben folyó kincstári geológiai kutatások.* (Ásványolaj, 13—14. szám 1937.) 5. *The geological conditions and principles of the State's oil investigations in the Hungarian Plain and its Northern Ranges.* (Ásványolaj, 1937.) b) szakműködés, előadások: 1. *Újabb mikrotektonikai kutatások a Balatonfelvidéken.* Bemutatta a Szent István Akadémia IV. osztályának 1937. április 9-én tartott ülésén. (Székkfoglaló előadás.) 2. *Ecuador délnyugati partvidékének geológiai és tektonikai viszonyai.* (A Magyarhoni Földtani Társulat 1936. december 2-án tartott szakülésén.) 3. *A balatonkörnyéki vizellátás geológiai problémái.* (A Földtani Társulat hidrogeológiai szakosztályának szakülésén 1936. május 29.) 4. *Ecuadori és perui 1936. évi utazásom ismertetése.* (A Földrajzi Társaságban.) 5. *Gisement petrolifère productif dans la région du bord nordouest de la Grande Plaine Hongroise (Alföld) et son interpretation géologique.* (II. Congrés mondial de Petrole Paris. 1937. júniusi ülésén.) Irányítása mellett folytatta a m. kir. Földtani Intézet a mátra- és bükkvidék kincstári petroleum-kutatásokat, amelyek nagyfontosságú jelentős eredménnyel jártak, amennyiben Bükkszéken sikerült az első csonkamagyarországi produktív petroleum-mezőt feltárni. Az Intézet tudományos munkásságát, valamint a felvételeket a helyszínen többszörösen ellenőrizte. Az elmúlt esztendőben összesen 6739 kmnyi utat tett meg az ország területén. A m. kir. Földművelésügyi Minisztérium megbízásából a m. kir. Földtani Intézet képviselőjében résztvevett a Párisban 1937. júniusában megtartott II. nemzetközi petroleumkongresszuson és előadást tartott a bükkszéki petroleum-feltárásról, valamint a mátra- és bükkvidéki geológiai kutatások eredményeiről. A petroleumkongresszussal kapcsolatban meglátogatta az elzászi pechelbronni petroleummezőt és tanulmányozta annak geológiai viszonyait.

Dr. Imre Sándor ny. r. tanár: a) szakirodalmi működés: 1. *Az iskola küzdelme a felületesség ellen.* (Pedagógiai Szeminárium, Budapest, 1936/37. 3. sz.) 2. *A múlt és a jövő a nevelői gondolkodásban.* (A Magyar Tanítók Könyvtára I. 1936.) 3. *A hivatal hatása a közönségre.* (A Mai Magyar Közigazgatás, Budapest, 1936. c. kötetben.) 4. *A nevelés alakjai.* (Nevelésügyi Szemle, Szeged, 1937. 1. szám.) 5. *A tanítóképzés és az egyetem.* (Magyar Tanítóképző, Budapest, 1937. január és A Magyar Felsőoktatás III. Bpest, 1937. c. kötetben.) 6. *A büntetés szerepe a nevelésben.* (A Jövő Utjain, Budapest, 1937.) 7. *Az egyetem nevelési feladatai.* (A Magyar Felsőoktatás I. Budapest, 1937. c. kötetben.) 8. *Tanultság és jellem.* (Családi Kör, Budapest 1937 szept.) 9. Több kisebb cikk és könyvbírálat. b) szakműködés: előadásokat tartott: a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium állandó tanfolyamán s tanítói és óvónői továbbképző tanfolyamokon, a Magyar Tanítók Szabad Egyetemén, a vitézi rend budapesti

társadalmi bizottságában, a belügyminisztérium közigazgatási továbbképző tanfolyamán, a felsőoktatási kongresszuson, a Tanítóképző Intézeti Tanárok Országos Egyesületében, a Pszichológiai Társaság örökléstudományi szakosztályában, a tanítóképzőintézeti tanárok szakértekezetén, a soproni Nyári Egyetemen s több más alkalommal Budapesten és vidéken.

Dr. Nizsalovszky Endre ny. r. tanár: 1. *A részvénytársaság tárgya.* (Kereskedelmi Jog XXXIII. évf. 153—156. l.) 2. *A földbirtokpolitika eredményeinek biztosítása.* (Előadás az Országos Nemzeti Klubban. Megjelent a Magyar Gazdák Szemléjében is XLI. évf. 441—459. l.) 3. *Újabb agrárjogi intézkedések.* (Magyar Gazdák Szemléje, XLI. évf. 14—32. l.) 4. *Die neue Agrarrechtsgesetzgebung.* (Struktur und Verfassung der ungarischen Landwirtschaft c. kötet 253—272. l.) 5. *A rendkívüli törvényes öröklési rendek.* (Kir. Közjegyzők Közlönye, 1936. nov. és dec. szám. Különlenyomat 46 l.) 6. *Zsarolás és visszatartási jog.* (Büntetőjog Tára LXXXIX. k. 11—20. l.) 7. *Adósvédelmi intézkedések a válságjogban.* (Az 1937. évi hágai jogösszehasonlító konferencia számára kidolgozott jelentés, kb. másfél ív.) 8. *Megjegyzések az egyetemleges jelzálogjog utáni hitelezők jogállásához.* (Magyar Takarékpénztárak és Bankok Évkönyve II. évf. 124—136. l. Tébe könyvtár 83. sz.) 9. Az 1936. évi december 10-én megnyílt felsőoktatási kongresszuson írásbeli hozzászólás a közgazdasági és közigazgatási képzés kérdéséhez. 10. *A negatív részvényjogi reform.* (A Magyar Jogászegylet hiteljogi szakosztályában 1937. március 16-án tartott előadás. 37 l.) 11. *Grosschmid és a kereskedelmi jog.* (Magyar Jogászegylet teljes ülésében 1937. május 8-án tartott előadás, 44 lap.) 12. *Hizlalási hitel és állatjelzalog.* (Előadás az OMGE közgazdasági és jogi osztályában 1937. júniusában.) 13. *A kereskedelmi törvény és joggyakorlata.* (Kuncz Ödön egyetemi tanár társszerzőségével. Grill Károly könyvkiadó vállalata 1937. XV + 894 l.) 14. A Grill-féle új döntvénytár XXIX. kötetének egyik szerkesztője volt. 15. A földművelésügyi miniszter megbízásából előkészítette a telepítési törvény hatálybaléptetése és végrehajtása tárgyában kiadott 100.000/1937. F. M. sz. rendeletet. 16. Mint a Magyar Jogászegylet magánjogi szakosztályának és hiteljogi szakosztályának alelnöke több ülést vezetett.

Dr. Kuntner Róbert ny. r. tanár: 1. *Bevezetés a könyvviteli ismeretekbe bírák, ügyvédek, mérnökök, vállalatok vezetői, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjai, valamint könyvvizsgálók számára.* (2. kiadás.) 2. *Könyvvitelten I. rész.* (8. kiadás.) 3. *A mezőgazdasági üzemek számviteléről.* (Magyar Könyvviteli Folyóirat 26. évf. 1. sz.) 4. *A zárószámadás és annak felülvizsgálata az új német részvénytörvényben.* (A Magyar Hites Könyvvizsgálók Egyesülete szakértekezetén megtartott előadás és különlenyomat.)

Dr. Neumann Károly egyet. tb. r. tanár: *A mai világ képe* című gyűjteményes munkában: *A közlekedés problémái.*

Dr. Bernát István tb. ny. r. tanár: 1. *A Cobdenizmus bukása.* (Magyar Gazdák Szemléje.) 2. *Szabadelvű konzervativizmus.* (Magyar Gazdák Szemléje.)

Dr. Fodor Ferenc c. és jell. ny. rk. tanár: 1. *Nemzeti légüres térben.* (Magyar Szemle, 1936. dec. 1. sz. 328—334. l.) 2. *A tanyarendszer kialakulása Jászságban.* (Magyar Gazdák Szemléje, 1937. évi. 32—42. l.) 3. *Kalandozó folyóink.* (Búvár, 1937. febr. sz. 88—92. l.) 4. *A magyar—jugoszláv közeledés gazdaságföldrajzi alapjai.* (Katolikus Szemle, 1937. évi. márc. sz. 139—151. l.) 5. *A falukutató mozgalom kritikája.* (Magyar Szemle, 1937. máj. sz. 23—33. l.) 6. *Magyar föld, magyar történelem.* (Cserkész Vezetők Lapja, 1937. jún. sz. 200—205. l.) 7. *Statistik der Redemption Jazygiens i. J. 1745.* (Journal de la Société Hongroise de Statistique. Numéro du jubilé de M. de Gustave Thirring. Budapest, 1937. nov. 1—2, p. 80—100) 8. *Ifjúság és diploma.* (Nemzeti Ujság, 1936. dec. 13.) 9. Szerkesztője a magyar cserkészférfiak Fialat Magyarország című havi folyóiratának. 10. Kisebb cikkei, könyvismertetései és tanulmányai jelentek meg a Nemzeti Ujság, Fialat Magyarország, Katolikus Szemle és Földrajzi Közleményekben.

B) Közigazgatási osztály.

Dr. Heller Farkas ny. r. tanár: *Közgazdasági Lexikon.* (Bp. 1937. 449 p.)

Dr. gróf Teleki Pál ny. r. tanár: 1. *Magyar Föld, Magyar Faj. II. kötet: Magyar Földrajz.* (Dr. Prinz Gyula egy. ny. r. tanárral közösen. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda, Budapest.) 2. *Nacionalismus és Internaciona-lismus.* (Katolikus Szemle, 1937.) 3. *Frontieres politiques et frontieres nationales en Europe centrale.* (Nouvelle Revue de Hongrie, 1937. Concerning an Ethnic Map. és Egy néprajzi térképről. Földrajzi Közlemények, 1937.) 4. *Memorandum on the Different Types of Ethnic Mixture of Population.* (Dr. Rónay Andrással együtt. Budapest, 1937.)

Dr. Laky Dezső ny. r. tanár: 1. *A közgazdasági és közigazgatási képzés.* Előadás az 1936. évi Felsőoktatási Kongresszuson. (Megjelent; Magyar Felsőoktatás. 1937. 159—189. o. II. k.) 2. *A főiskolai testnevelés és sport.* Előadás az 1936. évi Felsőoktatási Kongresszuson. (Megjelent; Magyar Felsőoktatás, 1937. 309—313 o. II. k.) 3. *Hozzászólás az 1936. évi Országos Felsőoktatási Kongresszus jogi és közgazdasági szakosztályán tartott előadásokhoz.* (Megjelent: Magyar Felsőoktatás, 1937. II. k. 317—318. o.) 4. *Jelentés a Chorin Ferenc Alapítvány 1936. évi kamatainak oda-ítéléséről.* (Megjelent: Akadémiai Értesítő, 1937. V—VI. sz.) 5. *A magyar statisztika nagy korszakának akadémikus képviselői.* Emlékbeszéd, a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának ülésén. (Megjelenés alatt.) 6. *La Statistique Criminelle de Hongrie.* Tanulmány a Revue International de Statistique felkérésére és számára. (Megjelenés alatt.) 7. *Az ifjúság és a gazdasági pályák.* Rádióelőadás, 1937. június. — 8. Mint az Országos Statisztikai Tanács Tudományos szakbizottságának elnöke ebben az évben is folytatta a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatalon kívül folyó adatgyűjtések felülvizsgálatát. 9. Mint az Árelemző Bizottság elnöke számos fontos kérdésben terjesztett nagyobb szabású véleményt az illetékes hatóságok elé. Fontosabbak a növényvédőszeres, a tűzifa, az ásványolaj, a bőrárúk, az építőanyagok áráról készített vélemények. 10. Mint

az IOKSz lejáró hitelkeretszerződésének a megújítását. Nagyobb szabású memorandumot terjesztett a kormány elé a hosszabb lejáratú kisipari kölcsönakció kiépítéséről. 11. Mint a Szénbányákat a Szénadó szempontjából Osztályba Sorozó Bizottság elnöke közreműködött a szenádó kivetésében és számos esetben készített nagyobb szakvéleményt a pénzügyi kormány részére a kivetés ellen beadott fellebbezésekkel kapcsolatban.

Dr. Egyed István ny. r. tanár nagyobb munkái a tanév folyamán: 1. *Budapest önkormányzata* (Statisztikai Közlemények 78. kötet 3. sz. 111 lap és térkép); 2. *A közigazgatási tisztviselők képzése és képesítése*. (Budapest, 127 lap); 3. *Közjogi alapismeretek* (Második átdolgozott kiadás. VI + 183 lap. Budapest, Grill). Ezekben a nagyobb munkákon felül ismételt foglalkozott az aktuális alkotmányjogi reformokkal. Ebbe a tárgykörbe tartozik: *Észrevételek a felsőház jogköre kérdésében tartott vitához* (Magyar Jogászegyleti Értekezések és Egyéb Tanulmányok IV. évf. 302—311. lapok); *Választójogi reform* (Korunk Szava VII. évf. 1. szám); *A kormányzói intézmény* (Magyar Szemle, 30. kötet 16—22. l.); *Közjogi téveszmék* (Nemzeti Ujság, 1937. június 16.); *A felsőház jogköre* (Magyar Szemle, 30. kötet 201—206. l.); *Der Entwurf zum neuen Reichsverwesergesetz* (Pester Lloyd, 1937. jún. 10. reggeli vezércikk). Ebben a tanévben is folytatta a magyar alkotmány külföldi ismertetésére vonatkozó tevékenységét. Ebből a körből említendő: *Die ungarische Staatsbürgerschaft* (Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht, III. Jahrg. S. 662—669.); *La constitution hongroise, son évolution et son caractere* (Törvényhozók Lapja, V. évf. 139—144); *The modern corporative system and hungarian constitution* (The Hungarian Quarterly, Vol. II. 74—83. lap). Előadást tartott a Felsőoktatásügyi kongresszuson a közigazgatási képzés kérdéséről, valamint a főiskolai testnevelési közigazgatás problémájáról; a közigazgatási továbbképző tanfolyamon a községi szabályrendeletekről; a győri tisztviselői továbbképző tanfolyamon a városi törvényhatóságok jogállásáról; a Deák Ferenc Társaságban Deák Ferenc emlékezetéről; a Nemzetpolitikai Társaságban a kormányzói jogköréről; a Magyar Nemzeti Diákszövetség emlékünnepevényén a vértanúk emlékezetéről. Ezenfelül emléksorokat írt Wlassics Gyuláról (Jogállam, 1937. május). Ismételt nyilatkozott a háborús kivételes rendeletek érvényéről. (8 Órai Ujság); a magyar alkotmány multjáról és jövőjéről (Pesti Napló). Cikkeket írt a Városi Szemlébe, a Magyar Kultúrába, a Gyógyszerészi Közlönybe, az Új Idők Lexikonába. Megjelent az Iparjog újabb fejlődéséről régebben tartott előadásának, továbbá a Pro Patria serlegbeszéd szövege.

Dr. báró Kaas Albert ny. r. tanár: A sajtójogról és annak aktuális kérdéseiről tartott előadást a Magyar Jogászegyletben.

Dr. Márffy Ede ny. r. tanár: 1. *A közháztartások gazdálkodása*. Budapest, 1937. 2. Bécs város pénzügyei. Budapest, 1937. 3. *A községi háztartásról jogi vonatkozásaiban*. Budapest, 1937. 4. Előadást tartott a közigazgatási továbbképző tanfolyamon a községi közigazgatásról. 5. Működött, mint a gyakorlati közigazgatási vizsgálóbizottság tagja.

VI.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanszékeinek és intézeteinek tudományos és kutató működése az 1936/37. tanévben.

I. Mérnöki és építészmérnöki kar.

Geodéziai tanszék. Tanár: *Oltay Károly* ny. r. tanár.

A műegyetemi geodéziai intézet az oktatással kapcsolatos teendőkön kívül, megfelelő állandó dotáció hiányában külső méréseket ez évben sem végezhetett. A faltest-mozgások tanulmányozása céljából, a tanszéken lévő pillérek magasságkülönbségeinek változására végeztünk állandóan szabatos szintezéseket, továbbá a tanszék szabatos ingaóráinak járását figyeltük a ritmikus rádió-időjelek felhasználásával. Ezenkívül a budapesti új városméréssel kapcsolatosan műszervizsgálatokat és komparálásokat végeztünk. Rendszeres kísérleteket folytattunk a szabatos prizmás tahiméterrel és módszert dolgoztunk ki annak, a nagy pontosságot igénylő városi sokszögelésekben való használatára. Előkészületben van egy invar-drót komparátor elkészítése.

I. sz. hídépítéstani tanszék. Tanár: *dr. Kossalka János* ny. r. tanár.

A tanszék laboratóriumában az 1936/37. tanévben megkezdett, ívszerkezetekre vonatkozó kihajlási kísérletek tovább folytak. A kísérletek még nincsenek befejezve.

II. sz. hídépítéstani tanszék. Tanár: *dr. Mihailich Győző* ny. r. tanár.

A beton- és vasbetonépítési laboratórium tudományos és kutató működése.

1. *Tudományos működés:* a) Téglavizsgálatok 25 különböző gyártmánnyal a téгла-szabvány céljából. A vizsgálat kiterjedt a portlandcementtel és bauxitcementtel falazott téglatestek, valamint a téglák hajlítószilárdságának megállapítására. b) Nagyobb méretű téglapillérek szilárdsági vizsgálata a Rákóczi-úti házbeomlással kapcsolatban. c) Kísérletek bauxitcement-habarcsnak és betontesteknek vízben és a nagy melegben való viselkedésének tanulmányozására.

2. *Oktató működés:* a) A II. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatóknak a fa, a kő, a téгла, a cement, a beton és a vas minőségi vizsgálatának bemutatása. b) A IX. félévben a B tagozat mérnök-hallgatóival

különböző vizsgálatok elvégzése, amelyek nagyszilárdságú beton (útbeton) előállítására, vasbeton-oszlopok és vasbeton-gerendák alakváltozásainak és belső feszültségeinek mérésére vonatkoznak.

Vízépítéstani tanszék. Tanár: *Rohringer Sándor* ny. r. tanár.

A vízépítési laboratórium működése: 1. a vízmozgások jelenségeinek és az előadásokban tárgyalt hidraulikai tételeknek szemléltetése laboratóriumi modelleken. 2. A Körösön tervezett békésszentandrás duzzasztómű csillapítómedencéjének kialakítása és az utófenék biztosítását tanulmányozó modellkísérlet a földművelésügyi minisztérium számára. 3. A Székesfehérváros soroksári-úti szennyvíz-szivattyútelepén a Duna medrébe épített nyomócső kitorcolásának vizsgálata modellkísérletekkel.

Közlekedésügyi és vasútépítési tanszék. Tanár: *dr. Jáky József* ny. rk. tanár.

A tanszék talajmechanikai laboratóriumának működése: a) A talajminta nagyságának befolyása a tömörségi vizsgálatra. b) A talajok belső surlódásának és kohéziójának megállapítása a nyomó- és húzókísérletek alapján (előző évi kísérletek folytatása).

A m. kir. kereskedelemügyi minisztérium műszaki ügyi szakosztályának megbízása alapján: c) 8. sz. székesfehérvár—gráci állami közút veszprémmegyei szakaszának talajmechanikai vizsgálata. d) 4. sz. budapest—püspökladány—kolozsvári állami közút hajdú- és biharmegyei szakaszának tájékoztató altalaj-vizsgálata. e) 41. sz. cegléd—kecskeméti állami közút altalaj-vizsgálata. f) esztergom—pilisszentlélek—dobogókői vicinális úton bekövetkezett csúszások vizsgálata.

Rajzi és tervezési tanszék. Tanár: *Sváb Gyula* ny. r. tanár.

Laszgałner Oszkár beosztott középiskolai tanár: *Gyakorlati perspektiva*, II. kiadás. (Budapest, 1936. Németh J. kiadása.)

II. Gépész- és vegyészmérnöki kar.

A) Gépészmérnöki osztály.

Fizikai tanszék. Tanár: *dr. Pogány Béla* ny. r. tanár.

A tanszék személyzetének irodalmi működése: 1. Über die Rotationskonstanten der IV. pos. CO Banden. R. Schmid und L. Gerő, ZS. f. Phys. 101. 343. 1936. — Über den Zeeman-Effekt der atmosphärischen Sauerstoffbandlinien. R. Schmid, A. Budó und J. Zemplén, ZS. f. Phys. 103., 250. 1936. — 3. Az atmoszférikus oxigénsávok Zeeman-jelenségéről. Zemplén J., Mat. és Term. Tud. Ért. LV. 373. 1937. — 4. Rotationsanalyse von O_2^+ , $^2\pi \rightarrow ^2\pi$ Banden. L. von Bozóky, ZS. f. Phys. 104., 275. 1937. — 5. A szénoxidmolekula energiaállapotairól. I. Schmid R. és

Gerő L., Mat. és Term. Tud. Ért. LV. 691. 1937. — 6. Korszerű nézetek a kémiai kötésről. Schmid R., Term. Tud. Közlöny, 1936. november. — 7. Zur Vervollständigung des Termschemas Von Kohlenoxyd. I. R. Schmid und L. Gerő, ZS. f. Phys. 105., 36. 1937. — 8. Über die Grenzkurve der Dissoziation auf bandenspektroskopischer Grundlage. R. Schmid und L. Gerő, ZS. f. Phys. 104., 724. 1937. — 9. Broadcasting on 546 Kc. V. Babits, Electronics, january 1937. — 10. Measurement of the plate resistance of high-frequency class B and C amplifiers. V. Babits, Communications and Broadcast Engineering, january 1937. — 11. Messung schneller Frequenzänderungen. V. Babits, Elektrotechnik und Maschinenbau, Heft 9. 1937. — 12. Lichtstarke Emissionsaufnahmen der $a^3\pi \rightarrow X^1\Sigma$ (Cameron) Interkombinationsbanden des CO, unter hoher Dispersion. R. Schmid und L. Gerő, Die Naturwissenschaften, Januar 1937. — 13. Rotabschattierte Banden des CO in der Gegend von 2670—3310 A. R. Schmid und L. Gerő, Januar, 1937. — 14. Rotationsstruktur von $4\Sigma \rightarrow 4\pi$ Banden. A. Budó, ZS. f. Phys. 105. 73. 1937. — 15. Intensitätsformeln für die Triplettbanden, A. Budó, 105., 579. 1937. — 16. Újabb vizsgálatok a nemesgázok színképvonalainak Zeeman-jelenségéről. Lőrinczi K., Mat. és Term. Tud. Ért. LVI. 1937. — 17. A kétatomos molekulatermek állandóinak meghatározására a perturbáció alapján. Kovács I., Mat. és Term. Tud. Ért. LVI. 1937. — 18. Zur Vervollständigung des Termschemas von Kohlenoxyd. I. R. Schmid und L. Gerő, ZS. f. Phys. 106., 205. 1937. — 19. Rotational Analysis of the „3A“ Bands of CO. R. Schmid and L. Gerő, Nature, 139., 928. 1937. — 20. Dissoziationsenergie des Kohlenoxyds, R. Schmid und L. Gerő, ZS. f. Phys. Chemie 36. 105. 1937.

Mechanikai technológiai tanszék. Tanár: dr. Misángyi Vilmos ny. r. tanár.

A tanszék segédszemélyzetének irodalmi működése: dr. Vér Tibor egyetemi m. tanár, adjunktus: *Szerkezeti anyagok vizsgálata.* (Gépészeti Zsebkönyv I. kötetében 85 oldal.) *Korrózióról, korrózióvédelemlről és korrózióvizsgálatról.* (Technika 1937. évi 5. számában.) *A mérnökök elhelyezkedése az iparban.* (Honi ipar 1937. évi június 5-én megjelent számában.) *Mérnökök az iparban.* (A Műszaki Világ 1937. évi 4. száma.)

Dr. Monostori Antal adjunktus: *A festés hatása gyapjú fonalak és szövetek szilárdsági tulajdonságaira.* (Anyagvizsgálók Közlönye, 1937. évi 3. szám.)

Waigand Ferenc tanársegéd: *Újabb állati eredetű mesterséges anyagok a textiliparban.* (Magyar Textiltechnológusok Lapja, 1936. évi 11. szám.) *Egységes átszámítás a fonalszámzásban és szabványosított fonalszámok.* (Magyar Textiltechnológusok Lapja, 1936. évi 12. szám.) *A zsirtartalom hatása a bőr mechanikai tulajdonságaira.* (Anyagvizsgálók Közlönye, 1937. évi 3. szám.) *Einfluss des Fettgehaltes auf die mechanischen Eigenschaften des Leders.* (Collegium, Zeitschrift des IVLIC. 1937. évi 6. szám.)

Pávó Elemér nyomdavezető, okl. gépészmérnök: *A nyomtatóipar gépei.* (Gépészeti Zsebkönyv II. kötetében.) *Műszaki magyar nyelvünk.* (Technika 1937. évi 1. és 3. számában.) *A magyar könyvnyomtató ipar története és Die Geschichte des ungarischen Buchdrucks.* (Die Linotype Post Nr. 80—81.) *Nyomtatóipar.* (*Kerékgyártó dr.: A szabványok hazánkban és külföldön, alkalmazásuk a közszállításban.* XX. fejezete.)

A tanszék vezető tanárának személyes közbenjárására az 1937. év július és augusztus havában a következő gyárak alkalmaztak gépészmérnök-hallgatókat gyakornokként munkásfizetéssel:

Első Magyar Gyapjúmosó és Finomposztógyár rt.	2	hallgatót
Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár rt.	2	„
Pamuttextilművek rt.	1	„
Trunkhahn Posztógyár rt.	2	„
Brust Dávid Első Budapesti Szövöttáru gyár	2	„
Hungaria Jacquardszövőgyár rt.	1	„
Papír- és Nyersfedéllemezzgyár rt.	1	„
Magyar Pamutipar rt.	1	„
Magyar Posztógyár rt.	1	„
Goldberger Sám. F. és Fiai Rt.	2	„
Kammer Testvérek Textilipar rt.	2	„
Guttman és Fekete Kötöttáru gyár	1	„
Linum Taussig Sámuel és fiai rt. Lenfonó és szövőgyár	1	„
Magyar Gyapjú- és Pamutáru gyár	1	„
Magyar Kender-, Len- és Jutáipar rt.	1	„
Kispesti Textilgyár rt.	1	„
Selyem- és Gyapjúáru gyár	1	„

Ezek szerint alkalmazást nyert összesen 23 hallgató.

A tanszékhez tartozó nyomdaipari műhelyben az 1936. évi augusztus hó 31-től, 1937. augusztus hó 31-ig terjedő időközben az alábbi kimutatásban felsorolt gyakornokok részesültek kiképzésben, illetőleg továbbképzésben. E kimutatás feltünteti azt is, hogy az egyes munkakörökben kiki milyen mértékben, azaz annyira nyert-e kiképzést, hogy az illető munkakört önállóan látja el, vagy pedig benne még csak kezdő, illetőleg haladónak megfelelő munkakört tölt be.

Tekintettel arra, hogy a kiképzés komolysága szükségessé teszi azt, hogy a nyomdában hasznos és komoly munka folyjék, fennállott annak lehetősége, hogy a végzett munkáért műegyetemünk hivatalaitól, tanszékeiktől és egyesületeitől az önköltségi árak megtérítését kérhessük, ami viszont lehetővé tette a gyakornokoknak érdemeik arányában való segélyezését.

Kimutatás

a Műegyetem Mechanikai Technológiai Intézetének Sokszorosító és Papirosfeldolgozó Laboratóriumában az 1936. évi szeptember hó 1-től az 1937. évi augusztus hó 31-ig kiképzettekről és kiképzés alatt állókról, a kiképzés fokának és ágának megjelölésével:

	kézi szedés	gép- szedés	gép- mester	könyv- kötő
1. Ascher Jenő szün. h.	önálló	haladó	— —	önálló
2. Tanay Béla szig. gm.	önálló	haladó	önálló	— —
3. Orbán József okl. gm.	önálló	haladó	— —	— —
4. Kovács Iván okl. m.	önálló	kezdő	— —	kezdő
5. Kis Tivadar szün. h.	haladó	önálló	önálló	— —
6. Petőházi József szig. ép.	önálló	— —	— —	önálló
7. Gerlai István szün. h.	önálló	önálló	— —	— —
8. Juhari Mihály szün. h.	haladó	önálló	önálló	— —
9. Bezenyi Béla szün. h.	önálló	önálló	önálló	— —
10. Keve József szig. ép.	önálló	— —	— —	— —
11. Dési István szig. gm.	haladó	— —	— —	— —
12. Csatáry István szün. h.	önálló	— —	haladó	— —
13. Szebeni Dezső gm. h.	önálló	— —	— —	— —
14. Benedek Sándor szün. h.	— —	— —	— —	kezdő
15. Selényi Endre gm. h.	haladó	— —	— —	— —
16. Makránszky Andor gm. h.	— —	— —	haladó	kezdő
17. Nyisztor György szün. h.	kezdő	— —	— —	haladó
18. Koren Jenő gm. h.	haladó	— —	— —	— —
19. Tisza Gyula szün. h.	— —	haladó	— —	— —
20. Szalai Géza gm. h.	haladó	— —	— —	— —
21. Desődi István szig. gm.	önálló	— —	— —	— —
22. Zöld Ádám szün. h.	— —	— —	— —	kezdő
23. Dobrovolny Nándor szün. h.	haladó	— —	— —	— —
24. Madarász Béla b. h.	haladó	— —	— —	— —
25. Boda Gergely i. h.	kezdő	— —	— —	— —
26. Babos Ferenc b. h.	haladó	— —	— —	— —
27. Tóth Károly szün. h.	— —	— —	kezdő	— —
28. Dolhay Imre szün. h.	kezdő	— —	— —	— —
29. Szirb Antal szig. gm.	— —	— —	— —	kezdő
30. Nyáry Dezső szig. i.	kezdő	— —	— —	— —
31. Buza Miklós szig. i.	kezdő	— —	— —	— —

Villamosgépek és villamosmérések tanszéke. Tanár: *Pöschl Imre* ny. r. tanár.

A tanszék az oktatással kapcsolatos teendőkön kívül a villamosgépek és készülékek (mótorok, transzformátorok, stb.), mérőberendezések (számlálók, reduktorok stb.) vizsgálatával és hitelesítésével, villamos és mágneses anyagvizsgálattal, valamint objektív és szubjektív fotometriai kérdésekkel foglalkozott.

Előadások: „A légvédelemmel kapcsolatos fénytechnikai kérdések.” 1937. III. 4-én, a Magyar Elektrotechnikai Egyesület előadásai keretében tartotta: Urbanek János. — „L'industrie hongroise.” Előadás a debreceni nyári egyetem „Pesti hete” keretében, 1937. Tartotta: Urbanek János.

Külföldi kultúrpropaganda: a „Revue des revues littéraires et scientifiques hongroises“ számára a Magyarországon megjelent fizikai, matematikai és műszaki tárgyú szakcikkeket francia nyelven referálta: Urbanek János.

Egyéb szakműködés: a M. Kir. Iparügyi miniszter 16465/XI.—1937. sz. rendeletével Karsa Bélát megbízta Abauj-Torna vármegyében 5 község, Zemplén vármegyében 6 község villamosítási munkálatainak előkészítése alkalmából e községek közvilágításával kapcsolatos szakértői teendők ellátásával. — A „Magyar Elektrotechnikai Egyesület“ több szabványbizottságának tagja, illetve előadója volt: Karsa Béla, Ferencz Imre és Urbanek János.

Villamosművek tanszéke. Tanár: *vitéz Verebély László* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó új nagyfeszültségű laboratóriumban villamos erőterek és szigetelő olajok vizsgálata folyt. Előkészítette a tanszék a nagyfeszültségű laboratóriumnak egy különleges váltóáramú mérőhíddal való kiegészítését.

Halácsy Endre adjunktus a Magyar Elektrotechnikai Egyesületben, mint több bizottság előadója, résztvett a szabványosítási munkálatokban. Ugyanannak mérnöki szakosztályában két előadást tartott a budapesti Nemzeti Színház műszaki berendezéseiről.

III. Gépszerkezettani tanszék. Tanár: *dr. Pattantyús Á. Géza* ny. r. tanár.

A Hidrogépek és Szállítóberendezések laboratóriumának tudományos és kutató működése: turbinaszivattyú, vízszugárszivattyú és szellőzőgép elméleti és kísérleti vizsgálata.

Aerodinamikai tanszék. Tanár: *Anderlik Előd* ny. r. tanár.

Kísérleti berendezések tervezése és elkészítése, kábelellenállások kísérleti vizsgálata. Aerodinamikai mérlegek tervezése. Szélsősátoznak felfogótölcsereinek elméleti és kísérleti vizsgálata. Vitorlášhajók aerodinamikai problémáinak elméleti vizsgálata.

B) Vegyész mérnöki osztály.

Szervetlen kémiai tanszék. Tanár: *dr. Putnoky László* ny. r. tanár.

A tanszék a hazai bauxit és egyes kaolin előfordulások hazai ipari alkalmazását célzó kutató kísérletsorozatokkal foglalkozott. — Megelőző ezirányú beható kísérletsorozatainak eredményeképpen, sikerrel végzett üzemi kísérleteket a tanszék fehérüvegnek hazai kvarchomokból való című közleményében. (Megjelent a Földtani Értesítő 1936. évi 3. sz.-ban.) előállítására, hogy ezáltal a külföldi homokbehozatal csökkenthető legyen. A tanszék ezirányú munkásságának egy részéről számolt be dr. Bobest Béla adjunktus „*Hazai homokjaink mint üvegyártási nyersanyagok*“

Foglalkozott továbbá a tanszék az üzemi üveggyártásban előforduló egyes hibák vizsgálati módszereivel is.

Élelmiszerkémiai tanszék. Tanár: *dr. Vuk Mihály* ny. r. tanár.

Dr. Vuk—dr. Sándor: *A különböző emlősállatok tejének nátriumtartalma.* (Mezőgazd. Kut. 1937.) Dr. Vuk—dr. Sándor: *Az anya- és tehéntej nátriumtartalmának változása a laktációs periódus alatt.* Dr. Gömör: *Zsirmeghatározás a süteményekben.* (Kísérl. Közl. 1937.) *Szénhidrátok és liszt sütőképessége.* (Kísérl. Közl.)

Kémiai technológiai tanszék. Tanár: *dr. Varga József* ny. r. tanár.

A tanszék és intézet tudományos és kutató működése: A tanszék főleg a tüzelőszerke kémiai technológiájával s ezek között elsősorban a folyós motorhajtóanyagok problémáival foglalkozott.

Irodalmi működés: Dr. Nyul Gyula adjunktus: *A magyar tüzelőszeripar* (Technika, 1937. 1—2. sz.) és a *Die ungarische Brennstoffindustrie* (Brennstoffchemie, 1937. 10. sz.) című cikkek társszerzője. — *Benzin-gyártás szénből* című cikkében (Technika, 1937. 3. sz.) dr. Varga József előadását ismertette részletesen. Mint a Szabványügyi Intézet folyós motorhajtóanyagok szakbizottságának előadója elkészítette a MOSz 795. sz. szabvány előadói tervezetét. — Dr. Bognár Aurél tanársegéd: *Kéntermelés magyar barnaszenekekből.* (Technika, 1936. 10. sz.) *Szén hidrogénezése különböző oldószerke jelenlétében.* (Magyar Kémiai Folyóirat, 1936. 10—12. f.)

Ásvány- és földtani tanszék. Tanár: *dr. Vendl Aladár* ny. r. tanár.

A tanár vezetése alatt több hazai andezit, bazalt, gránit, mészkő és bauxit vizsgálatán kívül talajcsúszások, lejtő-víztelenítések és mélyfúrások anyagának részletes geológiai és közettani feldolgozását, továbbá források hidrológiai megfigyelését végezték. Az építkezés szempontjából fontos talajvíz agresszivitására vonatkozó vizsgálatok, továbbá gyógyiszapok teljes kémiai és mechanikai analízise, bauxitelemzések, tűzálló ipari célokra hidrokvarcit, valamint üveggyártásra alkalmas kőzetek felkeresése és vizsgálata volt a kutatómunka tárgya.

E vizsgálatok eredményeit összefoglaló dolgozatok a következők:

1. Papp Ferenc: *A budapesti melegforrások.* (Pályamunka.)
2. Papp Ferenc: *A budapesti gyógyforrások.* (Pesti Városháza, V. évf. 6. sz.)
3. Földvári Aladár: *Über die Wirkung einiger Tonstabilisatoren.* (Kolloid Beihefte B. 44. H. 1—4. 1936. p. 125—170.)
4. Földvári Aladár: *A badeni agyag előfordulása Budapesten.* (Földtani Közöny, LVI. 1936.)

Bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar.

A) Bánya- és kohómérnöki osztály.

Vaskohászati tanszék. Tanár: *Cotel Ernő* ny. r. tanár.

A *vaskohászati intézet* vasolvasztás és redukálás céljaira a tanszéken szerkesztett és ugyanott elkészített kemencét szerelt fel s azt sikerrel használatba is vette.

Bányagéptani tanszék. Tanár: *Tettamanti Jenő* ny. r. tanár.

A tanszék folytatta az 1935/36. évkönyvben jelzett kutatómunkákat. Előkészítés és tanulmányozás alatt áll a hazai bányászat részére új biztonsági szabályzat kidolgozása, amellyel az aknaszállítógépekre és szállítókötelekre vonatkozó bányahatósági előírások az Ipartanács bányászati osztálya elé terjesztendő javaslatunkkal helyes és korszerű alapokra lennének fektetve.

Földtan-telepismeretani tanszék. Tanár: *dr. Vitális István* ny. r. tanár.

A tanszék laboratóriumában bakonyi vasérccek, bauxitok, keszthely- és sümegvidéki kénkovandok, hazai szénkutatófúrások mintaanyagai és kővületei, szlovenszkói magnezit és zsírkő, mátravidéki kovaöld, balatonvidéki kvarchomokkő és homok, pestkörnyéki fullerföld és sopronvidéki szarmata és pontusi kővületek vizsgálata és meghatározása volt folyamatban. A publikált közlemények címei *Vitális István* irodalmi működése alatt vannak felsorolva.

Fémkohászati tanszék. Tanár: *Széki János* ny. r. tanár.

A tanszék metallográfiai laboratóriumában *dr. Verő József* magántanár, adjunktus a londoni „Iron and Steel Institut“ Carnegie-alapítványának anyagi támogatásával az acélöntvények szövetének és szilárdsági tulajdonságainak részletes tanulmányozásával foglalkozott, továbbá vizsgálatokat végzett az alumínium és az öntöttvas korróziójára nézve.

Krutkovszky Károly adjunktus a gyöngyöSOROSZI ólom-cink-ércekkel az ércelőkészítési laboratóriumában lefolytatott flotálási kísérleteknél nyert termékek vegyelemzési munkálatait végezte a tanszék fémkémlelészeti laboratóriumában.

Dr. Verő József magántanár, adjunktus 1936/37. évi irodalmi működése: 1. *Über den Mechanismus der Blockseigerung.* (Bánya- és Kohómérnöki Osztály Közleményei, 1936. év, VIII. kötet 194—218. lap.) 2. *A mai technika mágneses anyagai.* (Természettudományi Közlöny, Pótfüzet, 1936. év, okt.—dec. füzet.) 3. *A lehülési sebesség hatása a proeutektoidos ferrit mennyiségére.* (Bányászati és Kohászati Lapok, 1937. év, 14—15. szám.)

Érc- és szénélőkészítéstani intézet. Tanár: *Finkey József* ny. r. tanár.

Az érc- és szénélőkészítéstani intézetben a bányamérnöki tagozat hallgatóinak laboratóriumi oktatásán kívül a következő munkálatok folytak: 1. Komlódi dió- dara- és porszén mosási diagrammjainak kísérleti felvétele. 2. Flotációs kísérletek gyöngyösoroszi és recski ércekkel. 3. Flotációs kísérletek törökországi (Kilimli Kömür Madenleri, Koslu Kömür Isteri) kőszenekkel. 4. Mágneses szeparációs kísérletek bagomérnagylétei gypvasércel. — Az intézetben folyó munkáknak a tanár által publikált eredményei *Finkey József* irodalmi működése alatt vannak felsorolva.

Tarján Gusztáv tanársegéd a recski ércek szelektív flotálásának kísérleti vizsgálatával foglalkozott. Ugyancsak tőle megjelent: *Beitrag zur Fehlerrechnung in der Aufbereitungskunde, hinsichtlich des Gewichtszw. bzw. Metallausbringens und des Trennungsgrades.* (Bánya- és Kohómérnöki Osztály Közleményei, 1937. évi IX. kötet.)

Ásvány-földtani tanszék. Tanár: *dr. Vendl Miklós* ny. r. tanár.

Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér egyetemi magántanár, adjunktus irodalmi működése az 1936/37. tanévben: *Adatok a fuchsitek optikai ismeretéhez.* (Magyar Tudományos Akadémia Mat. Term. tud. Értesítője, LVI. 1937. pp. 346—352.) — *Beiträge zur Kenntnis des Chromglimmers.* (Mitt. d. berg- u. hüttenm. Abt. Sopron, IX. 1937.) — *A Lajta folyó kialakulásáról.* (Földrajzi Közlemények, LXV. 1937.) — *Über die Entwicklungsgeschichte des Leithafflusses.* (U. o.) — *A ferde megvilágítás néhány hatásáról párhuzamos poláros fényben.* A M. Tud. Akadémia III. osztályának 1937. évi jún. 7-i felolvasó üléséből. — Népszerű cikkek.

Geodéziai és bányaméréstani tanszék.

Tanár: *dr. Tárczy-Hornoch Antal* ny. r. tanár.

A tanszék a tanrendszerinti gyakorlatokon kívül a soproni lejtaknámérő műszer, valamint a Wilsk—Hornoch rendszerű Zeiss-féle aknafüggélyező kísérletezésével és pontossági vizsgálataival foglalkozott.

Konrád Ödön tanársegéd, a Magyar Állami Földmérés szabadságot mérnöke az Eötvös-féle torziós ingamérések elméletét tanulmányozta, valamint július és augusztus hónapban résztvett a Báró Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet által a Mátrában és a Bükkben vezetett kutató expedíción.

Bódy Ödön teodolitok alhidáde külpontossági hibáinak vizsgálatával foglalkozott.

Elemzővegytani tanszék.

Tanár: *dr. Romwalter Alfréd* c. ny. rk. és intézeti tanár.

Az elemzővegytani, szénvegytani és kémiai technológiai előadások és gyakorlatok ellátása mellett és a tanárok irodalmi és egyéb szakszerű

működése címe jelen évkönyv V. fejezetében kimutatottakon kívül a tanszék laboratóriumaiban *Mika József* meghívott előadó és egyetemi adjunktus, Komló Központi Igazgatósága részére ellenőrző szénelemzéseket, a Salgó-Tarjáni Kőszénbánya Rt. nemesgázkutatása részére gáz-elemzéseket, a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút részére olajvizsgálatokat, a Petőházi Cukorgyár részére szénvizsgálatokat, a Budapesti M. Kir. Bányakapitányság részére bauxitelemzéseket, a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar Érc- és Szénelőkészítéstani Intézete részére gypvasérc-elemzéseket, a Horganylemez Rt. Vác részére cinkelemzéseket és magánosok részére magnézit- és bauxitvizsgálatokat végzett.

Tüzeléstani és anyagvizsgálati tanszék.

Tanár: *Balázs István* nyug. főiskolai, c. egyet. ny. r. és helyettes tanár.

A tanszék anyagvizsgáló intézetében *dr. vitéz Bokor Rezső* magántanár, adjunktus és *dr. Pally Nándor* tanársegéd részéről szilárdtsági favizsgálati kísérletek folytak.

Kohógéptani tanszék.

Vezető: *Ulbrich Hugó* nyug. műszaki főtanácsos, meghívott szakelőadó.

A Quarto és Sexo hideghengerállványok összehasonlító vizsgálata. A motornélküli repülés tanulmányozására hivatalos felsőbb helyről kiküldetett Németországba, a Wasserkuppera és Hummerichba. Ugyanezen célból résztvett a Holland Jamboreen, mint a magyar delegáció tagja. Mint meghívott szakértő többször működött. A hollandiai Zuider See elzárógát építkezéseit a helyszínén tanulmányozta. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. gyárában a meleg- és hidegformázási eljárásokat tanulmányozta.

B) Erdőmérnöki osztály.

Erdőrendezéstani tanszék. Tanár: *Fekete Zoltán* ny. r. tanár.

Fekete Zoltán tanár és segédszemélyzete az akác-fatermési táblák befejezésén dolgozott, azután megkezdte a tölgy-fatermési táblák készítésének helyszíni munkálatait. *Dr. Kovács Ernő* tanársegéd külön dolgozatai: 1. *Unkarin metsätalous — A magyar erdőgazdaság.* (Ylioppilaslehdén metsänumero 5c, 1937. Helsinki.) 2. *A természetes felújítás alatt álló erdőrészetek.* (Erdészeti Lapok, 1936. IX—X. füzet.) 3. *Az akác-fadllomány összetétele.* (Fekete Z. akác-fatermési tábláinak függeléke.)

Erdőművelés-, vad- és halgazdaságtani tanszék.

Tanár: *Roth Gyula* ny. r. tanár.

A tanszéken a különböző fafajok származási tulajdonságai, valamint a fenyőfélék egyes válfajainak keresztezés útján történő szaporítása

tekintetében folytak tudományos megfigyelések, valamint az erdők természetes felújítása tekintetében különböző kísérleti területeken kísérletek és megfigyelések.

Erdővédelemtani tanszék. Tanár: *Kelle Arthur* ny. r. tanár.

A tanszék laboratóriumában a felmerült erdővédelmi kérdések megoldásához szükségessé vált körtani és rovartani vizsgálatok és kutatások folytak. A tanszék tanársegédje, *Györfi János* erdőmérnök a kutatómunkában segédkezett és erdészeti rovarok, főleg pedig fürkészarazsak gyűjtésével, kitenyésztésével és ökológiájuk tanulmányozásával foglalkozott. *Györfi János* tanársegéd 1936/37. évi irodalmi működése: „*Erdőgazdaságilag fontosabb díszbogarak.*” (Erdészeti Lapok, LXXVI. évf. 1937. évf., VII—VIII. és IX. füzet.)

A tanszék laboratóriumában az 1936/37. tanév folyamán dolgozott: *Haracsi Lajos* m. kir. segéderdőmérnök, aki a folyó kutatómunkában segédkezett és a levéltetvek táplálkozási biológiáját és fejlődését tanulmányozta. *Apt Ödön* hitb. erdőmérnök az erdészeti szempontból fontos díszbogarak meghatározásával foglalkozott.

Erdészeti vegytani tanszék. Tanár: *Vági István* ny. r. tanár.

Vitéz Botvay Károly egyetemi adjunktusnak megjelent: *Az ülepedés zavarainak elhárítása az Odén-féle eljárás alapján történő mechanikai elemzésnél* című értekezése. (Erdészeti Kísérletek, XXXIX. évf. 1—2. sz.)

Növénytanintézet és botanikus kert. Igazg.: *dr. Fehér Dániel* ny. r. tanár.

Az intézet munkássága ebben az évben a következő fontosabb kutatási irányokra terjedt ki. Talajbiológiai kutatásainkat a Földművelésügyi Minisztérium megbízásából és támogatásával az erdőtalajok és a kötöttebb mezőgazdasági művelés alatt álló talajok vizsgálatán kívül kiterjesztettük a homokos mezőgazdasági talajokra is. Sok évi vizsgálati eredményeink alapján megállapítottuk a talaj víz- és hőenergiája és a talaj élete közötti matematikai összefüggést. Ennek alapján azután, hogy a két fontos tényezőnek: a hőnek és a víznek a magasabbrendű növényzetre gyakorolt befolyását, valamint egyes gazdasági növényeink vízigényét megállapíthassuk, üvegházi és laboratóriumi kísérletekkel párhuzamosan egy alsóausztriai uradalomban szabadföldi kísérleteket is kezdtünk, ahol az uradalom tökéletes berendezése lehetővé tette, hogy mesterséges esőzéssel nagyobb területen folytassuk le kísérleteinket. Vizsgáltuk a talajban élő algák asszimilációs tevékenységét ultravörös sugarak hatására.

A Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Főosztályának megbízásából nagyobb szabású szikfásítási kísérleteket kezdtünk meg, amelyeknek a folyamán egy magyarországi uradalom területén a következő három évben részletes növényzociológiai és talajanalitikai előmunkálatok alapján kb. 300 kat. hold kerül befásításra.

Az intézet egyik munkatársa részéről a következő dolgozat jelent meg: *dr. Varga Lajos* egyetemi magántanár: *Az erdőtalajban élő állati véglények (protozoák) biológiája.* (Erd. Lapok, 1937. 76. k. 5. sz. 14. old.)

Az intézet laboratóriumaiban dolgozott: *dr. Varga Lajos* egyetemi magántanár (hidrobiológia), *dr. Sente Kornél* áll. reálisk. tanár (növényrendszertan), *Kirdly Sándor* keresk. isk. tanár (biokémia), *dr. Frischmann Ferenc* (szövettan és biokémia), *Ernst Brachtel* (talajbiológiai és talajtani tanulmányok), *Paul Ganse* Forstassesor, német cserediák (általános talajbiológia). Ugyancsak az intézetben dolgozott a Földművelésügyi Minisztérium megbízásából *dr. Várallyay György* vegyész mérnök is.

Az intézet munkásságát a Földművelésügyi Minisztérium Termelési Főosztálya támogatta, amely támogatásnak köszönhető, hogy az intézet munkássága az eddigi keretek között folytatható volt.

A botanikus kertben bővítettük az arborétumot lomb- és fenyőfákkal. Egy új növényföldrajzi csoportot létesítettünk japán és kínai fákkal és cserjékkel, valamint egy új alpineumot a Magas-Tauern növényeivel. Bővítettük a gyógynövények csoportját és nagymértékben fejlesztettük a lágyszárú-növények csoportját, csere útján szerzett különleges külföldi magvakból nevelve őket.

A botanikus kert állományának gyarapodását a következő összeállítás tünteti fel:

	1918. évben			1923. évben			1936. évben				1937. évben			
	fa	cserje	lágyszárú	fa	cserje	lágyszárú	fa	cserje	lágyszárú	külföldi magvet.	fa	cserje	lágyszárú	külföldi magvet.
Selmecbányán	377	275	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sopronban	—	—	—	88	55	—	432	401	1.761	2463	440	412	1.775	382

Erdészeti földmérési tanszék. Tanár: *Sébor János* ny. rk. tanár.

A tanszéknel az 1936/37. évben szabályszerűen előírt órák és gyakorlatok tartattak meg.

A tanszék vezetője mint nem kötelező tárgyat, előadta a birtokrendezést a téli félévben heti 2 óra előadással és a nyári félévben heti 4 óra gyakorlattal.

Erdőhasználati tanszék. Tanár: *Krippel Móric* nyug. főiskolai, c. egy. ny. r. és helyettes tanár.

Az oktatással járó munkákon kívül a favizsgálattal foglalkozott és a hozzáfordult hivatalok és magánosok kérdéseire végzett kísérletek alapján megadta a kért felvilágosításokat. Nevezetesen a tanszék személyzetének ilyen munkássága a következő:

Dr. vitéz Bokor Rezső egyetemi adjunktus, egyetemi magántanár irodalmi működése: „*A fagáz mint energiaforrás járóművek hajtására*”

c. dolgozat (megjelent az „Erdészeti Lapok“ 1937. évf. 9. és 10. füzetében). Az „Akácoltásról“ c. dolgozat (beküldve az „Erdészeti Lapok“ szerk.-hez).

Egyéb szakszerű működése: Dolgozott a hazai erdeifenyő-fajták termőhelyi és származási kérdésének és a különböző termőhelyeken nőtt erdeifenyő-fajták műszaki tulajdonságai közötti összefüggések kutatására irányuló nagyobb szabású tanulmányán. Dr. Pally Nándor tanársegéddel együtt bevezette a *Populus canadensis* és *robusta* nyárfafélék álgesztképződésének megakadályozására irányuló kísérleteket. Kidolgozta a következő, a gyakorlati életből adódott közgazdasági fontossággal is bíró kérdéseket: A vámtarifa egyes (a fára vonatkozó) tételeinek magyarázata és helyes értelmezése. (M. Kir. Központi Vámigazgatóságnak). „Lignosan“ nevű új vegyiszer fungicid hatásának vizsgálata a fa, különösen az erdeifenyő kékülését okozó organizmusokkal szemben. (Dr. Helvey vegyészeti gyárnak). Enyvezett lemez színváltozása és gombásodása épületekben. (Andráskay cég Szombathely). Üzemi teherautók fagázra való átalakítására vonatkozó szaktanács. (Esterházy Pál herceg Rábaközi Húsárugyárának). Erdeifenyőmag csírázószázalékának megállapítása. (Erdőfelügyelőség Lenti). A sárdipusztai vadászkastély gombásodása és az ellene való védekezés. (Hercegi Erdőfelügyelőség Lenti). Peresített, kész lombosfaprofil fájának mikroszkópiai megállapítása. (Lévai kir. törv. hites szakértő útján). Nem enyvezett nyers cellulózlapok (papírgyártás nyersanyaga) gombásodása és vele kapcsolatos kérdések. (Csepeli papírgyár). Bányafa telítése áztatás útján fluornátriumvegyületekkel. (Bevezetett kísérletek, Brennbergbánya). Soproni Ev. Lyceumi Diákotthon épületében fellépett gombásodás és vele kapcsolatos kijavítási munkák és felelősség kérdésének megállapítása körüli közreműködés. Egy bérház elgombásodása és a gomba származási helyének kikutatása (Budapest). Tetőszerkezet elgombásodása és a tartósság kérdése. (Szolnoki papírgyár). Erjedéstechnikai szakvélemény a sonka és hús pácolására vonatkozólag. (Rábaközi Húsárugyár Kapuvár). Ezenkívül 11 esetben adott, illetőleg dolgozott ki kisebb terjedelmű szakvéleményt a fa és az épületek gombásodására és az ellene való védekezésre vonatkozólag

A m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Soproni Nyári Egyetemén előadást tartott, „Az épületek elgombásodása és az ellene való védekezés“ címen 2 órában.

Dr. Pally Nándor egyetemi tanársegéd irodalmi működése: „A soproni tűzifarözskeötegekről és azok gazdasági jelentőségéről“ (megjelent az „Erdészeti Lapok“ 1937. évi II. füzetében). Nyomás alatt vannak a következő munkák: „Erdőhasználati időtanulmányok IV. A különböző fogszerkezetű kézi döntőfűrészek és a Rincó mótorfűrész teljesítménye erdeifenyő bányafa keresztirányú fűrészelésénél“. Hozzászólás a fahémség vizsgálati módszerének kérdéséhez. Egyéb szakszerű működése: dr. vitéz Bokor Rezső egyetemi magántanár, adjunktussal együtt bevezette a *Populus canadensis* és *robusta* nyárfafélék álgesztképződésének megakadályozására irányuló kísérleteket. Befejezte a miskolci veres-

és erdeifenyő fontosabb műszaki tulajdonságainak megállapítására megkezdett vizsgálatát és azonkívül foglalkozott az alföldi nyárfafajok (*Populus canadensis* és *robusta*) műszaki értékének vizsgálatával.

IV. Mezőgazdasági és állatorvosi kar.

A) Mezőgazdasági Osztály.

Mezőgazdasági közigazgatási tanszék.

Tanár: *dr. Steinecker Ferenc* ny. r. tanár.

A tanszéket vezető tanár a tanszékkel kapcsolatos szemináriumban az alföldi tanyavilág kérdéseivel foglalkozott. A szemináriumi tagok állandóan referátumot tartottak a falupolitika és a tanyakérdés legújabb irodalmáról. Foglalkoztak az öntöző és vizitársulatok jogviszonyaival, a mezőgazdasági cselédség jog- és életviszonyaival. A szeminárium nyilvántartja a magyar mezőgazdasági közigazgatás és a falupolitika irodalmának jegyzékét és felvilágosítást, gyakorlati útmutatást ad azoknak, akik a szeminárium céljával kapcsolatos kérdésekkel behatóan foglalkozni akarnak.

A tanszék tanársegéde *Hévey László* dr. összeállította a m. kir. földművelésügyi minisztérium megbízására a m. kir. mezőgazdasági múzeum történetét, mely a Kísérletügyi Közlemények c. szakfolyóiratban (1938. évf.) jelenleg közlés alatt áll, s ezenkívül a következő tanulmányokat tette közzé: „*A francia agrárvidék népsűrűségének falupolitikai vonatkozásai*” (1936.), „*A kisbirtokpolitika válsága Franciaországban*” (1936.), „*A spanyol birtokreform tanulságai*” (1937.), *Adatok a belga falvak elnéptelenedéséhez*” (1937.).

Agrárpolitikai és gazdaságtörténeti tanszék.

Tanár: *dr. Czettler Jenő* ny. r. tanár.

Az agrárpolitikai és gazdaságtörténeti szemináriumban az első félévben 36 tag 11 ülésen 26 előadást, a második félévben 30 tag 14 ülésen 23 előadást tartott. Az agrárpolitika köréből a tagok többek között történeti vonatkozású fejezetekkel, a földbirtokpolitika köréből a kis- és nagybirtok kérdésével, az újabb agráriránnyal kapcsolatban Németország és a Szovjet agrárpolitikájával, továbbá az egyes országok mezőgazdasági termelésével, valamint a terményértékesítés, illetve a mezőgazdasági piac- és konjunktúrakutatás körébe vágó kérdésekkel, úgyszintén az újabb bel- és külföldi agrártörvényhozással és az ezzel kapcsolatos eredmények ismertetésével foglalkoztak, de tárgyalás alá került, javarészt könyvismertetés formájában, az újabb szakirodalom is. A gazdaságtörténet köréből a tagok többek között az Anjou-korbéli Magyarországról, a középkori városgazdálkodásról, a régi kereskedelmi útvonalokról, a céhek életéről, a török hódoltság alatti gazdasági viszonyokról, Mária Terézia gazdasági politikájáról, a jobbágyság hely-

zetéről és a jobbágyfelszabadításról tartottak előadást és itt is tárgyalás alá került az újabb szakirodalom. A haladó tagok közül a szemináriumi munka keretében többen doktori értekezésüket mutatták be s néhány kiválóbb tanulmány a Magyar Gazdák Szemléjében is megjelent.

A tanszéken működő dr. Szabó Miklós tanársegéd többek között az 1936. évi telepítési törvény és hitbizományi reform jelentőségével, Olaszország agrárpolitikájával, illetve mezőgazdasági szociálpolitikájával, valamint az egyes külföldi országok mezőgazdasági védelmét és önellátási törekvéseinek fejlesztését célzó intézkedések ismertetésével foglalkozott.

Mezőgazdasági kémiai tanszék. Tanár: dr. Doby Géza ny. r. tanár.

A vezető professzor előadásai (kétféle, összesen heti 8 órás kollegium), 3 magántanár kollégiuma, kétféle gyakorlat mezőgazdasági hallgatóknak, kétféle gyakorlat kereskedelmi C-szakos tanárjelölteknek. Talajvizsgálatok az ország különböző helyeiről. Az Intézet a következő tudományos kérdésekkel foglalkozott: Növényfiziológiai-kémiai, enzimológiai és talajkémiai kutatások. Az Intézetben 4 doktoráns, néhány bejáró externista (*Zólyomi Bálint* egy. magántanár, *Pekáry Pál* keresk. isk. tanár), kezdő és haladó mezőgazdasági-szakos hallgatók, keresk. isk. tanárjelöltek gyakorlatokon az előadási kísérletezéshez és haladott C-szakos tanárképzői hallgatók dolgoztak.

Dr. Eperjessy György egyetemi magántanár, adjunktus megjelent munkái: 1. *Mezőgazdasági kémia II. rész. Szerves kémia és technológia.* (Andrasovszky társszerzőségével.) Miniszterileg jóváhagyott tankönyv a felsőmezőgazdasági iskolák II. osztálya részére. (A Kir. Magy. Egyetemi Nyomda kiadása.) 2. *A víz- és homokkultúrák mezőgazdasági jelentősége.* (A Természettudományi Közlöny Pótfüzeteinek 1937. évi jan.-márc. sz.)

Állattenyésztési és tejgazdasági tanszék.

Tanár: dr. Schandl József ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó intézet főleg juhtejvizsgálatokkal és a következő kérdésekkel foglalkozott: 1. A fésűsmerinó szopósbaránnyok kormeghatározása. 2. A herélés és miskárolás idejének befolyása a mangalica fejlődésére, méreteire, hizására, fehérrujának százaléka és a hús minőségére. *Dr. Márkus József* tanársegéd irodalmi működése: „Befolyásolhatja-e a szülők közötti korkülönbség az ivadékok ivari arányát?” (Állattenyésztők Lapja, 1937. 2. szám.) „Konstitúció és átöröklés”. (Állattenyésztés, 1937. III. sz.) *Juhtejből készülő sajtjaink*”. (Búvár, 1937. 4. sz.)

Mezőgazdasági üzemtani tanszék.

Tanár: dr. Reichenbach Béla ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó mezőgazdasági üzemtani intézet működésének két főiránya volt: 1. A műegyetemi tangazdaság igazgatási teen-

dőinek ellátása, adminisztrálása, számtartásának vezetése és üzemvitel, amivel kapcsolatban több elméleti és gyakorlati üzemtani probléma merült fel, amelyek megoldása és feldolgozása még most is folyamatban van. A duna-tiszaközi mezőgazdasági kamarával karöltve az 1934. év óta folytatott kisgazdászamtartási akció továbbfejlesztése, a beküldött számtartások lezárása, üzemstatisztikai alapon tanácscsal való ellátása adott sok munkát.

A műegyetemi tangazdaság ismertetése.

Igazgató: *dr. Reichenbach Béla* ny. r. tanár.

A pátyi tangazdaság a hallgatók szemléltető gyakorlati irányú oktatására szolgál, egyben a mezőgazdasági osztály intézeteinek kísérleti gazdasága.

A tangazdaság Páty község határában terül el. Vasútállomása és rakodója Torbágy. A személyforgalom lebonyolítására a budapest—zám-béki autóbusz szolgál.

A birtok területe 771 kat. hold.

Művelési ágak: szántóföld 720, kert 10, szőlő 2, rét 4, legelő 2, erdő 3, beltelek, út, árok 30 kat. hold.

A tangazdaság átmeneti forgókban szabad váltógazdálkodást folytat addig, amíg a kiszarolt részek trágyázással és pillangóvirágú takarmányok termesztésével jókarba kerülnek. A kalászosok közül ősziekben a búza, tavasziakban az árpa van túlsúlyban. A kapás és ipari növények közül a jobb földeken cukor- és takarmányrépát, valamint korai burgonyát és kukoricát termelnek, a hüvelyesek közül főként borsót, szegesbükkönyt és lencsét. A takarmánytermelésben a lucernának jut döntő szerep. Az említett növényeken kívül egyéb növények nagyobb számban, de csak kisebb területen, a szemléltető oktatás miatt termeltetnek.

A kertészek bolgár rendszerű, árasztásos szabadföldi termelés mellett üvegházban és melegágyban jól értékesíthető „primőr”-öket állítanak elő. Az igásállat-állomány kizárólag 32 drb. hidegvérű ló.

A tehenészet tehenállománya magyar pirostarka; a törzsbika telivér szimentáli. Az átlagos tehenlétszám 800 darab. A tehének csak kb. $\frac{1}{2}$ része kerül beüzetésre, míg a többi lefejő. A tehének pótlása főleg nevelés útján történik. A termelt tej a leggondosabb higiénikus kezelés után szanatóriumokban és Budapesten tejüzletek révén kerül fogyasztásra.

A juhállomány 200 drb. fésűsmerinó anya. A hasznosítás hármas irányú: tej, hús és gyapjú. A juhtejet csemegejuhtúróvá dolgozzák fel. A bárányfelesleg intenzív fiatalkori hizlalás után a budapesti szállodák konyháiban kerül értékesítésre.

Sertésállomány: 32 drb. szőke mangalica koca. A malacok expresszhizlalás útján értékesíttetnek.

Az állattenyésztési ágazatok keretében eladás céljából is nevelnek tenyészállatokat.

A tangazdaság gépekkel és eszközökkel jól fel van szerelve, a többi

között 1 drb. Hofherr-Schrantz-tractor és 1 drb. MÁVAG-tractor szolgálja a belterjes talajművelést.

A tangazdaság jövedelme a tangazdaság további fejlesztésére és a tudományos kísérletezés költségeinek fedezésére szolgál.

Mezőgazdasági növénytani és növénynemesítéstani tanszék.

Tanár: *dr. Szabó Zoltán* ny. r. tanár.

A tanár a tanrend szerinti előadásokon kívül három örökléstudományi előadássorozatot tartott, mégpedig 1. az iskolaorvosi és egészség-tan-tanári tanfolyamon 1937. május havában, 2. a budapesti m. kir. Középiskolai Tanárképző Intézet ásványtani és biológiai továbbképző tanfolyamán 1937. június havában, 3. a soproni nyári egyetemen 1937. augusztus havában. Ezen kívül előadást tartott még a Kir. M. Természet-tudományi Társulat Mezőgazdasági Szakosztályában 1936. október 15-én „*Gazdasági növénytan és növénynemesítés néhány külföldi intézete*”, a budapesti Királyi Orvos Egyesület Orthopédiai Szakosztályában 1937. január 28-án, „*Fejlődési rendellenességek és az átöröklés*”, a budapesti Tanári Körben 1937. február 15-én, „*Az örökléstudomány eredményei és a nevelés*”, a Levélbélyeg-gyűjtők Első Hazai Egyesülete közgyűlésén 1937. március 18-án, „*A változatosság törvényei és a filatelia*”, a Magyar Pszichológiai Társaság Örökléstudományi Szakosztályában 1937. április 6-án, „*A test szimmetriájának biológiai alapjai*” címmel. 1936. december hóban tartott Országos Felsőoktatási Kongresszus Bölcsészettudományi Szakosztályában „*Az örökléstudomány kötelező tanítása*”-ról, a Műszaki Szakosztályban pedig „*A kertészeti szaktanárképzésről*” tartott hozzászólást. Feldolgozta a lundi svéd egyetem herbáriumának, valamint több osztrák, német és francia gyűjtő Knautiáit és Cephalariáit, amelyeket e célból hozzá küldöttek. E munkájáról a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának június hó 7-én tartott ülésén számolt be. A londoni Kir. Múzeum afrikai Cephalariái között felfedezett új fajt leírta és ezt ugyancsak a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályán az 1937. április hó 26-án tartott ülésén mutatta be. A tanár a tanév folyamán írta meg „*Az átöröklés*” című 28 íves művét, amely a Kir. Magy. Természet-tudományi Társulat kiadásában sajtó alatt van.

Az intézet munkásságával kapcsolatosan a következő irányú kutatások folytak: „*A fűfélék gyökérzetének fejlődése, kapcsolatban a táplálék összetételével*”. (Gruber Ferenc értekezése a magyaróvári növény-termesztéstani tanszékkal kapcsolatban.) „*A búzaszem higroszkóposága*”. (Páter Balázs), „*A gyommagállomány időszakos változásai*” (Samu István), „*A kukorica-fajták csiranövényeinek összehasonlító vizsgálata*” (Oblatt Gábor), „*A gabonafélék kalászainak párolgató képessége*” (Radák Ágnes). Az intézet gyűjteményének jelentős gyarapodása volt dr. Kováts Ferenc professzor által adományozott herbárium, amely 60 csomagban több ezer drb. szárított növényt tartalmaz. Mivel a tanár a „*Köztelek*” című folyóirat gazdasági növénytani rovatának vezetője, számos esetben adott szakvéleményt gazdasági növénytani kérdésekben.

Hasonló szakvéleményekkel szerepelt az intézet más hivatalok és magán-személyek kérdéseiben is.

Növényélettani és növénykórtani tanszék.

Tanár: *dr. Kövessi Ferenc* ny. r. tanár.

Az intézetben a következő kérdésekkel foglalkoztak: *Dr. Kövessi Ferenc*: Különbéféle táplálkozás fiziológiai, patológiai és fejlődés-mechanikai problémák vizsgálatán. — A sejtosztódás lefolyásának biofizikai, kémiai, energetikai alapokon, a mechanikai elmélet eszközeivel való megvilágításán és leírásán. Azután egy gazdasági növénybetegségek meghatározására alkalmas, a hallgatóság gyakorlatainál is használható tankönyv kidolgozásával foglalkozott. *Dr. Kadocsa Gyula* egyetemi m. tanár, meghívott előadó: Mint a M. kir. Növényegészségügyi Intézetben szolgálatot teljesítő kir. kísérletügyi igazgató, hivatalból állandóan foglalkozik növényvédelmi kérdésekkel, különlegesen pedig az állati kártevőkkel. Az elmúlt évben speciálisan tanulmányozta: a *lucernabimbó-legyet*, a *gabonapoloskát*, a *vetési bagolypillét*, és a *malomipari kártevőket*. *Dr. Husz Béla* egyetemi magántanár: a M. kir. Földművelésügyi Minisztérium támogatásával rendszeres megfigyeléseket végzett a búza *rozsdagombáival*, *csonthéjas gyümölcshártya betegségeivel*, (monilia, levéllikasztó betegség, a kajszinbarackfa gutaütése), továbbá a *lencse fusariumbetegségével* kapcsolatban. — *Dr. Olgay Miklós* tanársegéd: *Fekete gabonarozda* (*Puccinia graminis*) *aecidiumának és spermgoniumának* fejlődésével, a hallgatóság Növénykórtani gyakorlatához és vizsgáztatásához szükséges kórtani herbáriumnak preparálásával és biológiai összeállításával foglalkozott. — *Dr. Baranyovits Ferenc* tanársegéd tanulmányokat végzett a *magtári kártevők*, *drótféreg*, *káposztapille* és *repcedarázs életmódjának* és írtásának megállapításaival kapcsolatban kísérletek útján. A tanszék gyűjteménye számára új rovarbiológiai modelleket, továbbá a különféle állati (rovar) kártevőkről és kártételekről fényképgyűjteményt készített.

Az intézettel kapcsolatosan készült dolgozatok: *Dr. Husz Béla*: *Permetezési kísérletek a kajszinbarack- és meggyfa moniliás virág- és hajtásszáradása ellen, 1931—1936.* (A M. K. Kertészeti Tanintézet Közleményei, II. évf. 1936. 14—31. old.) Könyvismertetés: *Wollenweber-Reinking: Die Fusarien.* (Botanikai Közlemények, 1936. XXXIII. k. 1—6. füz.) *Adatok az almamoly, a varasodás és a lisztharmat leküzdéséhez.* (A M. Kir. Kertészeti Tanintézet Közleményei, III. évf. 1937. 32—49. oldal.) *Megemlékezés Schilberszky Károlyról.* (Folia Cryptogamica, 1936. II. kötet 2. sz.) Előadás: a K. M. Természettudományi Társulat Mezőgazdasági Szakosztályában 1936. nov. 19.: *A búzarozsda hat évi megfigyelés alapján.* Szerkeszti a „Köztelek” szaklapban a Növénykórtani rovatot. Szaktanácsadója Gyümölcsstermelők Országos Egyesületének és ezen egyesület szaklapjában „A Magyar Gyümölcs”-ben számos szócikket írt. — *Dr. Olgay Miklós*: *Beizungsuntersuchungen mit Wasserstoffsuperoxid im*

Laboratorium. (Zeitschrift f. Pflanzenkrankheiten etc. 46. B. Jhg. 1936. H. 1.)
Dr. Baranyovits Ferenc: Levéltetvek különféle kártételei. (Növényvédelem, XIII. évf. 4. sz.) *Borsótripsz.* (Növényvédelem, XIII. évf. 6. sz.)
A barackmoly. (Növényvédelem, XIII. évf. 7. sz.) *A gyapjaspille.* (Növényvédelem, XIII. évf. 9. sz.) *Vetési bagolypille.* (Mezőgazdaság, XIII. 6. sz.)
 Készülő, részben kész tanulmányok: a borsószizsik biológiájáról, a lucernacincér és a Rhynchites cupreus ormányosbogár életmódjáról.

Szövetkezeti politikai tanszék.

Tanár: *dr. Ihrig Károly* ny. r. tanár.

A tanszékkal kapcsolatos szövetkezeti szemináriumban az első félévben 17 tag 11 ülésen 17 előadást, a második félévben 25 tag 14 ülésen 25 előadást tartott. Az előadások részben könyvismertetés formájában bevezetésül szolgáltak a tudományos munkába, részben a megfelelő forrásmunkák felhasználása alapján többek között a szövetkezeti mozgalom történeti fejlődéséről, egyes külföldi országok szövetkezeti életének fontosabb jelenségeiről, a mezőgazdasági szövetkezetek különböző fajtáiról, a szövetkezeti terményértékesítés újabb rendszereiről, valamint a szövetkezetek és az irányított gazdálkodás, illetve az exportügy kérdéséről szóltak. Az agrárszövetkezeti kérdések mellett a fogyasztási és ipari szövetkezetek időszerű kérdései, valamint az újabb szakirodalom is tárgyalás alá kerültek.

Növénytermesztéstani tanszék. Tanár: *dr. Surányi János* ny. r. tanár.

A tanszék tudományos működése: Vizsgálatok annak megállapítására, mennyire befolyásolja a vetőmagkeverék összeállítására a keverék-takarományok növényzetének összetételét. Kísérleti adatok gyűjtése búza- és kukoricafajták termesztési értékéről. Az intézet gyűjteményének kiegészítése és felújítása rajzokkal, nagyított fényképekkel és vetőmagvakkal.

B) Állatorvosi osztály.

Anatomiai tanszék. Tanár: *dr. Zimmermann Ágoston* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó intézetben az állatorvosi osztályon hirdetett előadásokon kívül a mezőgazdasági osztály hallgatói részére a háziállatok bonctanát és élettanát adják elő bemutatások kíséretében, továbbá a Kir. Magyar Pázmány Péter-Tudományegyetem bölcsészeti kar hallgatói részére az összehasonlító anatomia és a Gerincesek fejlődéstana köréből folynak előadások és gyakorlatok.

Az intézet tudományos kutatómunkája az összehasonlító, functionális és constitutív anatomiai vizsgálatokra irányul, főképen Húsevőkön, Rágcsálókön és Madarakon. Az intézet hivatalos személyzetén kívül öt doktorjelölt, egy pályamunkán dolgozó és tizenkét díjtalan demonstrator foglalkozott anatomiai vizsgálatokkal, részben az intézet gyűjtemény-

táranak és tanulógyűjteményének karbantartásával és kiegészítésével.

Az intézetben készült és sajtó alá került dolgozatok: **Dr. Kerényi Zoltán:** *A kanárimadár (Serinus canarius L.) emésztőkészüléke.* (12 képpel, 1—40 o. Állatorvosdoktori értekezés.) — **Dr. Szabó Albert:** *A házi macska (Felis domestica Briss.) lélekkészüléke.* (7 képpel, 1—38 o. Állatorvosdoktori értekezés.) — **Dr. Amtstetter Imre:** *Összehasonlító vizsgálatok a háziállatok nervus radialisának, medianusának és ulnarisának idegrostjairól.* (4 táblázattal és 10 képpel. 1—23 o. Állatorvosdoktori értekezés.) — **Dr. Köfalvy Róbert:** *A kanárimadár (Serinus canarius L.) izmai.* (6 képpel, 1—75. o. Állatorvosdoktori értekezés.) — **Dr. Péterdi István:** *A kanárimadár (Serinus canarius L.) szíve.* (10 képpel, 1—46 o. Állatorvosdoktori értekezés.) — **Dr. Zimmermann Gusztáv:** *Egy elmaradt csontról.* (2 képpel. Állatorvosi Lapok, 59. k. 14. sz.) — Ugyanaz: *Über die Dura mater encephali und die Sinus der Schädelhöhle des Hundes.* (9 képpel. Zeitschrift f. Anatomie und Entwicklungsgeschichte, 106. k. 1. f.) — Ugyanaz: *A mandolák jelentőségéről.* Összefoglaló ismertetés. (Állatorvosi Lapok, 59. k. 19. sz.) — **Dr. Elek Pál:** *A csánk erei.* (Pályadíjat nyert dolgozat.) — A dolgozatok jórésze bemutatott a Magyar Tudományos Akadémia, a Kir. Magy. Természettudományi Társulat és a Magyar Országos Állatorvosi Egyesület szakülésén.

Allattenyésztéstani tanszék. Tanár: *dr. Wellmann Oszkár* ny. r. tanár.

Az intézet biokémiai laboratóriuma a fiatal, fejlődő állatok ásványi anyagellátásának kísérleti tanulmányozásával foglalkozott. Tanulmányozta a tehén-, illetőleg a kancatej összetételének változását fiziologias körülmények között, a laktáció különböző szakaszaiban. Metodikai tanulmányokat végzett a véralkalózis, illetőleg acidozis közvetlen meghatározása céljából.

Az év folyamán 383 anyag került vizsgálat alá. Ennek legnagyobb része (61.6%-a) vidékről, illetőleg más intézetektől beküldött minta volt. A vizsgált minták 85.38%-a állati eredetű anyag, 14.36%-a takarmány és 0.26%-a egyéb anyag volt. A 383 anyagon végzett összes vizsgálatok száma 2031. Az állati szervezet ásványi anyagellátásával kapcsolatos kérdésekkel összefüggésben 38 írásbeli megkeresés érkezett az intézetbe.

Az intézetben készült dolgozatok: **Dr. Urbányi László:** *Megjegyzések a háziállatok ásványi anyagellátásához.* (Állatorvosi Közöny, 33, 187, 1936.) *Adatok az ásványi anyagforgalom zavarainak kémiai diagnosztizálásához.* (Dr. Wellmann Oszkárral együtt Közl. az összehasonlító élet- és kórtan köréből, XXVIII. 247. 1937.) *A csontok sóinak kémiai szerkezete.* (Állatorvosi Lapok, 60, 204, 1937.) *Die Bedeutung der Knochenanalysen bei der Diagnose von Knochenerkrankungen der Tiere.* (Dr. Marek Józseffel és dr. Wellmann Oszkárral együtt. Archiv. f. Tierheilk. 72. 1. 1937.) — *A csontelemzések értéke az állati csontbetegségek diagnosztizálásánál.* (Dr. Marek Józseffel és dr. Wellmann Oszkárral együtt. Mezőgazdasági Kutatások, 10, 149. 1937.)

Kórbonctani tanszék. Tanár: *dr. Jármái Károly* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó kórbonctani intézetben összesen 1270 állat került boncolásra, ezenkívül megvizsgáltatott 50 hullarész és számos esetben adott az intézet szaktanácsot felek írásbeli és szóbeli megkeresésére.

Az intézet a következő tudományos kérdésekkel foglalkozott: A saját, immár 7 éves tyúk-leucosis-törzs életbentartásával kapcsolatban folytatólagosan kutatta a betegség aetiologiai és pathologiai viszonyait, a boncolások során talált állati daganatokat szövettanilag feldolgozta, továbbá kísérletes vizsgálatokat végzett átoltható egércarcinómával, valamint a szarvasmarhák és a kutyák papillomatosiséval, végül szövettani vizsgálatnak vetette alá a makroszkóposan el nem bírálható kórosan elváltozott szerveket.

Az intézetben készült dolgozatok: *dr. Bakos Károly: Bélc-savarodás és obstipatio ritka esete baromfiiban.* (Állatorvosi Lapok, 1936. 4. sz.) *Dr. Bakos Károly: Lovak melanoblastomáiról.* (Állatorvosi Lapok, 1937. 14. sz.) *Dr. Örs Tibor és dr. Karátson Dezső: Ritka borjűtorz.* (Állatorvosi Lapok, 1936. 16. sz.) *Dr. Landy László: Rekesz-szívburaksérv egy esete.* (Állatorvosi Lapok, 1937. 17. sz.) *Dr. Landy László: Utóbél fejlődése rendellenesség csikókban.* (Állatorvosi Lapok, 1937. 18. sz.) *Dr. Landy László: Adatok a fogoly-madarak aspergillosisához.* (Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXVII. k. Állatorvosdoktori értekezés.) *Ösz Gyula: Lovak gyomorpedésének kórszövettana.* (Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből. XXVII. k. Állatorvosdoktori értekezés.)

Szülészeti tanszék. Tanár: *dr. Hetzel Henrik* ny. r. tanár.

A tanszékkal kapcsolatos intézetben a következő vizsgálatok folytak: A kanca vérének és vizeletének luteohormontartalma. A tehén vizeletének praehypophysin és luteohormontartalma. A kancák nem fertőző elveté-lésének oka. Ondóvizsgálatok.

Járványtani és törvényszéki állatorvostani tanszék.

Tanár: *dr. Manninger Rezső* ny. r. tanár.

A tanszékkal kapcsolatos Járványtani és Bakteriologiai Intézet a tudományos munka terén különlegesen a szűrhető ragályanyagok (ultra-virusok) tulajdonságainak kutatásával és szövettenyészetekben való elszaporításuk kérdésével foglalkozott. Azonfelül az intézetben tanulmányozták a sertés- a szarvasmarhagümőkórt előidéző bacillustípusok tulajdonságait. Vizsgálatok folytak végül a sugárgombabetegségek oktanáról, a bartonellosis körfejlődéséről, szintetikus tuberkulin előállításáról és paratyphusbacillusoknak egészséges állatokban való kimutató-sáról.

Élettani és szövettani tanszék. Tanár: *dr. Deseő Dezső* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó intézetben a testmozgás és bizonyos vitaminhiány összefüggését, továbbá a szív működést szabályozó kémiai anyagok hatását tanulmányoztuk. Ezenkívül foglalkoztak a szív elektrokardiogramfiájával, gyümölcsök aszkorbinsav-tartalmával, a borjúfaggyú fizikai állandóinak meghatározásával, szarvasmarhavizelet kén-tartalmának ingadozásával, a belső elválasztású mirigyeknek összehasonlító szövettani szerkezetével, mindezeknek alapján 10 állatorvosdoktori értekezés készült el.

Sebészeti és szemészeti tanszék.

Tanár: *dr. Guoth Gy. Endre* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó sebészeti és szemészeti klinika tudományos és kutató működése különösen a következő vizsgálatokra terjedt ki: A sertés fogainak rendellenességei, a házimadarak szemtükri képének vizsgálata, a spondylitis, carpalis, podotrochlitis vizsgálata lóban, kutyában, kryptorchid herék vizsgálata, térdkalács törése kutyában, röntgenreliefképek készítése, óriássejtű csontdaganat röntgenkórjelzése.

Állattani és parasitológiai tanszék.

Tanár: *dr. Kotlán Sándor* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó intézetben vizsgálatra került: 489 szerv, 28 egész hulla, 331 anyag petevizsgálatra, 19 esetben különféle élősködők meghatározására és 34 élő állat vizsgálatra.

Az intézet kutatómunkája kiterjedt: a háziállatok tüdőférgességének, a szarvasmarhák *Trichomonas*-fertőzöttségének, továbbá a *Trichinella spiralis*-sal kapcsolatos immunbiológiai kérdéseknek tanulmányozására.

Az intézetben önálló vizsgálatokat végzett: *Sima Imre*, *Reinisch Miklós*, *Korzenszky László* és *Fórizs György* állatorvos. Doktori értekezésük címe: *A Taenia és Cysticercus pisilormis elleni immunitás (Sima Imre). Adatok a Sarcoptes suis morphológiájához (Korzenszky László). Kísérletes vizsgálatok az Ascaridia-petek dúsíthatóságának megállapítására (Fórizs György). Coprologiai vizsgálatok a székesfővárosi állatkerti állatok parasítás fertőzöttségének kiderítésére (Reinisch Miklós).*

Belorvostani tanszék. Tanár: *dr. Mócsy János* ny. rk. tanár.

Az intézetben és klinikán feldolgozás alá kerültek ez évben nagyobb számban észlelt bénulási esetek a veszettség ellenes oltások után. Nagyobbarányú kísérletek és vizsgálatok folytak (részben a földművelésügyi minisztérium anyagi támogatásával) a lovak fertőző kevésvérűségének oktanára vonatkozólag. Vizsgálatok folytak továbbá a vérnek a bélsárban való kimutatásáról, a tuberkulózis kórfejlődéséről, valamint elektrokardiografos vizsgálatok a lovak különböző szívbántalmainál.

Gyógyszertani és méregtani tanszék.

Vezető: *dr. Hasskó Sándor* egyet. helyettes- és magántanár.

A tanszékhez tartozó gyógyszer-tani és méregtani intézet a tanév folyamán kiegészítette felszerelését és berendezkedett a mérgek mikrokémiai kimutatására.

Az intézet tudományos munkássága a harcgázok hatásmechanizmusának felderítése, a mustárgáz élelmiszerekre való hatásának, újabb chemotherápiai gyógyszereknek, az anyarozs méhre való hatásának, a gyűszűvirág hatóanyagai méregtanának, a tejmirigyre és a szemre ható gyógyszerek hatásának, valamint a mérgek biológiai úton való kimutatásának vizsgálatára vonatkozott.

Az intézet több mérgezésre gyanús tünetek között elpusztult állat hulláját vizsgálta meg méregtani szempontokból.

Húshygienei és tejhygienei laboratórium.

Tanár: *dr. Semsey Géza* egyet. magántanár.

A laboratórium tudományos munkálkodását főképen a következő vizsgálatok képezték: a yoghurtcsírák tenyésztési módjai és a juh-sajtok baktériumtartalmának megismerése az érés alatt. Ezen vizsgálatokkal kapcsolatban 11 állatorvosdoktori értekezés készült. A laboratórium működése kiterjedt még a beküldött tej és tejtermékek kémiai és bakteriológiai vizsgálatára, melyek alapján tanácsokkal is szolgált.

V. Közgazdaságtudományi kar.

A) Közgazdasági és Kereskedelmi Osztály.

Közgazdaság- és pénzügypolitikai tanszék.

Tanár: *dr. Fellner Frigyes* ny. r. tanár.

A Közgazdaság- és Pénzügypolitikai szemináriumban a következő dolgozatok kerültek előadásra: *Az áralakulás útja a termelőtől a fogyasztóig. A munkanélküliség kérdése. A Francia Bank átszervezése. A frank leértékelése. A nemzetközi gazdasági intézmények és azok működése. A pénzügyi csökkenésének hatásai. Az adóáthárítás pénzügyi elmélete. A pénzügyi krízis kérdése. A leértékelés az egyes államokban. A közgazdasági politika új fejlődési irányai. Az aranyérték jövője. A cseh korona devalvációja 1934-ben és 1936-ban. Az aranyvaluta bukása. A francia leértékelési törvény. A nemzetközi valutáris helyzet. félévi mérlege. Az angol jövedelmiadó kodifikálása. A fogyasztás adózási képessége. A tőkepiac és ipari vállalkozás viszonya Franciaországban. A frank leértékelése és a Francia Bank új szervezete. A zavartalan pénzügyi élet elméletének alapfogalmai. Az Egyesült Államok legújabb kereskedelmi politikája. Az arany hatása az áralakulásra. A*

pénzelértéktelenedés elmélete. Keynes pénz-vásárlóerő elmélete. Az angol gazdasági külpolitika. Az 1930—1936. évek pénzügyi problémái Franciaországban. A nemzetközi tőkeozgalom kötött és szabad valuta mellett. A német bankok a világválságban. Ezenkívül dr. vitéz Fábry Dániel vkszt. ezredes, a szeminárium régi tagja „A német munkaközösségről” tartott előadást. Dr. Gundel Endre egyetemi tanársegédnek az „Idegenforgalmi könyvtár” sorozatában megjelent „Az idegenforgalom elmélete és gyakorlata” című munkája.

Közgazdaságtani és szociálpolitikai tanszék.

Tanár: *dr. Erődi-Harrach Béla* ny. r. tanár.

A) A szemináriumi csoportban az év folyamán a következő tárgyak kerültek megbeszélésre: *Carlyle 'szociálizmusa. A társadalmi nevelés rendszere a fasiszta Olaszországban. Az áralakulás a brit iskola közgazdasági rendszerében. A szabadverseny szerepe a gazdasági liberális rendszerében. A munkabérelméletek. Hegel filozófiájának hatása a materiális rendszerben. A hegeli állameszme. A szabadság kérdése a közgazdasági rendszerekben. Budapest székesfőváros szociális lakáspolitikája. Prohászka Ottokár szociálpolitikai elvei.*

B) A gyakorlati szociálpolitika csoportja, vezette: *dr. Hilscher Rezső* adjunktus, magántanár.

C) *Közgazdaságtani proszeminárium*, vezette: *dr. Mihálffy Antal* egy. tanársegéd, belügymin. titkár.

Francianyelvű kereskedelmi enciklopédia és francia kereskedelmi nyelvi tanszék.

Tanár: *dr. Vonház István* ny. r. tanár.

„Az Egyetemi Francia Társaság” keretében tartott szemináriumi heti összejöveteleken francianyelvű előadásokat tartottak a hallgatók szabadon választott vagy kijelölt tételekről a francia közgazdasági, társadalmi, politikai és irodalmi élet köréből. Főbb előadások voltak: *Tájékoztató a franciaországi nyári egyetemek intézményéről. Franciaország főbb kikötőinek kereskedelmi forgalma. A magyar munkásság kivándorlása és elhelyezkedése a francia gyáripárban. A francia politikai pártok egymás közötti viszonyáról. A magyar diákság és a francia egyetemi ifjúság között megindítandó levelezés fontosságáról.*

Gazdasággeológiai tanszék. Tanár: *dr. Lóczy Lajos* ny. r. tanár.

I. A tanszék elsősorban a geológiai szakoktatással kapcsolatos teendők elvégzésére törekedett és a tanításhoz szükséges felszerelés fokozatos kiépítését, megszervezését folytatta. A tanítás a szétágazó gazdaság-geológiai kérdések és az egyes szakosztályok eltérő igényeinek megfelelően, külön-külön kollégiumok keretében történt. Az elméleti előadásokat megfelelő gyakorlatok és tanulmányi kirándulások támasztották alá.

II. *A tanszéken végzett geológiai kutatások és az intézet tagjainak szakmüködése:* dr. Jugovics Lajos egyet. m. tanár: Az északmagyarországi salgótarjánvidéki bazaltos kőzetek vizsgálatát végzi. Nyári vakáció idején a m. kir. Földtani Intézet megbízásából ugyanezen bazaltok vulkanológiai viszonyait kutatja és térképezi. Megvizsgálta azokat a kőzeteket, amelyeket dr. Lóczy Lajos egyetemi ny. r. tanár 1928. évi keletceleszi expedíciója alkalmával gyűjtött. *Szakirodalmi működése 1936—1937. tanévben:* 1. *A Sághegy felépítése és vulkanológiai viszonyai.* (Math. és Term. Tud. Értesítő, 1937.) 2. *Der Ságberg im Ungarn und seine Ergussgesteine.* (Mineralog. und Petrographische Mitteilungen, 1937.) *Az intézetben készült egyéb tudományos dolgozatok.* Dr. Szentés Ferenc egyet. tanársegéd: 1. *Atlantisz.* (Földtani Értesítő 1937.) 2. *A németországi petróleum kutatása és feltárása.* (Ásványolaj, 1937.) 3. Felvételi jelentés 1934—35. évben a Mátrában végzett földtani térképezésről. M. Kir. Földtani Intézet Évi Jelentései (nyomás alatt). 4. Ösföldrajzi és hegyszerkezeti térképek, részletszelvények kéziratban.

Kereskedelmi jogi tanszék. Tanár: dr. Nizsalovszky Endre ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó polgári jogi szeminárium résztvevői a következő tárgyak kifejtésével foglalkoztak: 1. *Az érdekkutató jogtudomány.* 2. *Az új jogszabályok visszaható ereje általában, az intertemporális magánjog.* 3. *Az angol magánjog kifejlődésének története.* 4. *Birtok a magyar jogban.* 5. *A kollektív munkaszerződések.* 6. *A gazdavédelmi rendelkezések és az együttkötelezettek jogviszonyai.* 7. *Az uzoratorvény fejlődése.* 8. *A magánjog és a kereskedelmi jog általános kötelmi jogi része közötti különbség.* 9. *A kereskedelmi és a magánjogi vétel jogszabályainak különbségei.* 10. *Az üzletátvevő felelőssége a magyar, osztrák, német és francia jogban.* 11. *A tőzsdebizományos jogállása.* 12. *A bányaadományozás.* 13. *A részvénytársaság igazgatósága a Kt-ban és a novellatervezetben.* 14. *Párhuzam a cég és a védjegy között.* 15. *Az apport, mint betét a rt-nál és a kft-nál.* 16. *A villamos energia jogi természetű és jogi szabályozása hazánkban.* 17. *Az angol és magyar rt. összehasonlítása.* 18. *Idegen pénznemben kötött szerződések teljesítésére vonatkozó jogszabályok az 1931. évi bankzárlat óta.* 19. *A szövetkezetekre vonatkozó bírói gyakorlat.* 20. *A csendes társaság és a ker. társaságok közötti különbségek.* 21. *A német védjegyjog.* 22. *Alkalmi egyesülés.* 23. *A biztosítási állomány átruházásának hatása a biztosítási szerződésekre és a biztosítottak helyzetére.* 24. *A safe szerződés.* 25. *A kereskedelmi zálog és megtartási jog.* 26. *A cégjog és bírói gyakorlata.* 27. *A részvénytársasági reform és erkölcs.* 28. *Az ipari minták védelme.* 29. *Korlátolt felelősségű társaság.* 30. *Játékügyletek.* 31. *A csendestársaság.* Az egyes kérdések kidolgozásának kiindulási pontjául rendszerint valamely újkeletű, elsősorban idegennyelvű monográfia szolgált, amelyek áttanulmányozása után a hallgatók más munkák figyelembevételével fejtették ki a probléma jelenlegi állását. Az elmúlt tanévben,

illetőleg félévben elkészült sikerültebb dolgozatokat szerzőik a szemináriumi órákon előadták. Az előadásokat a felvetett kérdések beható megvitatása követte. A szeminárium résztvevői ezen felül jogesetek megbeszélésével és megoldásával, továbbá a vezető tanár előadásai nyomán, az aktuális jogi problémák megismerésével és megvitatásával foglalkoztak.

Üzemgazdaságtani tanszék. Tanár: *dr. Kuntner Róbert* ny. r. tanár.

A Szeminárium proszemináriumra és üzemgazdasági szemináriumra oszlott. A proszeminárium tagjai *Schranz András dr.* adjunktus vezetésével szakkönyveket ismertettek és vitattak meg és gyakorolták a tudományos kutatás módszereit. Az üzemgazdaságtani szeminárium *Jancsár József dr.* és *Kemény János dr.* közreműködésével kettős irányban működött. Foglalkozott az egész üzemgazdaságtan egyes részleteivel, másfelől külkereskedelmünk lehetőségeit, technikáját a jelenlegi kötött gazdálkodásban kísérte figyelemmel. Ennek nagy fontosságára való tekintettel, a szeminárium az 1937—38. tanévben már külön célú két szemináriumra osztatott.

B) Közigazgatási osztály.

Közgazdasági és pénzügytani tanszék.

Tanár: *dr. Heller Farkas* ny. r. tanár.

A Közgazdasági Szeminárium 1936—37. tanévben is a szokott kettős csoportosításban folytatta munkásságát. Az első csoportba beosztott kezdők a hazai és idegennyelvű közgazdasági irodalomban nyertek kimerítő tájékoztatást és egyszersmind alapvető közgazdasági problémák helyes tárgyalási módszerében. A második csoportban dolgozó haladók és doktori fokra készülők a következő tárgykörökből tartottak előadásokat, melyek azután beható megbeszélésben részesültek: *Piaci ártörvényszerűségek kiismerése* (folytatólagos előadás). *Németalföldi búzaárszabályozás fejleményei* (folytatólagos előadás). *Valuták leértékelésének nemzetgazdasági és nemzetközi következményei.* *Franciaország intervenció agrárpolitikájának mérlege.* *Girális pénzforgalom kiterjesztésének és megszorításának monetárius hatásai* (folytatólagos előadás). *Magyarország mezőgazdasági termeléséből származó rész nemzeti jövedelemnek számítása.* *Nemzetközi pénz- és tőkepiacok jellegzetes eseményei az utolsó évben.* *A jövedelmi adó újszerű, igazságosabb mérve* (folytatólagos előadás). *Elektromos áramellátást végző közüzemek árpolitikájának bírálata.* *Családi munkabér megoldása.* *Mezőgazdasági üzem nagyság és népsűrűség problematikája.* *A fasiszta Olaszország földmelliorációs munkálatainak eddigi eredményei.* A felsorolt előadásokon kívül *dr. Andreich Jenő* műegyetemi magántanár ismertette *Halla-Dobrovicsnak, a „Magyarország története, különös tekintettel iparra és kereskedelemre“* című munkáját, majd *dr. Kádas Kálmán* műegy. adjunktus

tus tartott előadást: „*Verseny- és monopolárák jelentősége*“, valamint „*A racionális tömegtermelés előfeltételei*“ címen. A szemináriumi könyvtárnak és folyóirat-gyűjteménynek látogatottsága további örvendetes fejlődést mutatott.

Gazdasági földrajzi tanszék. Tanár: *dr. gr. Teleki Pál* ny. r. tanár.

Földrajzi szeminárium I. fok. a) Közigazgatási szakos hallgatók részére az I. félévben 24, a másodikban 13 hallgatóval dolgozott. Tárnya a földrajz azon segédeszközeivel való megismerkedés volt, amelyekre a közigazgatási tisztviselőknek munkájuk során szükségük van. Nevezetesen megismerkedtek a hallgatók a legfontosabb kézikönyvek, lexikonok, helységnévtárak, statisztikák, atlaszok és elsősorban a különböző tárgyú térképek használatával. Ezt a szemináriumot *dr. Kádár László* tanársegéd vezette.

Földrajzi szeminárium I. fok. b) C szakos tanárképzős hallgatók részére az I. félévben 13, a másodikban 10 hallgatóval dolgozott. Tárnya az I. félévben a glóbusz-gyakorlatok, a másodikban vetülettan volt. Vezette *Kádár László* tanársegéd.

Földrajzi szeminárium II. fok. Az I. félévben 11, a másodikban 12 hallgatóval dolgozott. Tárnya földrajzi irodalom megismertetése olvasztatás és a hallgatók által készített ismertetések útján. Vezette *dr. Fodor Ferenc* egy. rk. tanár.

Földrajzi szeminárium III. fok. Mindkét féléven át 10 hallgatóval dolgozott. A hallgatók egy-egy összefoglaló földrajzi kérdést dolgoztak ki részben hazai, részben világ-vonatkozásban. Vezette maga a tanár.

Az intézet tudományos működése: *dr. Kádár László* tanársegéd előadást tartott 1936. nov. 22-én a Magyar Földrajzi Társaság Gazdaságföldrajzi Szakosztályában „*A homokterületek kapcsolata a klímával és a termeléssel*“ címen. Megjelent dolgozatai: *Fejezetek Fejérvármegye földrajzából. Magyar Városok és Vármegyék Monográfiája* (XXII. kötet, Budapest, 1937.). *Homokterületek szerepe a mezőgazdasági termelésben.* (Magyar Gazdák Szemléje, XLII. évf. 1937.). *La morfologia dell'Altipiano del Gili Kebir. Bolletine della R. Societa Geografica Italiana.* (Ser. VII. Vol. II. 1937. Róma.) *Elek Péter* gyakornok 1937. február 18-án előadást tartott a Magyar Földrajzi Társaság Gazdaságföldrajzi Szakosztályában „*Gazdaságföldrajzi kutatások Szarvas és Szentés környékén*“ címen.

Statisztikai tanszék. Tanár: *dr. Laky Dezső* ny. r. tanár.

Statisztikai Szeminárium I. A szeminárium a „*Statisztika*“ című kollégium módszertani részének a repetitóriuma volt. Számpéldák kidolgozása megismertette a hallgatókat a tárgyalt fontosabb és egyszerűbb számolási és ábrázolási eljárásokkal. Tervszerű bemutatások ismertették a legfontosabb magyar és külföldi statisztikai forrásmunkákat. A

számolási és ábrázolási módszerek begyakorlására a hallgatók rendszeresen számpéldákat dolgoztak ki és adtak be. A szeminárium munkájában a hangsúly a forrásanyag ismertetésén és kezelésének, valamint a statisztikai munka mesterségbeli részének a begyakoroltatásán volt. A kritikai készség fejlesztésére szolgált a gyakoribb módszertani hibák megbeszélése.

Statisztikai Szeminárium II. A Szeminárium I.-ben szerzett ismeretek alapján és ezeket továbbfejlesztve megbeszélésre kerültek az elemi statisztikai módszer nehezebb fejezetei. Statisztikai jellegű tanulmányok megbeszélése kapcsán különös gonddal folyt a módszertani hibák elemzése és ennek kapcsán a kritikai készség fejlesztése. Havonként egyszer külső előadók konkrét kérdések statisztikai megoldását ismertették elsősorban a módszer szempontjából. Szerzett ismereteiket a hallgatók egy közösen választott téma statisztikai anyagának az összegyűjtésén és feldolgozásra való előkészítésén próbálták ki. *A szemináriumokat Schweng Loránd műegyetemi adjunktus vezette.*

A szemináriumi segédszemélyzet tudományos működése: Schweng Lóránd adjunktus előadást tartott a Székesfevárosi Népművelési Bizottság szociális tanfolyamán Balatonlellén: *Az önellátás elve a settlementben* címmel. A Piarista Diákszövetség Középcsoportjában: *Mi a modern statisztika* és *Magyar mezőgazdasági problémák* címmel. A közigazgatás-tani szemináriumban: *A közigazgatás területi és népességi alapja* címmel. Dinamikus mezőgazdasági politika című tanulmánya megjelent a Balás-Heller Ünnepi Dolgozatokban. Mint számos minimális munkabér megállapító bizottság tagja résztvett a bútorszállító ipar, a géperejű és állati erővel fuvarozó ipar minimális munkabéreinek megállapításában. Mint az Árelemző Bizottság tagja véleményt dolgozott ki a csarnoki rakodómunkások bérvizonyairól. Tervei szerint és vezetése alatt dolgoztatott fel egy nagyobb statisztikai felvétel a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium IV. osztálya részére.

Közigazgatási jogi tanszék és szeminárium.

Tanár: *dr. Egyed István* ny. r. tanár.

Dr. Polzovics Iván tanársegéd a tanév folyamán a következő tudományos működést fejtett ki: Megjelentek a következő önálló tanulmányai: *Az új ipari novella* (Budapest, 1936.); *A nemzetiszocializmus államfője* (Budapest, 1936. A Magyar Közigazgatás Könyvtára 6. szám). Tanulmányt írt a *Külsügyi Szemlében* (1937. 1. sz.) „*Területi revízióink jogalapjai*” címmel, nemkülönben számos könyvismertetést. Ünnepi beszédet mondott a Bécsei Collégium Hungaricum volt tagjainak VI. évi összefojetelén 1936. december 8-án (lenyomata is megjelent Ünnepi beszéd a revízióról címmel) és előadást tartott a Magyar Jogászegyletben a Bolsevizmus és a nemzetközi jog címmel 1937. március 9-én.

A közigazgatási jogi szemináriumban mintegy 70 hallgató részvételével a tanév folyamán a következő témák kerültek kidolgozásra és megbeszélésre: *Az építőipari jogszabályok ismertetése. A háziipar. Igazságszolgáltatás a közigazgatásban. A locarnoi szerződés diplomáciai*

előzményei. Biztosító magánvállalatok állami felügyelete. A kéményseprő-kódex (1000/1935. K. M. sz. r.) 1. §-ának ismertetése. A közüzemek problémái közigazgatási jogi szempontból. A gépkocsin való szállítással foglalkozó iparok. A közigazgatási bíróság fejlődése. Az orosz bolsevizmus nemzetközi joga. Magyar városok idegenforgalmi közigazgatása. A locarno-i értekezlet és a locarno-i szerződések jogi tartalma. A Duna-akta. A hágai nemzetközi bíróságok. A parlamenti múzeum közjogi és közigazgatási vonatkozásai. A Magyar Posta szervezete. Az önkormányzati háztartások gazdálkodásának hatályosabb ellenőrzése.

Közjogi és összehasonlító államjogi tanszék.

Tanár: *dr. báró Kaas Albert* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó Közjogi és Összehasonlító Államjogi Szeminárium tagjai a következő kérdésekkel foglalkoztak: *Szokásjog, Törvény, Rendeletek, Tripartitum, Vallásszabadság, A katolikus egy ház viszonya az államhoz a magyar közjogban. A magyar közjog fejlődése. Állampolgárság. A személyes szabadság korlátozásai. A két ház érintkezése. Összeférhetetlenség. Magyar és külföldi mentelmi jog. A kormányzói jogkör.* A szeminárium tagjai ezenkívül az aktuális közjogi problémák megvitatásával is foglalkoztak a vezető tanár előadásai nyomán.

Magyar gazdaságtörténeti tanszék.

Tanár: *dr. Kováts Ferenc* ny. r. tanár.

A szemináriumba beiratkozott hallgatók a tanár és a gyakorlatok vezetésével bevezetést nyertek a gazdaságtörténeti kutatás alap-elemeibe. Ezenkívül előmunkálatok indultak meg a XVIII. század urbáriumainak részletes feldolgozására.

Közigazgatási és pénzügyi jogi tanszék.

Tanár: *dr. Márffy Ede* ny. r. tanár.

A tanszékhez tartozó szemináriumban a vezető tanár útbaigazítáisaival és tanácsaival támogatta azokat, akik a tanszékhez tartozó tudományok köréből óhajtották doktori értekezésüket elkészíteni. A közigazgatástanból és a pénzügyi jogból készült doktori értekezések száma állandóan emelkedik. Behatóan megbeszélték a rendőri közigazgatás fontos problémáit is.

A szemináriumi munkában állandóan mintegy 30 hallgató vett részt, akik közül számosan értékes dolgozatokat készítettek s különösen a következő kérdéseket tanulmányozták: *A közigazgatás racionalizálásának aktuális kérdései. A községi közigazgatás modern problémái. A közigazgatási bíráskodás reformja. Az olasz közigazgatás egyes fontosabb kérdései. A magyar adókezelés reformjának irányelvei. A magyar hitelélet pénzügyi igazgatásának fontosabb problémái stb.*

VII.

Kirándulások és mérőgyakorlatok az 1936/37. tanév folyamán.

I. Mérnöki és építészmérnöki kar.

A) Mérnöki osztály.

Oltay Károly ny. r. tanár a *III. éves mérnök-hallgatókkal* Nógrádverőce község határában tartotta a kötelező geodéziai külső mérőgyakorlatokat. E gyakorlatok kiterjedtek alappont meghatározásokra (háromszögelés, pontkapcsolások, sokszögelés, továbbá szintezés) és részletmérésekre (derékszögű és poláris koordinátamérés, tahimetria, mérőasztal-felvétel). A magassági részletmérés begyakorlására hossz- és kereszt-szelvényeket vettek fel, különböző redukáló tahiméterekkel rétegvonalas térképeket készítettek, továbbá barométeres magasságméréseket végeztek. A vízszintes mérés eredményeit, valamint a hossz- és kereszt-szelvényeket grafikusán is feldolgozták.

Ugyancsak Nógrádverőcén a geodéziai tagozat *IV. éves mérnök-hallgatói* szabatos lécmérő berendezéssel 6 pontból álló sokszögmenetet mértek, törésszögeket normálteodolittal határoztak meg. A menet kezdő és végpontját pontkapcsolásokkal határozták meg a nógrádverőcei helyi rendszerben. Ugyancsak végigmérték ezt a poligont a szabatos prizmás tahiméterrel is. Továbbá egy kisebb területen kísérleteket végeztek az optikai koordinátamérés pontosságára.

Nógrádverőcén az önként jelentkező *II. éves építész és IV. éves gépészmérnök-hallgatók* részére is tartottunk külső mérőgyakorlatokat, amelyeken kedvezőtlen terepen fekvő, szabálytalan alakú területeket mértek fel különböző módszerekkel, kiterjeszkedve a tereppontok magasságának megállapítására és a felvétel grafikus feldolgozására is. Az általuk készített térképbe bejegyezték a magasságokat és megszerkesztették a rétegvonalakat. A telkek területét a koordinátákból számítással, a rajz után pedig méréssel (planiméterekkel) állapították meg.

Dr. Kossalka János ny. r. tanár személyes vezetésével, illetőleg a tanszék segéd-tanszemélyzetének vezetésével a *IV. éves mérnök-hallgatók* megtekintették az összekötő vasúti hidat, a Horthy Miklós híd helyszíni szerelését, az állami gépgyár hídműhelyét és a Ganz és Társa Rt. hajógyárában végzett hegesztési munkákat. E tanulmányi kiránduláson a hallgatók közvetlenül megismerték a hídszerkezeteket, a munkagépeket, a különböző megmunkálási módokat, az összeszerelést, a helyszíni szerelést és a vasszerkezetek hegesztési munkáit.

Dr. Kossalka János és dr. Mihailich Győző műegyetemi ny. r. tanárok vezetésével a III., IV. és V. éves mérnök-hallgatók tanulmányozták a veszprémi közúti vasbeton-völgyáthidalás építését. Ezenkívül megtekintették a budapesti Fiat-művek Hungária-körúti szerelőcsarnoka vonóvasas tetőszerkezetének építését.

Rohringer Sándor ny. r. tanár vezetésével a C) tagozatos mérnök-hallgatók június 28—29-én kétnapos tanulmányi utazás keretében megtekintették a herceg Esterházy hitbizomány kapuvári uradalmának vízrendezési munkálatait, az ikervári alacsonynyomású vízierőtelepet, majd a Rábán, Nick mellett létesített duzzasztóművet.

A IV. éves mérnök-hallgatók meglátogatták a Székesfővárosi Vízművek káposztásmegyéri telepét, a soroksári-úti szennyvíztelepet, a Kvassay hajózásiilipet, a földművelésügyi minisztérium Vizrajzi Intézetének taráló állomását, a Budapesti Országos Kereskedelmi és Ipari Kikötőt és a nyergesújfalusi Eternit-művek ipartelepét.

A III., IV. és V. éves mérnök-hallgatók megtekintették a Szent István városi református templom alapozási munkáit és a soroksári-úti szennyvíztelep Duna alatti nyomócső-építését.

A III. éves mérnök-hallgatók külső gyakorlatokat végeztek. 1937. április 13—14-én vízsebességmérési műszergyakorlatot a Dunán, a Műegyetem előtt; május 7-én mederfelvételt szondirtachigráffal a Műegyetem előtti Dunaszakaszon; május 25., 26., 28. és 29-én vízmennyiségmérést az óbudai Dunaágban és patakvételt az Aranyhegyi patakon; május 31-én és június 1-én mederszélvénnyelvételt és vízmennyiségmérést Nagymaroson.

Méhes Zoltán ny. r. tanár a IV. éves mérnök-hallgatókkal 1937. évi május és június hónapokban a gödöllői határban fekvő Szárító-pusztá mellett, út- és vasútnyomozó gyakorlatokat tartott. E gyakorlatok tárgyát az utak és vasutak nyomozásánál alkalmazott eljárások ismeretése és a már megállapított vonal nyomjelzési munkálatainak gyakorlati végrehajtása alkották.

A III., IV. éves mérnök-hallgatók június 23-án tanulmányi kirándulás keretében megtekintették az esztergom—dobogókői törvényhatósági közút építkezéseit.

Dr. Jáky József ny. rk. tanár vezetésével IX. féléves D tagozatos mérnök-hallgatók megtekintették a m. kir. államvasutak esztergomi vonalán az óbudai hosszúsínes kísérleti szakaszt, továbbá az északi fűtőház- és vontatási telepet. A IV. éves és szigorló mérnök-hallgatók tanulmányi kiránduláson megismerték a budapest—hatvani vonal gödöllő—isaszegi vonalszakaszán a folyamatban lévő felépítménycserélési és Isaszeg állomásának bővítési munkálatait. Meglátogatták a IV. éves mérnök-hallgatók a m. kir. Közlekedésügyi Múzeumot és megtekintették a ferencvárosi rendezőpályaudvart és annak üzemi berendezését.

B) Építészmérnöki osztály.

Sándy Gyula ny. r. tanár vezetésével a III. és IV. éves építészmérnök-hallgatók 1937. május hó 15-én megtekintették az „Eternit-művek” nyergesújfalusi gyártelepét. (Födéllemez, cső- és egyéb szerelvények gyártását.)

Wälder Gyula ny. r. tanár vezetésével 1937. évi július havában 1 tanársegéd és 8 hallgató tanulmányi kirándulás keretében *felmérte Tatán* a plébániatemplomot, a Szent János Kápolnát, a kapucinus templom homlokzatát, a gróf Esterházy-féle kiskastélyt, a piarista rendház homlokzatát és a Nepomuki Szent János emléket.

Sváb Gyula ny. r. tanár vezetésével *Lechner Lóránd* intézeti tanár a hallgatóság részvételével öt tanulmányi kirándulást tartott, mégpedig: 1. a budapesti nemzetközi vásár, 2. a budafoki pezsgőgyár, 3. a Magyar Ruggyantaárugyár Rt., 4. az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ telepe, 5. az Első Magyar Serfőzde Rt. megtekintésére.

Dr. Csonka Pál ny. rk. tanár vezetésével a II., III. és IV. éves építészmérnök-hallgatók megtekintették: a Hunnia-filmgyár új stúdiójának építkezését, a budaörsi repülőtér felvételi épületének és nagy hangárjának építését, a budai Flórián-kápolna felemelési munkálatait, valamint a Kossuth Lajos-téren, a Váci- és a Baross-utcában több bérház építését, illetőleg átalakítását. E kirándulásokon az építészmérnök-hallgatóknak többek között az alábbi szerkezeteket volt alkalmuk tanulmányozni: acél- és vasbetonvázás épületek szerelése, zsaluzása és betonozása; hegesztett, illetőleg szegecsel acéloszlopok és rácsostartók szerelése; vasbeton kiváltógerendák készítése; acélgerendák közti boltozott téglafödémek és vasbetonfödémek készítése az építés különböző szakaszaiban.

Dr. Vendl Aladár, a vegyészmérnöki osztály ásvány- és földtani tanszéke ny. r. tanárának vezetésével az I. éves mérnök- és építészmérnök-hallgatók a következő kiránduláson vettek részt: 1. Csikóvár és Oszoly környékén andezitok, mészégetésre és építkezésre alkalmas mészkövek, valamint tengeri, „bánya“-homok tanulmányozása; 2. A Testvérhegy és Táborhegy környékén talajcsúszások és víztelenítő munkálatok helyszínen való megtekintése, hogy a suvadásra hajlamos lejtőket felismerni tudják és a védekezés fontosabb eseteit megismerhessék; 3. A Gellért-hegy közeteinek és egykori forrásjáratainak felkeresése, a hőforrások feltörésének leírása, a hegyszerkezettani alapfogalmak: törések és gyűrődések közvetlen megfigyelése; 4. Tétény határában Budapest egyik legfontosabb építőközetének, az u. n. durva mészkőnek földalatti és külszíni köfajtóit, továbbá a fullerföld bányászatát tekintették meg. 5. A Velencei hegység gránit vidékének bejárása, a kontakt-palák, andezit-áttörések, barittelérek felkeresésével; 6. A Műegyetem épületében felhasznált terméskövek és azok időállóságának helyszínen való megfigyelése; 7. Kunszentmiklós közelében levő szikések helyszínen való tanulmányozása.

II. Gépész- és vegyészmérnöki kar.

A) Gépészmérnöki osztály.

Dr. Misángyi Vilmos ny. r. tanár vezetésével a III. éves gépészmérnök-hallgatók az 1936/37. tanév I. és II. félévében az alább feltüntetett gyártelepeket tekintették meg, illetve az 1937. június 21. és 24. között a következő tanulmányi kirándulásokon vettek részt:

a) Gyárlátogatások:

I. félév.

Szept. 24. Ganz és Tsa. Villamossági, Gép-, Vagon- és Hajógyár rt. (Budapest), okt. 1. Weiss Manfréd Vas- és Acélművek rt. (Csepel), okt. 8. Donath József f. Gépgyár (Ujpest), okt. 15. Schuler József Acélírótollgyár rt. (Budapest), okt. 22. Szlezák László Harangöntőde (Budapest), okt. 29. Gamma Műszerárugyár rt. (Budapest), nov. 5. Első Magyar Beütöntőde rt. (Budapest), nov. 12. Zsolnay f. Porcellán- és Fayencegyár rt. (Budapest), nov. 19. Magyar Állami Gépgyár (Budapest), nov. 26. Neményi Testvérek Papírgyára rt. (Csepel), dec. 3. Magyar Állami Pénzverő Üzem (Budapest), dec. 10. Oetl Antal Vasöntőde (Budapest).

II. félév.

Febr. 3. Magyar Ruggyantaárugyár rt. (Budapest), febr. 17. Mauthner Testvérek Bőrgyár (Ujpest), febr. 24. Metallochemia rt. (Nagytétény), márc. 3. Haas és Somogyi „Üveg-Vasszerkezetek“ cég (Budapest), márc. 10. Első Magyar Gyapjúmosó és Finomposztógyár rt. (Budapest), márc. 17. Magyar Pamutipar rt. (Ujpest), ápr. 7. Linum Taussig Sámuel és Fiai Lenfonó és Szövőipari rt. (Budapest), ápr. 14. Löwy Dávid és Fiai Faárugyár (Ujpest), ápr. 21. Filtext rt. Budapest (Óbuda), ápr. 28. Hungária Gumitextil- és Kötésszergyár (Budapest), máj. 5. Király Gőzmosóda (Budapest), máj. 12. Eternit Művek (Nyergesújfalu), máj. 13. Futura gyapjúraktárai (Csepel).

b) Tanulmányi kirándulások:

Jún. 21. M. Kir. Székesfehérvári Repülőgép-javító Üzem (Székesfehérvár), Unió bányászati és ipari rt. várpalotai bányatelepe (Várpalota), jún. 22. Péti Nitrogén- és Műtrágyagyár rt. (Pétfürdő), jún. 23. Herendi Porcellángyár rt. (Herend), Városlódi Kőedénygyár rt. (Városlőd), jún. 24. Ajkai Üveggyár rt. (Ajka), Ajkai Téglagyár rt. (Ajka), Ajkai Bányatelep (Ajka), Úrkuti Mangánérctelep (Úrkút).

Vitéz Verebély László ny. r. tanár 1937. május 26-án hallgatóságának 36 tagját tanulmányi kirándulásra vezette Bánhidára, az országos állami villamos erőmű és az Államvasutak villamos üzemének megtekintésére.

Vajda Ödön ny. r. tanár vezetésével a hallgatók tanulmányi kirándulás keretében megtekintették a selypi cukorgyárat és malmot, valamint a gabona- és lisztkísérleti állomást.

B) Vegyész-mérnöki osztály.

Dr. 'Sigmund Elek ny. r. tanár az „Általános Talajtan“ című előadásra beiratkozott hallgatók részére tanulmányi kirándulást rendezett a budai hegyek lösz- és rendzina-talajainak tanulmányozására.

Dr. Vuk Mihály ny. r. tanár, illetve az adjunktus vezetésével tanulmányi kirándulások keretében az alábbi üzemeket tekintették meg: a Községi Élelmiszerüzemet, a Központi Tejcserkőket, a Dréher-Maul kakaó- és csokoládégyárat, a székesfővárosi sertés- és marhaközvágóhidat, valamint Kecskemét városi központi szeszifőzdéjét és városi hűtőházát.

Dr. Varga József ny. r. tanár vezetésével a III. és IV. éves vegyész-mérnök-hallgatók 1937. június 22-én a Magyar Általános Kőszénbánya felsőgallai szénleparóló telepét és cementgyárat, valamint a tatabányai szénfeldolgozó üzemeket tekintették meg.

Dr. Vendl Aladár ny. r. tanár vezetésével az „Ásványtan“ és „Teleptan“ című előadásokra beiratkozott I. és III. éves vegyész-mérnök-hallgatók 5 kiránduláson a Budai hegyek, a Visegrádi hegység és Velencei hegység legfontosabb ásvány-lelőhelyeit és érdekesebb kőzet-előfordulásait keresték fel, hogy a magmatikus és üledékes képződés különböző eseteit a helyszínen megismerhessék. Külön kiránduláson tanulmányozták Kunszentmiklós határában a szikesek előfordulását is.

Dr. Binder-Kotrba Géza c. ny. rk. tanár vezetésével a III. éves vegyész-mérnök-hallgatók gyárlátogatásokon vettek részt: megtekintették a Leipziger Vilmos Szesz- és Cukorgyárat, a Szent István Tápszer-művek Rt. és a Kőbányai Polgári Serfőző ipartelepét.

Bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar.

A) Bánya- és kohómérnöki osztály.

Boleman Géza ny. r. tanár vezetésével a III. éves bányamérnök-hallgatók az év végén tartott tanulmányútjuk alkalmával a Ganz és Társa villamossági gyárat, az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. újpesti gyártelepét és a Székesfőváros kelenföldi villamos központját tekintették meg.

Cotel Ernő ny. r. tanár vezetése mellett a III. és IV. éves vaskohómérnök-hallgatók tanulmányi kiránduláson voltak a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. *salgótarjáni acélgyárban*, a Budapest-Salgótarjáni Vasöntőmű Rt. ugyanottani *vasöntőművében*, a salgótarjáni *üveggyárban*, a csepeli Weiss Manfréd-művekben, a Hofherr-féle pestszentlőrinci *vasöntőműben* és *gépgyárban*, a Láng-gépgyár váci-úti műveiben,

Kövesi Antal ny. r. tanár a III. és IV. éves fémkohómérnök-hallgatókkal megtekintette az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. ujbpesti ipartelepét, a m. kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak kőbányai-úti vasszerkezeti műhelyét és a Hidroxigén-gyár Rt. budafoki-úti ipartelepét.

Tettamanti Jenő ny. r. tanár a IV. éves bányamérnök-hallgatókkal tartott tanulmányutat vezetett a tatai, nagymányoki-szászvári és dorogi bányaművekhez. A IV. éves bánya- és kohómérnök-hallgatókkal egy napos kazán-gőzturbina-generátor kísérletet tartatott a városi villamos-központban és ennek alapján a részletes kiértékelés és a teljes melegmérleg felállítása elvégeztetett.

Dr. Vitális István ny. r. tanár a II. éves bányamérnök-hallgatókat *Sopron-Felsőrákos* vidékén bevezette a kővületek gyűjtésébe; a III. éves bányamérnök-hallgatókat tanulmányi kirándulásra vezetett 1. *Sopron-Bánfalva* vidékén a kristályos palák, 2. *Balatonalmádi—Vörösberény—Veszprém* vidékén a permi homokkő, az alsó, a középső és a felső triasz kőzeteinek és kővületeinek, 3. *Úrkút* és *Ajka* környékén a júra és a kréta kőzeteinek és kővületeinek, továbbá a mangánérc- és a kőszéntelepek, 4. *Tatabánya* vidékén az eocén és az oligocén kőzetek és kővületek, valamint a barnaszéntelepek, és 5. *Sopron* vidékén a miocén-pliocén kőzeteinek és kővületeinek tanulmányozása végett.

A nagy tanulmányúton (május hó 18—27.) a III. éves bányamérnök-hallgatók *Recsken* az arany-, ezüst- és rézércbányát, *Salgótarján, Kisterepnye, Ózd, Somsályfő, Ormospuszta, Pereces* vidékén a barnaszénbányákat, *Rudabányán* a vasércbányát tekintették meg és az őslény-, föld- és teleptani viszonyokat tanulmányozták. *Budapesten* a Földtani Intézet múzeumát tekintették meg.

Széki János ny. r. tanár vezetése mellett az 1937. évi május 21—28-ig terjedő időben a III. és IV. éves fémkohómérnök-hallgatók fémkohászati, fémtechnológiai és kémiai technológiai tanulmányútjuk során a következő üzemeket tanulmányozták: 1. M. Kir. Főfémjelző- és Fémbevéltő Hivatal, 2. M. Kir. Főkémlélőhivatal, 3. Weiss Manfréd fémművei, Csepel, 4. Hirman Ferenc fémárugyára, Budapest, 5. Ulrich B. J. ólomárugyára, Budapest, 6. Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. Ujbpest, 7. Kummer és Székely fém- és bronzárugyára, Budapest, 8. Hubert és Sigmund acél- és fémárugyára, Budapest, 9. Magyar Kerámiai Gyár Rt., Budapest, 10. Magnezitipar Rt., Budapest. — A tanulmányúton dr. Romwalter Alfréd egyetemi rk. tanár, dr. Verő József magántanár, adjunktus és Krutkovszky Károly adjunktus is részt vettek.

Ugyancsak a III. és IV. éves fémkohómérnök-hallgatók 1937. június 28-án, az utóbb említett tanár és adjunktusok kíséretében Bécsbe rándultak ki és ott az állami pénzverő üzemét tanulmányozták, továbbá megtekintették a Technisches Museum-ot.

Finkey József ny. r. tanár vezetésével és *Tarján Gusztáv* tanársegéd részvétele mellett a IV. éves bányamérnök-hallgatók 1937. május havában megtekintették a dorogi szénlőkészítőművet, szénleparlót és brikettgyárat; a tatabányai szénosztályozót; a felsőgallai szénosztályozót, szénleparlót, brikettgyárat és cementgyárat; valamint a nagymányoki szénlőkészítőművet és brikettgyárat.

Dr. Vendl Miklós ny. r. tanár több ízben vezette a másod- és harmadéves bánya-, a másod- és negyedéves kohó- és az elsőéves erdőmérnök-hallgatókat ásvány-, közettani és földtani tanulmányi kirándulásokon Sopron és Szalónak vidékére.

Dr. Tárczy-Hornoch Antal ny. r. tanár geodéziai külső gyakorlatokat és egyhetes zárógyakorlatot tartott Sopron határában, továbbá hatnapos bányamérési zárógyakorlatot Komlón. Tanulmányozta Budapest székesfőváros fölmérését és résztvett a IV. osztrák bányamérői kongresszuson Leobenben.

Dr. Romwalter Alfréd c. ny. rk. és intézeti tanár a fémkohászati tanszék részéről rendezett fémkohászati, fémtechnológiai és kémiai technológiai tanulmányúthoz csatlakozott.

Esztó Péter c. ny. rk. és intézeti tanár vezetésével a IV. éves bányamérnök-hallgatók megtekintették a dorogi, tatabányai, nagymányoki és szászvári bányák üzemi berendezéseit.

Balázs István nyug. főisk., c. egyet. ny. r. és helyettes tanár résztvett a III. és IV. éves vaskohómérnök-hallgatók tanulmányútján, mely alkalommal megtekintették a Weiss Manfréd Rt. csepeli vas- és fém-műveit, a Hofherr-Schrantz gépgyár és vasöntőmű telepét, valamint a Láng L. gépgyár és vasöntőmű telepét.

Ulbrich Hugó nyug. műszaki főtanácsos, meghívott szakelőadó résztvett a III. és IV. éves kohómérnök-hallgatók évvégi tanulmányútján. (Weiss Manfréd, Salgótarján, Hofherr és Schrantz.)

Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér egyetemi magántanár, meghívott szakelőadó vezette a másodéves kohómérnök-hallgatókat ásvány- és közettani kirándulásra Sopron környékén.

B) Erdőmérnöki osztály.

Fekete Zoltán ny. r. tanár vezette a IV. éves erdőmérnök-hallgatók bükkhegységi tanulmányútját és résztvett a III. évesek pusztacsepel-sztergom-környéki tanulmányútján. A sopron-környéki kisebb gyakor-

latok tanrendszerűen folytak. *Dr. Kovács Ernő* tanársegéd az 1936/37. tanévet Finnországban töltötte és a helsinki egyetem erdőrendezéstani intézetében végzett faállományszerkezetani tanulmányokat.

Roth Gyula ny. r. tanár az első félévben a hallgatók részére minden szombaton vadászattani gyakorlatokat tartott.

A II. félévben a hallgatók részére ugyancsak minden szombaton erdőműveléstani gyakorlatokat tartott a tanulmányi erdőgazdaságban, valamint Sopron város erdeiben. Minden pénteken délután pedig lövészeti gyakorlatokat tartott a hallgatókkal, ennek befejezéseként pedig a félév végén lövészversenyt, mely alkalommal a legjobb eredményt elérőket sportbarátok adományaiból tiszteletdíjakkal jutalmazta. Május hó végén 8 napos tanulmányútra vezette a hallgatókat, mely alkalommal megtekintették a gödöllői József főherceg arborétumot, a Nagykovácsi és Solyvár körül végzett kincstári kopárfásításokat, a királyi család ráckevei erdőbirtokát, a Coburg hercegi erdőbirtokot Pusztavacson, az esztergomi székes főkáptalan esztergomvidéki erdőbirtokát, továbbá a budapesti Mezőgazdasági Múzeum erdészeti és vadászati osztályát.

Kelle Arthur ny. r. tanár és *Győrfi János* tanársegéd a környékbeli erdőkben körtani és rovarani tanulmányi és gyűjtő kirándulásokat tett és mindketten résztvettek a III. éves erdőmérnök-hallgatók május végén június eleji tanulmányútján, mely alkalommal a gödöllői „József főherceg liget” m. kir. fenyőkísérleti telepet; a solymári és nagykovácsi kopárfásításokat, továbbá Coburg herceg pusztavacsi, a királyi család ráckevei, Esztergom város vaskapui és hadzsi-i, a kir. közalapítvány pilismaróthi és az esztergomi székes főkáptalan kecöli és csévi erdőgazdaságát járták be.

Kelle Arthur ny. r. tanár és *Haracsi Lajos* m. kir. segéderdőmérnök a m. kir. Földművelésügyi Miniszter úr rendeletére és támogatásával június hó második felében Debrecen és Kecskemét vidékén a cserebogár ökológiáját és károsítását tanulmányozta.

Vági István ny. r. tanár és *vitéz Botvay Károly* egyetemi adjunktus résztvettek a III. éves erdőmérnök-hallgatók nyári, erdőműveléstani tanulmányútján az Alföldön.

Dr. Fehér Dániel ny. r. tanár az 1936/37. tanév folyamán a növény-tani gyakorlatokat a sopron-környéki erdőkben tartotta meg. A magashegységi flóra tanulmányozására a Magas-Tauern hegységben a Grossglockner vidékére vezetett tanulmányutat.

Modrovich Ferenc ny. r. tanár a nyári félévben külső nyomjelző gyakorlatokat vezetett a tanulmányi erdőben, amelyeket egy rövidebb erdei vasúti vonalnak összefüggő nyomjelzése fejezett be, (III. éves erdőmérnök-hallgatókkal).

Tanulmányutat vezetett az erdőhasználati tanszékekkel együttesen a IV. éves erdőmérnök-hallgatókkal Ausztriába, amelynek során megtekintésre került a Bondy-féle puhafahordógyár Kohlenben és a Schröter-féle fagyapotgyár Mürrzuschlagban, majd Lichtenstein herceg deutschlandsbergi erdőgazdaságának feltáró berendezései, mint erdei vasútja, sodronykötélpályája stb., a Mayr-Melnhof-féle gössi mechanizált fűrésztelep, a niklasdorfi cellulóze-gyár és végül Lanckoronsky gróf steinhausi érdekes és különleges erdei szállító berendezései.

Sébor János ny. rk. tanár a nyári félév folyamán tartott egy 10 napos nagy gyakorlatot, amelyen a Sopron melletti lövérek egy részének a teljes felvételét és térképezését készítették el a hallgatók.

Krippel Móric nyug. főisk., c. egy. ny. r. és helyettes tanár, *dr. vitéz Bokor Rezső* egyetemi adjunktus és *dr. Pallay Nándor* egyetemi tanársegéd vezetésével a IV. éves erdőmérnök-hallgatók a következő erdőhasználati és erdészeti iparműtani tanulmányi kirándulásokat tették meg: *a)* Sopron város tanulmányi és egyéb erdeje erdőhasználati munkáinak és a soproni fa- és agyagfeldolgozó műhelyek tanulmányozása egész éven át, szükség szerint. *b)* 1936. november 5—8-án az u. n. kisgyakorlat keretében az újpesti Löwy-féle faáru gyár tanulmányozása, a tatai Esterházy uradalom erdeinek és vágásainak, erdei vasútjának, rakodójának, a tóvárosi vízfűrészenek és pezsgőgyárának, valamint a tóvárosi Fatelep és Építővállalat Rt. parkettdeszka- és cipőszeggyárának megtekintése. *c)* 1937. március 13-án Brennebergben a bánya gőzfűrészenek, asztalosműhelyének, szénporifűtésű kazánjának, örvnygépjének (turbínájának) megtekintése. *d)* 1937. április 17-én Kőszegen a Müller-féle telep fűrészelő és bükkhordógyártó üzemének tanulmányozása, a Wächter-féle magpergető és Kőszeg városi erdejének és ebben 3-féle szénégetési módnak, útépítésnek megtekintése. *e)* 1937. május hó 24—29-én az u. n. nagygyakorlat keretében az ausztriai Kohlebenben Bondy-féle fenyőfahordó- és ládagyárnak, Mürrzuschlagban a Schröter-féle fagyapotgyárnak, Deutschlandsbergben Lichtenstein-féle uradalom erdei vasutainak, drótvontatójának és drótkötélpályájának és a „Solo“ gyufagyárnak, Brigl-féle papírgyárnak, Gössben Mayr-Melnhof uradalom gépesített fűrésztelepének, Niklasdorfben a cellulóze- és fahorzsálékgyárnak, Steinhausban a Lanckoronsky uradalom erdei vasútjának, sines felvonójának és siklójának, valamint a közvasút melletti rakodójának tanulmányozása.

IV. Mezőgazdasági és állatorvosi kar.

A) Mezőgazdasági osztály.

Dr. Doby Géza ny. r. tanár vezetésével kirándulások és külső gyakorlatok: A pátyi műegyetemi tangazdaságban rendszeres mezőgazda-

sági kémiai gyakorlatok. A Hungária Kénsav- és Műtrágyagyár, a budapesti hűtőház, a péti Nitrogén- és Műtrágyagyár, az Orsz. M. Kir. Kémiai Intézet, a M. Kir. Állatléttani és Takarmányozási Kísérleti Állomás, a M. Kir. Gabona- és Lisztkísérleti Állomás megtekintése.

Dr. Schandl József ny. r. tanár vezetésével a hallgatók megtekintették a Budapesti Általános Központi Tejcsernok Rottenbiller-utcai telepét, ahol tejgazdaságtani ismereteik gyarapítására nyílt alkalmuk. Az Első Magyar Gyapjúmosó és Finomposztógyár kárpát-utcai üzemében a gyapjú ipari feldolgozása került bemutatásra. Az Országos M. Kir. Gyapjú- és Selyemminősítő Intézetben az egyetemi előadások során megismert gyapjúvizsgáló eszközöket és eljárásokat a gyakorlatban szemléltették meg a hallgatók, Gödöllőn a M. Kir. Baromfityesztési Telepen eme üzemágak aktuálisabb problémáiról tájékoztatták a hallgatótársakat. A Phylaxia Szérumtermelő Rt. és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai szállásainak megtekintése során a szérumtermeléssel és az ipari sertés-hizlalással ismerkedhettek meg a hallgatók. Az „Állattenyésztési gyakorlatok” című kollégium demonstrálást igénylő anyagának elsajátítását az időnként a pátyi tangazdaságba rendezett kirándulások könnyítették meg.

Dr. Reichenbach Béla ny. r. tanár vezetésével az 1936/37. tanév folyamán a tanrend szerint az I. féléves, majd VIII. féléves hallgatók több kirándulást rendeztek a műegyetemi pátyi tangazdaságba.

Dr. Szabó Zoltán ny. r. tanár mezőgazdasági növénytan intézetének kirándulásai: 1. Növényismereti kirándulások *dr. Boros Ádám* magántanár vezetésével. Szept. 26-án Kelenföld, az ősszel viritó gyomok, főleg fészkesek ismertetése; okt. 17-én Farkasvölgy, az őszi gyomok, erdőalkotó fák, erdei cserjék; okt. 24-én Rómaiüdő, rétek őszi növényei, a savanyú rét káros és hasznos növényei, gyomok, máj. 29-én Kelenföld, a rét pázsitfűféléi, tavaszi gyomok, a gyomszámba menő pázsitfűfélék. Édes és savanyú füvek. A rét pillangósvirágú növényei. 2. A tangazdaság botanikai megismerése a III. féléves hallgatókkal, három kiránduláson.

Dr. Kövessi Ferenc ny. r. tanár a II. félév folyamán minden héten szombaton, a mezőgazdasági osztály tulajdonát képező 32 személyes autóbusszal kirándulásokra vitte a mezőgazdasági osztály II. és III. éves hallgatóit. Megtekintettek több Budapesten levő mezőgazdasági vonatkozású tudományos és gyakorlati célt szolgáló intézményt. Azután több Budapest környékén levő mezőgazdasági, kertészeti és szőlészeti telepet, gazdaságot, uradalmat stb. Közöttük a műegyetem pátyi tangazdaságát a tavasz folyamán többször is meglátogatták, hogy a növények fejlődésének élettani folyamatait, fontosabb fejlődési fázisait, az esetleg fellépő betegségek jellegét tanulmányozhassák. Fontosabb kirándulások a következők voltak: febr. 20-án a pátyi tangazdaság, március 6-án a M. Kir.

Gabona- és Lisztkísérleti Állomás megtekintése, márc. 13-án a M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum, márc. 17-én a Budapesti M. Kir. Kertészeti Tanintézet „Erzsébet” törzsgyümölcsösének és kísérleti telepének megtekintése, márc. 19-én a tavaszi tenyészállatvásár és mezőgazdasági kiállítás, április 3-án a pátyi tangazdaság, ápr. 10-én a budapesti Szt. Margitsziget fáinak, cserjéinek és egyéb növényeinek tanulmányozása, ápr. 17-én a budapesti M. Kir. Vetőmagvizsgáló Állomás, a budapesti M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum növénytermesztéstani, növénytani, növényélet- és kórtani vonatkozású tárgyainak a tanulmányozása. Ápr. 24-én a budapesti székesfővárosi községi kertészképző iskola gyümölcsfa, konyhakertészeti és virágkertészeti telepeinek tanulmányozása, azután a szomszédságban fekvő Budapest székesfővárosi községi felső mezőgazdasági iskola megtekintése. (Budapest XIV., Egressy-út 73. és Kövér Lajos-út 5.) Máj. 1-én a pátyi tangazdaság, máj. 8-án dr. Éber Antal seregpusztai gazdaságának megtekintése, máj. 15-én a budapesti M. Kir. Kertészeti Tanintézet, máj. 22-én a budapesti M. Kir. Kertészeti Tanintézet „Erzsébet” törzsgyümölcsösének és kísérleti telepének újabb megtekintése.

Dr. Surányi János ny. r. tanár vezetésével a téli hónapok kivételével a hallgatók minden második héten tanulmányi szemlét tartottak a pátyi tangazdaságban, egy izben egész napra kiterjedően a seregpusztai uradalomban, meglátogatták és tanulmányozták a m. kir. Gabona- és Lisztkísérleti Állomást, valamint a m. kir. Vetőmagvizsgáló Állomást és ez intézmények működését, továbbá a m. kir. Mezőgazdasági Múzeum növénytermesztési gyűjteményeit.

B) Állatorvosi osztály.

Dr. Hetzel Henrik ny. r. tanár intézetének kirándulásai: 1936. szeptember 17-én 20 IV. éves hallgató részvételével tanulmányi kirándulás a gödöllői koronauradalom Csákó-majorjába, 230 darab sertéskan ivartalanítása végett, szept. 18-án és 19-én 16—16 IV. éves állatorvostanhallgató részvételével 250 darab sertéskoca ivartalanítása a gödöllői koronauradalom Csákó-majorjában; 1937. máj. 10-én a koronauradalom Szent-György majorjában 155 darab sertéskan ivartalanítása, 15 IV. éves hallgató, máj. 11. és 12-én a koronauradalom Szent-György majorjában 86—86 sertéskoca petefészekeltávolítása, 12—12 hallgató, máj. 12-én a koronauradalom Hosszútisztás-majorjában 18 bikaborjú kasztrációja, 6 hallgató és máj. 13-án a koronauradalom Száritó-majorjában 18 darab éves csikó kasztrációja, 6 IV. éves hallgató részvételével.

Dr. Semsey Géza egyetemi magántanár vezetésével a III. éves hallgatók meglátogatták Herz Ármin szalámigyárát a szalámigyártás tanulmányozására, *dr. Andor Ernő* tanársegéd vezetésével pedig a Budapesti Központi Általános Tejcsermököt tekintették meg.

V. Közgazdaságtudományi kar.

A) Közgazdasági és Kereskedelmi osztály.

Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár vezetése mellett a tanszéken működő dr. Jugovics Lajos egyetemi magántanár közreműködésével az elmúlt tanévben a hallgatók a következő tanulmányi kiránduláson vettek részt: 1. Visegrád—Dunabogdány környéki andezitbányákat ismerték meg. 2. Csilaghegy és tágabb környékének forrásait, illetve a vidék hidrológiai viszonyait tanulmányozták. 3. A budapesti, főleg margitszigeti hőforrásokat vizsgálták meg. 4. Nagyobb kirándulás keretében, a veszprémi Balaton vidékét, a kőnesei földcsuszamlásokat, Almádi és Arács között a Balatonfelvidéket felépítő képződményeket ismerték meg. Részletesen bejárták és tanulmányozták a balatonfüredi savanyú-forrásokat, Tihany vulkáni képződményeit.

B) Közigazgatási osztály.

Dr. Egyed István ny. r. tanár közigazgatási jogi szemináriumának hallgatói a tanszék felügyelete alatt álló és *Szendy Károly* polgármester meghívott szakelőadó vezetése mellett működő „*Városi közigazgatási praktikum*” a tanév folyamán a következő helyekre tett tanulmányi kirándulásokat: Elektromos Művek kelenföldi telepe, a Gázművek óbudai telepe, az Élelmiszer-Nagyvásártelep, a Közvágóhíd, a Fővárosi Élelmiszerüzem.

Dr. Márffy Ede ny. r. tanár vezetésével a hallgatók megtekintették a székesfővárosi m. kir. rendőrséget, az ahhoz tartozó összes intézményeket, továbbá a pénzügyminisztériummal kapcsolatos m. kir. Központi Illetményhivatal működését. A pénzügyi jogot tanuló hallgatókkal pedig a vezető tanár tanulmányi kirándulást tett Óbudára, ahol a Leipziger gyártelepen a szeszgyártást, valamint az azzal kapcsolatos élesztőgyártást tanulmányozták, különös tekintettel a fogyasztási adók lerovásának tételejogi szempontjaira. Megtekintették a hallgatók a Leipziger-teleppel kapcsolatos cukorgyártelepet s a cukoradó beszédésének kérdését tették különös tanulmány tárgyává.

VIII.

Kimutatás azokról az értékesebb, 100 pengő vagy ennél nagyobb értékű ajándékokról, amelyeket a M. Kir. József Nádor Műegyetem egyes tanszékei, szertárai vagy intézetei az 1936/37. tanév folyamán kaptak.

Az érdekelt tanszék, szertár vagy intézet	Az ajándék tárgya	Az ajándékozó neve	Az ajándék értéke P-ben
Ókori építéstani tanszék	595 drb fénykép	Alpár Ignác hagyatékából özv. Alpár Ignácné	297.50 P
	483 drb diaposzitiv		241.50 P
Villamos művek tanszéke	Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyéből 13 kötet és az Elektrotechnische Zeitschriftből 15 kötet, továbbá diaposzitivok, nagyfeszültségű mintaszigetelők, a laboratóriumban használható szerszámok, könyvszekrények	Dr. Hoór-Tempis Móric műegyetemi c. ny. rk. tanár	200 P
III. gépszerkeztetani tanszék	Többfokú turbinaszivattyú	Mazalán Pál főmérnök	300 P
IV. gépszerkeztetani tanszék	„Csepel“ mótoralkatrészek	Weisz Manfréd acél-és fémművei r. t. Csepel	400 P
Aerodinamikai intézet	500 q cement	Magyar Általános Köszénbánya r. t.	3700 P
	80 q betongömbvas az intézet most épülő nagy szélcsatornája részére	Rimamurány-Salgótarjáni vasmű r. t.	2766.78 P
Fémkohászati tanszék	Weiss Manfréd-féle csepeli fémmű hengerelt és sajtolt alumínium-, réz-, és sárgarézgyártmányait felölelő fémtechnológiai gyűjtemény felra szerelhető táblán összeállítva	Weiss Manfréd acél-és fémművei rt. Csepel	150 P
Mezőg. növényterm. és növényterm. tanszék	60 csomagban több ezer drb. szárított növényt tartalmazó „herbárium“	Dr. Kováts Ferenc egyet. ny. r. tanár	3000 P
Szülészeti klinika	A kancák elvetelésének tanulmányozására	M. kir. Földmívelésügyi minisztérium	1000 P
Belorvostani klinika	A klinika az összes szérum szükségletét díjtalanul kapta	Phylaxia szérumtermelő r. t.	több 100 pengő
	Nagyobb mennyiségű gyógyszer és vegyszer	Chinoin és Richter Gedeon vegyészeti gyár	több 100 pengő
Gyógyszertani és méregtani intézet	A tanév folyamán az intézet felszerelési és tatarozási költségek fedezésére több ízben	Richter Gedeon gyógyszervegyészeti gyár	100-100 pengő
Gazdasági földrajzi intézet	Időb. Konkoly-Thege Miklós és Mocsáry Béláné által a világ minden részén felvett több száz negatív és diaposzitiv felvételek gyűjteménye	Országos Meteorológiai Intézet Igazgatósága	150 P

IX.

Kimutatás

a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem könyvtárai részére az 1936/37. tanévben beérkezett, 100 P-s vagy ennél nagyobb értékű könyv- és folyóirat-adományokról.

Központi könyvtár.

Az 1936/37. tanévben a könyvtár részére 150 ajándékozó által adományozott összes könyvek és folyóiratok értéke összesen 5.273 P és 64 fillért tett ki

A j á n d é k o z ó	Önálló művek	Kötet	Folyó- iratok	Kötet	Az ajándék ér- téke pengőben
Magyar Tud. Akadémia, Budapest	15	20	13	13	375.50
M. kir. Állami nyomda, Budapest	5	12	3	6	111.70
Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ, Bpest.	13	13	7	15	180.90
Pázmány Péter Tud.- egy., Bpest	91	91			270.10
Nagy Virgil hagyatéka	118	134			724.80
M. kir. Pénzügyminisztérium		15			199.—
Technische Hochschule, Dresden	65	65			216.80
Technische Hochschule, Aachen	45	45			127.50
Technische Hochschule, Zürich	58	58			289.—
Technische Hochschule, Berlin	77	77			290.—
Technische Hochschule, München	33	35			170.50
Techn. Hochschule, Braunschweig	32	32			132.50
Központi Statisztikai Hivatal	4	4		5	124.—
Kürschák József hagyatéka	60	84	1	3	247.10

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar könyvtára.

Az 1936/37. tanévben a könyvtár részére ajándékozott könyvek és folyóiratok értéke összesen 1947.90 pengőt tett ki.

A közgazdaságtudományi kar könyvtára.

Az 1936/37. tanévben a könyvtár részére adományozott összes könyvek és folyóiratok értéke összesen 314.—P.

A j á n d é k o z ó	Kötet	Az ajándék ér- téke pengőben
Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala	27	244.—
M. kir. Állami nyomda, Budapest	13	70.—

X.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem könyvtárainak állománya az 1936/37. tanév végén.

Központi könyvtár.

A munkák minősége	A művek száma	A kötetek száma
Önálló munkák	52.946	115.747
Folyóiratok	1.379	36.397
Együtt	54.325	152.144
Néhai Hieronymi Károly könyvgyűjteménye	5.773	10.061
Összesen:	60.098	162.205

A könyvtár gyarapodása az 1936/37. tanévben 1.625 mű 2.536 kötetben.

Az olvasótermeket az 1936/37. tanévben 35.883-an látogatták, akik összesen 31.182 kötet könyvet használtak és 5.936 kölcsönző 7.146 kötet könyvet vett kölcsön házi használatra.

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar könyvtára.

	Könyvek				Folyóiratok	
	mű	kötet	fűzet	Térképek	kötet	fűzet
Állomány az 1935/36. tanév végén	28.974	39.034	2.597	562	13.110	9.952
Szaporulat:						
a) új beszerzésekből	259	346	—	—	229	—
b) csere útján	541	560	—	—	367	—
c) egyes tanszékektől leltári átvétel	16	18	—	—	3	—
d) saját kiadványokból	—	—	—	—	25	—
e) ajándékok révén	98	107	—	—	60	—
Összes gyarapodás:	914	1.031	—	—	684	—
A könyvtár állománya az 1936/37. év végén:	29.888	40.034	2.597	562	13.794	9.952

Csereviszony.

A kiadvány címe	Hazai	Külföld					Együtt
		Európa	Ázsia	Afrika	Amerika	Ausztrália	
a) Bányászati és Kohászati Közlemények	22	135	6	—	22	1	186
b) Erdészeti Kísérletek	9	66	12	1	22	—	110
Összesen:	31	201	18	1	44	1	296

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar könyvtárának használata az 1936/37. tanévben:

Kölcsönképen 701 hallgató 896 könyvet vett igénybe.

Az olvasóteremben 3996 hallgató 4511 könyvet használt. A hallgatók egy része saját jegyzeteit használta.

A mezőgazdasági és állatorvosi kar állatorvosi osztályának könyvtára.

Könyvállomány	Művek száma	Kötetek száma
Álladék az 1935/36. tanév végén:	21.084	27.404
Gyarapodás az 1936/37. tanév folyamán:	1.388	1.671
Álladék az 1936/37. tanév végén:	22.472	29.075

A közgazdaságtudományi kar könyvtára.

A munkák minősége	Kötetek száma
Önálló munkák és bekötött folyóiratok	16.677

A könyvtár gyarapodása az 1936/37. tanévben 445 kötet.

Az olvasótermeket az 1936/37. tanévben 14.123-an látogatták, akik összesen 13.879 kötet könyvet használtak az olvasótermekben, illetve 3.247 kötetet vettek kölcsön házi használatra.

XI.

KIMUTATÁS

az 1936/37. tanévben kiosztott különböző ösztöndíjakról, pálya- és jutalomdíjakról, valamint tanulmányi segélyekről.

I. Belföldi tudományos kutatási ösztöndíjak.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az Országos Ösztöndíjtanács javaslata alapján *belföldi tudományos* kutatási ösztöndíjat az 1936/37. tanévre a következőknek adományozott:

1. 800 pengős ösztöndíjat kaptak:

Dr. Gerő Lóránd okl. gépészmérnök, műegyetemi tanársegéd és Győrfi János okl. erdőmérnök, egyetemi szakdíjnok.

2. 400 pengős ösztöndíjat kaptak:

Siklói Szabolcs okl. mérnök, műegyetemi tanársegéd; Vásárhelyi Dezső okl. mérnök; Benedek Pál okl. mérnök, kir. mérnök; dr. Czeider István egyetemi fizetéstelen tanársegéd; Kovács László okl. felsőkereskedelmi iskolai tanár; Elek Emil Péter szigorló közigazdász és dr. Mátrai Lászlóné dr. Zemplén Jolán okl. középiskolai tanár, foglalkoztatott diplomás.

II. Külföldi tudományos ösztöndíjak.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az Országos Ösztöndíjtanács javaslatára a következőknek adományozott egy-egy állami ösztöndíjat:

b) az 1936/37 tanév egész tartamára:

a berlini Collegium Hungaricumban dr. Tuzson János okl. mezőgazda, egyetemi tanársegédnek.

b) az 1936/37. tanév I. félévére:

1. a bécsi Collegium Hungaricumban Alaksza Kálmán és Szendrői Jenő okl. építészmérnöknek.

c) az 1936/37 tanév egy félévére:

1. Párizsban végzendő tanulmányokra Weltzl János okl. építészmérnöknek,

2. Angliában végzendő tanulmányokra Olgyay Aladár okl. építészmérnöknek és dr. Schrantz András egyetemi adjunktusnak.

3. Az *A. Carnegie Research Fund*-ból dr. Verő József okl. vaskohómérnök, műegyetemi magántanár, adjunktus 100 angol font ösztöndíjat kapott tudományos kutatásokra.

4. Végül a *Smith Jeremiás-féle alapítvány jövedelméből* az 1936/37. tanévben Amerikában folytatandó magasabb tanulmányokra adományozott ösztöndíjak közül 6000—6000 pengős ösztöndíjat ifj. selmeczi Pöschl Imre, ifj. Szendy Károly és Hajdú Elemér okl. gépészmérnökök nyerték el.

III. Különböző ösztön-, pálya- és tanulmányi díjak.

a) A bánya-, kohó- és erdőmérnöki karon:

400 pengős állami ösztöndíjban részesültek: Hantos Rezső, Preidl Mihály, Szász István és Szücs Endre kohómérnök-hallgatók; Garay László és Harsányi István fémkohómérnök-hallgatók; és Farkas Vilmos erdőmérnök-hallgató.

300 pengős állami ösztöndíjban részesültek: Seyfried Gyula bányamérnök-hallgató; Volena-Koczor Tibor és Szovják Hugó kohómérnök-hallgatók; Uiberacker Károly erdőmérnök-hallgató;

270 pengős állami ösztöndíjban részesült: Komlósy Antal vaskohómérnök-hallgató;

250 pengős állami ösztöndíjban részesültek: dr. Alliquander Ödön, Krátky Jenő és Tettamanti Tibor bányamérnök-hallgatók, valamint Wiedner János kohómérnök-hallgató;

Csereösztöndíjak: Az 1936/37. tanévre magyar-német ösztöndíjban részesült Ganse Pál erdőmérnök-gyakornok;

A *Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.* 300 pengős ösztöndíját Hansági Imre bányamérnök-hallgató kapta.

b) Mezőgazdasági és állatorvosi karon.

150 pengős állami pályadíjat nyertek: dr. Balla András IV. éves állatorvostan-hallgató belorvostani pályamunkáért, továbbá dr. Elek Pál II. éves állatorvostan-hallgató anatómiai pályamunkáért.

60 pengős állami ösztöndíjat nyertek:

Dr. Elek Pál II. éves, Fazekas Jenő III. éves, Bamberger Károly, Bodrossy Leó, Fábíán László, Murányi Ferenc, Ikotits Jenő, Szakmáry Géza, Winkler Vilmos IV. éves állatorvostan-hallgatók;

50 pengős állami ösztöndíjat nyertek: Aracs Zoltán, Bódai József, Csek János, Domán Imre, Hegedüs József, Romvári József, Takács Lajos, Tóth Béla, Vida Elemér II. éves, Baksa Károly, Balla György, Bárdos Leo, Cseh Sándor, Németh János, Pál Sándor, Svéda Béla, Wallner György III. éves és Menczigár István IV. éves állatorvostan-hallgatók;

30 pengős állami ösztöndíjat nyertek: Rozsnyay János, Szerafin János I. éves állatorvostan-hallgatók az 1936/37. tanév II. félévére; Oswald Endre IV. éves állatorvostan-hallgató az 1936/37. tanév I. félévére;

25 pengős állami ösztöndíjat nyertek: Bérdi Gyula és Hornstein Károly I. éves állatorvostan-hallgatók az 1936/37. tanév I. félévére; Molnár Mihály I. éves állatorvostan-hallgató az 1936/37. tanév II. félévére; Bán Ferenc és Komjáthy Kálmán II. éves állatorvostan-hallgatók az 1936/37. tanév I. félévére; Keszei Gyula II. éves állatorvostan-hallgató az 1936/37. tanév II. félévére, végül Schwartz Erzsébet IV. éves állatorvostan-hallgató az 1936/37. tanév I. félévére.

20 pengős állami tanulmányi jutalomdíjban részesültek a következő állatorvostan-hallgatók:

Szentistványi Miklós I. éves növényteni rajzokért; Dutkay Lóránt III. é. kórszövettani rajzokért; Buza László IV. éves sebészeti kórtörténetért; Ikotits Jenő IV. éves belorvostani kórtörténetért és Kelemen István IV. éves kórboncolási jegyzőkönyvért;

15 pengős állami tanulmányi jutalomdíjban részesültek a következő állatorvostan-hallgatók:

Tóth Kálmán II. éves kórszövettani rajzokért; Szakmáry Géza IV. éves belorvostani kórtörténetért; Ikotits Jenő IV. éves kórboncolási jegyzőkönyvért; Bamberger Károly IV. éves sebészeti kórtörténetért;

12.50 pengős állami jutalomdíjban részesültek a következő állatorvostan-hallgatók:

Szigethy Miklós I. éves és Tóth János I. éves növényteni rajzokért;

10 pengős állami jutalomdíjban részesültek a következő állatorvostan-hallgatók:

Belányi Walter III. éves kórszövettani rajzokért; Fodor Pál IV. éves kórboncolási jegyzőkönyvért; Serényi Antal IV. éves sebészeti kórtörténetért és Bamberger Károly IV. éves belorvostani kórtörténetért.

c) A közgazdaságtudományi karon:

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter úrtól 400 pengős ösztöndíjat kaptak:

Ifj. vitéz Feleky Ferenc, Greiner Béla és ifj. Mérey Gyula a közgazdasági és kereskedelmi osztály hallgatói, továbbá Kiss Endre és Kovács Lajos a közigazgatási osztály hallgatói.

A dr. Chorin tanulmányi ösztöndíjából 400 pengős ösztöndíjat kaptak:

Kopácsy Judit, Szakasits György és Udvaros István a közgazdasági és kereskedelmi osztály hallgatói, Kocsis Margit a gazdasági szaktanárképző intézet gyakorló tanárjelöltje és Koharek János a gazdasági szaktanárképző intézet hallgatója.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének ösztöndíjából 400 pengős ösztöndíjat kaptak:

Jászai Béla okl. gépészmérnök, az egyéves közgazdasági tanfolyam hallgatója, Ondrcska Elemér okl. közgazda, Szabó Kálmán a gazdasági szaktanárképző intézet hallgatója és dr. Maksa Ilona okl. felsőkereskedelmi iskolai tanár.

133 pengő 33 fillér pályadíjat kaptak:

Feldner László a közgazdasági és kereskedelmi osztály hallgatója, valamint Fodor Mária a gazdasági szaktanárképző intézet hallgatója.

IV. Különböző jutalom- és segélydíjak.

a) a mérnöki és építészmérnöki, valamint a gépész- és vegyészmérnöki karon:

a *Gerlőczy-féle* jutalomdíjat Szabó István IV. éves gépészmérnök-hallgató;

a *Szőnyi Paulina-féle* jutalomdíjat Zech Konstantin báró III. éves vegyészmérnök-hallgató;

a *Nagy Virgil-féle* jutalomdíjat szörényi Reischl Péter I. éves építészmérnök-hallgató;

az *Ilosvay-Daday-féle* szigorlati díjat Lengyel Sándor V. éves vegyészmérnök-hallgató;

a *Kausser-Eigel-féle* szorgalmi díjat Sarkadi Szabó István I. éves mérnök- és Pogány Judit II. éves vegyészmérnök-hallgató;

a *Sztoczek-féle* szigorlati díjat Hajdu József szigorló mérnök és Németh Gábor szigorló gépészmérnök;

a *Horthy Miklós Magyarország Kormányzója Ő Főméltósága* 10 éves kormányzói jubileumának emlékezetére alapított 300 pengő összegű jutalomdíját Pattantyús Dénes IV. éves gépészmérnök-hallgató;

a *Hauszmann Alajos-féle* jutalomdíjat pedig szörényi Reischl Antal III. éves építészmérnök-hallgató nyerte el, míg Pavlovsky István III. éves építészmérnök-hallgató dicséretben részesített;

a *Fabián-féle* jutalomdíj az 1936. évre Weltzl János okl. építészmérnöknek;

a *Szabó Teréz-féle* ösztöndíjak pedig Király Béla III. éves mérnök- és Szrogh György III. éves építészmérnök-hallgatóknak ítéltettek oda;

a *Műegyetemi Csendőrzászlóalj jutalomdíjalapítványából* a következők részesültek jutalomdíjban: Hevessy Béla és Pfaffenhauser Ernő szigorló gépészmérnökök, Bakos Géza, Erdélyi István I. éves és Czégé Imre II. éves gépészmérnök-hallgatók, továbbá Tóth László II. éves mérnök-hallgató végül

a *néhai Deutsch Lajos* okl. gépészmérnök, Budapest Székesfőváros Elektromos Művei volt vezérigazgatójának és a Műegyetem egykori hallgatójának az emléke megörökítése végett létesített alapítvány

jövedelméből az 1936/37. tanévben kiadásra került 544 pengő 68 fillér összegű jutalomdíj Scholz Géza V. éves vegyész-mérnök-hallgatónak ítéltetett oda.

b) a bányá-, kohó- és erdőmérnöki karon:

Az *Iparügyi Minisztérium által adományozott 1600 pengős bányahatósági segélydíjat* folytatólag ebben az tanévben is dr. Alliquander Endre és dr. Major Gábor bányamérnök-hallgatók kapták;

a *Magyar Tudományos Akadémiától* Kaán Károlynak a „Természetvédelem és természeti emlékek” című könyvét Muck András II. éves erdőmérnök-hallgató kapta.

c) a mezőgazdasági és állatorvosi karon:

a *dr. Tószeghy Albert-éle* alapítványból 300—300 pengős jutalomdíjban részesültek Magyar Géza és Farsang József I. éves mezőgazdasági szakos hallgatók;

a „*Sera*” Rt. 30 pengős tanulmányi jutalomdíjában Fekete Lajos, Gyarmati Ernő, Szegi Ferenc III. éves, Bamberger Károly, Iktóts Jenő, Winkler Vilmos IV. éves állatorvostan-hallgatók, míg a 20 pengős jutalomdíjában Takács Lajos, Vida Elemér, Szalay János, Domán Imre II. éves, Cseh Sándor, Fazekas Jenő, Pál Sándor III. éves állatorvostan-hallgatók részesültek.

d) a közgazdaságtudományi karon:

A *Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének ösztöndíjából 50 pengő szorgalmi jutalmat kaptak:*

Feldner László, a közgazdasági és kereskedelmi osztály hallgatója és Jellinek Pál a gazdasági szaktanárképző intézet hallgatója; míg

33 pengő 33 fillér szorgalmi jutalmat kapott:

Csányi Boriska a közgazdasági és kereskedelmi osztály hallgatója,

A *T.É.B.E. 1000 pengős ösztöndíjából 166 P 66 fillér szorgalmi díjat kaptak:* Halmágyi Károly és Kopácsy Judit a közgazdasági és kereskedelmi osztály hallgatói, továbbá Cotel Kornél, Lostorfer Vilmos és Iványi József a közigazgatási osztály hallgatói, valamint Válóczy László a gazdasági szaktanárképző intézet hallgatója.

V. Közalkalmazottak gyermekei részére kiutalt tanulmányi segélyek.

a) a mérnöki- és építészmérnöki karon:

250 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Kopácsy József, Kócsvay László, Kovácsházy Frigyes, V. éves mérnök-hallgatók; Lechner Ödön III. éves, Szoyka Pál, Wieszner Géza IV. éves és Radnai Lóránt V. éves építészmérnök-hallgatók;

200 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Imre Géza, Mitók Béla, Petúr Alajos, Rajczy Ervin III. éves, Halácsy

László, Kürti János IV. éves mérnök-hallgatók; Arányi István IV. éves építészmérnök-hallgató;

150 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Lehel Jenő I. éves, Bölcseki Elemér, Khloyber Walter, Tóth László, II. éves, Karafiáth László IV. éves mérnök-hallgatók;

Kovács András I. éves, Gilyén József II. éves, vitéz Bene Gábor IV. éves, Kemény István, Pallós György, székelyhidasi Sebestyén Imre V. éves építészmérnök-hallgatók;

100 pengős tanulmányi segélyben részesült:

vitéz Papp Zoltán III. éves mérnök-hallgató;

Tomory László III. éves építészmérnök-hallgató;

90 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Tóth Kálmán I. éves építészmérnök-hallgató.

b) a gépész- és vegyészmérnöki karon:

400 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Bella Andor és Nagy Ernő II. éves gépészmérnök-hallgató;

284 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Gombos Imre, Móczár János II. éves, Vörös Imre III. éves és Szarvas Béla V. éves gépészmérnök-hallgató;

200 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Zech Konstantin br. III. éves vegyészmérnök-hallgató;

180 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Palágyi János és Szondy György I. éves, Gyarmati József, Kövesdi László, Mlinkó Géza, Pallós Lóránt és Pongor Barna III. éves, Bedő Aladár III. éves, Kerekes Pál és Pelcz József V. éves gépészmérnök-hallgatók;

132 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Domonkos József és Gáspár Ernő II. éves vegyészmérnök-hallgató;

100 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Csортán József, Jacoby György, Kántor Zoltán, Nagy László József és Udvarhelyi József I. éves, Bozzay Zoltán, Horváth Károly, Kiss Tivadar, Mérki Andor, Moletz Nándor, Sándor Miklós és Tátraaljai Endre II. éves, Hajdó Kálmán III. éves, Halász László és Pálos Gusztáv IV. éves gépészmérnök-hallgatók, valamint Szilágyi Antal és Tóth Béla I. éves, Floderer Sándor és Gribács Lajos III. éves, végül Probst Tamás és Tettamanti Albin V. éves vegyészmérnök-hallgatók.

c) a bánya-, kohó- és erdőmérnöki karon:

400 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Éles László kohómérnök-hallgató;

Muck András és Muttnyanszky Zoltán erdőmérnök-hallgatók;

300 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Fekete Sándor bányamérnök-hallgató.

*d) mezőgazdasági és állatorvosi karon:**200 pengő tanulmányi segélyben részesült:*

Bodrossy Leó IV. éves állatorvostan-hallgató;

175 pengős tanulmányi segélyben részesült:

ifj. Kovács Sándor III. éves mezőgazdaságtan-hallgató;

150 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Mudin Gabriella, Tangelmayer Ede III. éves mezőgazdaságtan-hallgató;

125 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Fodor György IV. éves mezőgazdaságtan-hallgató;

100 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Szakmáry Géza, Winkler Vilmos IV. éves, Csek János, Romvári József, Tóth Béla II. éves és Varga István I. éves állatorvostan-hallgató;

85 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Réti Béla II. éves mezőgazdaságtan-hallgató;

75 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Török Imre okl. gazda, mezőgazdaságtan-hallgató;

50 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Simon Gyula, Magyar Géza I. éves mezőgazdaságtan-hallgató, valamint Balogh István I. éves és Oswald Endre IV. éves állatorvostan-hallgató;

40 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Krausz Gyula I. éves mezőgazdaságtan-hallgató.

*e) a közgazdaságtudományi karon:**300 pengős tanulmányi segélyben részesült:*

Borlai László és Tóth Gyula III. éves közigazgatási szakos hallgató, továbbá Koharek János és Komlósi Erzsébet III. éves, valamint Tajti Károly IV. éves gazdasági szaktanárképző intézeti hallgató és Füleky György tanárjelölt;

250 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Merész László és Sipőtz István IV. éves közgazdasági és keresk. szakos hallgató, továbbá Válóczy László II. éves, Pecznik János III. éves, Sata Laura és Szabó Kálmán IV. éves gazdasági szaktanárképző intézeti hallgató, valamint Fodor Mária tanárjelölt;

200 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Erődi Ferenc, Iványi József és Séra Lajos II. éves, Langer Lajos és Mitók Dezső IV. éves közigazgatási szakos hallgató, továbbá Bartha Ágnes, Domonkos Antal és Szendrei Lajos I. éves, Bacskay Sándor, Gröber Gyula, Péterfy Stampf Sára és Puskás Lajos II. éves, valamint Sárközy Mária és Zsilko Etelka IV. éves gazdasági szaktanárképző intézeti hallgató;

150 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Pollermann Györgyi I. éves és Magyar Károly II. éves közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, valamint Gonda József II. éves gazdasági szaktanárképző intézeti hallgató;

100 pengős tanulmányi segélyben részesült:

Csaba Gábor, ifj. v. Feleki Ferenc, Orbán József és Szabó Endre I. éves közgazdasági és kereskedelmi szakos hallgató, továbbá Orkonyi Attila, Sántha Zoltán, Tihanyi József II. éves, Vargha Dezső III. éves és Sötér János IV. éves közigazgatási szakos hallgató, valamint Barabás Irén, Nágel Edit és Szépfy Oszkár II. éves gazdasági szaktanárképző intézeti hallgató.

XII.

Kimutatás azokról a hallgatókról, akik az 1936/37. tanévben kitűnő szigorlatot, kitűnő előszigorlatot vagy kitűnő alapvizsgát tettek.

Az I. szigorlatot kitűnően tették le:

a mérnöki és építészmérnöki karon

a) mérnöki osztályon:

Király Béla, Bölcskei Elemér;

a gépész- és vegyészmérnöki karon

a) a gépészmérnöki osztályon:

Simonyi Károly, Tobiás Kornél, Valatin János;

b) a vegyészmérnöki osztályon:

Pogány Judit, Porges Axel Richárd;

a bánya-, kohó- és erdőmérnöki karon

a bánya- és kohómérnöki osztályon:

Komlósy Antal vaskohómérnök-hallgató, Romwalter Alfréd fémkohómérnök-hallgató;

a mezőgazdasági és állatorvosi karon

állatorvosi osztályon:

dr. Elek András;

a közgazdaságtudományi karon

a közgazdasági és kereskedelmi osztályon:

Zwick József, Koloszar András, Szántó László.

A II. szigorlatot kitűnően tették le:

a mérnöki és építészmérnöki karon

az építészmérnöki osztályon:

szőrényi Reischl Antal;

a mezőgazdasági és állatorvosi karon

a) a mezőgazdasági osztályon:

Bencze Klára, Fái István, vitéz Nagy Béla, Schweiger Julianna, Szabó Ferenc;

b) az állatorvosi osztályon:

Bamberger Károly, Bodrossy Leó, Buza László;

*a közgazdaságtudományi karon**a) a közgazdasági és kereskedelmi osztályon:*

Goldberger Margit, Hirschfeld Károly, Láng Éva, Ligeti Margit,
Udvaros István, Vázsonyi Elek, Weisz István;

b) a közigazgatási osztályon:

Erődi-Harrach Vilmos, Tóth Gyula.

A III. szigorlatot kitűnően tették le:*a gépész- és vegyészmérnöki karon**a) a gépészmérnöki osztályon:*

Bud Pál, Csekme Endre, Parti István, Scholcz Géza, Stein Tamás,
Záborszky János;

b) a vegyészmérnöki osztályon:

Lengyel Sándor, Petri István;

*a mezőgazdasági és állatorvosi karon**az állatorvosi osztályon:*

dr. Balla András, Buza László, Ikotits Jenő;

*a közgazdaságtudományi karon**a közigazgatási osztályon:*

f. Balogh Elemér, Erődi-Harrach Béla, báró Kemény Boldizsár, Lan-
ger Lajos, Mitók Dezső.

A IV. szigorlatot kitűnően tették le:*a közgazdaságtudományi karon**a közigazgatási osztályon:*

f. Balogh Elemér, Erődi-Harrach Béla, báró Kemény Boldizsár,
Krumpholz Zoltán, Mitók Dezső.

Az előszigorlatot kitűnően tette le:*a mezőgazdasági és állatorvosi karon**az állatorvosi osztályon:*

Szerafin János.

XIII.

Az 1936/37. tanév folyamán kitűnő oklevelet nyertek:

Bud Pál, Parti István és Záborszky János okl. gépészmérnökök, valamint Lengyel Sándor okl. vegyészmérnök.

Az 1936/37. tanév folyamán kitűnő doktori oklevelet nyertek:

Palotás László Lajos okl. mérnök; Mészáros László okl. építészmérnök; Monostori Antal okl. gépészmérnök; Gruber Ferenc és Ketter László okl. mezőgazdák; Hajdu Gusztáv és Landy László okl. állatorvosok, továbbá Ambrus Ferenc, Ágoston Béla, Bánhegyi József, Bíró Károly, Emőd György, Fernbach Mária, Gunda Béla, Gundel Endre, Gurka Márton, Halpern Róbert, Hunek József, Kalix Zoltán, Kádas Kálmán, Kovács László, Motován Mihály, München Károly, Östör János, Raáb András, Richter András, Szenes István, Székelyi Ferenc és Várally Lenke okl. közgazdák.

XIV.

Névjegyzéke

azoknak, akik az 1936/37. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen doktorokká avattattak.

Sor- szám	Név	Születési		A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
		hely	év		
I. Műszaki tud. doktorok.					
1	Mészáros László okl. építészmérnök	Veszprém	1909	1937	15
2	Monostori Antal okl. gépészmérnök	Soroksár	1906	1937	17
3	Palotás László Lajos okl. mérnök	Érsekújvár	1905	1937	16
II. Mezőgazdaságtud. doktorok.					
1	Auspitz Tamás	Budapest	1914	1937	40
2	Barta Ferenc	Budapest	1905	1937	33
3	gróf Batthyány Iván János	Köpcsény	1910	1937	41
4	Csillag Lajos	Németcsérnye	1911	1937	37
5	Eck Kálmán	Temesvár	1910	1937	36
6	Fischer Andor	Sopron	1912	1936	30
7	Gruber Ferenc	Székesfehérvár	1905	1937	42
8	György István	Kolozsvár	1908	1937	43
9	Hartstein Péter	Debrecen	1913	1937	44
10	Kaczián Viktor	Csorvás	1908	1936	31
11	Ketter László	Szeged	1912	1937	38
12	Magassy András	Kolozsvár	1912	1937	34
13	Magyari Beck Vladimír	Taskent	1911	1937	39
14	Missák Géza	Zsitvabessenyő	1902	1937	35
15	Vásárhelyi Andor	Hódmezővásárhely	1914	1937	45
16	Zámbó Ernő	Topolovac	1900	1936	32
III. Állatorvostudományi doktorok.					
1	Amstetter Imre	Léva	1906	1936	55
2	Bencze Tibor	Ujpest	1910	1936	57
3	Bélyi Lajos	Farnad	1900	1936	56
4	Biber Miklós	Budapest	1887	1937	73
5	Csőglei Gyula	Pozsony	1903	1937	81
6	Ejury Ferenc	Magyaróvár	1909	1936	58
7	Ekker Vilmos	Budapest	1910	1937	82
8	Gerő János	Tapolca	1910	1937	83

Sor- szám	N é v	Születési		A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
		hely	év		
9	Géczy Ferenc	Budapest	1907	1936	59
10	Gyenes Gyula	Besenyszög	1900	1936	60
11	Hajdu Gusztáv	Temesvár	1911	1936	61
12	Horváth József	Budapest	1912	1937	84
13	Ináncsy Andor	Nagybánya	1901	1937	85
14	Jáky Jenő	Budapest	1912	1936	62
15	Juhász Miklós	Mezőtur	1902	1937	74
16	Karády Vendel	Berzence	1890	1936	63
17	Kaszab Mihály	Palin	1910	1936	64
18	Katona József	Alsódabas	1908	1937	76
19	Kálos Ferenc	Csolnok	1908	1937	75
20	Kemény Lóránt	Abony	1913	1937	86
21	vitéz balázsfalvi Kiss Ernő	Szigetszentmiklós	1905	1937	87
22	Kókai Márton	Csongrád	1911	1936	65
23	Korzenszky József	Pécel	1912	1936	66
24	Kőfalvy Róbert	Pinkafő	1892	1936	67
25	Landy László	Pacsá	1913	1937	88
26	Magyar Miklós	Tata	1887	1936	68
27	Méhes György	Budapest	1906	1937	89
28	nemes Mihály Sándor Gábor Miklós	Nagydém	1909	1937	90
29	Ősz Gyula	Küküllőpöcsfalva	1907	1937	91
30	Péterdi István	Orsova	1911	1936	69
31	Sashegyi Károly	Budapest	1908	1936	70
32	Sárosdi Jenő	Budapest	1909	1937	92
33	Sásdy Tibor	Bácsalmás	1911	1937	77
34	Szabó Albert	Perecseny	1910	1937	78
35	Törzsök Pál	Székesfehérvár	1904	1937	79
36	vitéz Vaday Ferenc	Jászberény	1894	1936	71
37	Veress György	Osgyán	1906	1937	80
38	Veress Mihály	Szászrégen	1902	1937	93
39	Verzsenyi Vilmos József	Debrecen	1894	1936	72
40	Weltner Sándor	Nyárad	1912	1937	94
IV. Közgazdaságtudományi doktorok.					
*1	Ambrus Ferenc	Budapest	1911	1937	206
*2	Auer József	Budapest	1909	1937	222
3	Ágoston Béla	Nagykároly	1902	1936	175
4	Baran Emilia	Budapest	1909	1936	166
5	Bán Tivadar	Budapest	1900	1937	224
6	Bánhegyi József	Mezőberény	1914	1937	223
*7	Bánhidi István	Budapest	1904	1937	239

*-gal megjelöltek a közigazgatási, a többiek a közgazdasági és kereskedelmi osztályon végeztek-

Sor- szám	N é v	Születési		A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
		hely	év		
*8	Báthly Béla	Budapest	1911	1937	185
9	Bede Frigyes	Budapest	1911	1937	191
10	Bene László	Ajka	1908	1937	240
11	Besse Lajos	Budapest	1903	1936	176
12	Béres István	Nyirpazony	1910	1937	241
13	Biró Károly	Szombathely	1905	1937	225
14	esztelneki Biró Pál	Kunágota	1910	1937	242
15	Bornyi József	Debrecen	1909	1936	183
16	Büky József	Budapest	1895	1937	192
17	Davidovics Ernő	Sátoraljaújhely	1910	1937	226
18	Eller Tibor	Budapest	1906	1937	243
19	Emőd György	Ujpest	1908	1936	167
*20	Endersz Ervin	Dobsina	1902	1937	194
*21	Esze Gábor	Soroksár	1912	1937	244
22	Fernbach Mária	Budapest	1912	1937	213
23	Filip János	Komárom	1911	1936	172
24	Garadnai Imre	Munkács	1911	1937	195
*25	Gáspár-Bacher Kálmán	Budapest	1901	1937	245
*26	Gittinger Ferenc	Budapest	1909	1937	212
27	Goldberger András	Budapest	1910	1936	168
28	Goldschmied Vilma	Szárköld	1911	1936	177
29	Gunda Béla	Temesfüves	1911	1936	173
30	Gundel Endre János	Budapest	1912	1936	169
*31	Gurka Márton	Apatin	1903	1937	246
32	dabasi Halász Pál	Csány	1912	1937	193
33	Halpern Róbert	Budapest	1914	1937	214
*34	Harai László	Győr	1910	1937	215
35	Hartner Géza	Ujpest	1911	1937	227
36	Hatvanger Béla	Kürt	1913	1937	228
37	Herczenik Viktor	Budapest	1910	1937	196
*38	Hovány Pál	Simonmájor(Szemeséd)	1911	1937	229
39	Hunek József	Szatmárnémeti	1913	1937	216
40	báró Inkey Péter	Budapest	1911	1937	247
*41	Kalix Zoltán	Pécel	1909	1937	217
42	Kaszás Miklós	Szekszárd	1913	1937	248
43	Kászli Dezső	Pórszombat	1906	1937	249
44	Keiner Mátyás	Gara	1912	1937	207
45	Kiss Sándor	Kövágóörs	1903	1937	250
*46	Kovács Kelemen	Balatonberény	1911	1937	251
47	Kovács László	Polgár	1908	1937	252
48	Kovács Viktor	Tiszafüred	1906	1937	197
49	Königsthal István	Budapest	1910	1937	253

*-gal megjelöltek a közigazgatási, a többiek a közgazdasági és kereskedelmi osztályon végeztek.

Sor- szám	N é v	Születési		A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
		hely	év		
50	Köves Ferenc	Veszprém	1912	1937	230
51	Krámer József	Marcali	1906	1937	254
*52	Kroner Gyula	Budapest	1906	1936	178
*53	Iovag Kühnelt-Leddihn Erik	Tobelbad (Ausztria)	1909	1937	184
*54	Lengyel István	Budapest	1912	1937	198
55	Lukáts Borbála	Pécel	1912	1936	170
56	Markovits Lajos	Szatmárnémeti	1911	1937	238
57	Motován Mihály	Kőszeg	1911	1937	255
*58	Nagel István	Temesberény	1910	1937	218
*59	Németh Pál	Kiskamond	1909	1936	179
60	Novák László	Budapest	1910	1937	199
61	Nyerges György	Zágráb	1914	1937	231
62	Oberhammer Géza	Szombathely	1905	1936	180
63	Ország László	Budapest	1911	1937	256
*64	Otrok Pál	Eger	1902	1936	181
65	Östör János	Budapest	1910	1937	200
*66	vitész Passa József	Babocsa	1910	1937	219
67	Pártos István	Nyiregyháza	1912	1937	220
68	Petrik Béla	Budapest	1910	1937	232
69	Pintér Zoltán	Budapest	1910	1937	186
70	Raab Andor	Pécs	1897	1936	174
71	Ratkóczy Ferenc László	Dombóvár	1907	1937	257
72	Renner Ármin	Budapest	1912	1937	233
73	Révay Zoltán	Budapest	1910	1937	208
74	Richter Endre	Budapest	1911	1936	171
75	Roboz Ottó	Szászváros	1907	1937	209
76	Rubinyi György	Budapest	1907	1937	210
77	nádasdi Sárközy Géza	Nagyvárad	1912	1937	187
78	Sárosi Olivér	Kolozsvár	1901	1936	182
79	Simon Endre	Budapest	1912	1937	258
*80	Somló Tibor	Budapest	1913	1937	201
81	Stein Gusztáv	Budapest	1909	1937	259
82	Steiner László	Budapest	1913	1937	234
83	Szenes István	Zsombolya	1910	1937	261
*84	Székely Sándor	Budapest	1913	1937	260
85	Székelyi Ferenc	Budapest	1909	1937	235
86	Tamasi József	Makó	1907	1937	202
87	Tatai József	Budaörs	1905	1937	236
*88	Tényi Vilmos	Temerin	1908	1937	211
89	Török Zoltán	Resicabánya	1914	1937	262
90	Varga István	Szombathely	1907	1937	237
91	Várally Lenke	Perlak	1910	1937	203

*-gal megjelöltek a közigazgatási, a többiek a közgazdasági és kereskedelmi osztályon végeztek.

Sor- szám	N é v	Születési		A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
		hely	év		
*92	Veszprémy Lóránd	Pozsony	1911	1937	221
*93	Vigh Gyula	Debrecen	1902	1937	188
94	Vizsolyi Dániel	Hejőpapi	1910	1937	204
95	Vozáry Judit	Lőcse	1912	1937	205
96	Walter Rózsa	Budapest	1914	1937	189
97	Weisz László	Békéscsaba	1901	1937	263
*98	Zimonyi Péter Pál	Stájerlak	1909	1937	190
	V. Közgazdaságtud. doktorok. (Az egyéves közgazdasági tanfolyamot végezték.)				
1	Borbás Salamon Ernő	Döbrököz	1899	1937	19
2	Darvas Pál	Nagyszalonta	1909	1937	17
3	Hahn László Ferenc	Budapest	1899	1937	15
4	Kanovics László	Budapest	1897	1937	20
5	Kádas Kálmán	Kisoroszi	1908	1936	12
6	Mikolay András	Budapest	1899	1936	14
7	Mocsáry György	Kőszeg	1902	1937	16
8	Mórotz Kálmán	Magyarkeresztúr	1909	1936	13
9	Münnich Károly	Merény	1908	1937	21
10	Szentendrey Gyula	Nagykanizsa	1898	1937	18

XV.

Névjegyzéke

ama végzett hallgatóknak, akik az 1936/37. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen mérnöki, építészmérnöki, gépészmérnöki, vegyészmérnöki, bányamérnöki, vaskohómérnöki, fémkohómérnöki, erdőmérnöki, mezőgazdasági, állatorvosi vagy közgazdaságtudományi oklevelet szereztek.

Sor- szám	Név	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
I. Mérnökök.					
1	Bánhegyi Zoltán	Szered	1910	1937	202
2	Bárány Ákos	Budapest	1913	1937	236
3	Bátay István	Fiume	1912	1937	235
4	Bázár Elemér	Vác	1912	1937	221
5	Berényi Gábor	Budapest	1905	1937	198
6	Czipó Sándor	Budapest	1913	1936	191
7	Erdmann Gyula	Budapest	1910	1937	237
8	Eszéky Imre	Ujpest	1901	1937	222
9	Förster László	Budapest	1912	1937	207
10	Gábor István	Budapest	1914	1936	178
11	Gáabri Mihály	Budapest	1915	1937	223
12	Gyulai Géza István	Budapest	1914	1936	183
13	Hartmann Pál	Budapest	1913	1936	179
14	Hiesz Dénes	Budapest	1913	1936	184
15	Hitzelberger László	Győr	1903	1937	238
16	Hollós András	Szeged	1914	1937	224
17	Horgos Miklós	Nyiregyháza	1909	1936	192
18	Horvát László	Budapest	1912	1937	197
19	Indrikovits Olivér	Nagybecskerek	1908	1937	220
20	Jáky Miklós	Pozsony	1912	1937	239
21	Jóry Iván	Diósgyőr	1912	1937	243
22	Kail Sándor	Varannó	1905	1936	194
23	Kócsvay László	Munkács	1912	1937	208
24	Kopácsy József	Székesfehérvár	1914	1937	209
25	Kovács Béla	Pesterzsébet	1908	1937	199
26	Kovács Iván	Pápa	1906	1936	185
27	Kovács Vilmos	Budapest	1914	1937	210
28	Kovács házy Frigyes	Budapest	1914	1937	200

Sor- szám	Név	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
29	Laborc János	Bőszénfa	1906	1936	180
30	László György	Budapest	1914	1937	225
31	Lugosy István Béla	Bana	1905	1937	201
32	Mátrai István	Budapest	1914	1937	226
33	Medgyesi - Mitschang Miklós	Sarajevó	1903	1937	227
34	Moldán Ferenc	Ujarad	1911	1937	228
35	Muskovszky István	Nagyenyed	1909	1936	193
36	Nyiredi Richárd Jenő	Bozovics	1908	1936	186
37	Paphalmy György	Budapest	1914	1937	219
38	Pántyik Vilmos	Resicabánya	1908	1936	195
39	Pignitzky Károly	Budapest	1911	1937	229
40	Piller Antal	Budapest	1909	1937	212
41	Pirovich József	Budapest	1902	1937	244
42	Plósz György	Kolozsvár	1908	1937	213
43	Prpic Péter	Hrtkovci	1887	1937	245
44	Rabong Frigyes	Eszék	1912	1936	187
45	Rózsa Jenő	Törökkanizsa	1911	1937	214
46	Ruttner Dénes	Csene	1908	1937	230
47	Schuster Ferenc	Debrecen	1912	1937	203
48	Solymos János	Budapest	1906	1936	196
49	Stern Endre	Budapest	1914	1937	231
50	Szabó Dezső	Budapest	1912	1936	188
51	fogarasi Szabó Imre	Marosvásárhely	1912	1937	204
52	Szabó Sándor	Orosháza	1900	1937	240
53	Szakács László	Budapest	1910	1937	211
54	Szárász György	Kaposvár	1901	1936	190
55	Szelezcky Alfréd	Putnok	1909	1937	241
56	Szelezcky László	Apatin	1910	1937	215
57	Szenes József	Veszprém	1913	1937	216
58	Szephaházy Ágoston	Disznóshorvát	1914	1937	232
59	Szombathy Sándor	Mosnica	1906	1937	242
60	Szócsik Dezső	Budapest	1912	1937	205
61	Tarján Iván Kocsárd	Budapest	1913	1937	233
62	nemes Uhlyarik Róbert	Eger	1904	1937	217
63	Vajda Zoltán	Ujpest	1914	1937	218
64	Váradai László	Trencsén	1912	1936	181
65	Vincze József	Zsombolya	1912	1936	189
66	Vogl Henrik	Budapest	1910	1937	206
67	Wesniczky Ferenc	Vajdahunyad	1903	1937	246
68	de Zassenko Anatole	Kiev	1899	1936	182
69	Záhonyi Győző	Budapest	1913	1937	234

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
II. Építészmérnökök.					
1	Arányi István	Budapest	1915	1937	95
2	Bandl Ferenc	Budapest	1912	1937	102
3	Berényi Endre	Budapest	1908	1937	82
4	Békássy Vilmos	Szatmárnémeti	1909	1936	75
5	Deák Ernő	Kolozsvár	1910	1936	76
6	Dölle László	Budapest	1913	1936	77
7	Erdős László	Szombathely	1914	1937	96
8	Éhn József	Kapuvár	1913	1937	83
9	Fabinyi Emil	Budapest	1911	1937	103
10	Fejér János Ferenc	Budapest	1914	1937	97
11	Ferenczi Lajos	Nyíregyháza	1910	1936	72
12	Gyöngyösi Imre Gergely	Majsajakabszállás	1909	1937	84
13	Hisz Attila	Budapest	1903	1937	85
14	Horti Pál	Budapest	1910	1937	98
15	Janecsek Károly	Körmöcbánya	1897	1936	78
16	Juhász József	Budapest	1910	1936	79
17	Kappéter Iván	Budapest	1912	1937	86
18	Kemény István	Budapest	1914	1937	87
19	Kolösy Imre	Besztercebánya	1903	1937	89
20	Komoróczy Lajos	Nagykároly	1907	1936	73
21	Kuliffay Kálmán	Nagyigmánd	1905	1936	74
22	Málnai László	Budapest	1914	1937	90
23	Németh Pál	Nagykikinda	1912	1936	80
24	Pallós György	Budapest	1914	1937	88
25	Papp Endre	Szatmárnémeti	1908	1937	91
26	Petráss László	Varannó	1908	1937	99
27	Radnai Loránt	Budapest	1914	1937	92
28	Schall József	Budapest	1913	1937	93
29	székelyhidasi Sebestyén Imre	Budapest	1914	1937	94
30	Simoncsics József	Késmárk	1908	1936	81
31	Szőnyi László	Solt	1913	1937	100
32	Vákár Tibor	Gyergyószentmiklós	1908	1937	101
III. Gépészmérnökök.					
1	Andrási Lajos	Budapest	1904	1936	205
2	Aschner Kálmán	Szigetvár	1911	1936	210
3	Bagossy Pál	Budapest	1913	1937	275
4	Bán István	Miskolc	1912	1937	276
5	Bárkán Miklós	Kecskemét	1902	1936	213
6	Boros Gyula	Budapest	1903	1937	283
7	Brucker Pál	Budapest	1912	1936	197

Sor- szám	Név	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
8	Bud Pál	Budapest	1912	1936	214
9	Buzna Vilmos	Ujpest	1912	1937	247
10	Csekme Endre	Torda	1901	1937	284
11	Csép Lajos	Budapest	1903	1927	193
12	Csicsátka Antal	Budapest	1911	1937	263
13	Csurgó Béla	Nyiregyháza	1912	1937	264
14	Csürös László	Budapest	1914	1937	265
15	Detrich Barna	Pankota	1911	1936	202
16	Divényi Andor	Bácsbokod	1911	1936	208
17	Dobay Imre	Gyula	1897	1937	285
18	Egedi Andor	Nagyvárad	1912	1937	266
19	Ekker Antal	Máramarosziget	1908	1937	254
20	Éder Ernő Géza	Vác	1909	1936	215
21	Fehér György	Budapest	1913	1936	198
22	Fekete László	Budapest	1913	1937	267
23	Fésüs Tibor	Budapest	1914	1937	268
24	Fürst László	Kassa	1914	1937	269
25	Gyimesi István Miklós Ottó	Budapest	1904	1937	270
26	Halász Gábor	Kolozsvár	1910	1936	195
27	Hauser György László	Budapest	1914	1937	277
28	Havas Zsigmond	Budapest	1910	1937	221
29	Herman Konrád	Budapest	1914	1937	222
30	Hubert Gyula	Budapest	1912	1937	278
31	Jancsó Endre	Budapest	1912	1936	209
32	Jancsó Gyula	Budapest	1893	1937	223
33	Kálmán György	Debrecen	1912	1936	199
34	Kemény Pál	Győr	1911	1937	248
35	Kerekes Pál	Ónod	1914	1937	255
36	csikbánkfalvi Keresztes György Antal	Budapest	1912	1937	235
37	Király György	Budapest	1914	1937	236
38	Kisfaludy-Péter Elemér	Nagyszében	1907	1937	237
39	Klembala Géza	Gölniczbánya	1911	1937	238
40	Kohuth Gyula	Rimaszombat	1904	1928	220
41	Kollár Kálmán	Budapest	1902	1936	216
42	Kordoss József	Szeged	1913	1937	249
43	Kormos Kálmán	Küküllővár	1912	1937	224
44	Koroknai Jenő	Szentes	1907	1937	250
45	Kőrössi Sándor	Homonna	1906	1937	225
46	Kovári Vince	Tóváros	1903	1937	226
47	Kurucz József	Budapest	1909	1937	227
48	Lajos Pál	Csákigorbó	1914	1937	271
49	Lakatos Sándor	Budapest	1911	1936	196
50	Láng László	Budapest	1909	1936	217

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
51	László Ferenc	CsíkSZereda	1903	1936	206
52	Liptay Pál	Salgótarján	1913	1937	251
53	Lukovits László	Budapest	1912	1937	252
54	Malcz Ervin	Lőcse	1900	1937	256
55	Márki László	Arad	1905	1937	282
56	Menning Ferenc Márton	Szentes	1899	1925	194
57	Muncz László	Budapest	1905	1937	286
58	Müller Károly	Budapest	1912	1937	228
59	Nagy István	Dombóvár	1898	1937	287
60	Némegy István	Budapest	1896	1937	229
61	Németh Gábor	Lébény	1914	1937	289
62	Nyári Tibor	Nagykerek	1913	1937	279
63	váradi Oláh Tibor	Budapest	1906	1937	257
64	Otrok László	Kukujerei-Erdőrégi	1903	1930	262
65	Papp Pál	Budapest	1910	1937	230
66	Parti István	Liptószentmiklós	1915	1937	239
67	Paulikovics Imre	Budapest	1914	1936	203
68	Pavlovic Iván	Dinyás	1907	1936	211
69	Pelcz József	Dombóvár	1914	1937	258
70	Pongrácz Albert	Kassa	1910	1937	253
71	Pór László	Budapest	1910	1937	231
72	Püspöky Pál	Kolozsvár	1909	1937	259
73	Reichart Géza	Budapest	1911	1937	240
74	Sajgó Győző Gusztáv	Budapest	1913	1936	200
75	Sarudy Ákos	Sátoraljaujhely	1901	1936	207
76	Scharbert Gyula	Fiume	1913	1937	280
77	Scholcz Géza	Miskolc	1914	1937	272
78	Schubert Gyula	Budapest	1911	1937	241
79	mecekJános Stein Tamás	Pécs	1914	1937	242
80	Sterpka József	Kassa	1909	1937	260
81	Suda László	Erzsébetfalva	1900	1937	288
82	Primor Csik-Szent-Mártoni Szabó István	Csikszentgyörgy	1902	1937	232
83	Szarvas Béla	Budapest	1914	1937	261
84	Szász Ferenc Sándor	Szombathely	1912	1937	273
85	Szilváy Géza	Tar	1902	1932	219
86	Szemere Frigyes Vilmos	Budapest	1914	1937	243
87	Szenes László	Budapest	1913	1937	244
88	Szente László	Budapest	1914	1937	281
89	vitéz Szilvási Gergely	Budapest	1912	1936	212
90	Szunyog Béla	Ujszász	1909	1936	218
91	Takács István	Kelembér	1905	1936	204
92	Tarpataki István	Zseliz	1910	1937	245
93	Varga János	Soroksár	1911	1936	201

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
94	Vágó Tamás	Budapest	1911	1937	233
95	Várady Géza	Máramarossziget	1895	1937	234
96	Weidlich Géza	Budapest	1905	1937	274
97	Záborszky János	Budapest	1914	1937	246
IV. Vegyész-mérnökök.					
1	Bagi Endre	Budapest	1913	1936	23
2	Balkányi Pál	Beregszász	1911	1937	37
3	Bognár Rezső	Hódmezővásárhely	1913	1936	24
4	Bokor István	Szeged	1914	1937	38
5	nemes Demeczky Mihály	Budapest	1913	1937	42
6	Drexler Árpád	Pancsova	1912	1936	25
7	Faludi Pál	Budapest	1914	1936	26
8	Fekete Imre	Medve	1912	1937	39
9	Forbát Róbert	Budapest	1913	1937	40
10	Gürtler János	Budapest	1913	1936	27
11	Heintz Károly Henrik Lajos	Budapest	1914	1936	30
12	Hertelendi László	Budapest	1914	1936	29
13	Lengyel Sándor	Budapest	1914	1936	28
14	Novek István	Zlatnó	1913	1937	43
15	Petri István	Budapest	1914	1936	31
16	Pozsonyi Frigyes Gusztáv	Zólyombrézó	1913	1937	35
17	Probst Tamás	Makó	1914	1936	32
18	Sásdi István	Budapest	1913	1937	41
19	Tettamanti Albin	Makó	1912	1936	33
20	Tusa Barnabás	Sepsiszentgyörgy	1915	1937	36
21	Wihs Antal Miklós	Szeged	1914	1936	34
V. Bányamérnökök.					
1	Angyal Ferenc	Vulkán	1901	1936	22
2	Bódy Ödön	Kelemér	1914	1937	24
3	Gerencsér László	Sopron	1914	1937	27
4	Halász Béla	Sajóecseg	1903	1936	20
5	Majerszky Béla	Árvaváralja	1910	1936	23
6	Markovich Pál	Oroszveg	1902	1937	25
7	Ruzsinszky László	Gyón	1909	1937	26
8	Véssey Antal	Tatabánya	1914	1936	21
VI. Vaskohómérnök.					
1	Hajtó Nándor	Sopron	1914	1936	4

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
VII. Erdőmérnökök.					
1	Bohun Miklós	Dédes	1909	1937	55
2	Csordás Miklós	Zólyom	1911	1936	43
3	Danczkay Dezső	Reformátuskövácsháza	1906	1937	48
4	Gróf Eszterházy József	Pozsony	1911	1937	49
5	Forgó László	Csongrád	1913	1936	44
6	Gereben János	Budapest	1910	1937	60
7	Jakóts László	Csáktornya	1912	1937	56
8	Lajos bajor kir. herceg	München	1913	1936	45
9	Láng László	Korompa	1910	1937	50
10	Lukácsffy Péter Pál	Szekelykeresztúr	1912	1937	57
11	Mátyás Vilmos	Arad	1911	1937	51
12	Mikolás Kálmán	Gyuró	1909	1936	47
13	Party István	Dusnok	1908	1937	54
14	Pohl Béla	Lipót	1908	1937	59
15	Roller Kálmán	Borsodnádásd	1913	1937	58
16	Szabó József	Somogyárd	1912	1937	52
17	Szedzerjei Ákos	Szelelyemlén	1911	1937	53
18	Tuskó Ferenc	Diósjenő	1913	1936	46
VIII. Mezőgazdák.					
1	Auspitz Tamás Dénes	Budapest	1914	1937	72
2	Bence Klára	Budapest	1915	1937	73
3	Benson Lajos	Budapest	1906	1936	51
4	Csizinszky László	Miskolc	1910	1936	52
5	Fái István	Budapest	1913	1937	75
6	Fessl Róbert Mihály	Dunacsun	1912	1937	68
7	Fleischmann Rudolf	Runa	1914	1936	56
8	Fodor György	Novska	1912	1936	58
9	Fülöp Károly	Aldoboly	1900	1936	64
10	Hartstein Péter	Debrecen	1913	1937	69
11	Klár Gábor	Nyiregyháza	1914	1936	62
12	Kocsondi Németh Lajos	Oroszháza	1912	1937	66
13	Krafcsik Ödön	Szolyva	1909	1936	55
14	Kriská Mihály	Pitvaros	1910	1936	57
15	Kruspach Zoltán	Ujpest	1899	1936	53
16	Matolcsy Zoltán	Budapest	1896	1936	61
17	Meggyesy Konrád	Eperjes	1911	1936	63
18	Radványi Andor	Fót	1911	1937	70
19	Sebő József Béla	Budapest	1909	1937	67
20	Soltész Sándor	Budapest	1902	1936	60

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
21	Sommer Géza	Nagybodolya	1910	1937	74
22	Szalay Antal	Békéscsaba	1912	1935	59
23	Tóth Ferenc	Szany	1912	1937	65
24	Wingert Fülöp	Nagytószeg	1905	1936	54
25	Zalay Géza	Mezőberény	1910	1937	71
IX. Mezőgazdaságtudományi oklevelesek.					
1	György István	Kolozsvár	1908	1936	3
2	Pöhl Andor	Nagykároly	1915	1937	5
3	Sipos Gábor	Vác	1903	1937	6
4	Török Imre	Tarnaszentmiklós	1913	1937	4
X. Állatorvosok.					
1	Balázs Károly	Körmend	1913	1936	106
2	Dr. Balla András	Nyíregyháza	1907	1937	116
3	Bánóczky Antal	Kiskunhalas	1907	1936	101
4	Czitronyi Tibor	Nagybánya	1913	1937	125
5	Dési Albert György	Dés	1914	1936	110
6	vitéz Faragó Albert	Csongrád	1912	1936	94
7	Fáncsi Ferenc	Kiskunhalas	1908	1936	95
8	Fodróczy Ernő	Fertőszentmiklós	1912	1936	91
9	Fórizs György Sándor	Sarkad	1914	1936	111
10	Gaál Ernő	Kaposvár	1914	1937	133
11	Ginner Albert	Alpár	1910	1937	120
12	Gyenizse Lajos	Dunapataj	1913	1937	121
13	Hitsch Ede	Tóváros	1904	1936	112
14	Holló Sándor	Cegléd	1915	1937	128
15	Kemény Armand	Taktaharkány	1914	1936	90
16	Korzenszky László	Pécel	1914	1936	97
17	Kubinszky Ernő	Balassagyarmat	1913	1936	99
18	Laub Ernő	Budapest	1911	1936	103
19	László Albert	Perlasz	1908	1937	131
20	Madaras Géza	Rimaszombat	1911	1936	113
21	Márkus Elek	Nagyvárad	1913	1936	114
22	Márkus Kálmán	Budapest	1914	1936	109
23	Mestyán András	Rakamaz	1913	1936	96
24	Mikes Tivadar	Kaposvár	1912	1936	89
25	Nagypál Imre	Jászládány	1913	1936	102
26	Páál Sándor	Sopron	1912	1937	122
27	Pálfi János	Budapest	1912	1937	126
28	Pálinkás Pál József	Kistelek	1911	1937	123
29	Pénzváltó István	Székesfehérvár	1912	1936	105

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
30	Pomóthy Gyula	Esztergom	1907	1937	127
31	Poór Lajos	Kiskunfélegyháza	1912	1937	118
32	Portschy Ödön	Szombathely	1912	1936	93
33	Róna László Károly	Budapest	1914	1936	100
34	Sánta Lajos	Karcag	1912	1937	132
35	Somlyai Lajos	Znióváralfa	1913	1937	124
36	Szabó János	Felsőczece	1907	1936	104
37	Szakáll Imre	Szeghalom	1914	1936	88
38	Szép Ferenc	Szentes	1909	1937	134
39	Szörényi Ferenc	Komna	1912	1937	130
40	Szundy László	Budapest	1911	1937	119
41	Thész József	Dombóvár	1912	1937	129
42	Tóth Baranyi István	Kiskunhalas	1910	1936	92
43	Vezényi Géza	Budapest	1911	1936	107
44	Veszprémi Lajos Pál	Veszprém	1910	1936	115
45	Vigh Ferenc	Marosfalu	1896	1937	117
46	Winiczai Géza	Székesfehérvár	1913	1936	98
47	Zónay Mátvás	Kunszentmárton	1898	1936	108
XI. Közgazdák.					
1	Ajtony István	Németlövő	1907	1936	158
*2	Ambrus Ferenc Rezső	Budapest	1911	1937	185
3	Apor Magdolna	Budapest	1912	1935	166
*4	Auer József	Budapest	1909	1937	186
*5	Dr. Babnigg Lajos	Nagykanizsa	1903	1937	207
*6	fertősalmási Balogh Elemér	Budapest	1913	1937	214
7	Bán Tivadar	Budapest	1900	1936	173
8	Bede Frigyes ²	Budapest	1911	1936	160
9	Besse Lajos	Budapest	1903	1936	156
10	dezseri Bielek László	Budapest	1904	1931	165
11	esztelneki Biró Pál	Kunágota	1910	1937	183
*12	Dr. nemes Borsos Béla	Tarnaszentmária	1903	1937	236
13	Böhm Gyula	Érd	1909	1937	184
14	Burai Margit	Módos	1910	1936	174
15	Damjanovits Elek	Cséke	1908	1937	232
16	Domonkos Angela	Budapest	1912	1937	235
17	Drótos János	Ózd	1909	1937	233
*18	Dr. Duka László	Budapest	1903	1936	170
*19	Dr. Egri Kálmán	Hódmezővásárhely	1902	1937	229
20	Engel Klára	Budapest	1913	1937	198
21	Erdély Éva	Budapest	1912	1936	147

*-gal megjelöltek a közigazgatási, a többiek a közgazdasági és kereskedelmi osztályon végeztek.

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
22	Fernbach Mária	Budapest	1912	1937	193
23	Friedman Olga	Sárospatak	1913	1936	190
24	Furdek Mátyás	Trsztena	1895	1924	196
25	Füle László	Budapest	1910	1937	189
26	Gál Sándor	Érsekujvár	1911	1936	191
*27	Gáspár Bacher Kálmán	Budapest	1901	1936	148
28	Gáspár Rozália	Szilágysomlyó	1913	1937	178
*29	Gittinger Ferenc	Budapest	1909	1937	188
30	Grósz Ákos	Budapest	1912	1937	231
*31	Gurka Márton	Apatin	1903	1936	192
32	Hartmann Vilmos	Budapest	1909	1937	209
*33	Dr. Hatala László Béla	Budapest	1906	1937	224
34	Hatvanger Béla	Kürt	1913	1936	172
35	Hidi Gyula	Békéscsaba	1907	1936	195
*36	Horváth Ferenc	Pestszénlőrinc	1914	1937	213
*37	Hovány Pál	Simonmágyor(Szemcséd)	1911	1936	164
38	Jakovovits János	Budapest	1912	1936	155
39	Juhász Gyula	Győrszentiván	1909	1937	180
*40	Kalix Aladár	Budapest	1912	1936	168
*41	Kalix Zoltán	Pécel	1909	1937	177
42	Karsay Gyula	Farád	1913	1937	176
43	Kaufman Etel	Ungvár	1912	1935	230
*44	magyaryerőmonostori dr. báró Kemény Boldizsár	Budapest	1908	1936	171
45	Komlósi János István	Budapest	1908	1937	234
46	Kovács István	Budapest	1912	1937	228
*47	Kovács Kelemen	Balatonberény	1911	1937	204
48	Köves Ferenc Imre	Veszprém	1912	1936	150
49	Ladányi Loránt Elemér	Ujpest	1904	1937	201
50	Lázár Elvira	Budapest	1894	1937	202
*51	Lengyel István	Budapest	1912	1936	162
52	Lengyel Zsuzsanna	Budapest	1910	1937	219
53	Lihovay Zoltán	Arad	1911	1937	222
54	Malasits Gyula	Győr	1908	1936	163
55	Markovits Lajos	Szatmárnémeti	1911	1937	199
*56	Mitók Dezső	Bártfa	1915	1937	215
*57	Nagel István	Temesberény	1910	1936	153
58	Nagy Viola Gabriella	Szatmárnémeti	1912	1936	206
*59	Nádasi Jenő	Losonc	1910	1937	187
60	Nemes György	Debrecen	1910	1937	227
61	Németh József	Csáktornya	1906	1937	211
62	Nyerges György Ivor	Zágráb	1914	1937	197
*63	Ollé Lajos	Dunaszerdahely	1902	1936	205

*-gal megjelöltek a közigazgatási, a többiek a közgazdasági és kereskedelmi osztályon végeztek.

Sor- szám	N é v	Születési		Az oklevél	
		hely	év	keltének éve	száma
64	Ondrcska Elemér	Komárom	1913	1936	179
65	Ország László	Budapest	1911	1937	181
*66	Otrok Pál	Eger	1902	1936	149
67	Patyi Rózsa	Torontálkeresztes	1911	1935	161
68	Pártos István	Nyiregyháza	1912	1936	167
69	Petrik Béla	Budapest	1910	1937	182
70	Reich Alice	Budapest	1914	1937	221
71	Schmogrovits Ernő	Kecskemét	1912	1937	175
*72	Somló Tibor	Budapest	1913	1936	169
*73	Stanzel György Mihály	Budapest	1911	1937	216
74	Steiner László	Budapest	1913	1936	151
75	Sulyok István	Budapest	1906	1937	208
76	Szabó István	Zalaegerszeg	1908	1937	223
77	Szauder Gyula	Ujpest	1903	1937	226
*78	Dr. Szeibert János	Sárvár	1903	1928	145
79	Szenes István	Zombolya	1910	1937	200
*80	Székely Sándor	Budapest	1913	1937	194
*81	Dr. Szijj László József	Budapest	1902	1937	210
82	Szilágyi Miklós	Várgesztes	1910	1936	203
83	Tasnádi József	Budapest	1903	1937	220
84	Tatai József	Budaörs	1905	1936	152
85	Vadász Sándor Miklós	Budapest	1913	1937	212
86	Vajda Andor	Budapest	1911	1936	146
87	Varga István	Szombathely	1907	1936	157
*88	Vida Zoltán	Pádé	1906	1937	217
*89	Vigh Gyula Gábor	Debrecen	1902	1936	159
90	Vita Sándor	Budapest	1909	1937	225
91	Worisek Ernő Kornél	Bécs	1904	1937	218
92	Zöld Ferenc	Győr	1912	1936	154
XII. Közgazdaságtudományi oklevelek.					
(Az egyéves közgazdasági tanfolyamot végezték.)					
1	Batta Ottó Dezső	Szigetvár	1905	1937	16
2	Csécsi Nagy László	Szeged	1899	1936	12
3	Kanovics László	Budapest	1897	1937	17
4	Kühn László	Budapest	1900	1936	11
5	ifj. Reischl Ágoston	Budapest	1912	1937	14
6	Sarudy Béla	Eperjes	1901	1937	13
7	Thullner József	Moson	1907	1937	15

*-gal megjelölték a közigazgatási, a többiek a közgazdasági és kereskedelmi osztályon végeztek

XVI. Névjegyzéke

azoknak, akiknek külföldi oklevele az 1936/37. tanévben a M. Kir. József
Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen honosított.

Sor- szám	N é v	Születési		Külföldi oklevelét		A honosítás keltének éve
		hely	év	mely műegyetemen vagy főiskolán szerezte ?	melyik évben	
	1. Mérnök.					
1	Czölder Frigyes	Pancsova	1908	München	1932	1936
	2. Építésmérnökök.					
1	Érdi Lajos	Daruvár	1909	Zürich	1931	1937
2	Freund Tibor	Budapest	1910	Zürich	1932	1937
3	Gescheit Hermann	Putnok	1902	Stuttgart	1927	1937
4	Lübke Roland Gyula	Budapest	1900	Darmstadt	1927	1937
5	gróf Széchenyi Gyula	Achau	1910	Zürich	1932	1937
	3. Gépésmérnökök.					
1	Eöry Miklós	Szombathely	1913	Zürich	1935	1937
2	Mihályfi Pál	Budapest	1912	Zürich	1936	1937
	4. Vegyészmérnökök.					
1	Ányos Antal	Sopron	1897	Braunschweig	1934	1937
2	Berczely Harry	Budapest	1909	Karlsruhe	1933	1937
3	Pólya János	Budapest	1914	Zürich	1935	1936
4	Sándor György	Budapest	1902	Berlin	1926	1936
5	Simó Sándor	Tasnád	1904	Stuttgart	1926	1937
6	Ungár Endre	Debrecen	1902	Braunschweig	1925	1937
	5. Mezőgazdák.					
1	Jakabffy László	Budapest	1901	Wien	1924	1937
2	ifj. Szigeti Pál	Budapest	1908	Zürich	1929	1937

XVII.

Névjegyzéke

azoknak, akiknek külföldi doktori oklevele az 1936/37. tanévben a M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen honsított.

Sor- szám	N é v	Születési		A műegye- tem, ame- lyen doktor- rá avatott	A doktorra avatás éve	A honsítás keltének éve
		hely	év			
	Mezőgazdaságtudományi doktorok.					
1	Jakabffy László	Budapest	1901	Wien	1926	1937
2	ifj. Szigeti Pál	Budapest	1908	Zürich	1933	1937

XVIII.

Névjegyzéke

a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemre az
1936/37. tanévben beiratkozott hallgatóknak.

Mérnöki és építészmérnöki kar.

A) Mérnöki osztály.

a) Rendes hallgatók:

Ábrahám István I. II.	Dévai György II.
Abzinger Miklós I.	Dienes-Oehm Egon II.
Aradi János I. II.	Ditmayer József I.
Árkay Rudolf I. II.	Dobos István I. II.
5. Bajó István I.	40. Dologh Ervin II.
Bakoss Géza I. II.	Domján Jenő I. II.
Ballagi-Sömjén Zoltán I. II.	Dörre Pál I. II.
Bán Béla II.	Erdélyi Albert I. II.
Bányay József I. II.	Fábián József I. II.
10. Bárányi Ákos I.	45. Falussy Ferenc I. II.
Barry Jenő I.	Fazekas József I. II.
Barta Ferenc I.	Fenes Ferenc I. II.
Bázár Elemér I.	Forstner István I. II.
Békeffy Zoltán I.	Földvári László I. II.
15. Bellmond Egon I.	50. Führer István I. II.
Bellosevich Sándor I. II.	Füves István I. II.
Berényi Gábor I.	Gáabri Mihály I.
Berg Artur I. II.	Gémes Endre I.
Bikfalvy András I.	Gentcheff Petko I.
20. Bodor László I. II.	55. Gerber Ferenc I.
Bonyhády Jenő I. II.	Gilde László I. II.
Bölcskei Elemér I. II.	Gombás Lukács I. II.
Burger László I. II.	Gonda József II.
Capdebo Dezső I. II.	Goszleth István I.
25. Csáky Aladár I. II.	60. Greschik László I. II.
Csapó Gyula I.	Hais Bertalan I.
Cseppentő Zsigmond I.	Hajdu József I.
Cseuz László I. II.	Halácsy László I. II.
Czakó János I. II.	Haraszi László II.
30. Czike Albert I.	65. Hargitai Béla I. II.
Czitronyi István I. II.	Hasch Gyula I. II.
Dános Valér I. II.	Havadi Erik I. II.
Deák József I.	Herczog Ferenc I.
Dénes György I. II.	Hoffmann András I.
35. Deutsch István I. II.	70. Hollódi Károly I. II.

- Honti Gyula I. II.
Imre Géza I. II.
Ivanoff Ivan Stoimenoff I. II.
Janó Albert I. II.
75. Jánosi János I. II.
Járay Zoltán I.
Jäger Pál I. II.
Jurth Ferenc I. II.
Káldor István I. II.
80. Karafiáth László I. II.
Karsay Sándor I. II.
Kehrling Béla I. II.
Khloyber Walter I. II.
Kinczel Ede I. II.
85. Király Béla I. II.
Király Lajos I. II.
Kiss János I. II.
Klement Károly I. II.
Kneffel Sándor I. II.
90. Knut Béla I. II.
Kócsvay László I.
Konyáry Pál I.
Kopácsy József I.
Koren István I.
95. Kossa József I.
Kostiala Sándor I. II.
Kovács Vilmos I.
Kovács házy Frigyes I.
Kuster Tibor I. II.
100. Kümmel Tibor I.
Kürti István I. II.
Kürti János I. II.
Lád Károly I. II.
Lám Béla I. II.
105. Láng Gábor I. II.
kászonjakabfalvi László Endre I II
László György I.
Legeza István I. II.
Lehel Jenő I. II.
110. Lengyel József I.
Lerchner Jenő I. II.
Lesenczey Rezső I. II.
Leveleki László I. II.
Lipták János I.
115. Lublós László I. II.
Lugosy István Béla I.
Madas Imre I.
Máday László I. II.
Maetz Ervin I. II.
120. Mágel Lajos I. II.
Malonyay Zoltán I. II.
Marcsa Miklós I. II.
Márkus Hugó I.
Marosy István I. II.
125. Marót Gyula I. II.
Mátrai István I.
Mattyasovszky Tamás I. II.
Medgyesi-Mitschang Miklós I.
Melegh Gyula I. II.
130. Mészáros János I. II.
- Milasovszky Géza I. II.
Misnay József I. II.
Mitók Béla I. II.
Morava Endre I.
135. Murai Gyula I. II.
Muszély Imre I. II.
Nagy Béla I.
Nagypál Sándor I.
vitéz Nagyselemecz László I. II.
140. Németh Alajos I. II.
Németh Árpád I.
Nikoloff Tzvetan I.
Nyilas Miklós I.
Oroszlány István I. II.
145. Oszetzky Egon I.
Padányi Mihály I. II.
Pap Zsigmond I.
Papazoff Obreten I. II.
Paphalmy György I.
150. Papp Endre I. II.
vitéz Papp Zoltán I. II.
Pászti Miklós I. II.
Pátkay Imre I.
Pavuk Gyula I. II.
155. Perneckzy Béla I. II.
Petur Alajos I. II.
Pingicer József I.
Potzmann Mátyás I.
Pour Ernő I.
160. Rácz Iván I.
Radó Béla I.
Radványi Jenő I. II.
Rajczy Ervin I. II.
Rátky István I.
165. Regdon Attila I. II.
Rossmann Frigyes I. II.
Ruszkay Endre I. II.
Sáfrán Gusztáv I. II.
Sági Pál I. II.
170. Salamin Pál I. II.
Sallay Imre I.
Sarkadi Szabó István I. II.
Schindler Pál I. II.
Schramek István I.
175. Schultz László I.
Schwarcz Károly I. II.
Sebestyén László I.
Siska Mihály I. II.
Spitz Miklós I. II.
180. Stern Endre I.
tarcsaligeti Stráner Lajos I. II.
Szabó Béla I. II.
Szabó Ferenc I.
Szalay Tibor I. II.
185. Szász helyi Péter Pál I. II.
Szenes József I.
Szepesházy Ágoston I.
Szepesi János I. II.
Szepessy Zoltán I. II.
190. Szepessy Árpád I. II.

- Szerdahelyi Zoltán I.
 vitéz Szilágyi József I. II.
 Szilágyi Lajos I. II.
 Szita Mihály I.
195. Szkalka József I. II.
 Szlachányi Ákos Béla I. II.
 érsekkujvári Szokolay András I. II.
 Szokoll Frigyes I.
 V. Szücs Dénes I. II.
200. Tarján Iván Kocsárd I.
 Thamó Gábor I. II.
 Thuránszky Miklós I. II.
 Tóth Károly I.
 Tóth László (Orosháza) I. II.
205. Tóth Tibor I. II.
 Uhlyarik Róbert I.
 Vámos Tibor I. II.
 Varga Béla I. II.
 Vasek László II.
210. Vaszilievits-Sömjén György I. II.
 Véssey Ferenc I. II.
 Vitályos László I.
 Vozáry István I. II.
 Wagner József I. II.
215. Wekerle József II.
 Worschitz Ernő I.
 Zemann Győző I.
 Zier László I. II.

B) Építészmérnöki osztály.

a) Rendes hallgatók:

- Abrahám Ferenc I. II.
 Altenstein Iván I. II.
 Arányi István I.
 Auer Sándor I. II. •
5. Bandl Ferenc I.
 Bélteki József I. II.
 vitéz Bene Gábor I. II.
 Bery János I. II.
 Bíró Ferenc I. II.
10. Boda Imre I. II.
 Böhm Anna I. II.
 Bróz Béla I. II.
 Csaba Attila I. II.
 Cseh Béla I. II.
15. Czigler Endre I. II.
 Dezső György I. II.
 Diebold Kálmán I.
 Egyed Zoltán I. II.
 Éhn József I.
20. Eperjessy Béla I. II.
 Erdős László I.
 Feczko István I. II.
 Fejér János Ferenc I.
 Felner Tibor Nándor I. II.
25. Filkorn Gyula I. II.
 Folly Irén I. II.
 Fülep Sándor I. II.
 Füsspök Zoltán I. II.
 Geiger Ferenc I.
30. Geiger István I. II.
 Gilyén József I. II.
 Görömbey György I.
 Grantcharoff Boris I. II.
 Hack Győző I. II.
35. Hajós Pál I. II.
 dabasi Halász Ervin I. II.
 Harmat Imre I. II.
 Herberth János I.
 Hoffmann Alfréd I. II.
40. Hubay Jenő I.
 Huszár Imre I. II.
- Ilonczai Nándor I. II.
 Izsák Sándor I. II.
 arдай Janka Jenő I. II.
45. Juhász Jenő I. II.
 Karnay Alajos I. II.
 Kárász György I. II.
 Kelen Tibor I. II.
 Kemény István I.
50. nemes Kewiczky Samu László I. II.
 Kiss Ferenc I. II.
 Klenovits Pál I. II.
 Knitl Jenő I. II.
 Kolos Ferenc I. II.
55. Korik Lajos I.
 Kósa Lajos Iván I. II.
 uhrini Kovách Kocsárd I. II.
 Kovács András I. II.
 Kováts Gyula I.
60. Lamping Ottó I. II.
 Lantos András I. II.
 Lázár László I. II.
 Lechner Ödön I. II.
 Legány Zoltán I. II.
65. Lengyel József II.
 Málnai László I.
 Mangel János I. II.
 Mann Péter I. II.
 Marek Ervin I. II.
70. Nagy Pál I. II.
 Névery Tibor I. II.
 Novotny Rezső I. II.
 Oszvaldik Gyula I. II.
 Paldauf István I. II.
75. Pallós György I.
 Papp Gyula I. II.
 Pászti Károly I. II.
 Pavlovszky István I. II.
 Radnai Lóránt I.
80. Rainer Gábor I. II.
 szőrényi Reischl Antal I. II.
 szőrényi Reischl Péter I. II.

- Rohrböck József I. II.
 Rohringer László I. II.
 85. Sallay Imre II.
 Schall József I.
 Schauschek János I.
 Schneider Lehel I.
 Schramek István I. II.
 90. Schusztar György I.
 székelyhidasi Sebestyén Imre I. II.
 székelyhidasi Sebestyén T. I. II.
 Simkó Károly I. II.
 Sipos Albin I. II.
 95. Stechauner Ferenc I. II.
 Stumpf Ferenc I. II.
 Sturm Gyula I. II.
 Szabó Árpád I. II.
 Szabó Tibor I. II.
 100. Szaszovszky István I. II.
 Szentirmay Árpád I. II.
 Szőnyi László I.
 Szoyka Pál I. II.
- Szrogh György I. II.
 105. Szűszner Géza Zoltán I. II.
 Takács Gyula I. II.
 Takács Sándor I. II.
 Tantos Ferenc I. II.
 Tar Kálmán I.
 110. Tarján László I. II.
 Teley Miklós I. II.
 Thier-Szabó Felicia I. II.
 Tomory László I. II.
 Tóth Kálmán I. II.
 115. Tóth Sándor I. II.
 Trieltsch Vilmos II.
 Vajda György I. II.
 Valentiny Károly II.
 Varga Pál I. II.
 120. Wieszner Géza I. II.
 Wisolith János I. II.
 Wollmann Károly Frigyes I. II.
 Zilahy István I. II.

Gépész- és vegyészmérnöki kar.

A) Gépészmérnöki osztály.

a) Rendes hallgatók:

- Agner Zoltán I. II.
 Albert László I. II.
 Alapi Gábor I. II.
 Ambrózy József I.
 5. Andrási János I.
 Angster József I. II.
 Antal János I. II.
 Arató Frigyes I. II.
 Attl Béla I. II.
 10. Auer Mihály I.
 Bagossy Pál I.
 Bajáki Bán László I.
 Balássy László I. II.
 Baláza Andor I. II.
 15. Balázs Iván I. II.
 Baliga István I.
 Bálint Gábor I. II.
 Bálint János I. II.
 Balogh András I. II.
 20. Balogh Péter I.
 Baltovics László I. II.
 Bán István I.
 Baneth László I. II.
 Bánhalmi Pál I. II.
 25. Bánhegyi Ferenc II.
 Barcza József I. II.
 Barcza Miklós I. II.
 Bárd Endre I. II.
 vitéz Barkay József I.
 30. Barva István I. II.
 Bátor Ferenc I. II.
- Bátory József I.
 Bedő Aladár I. II.
 Bella Andor I. II.
 35. Benkovits István I. II.
 Béneyi György I. II.
 Beöthy Andor I. II.
 Beran Lajos I. II.
 Bertalan György I. II.
 40. Bertin Lajos I.
 Besenyői Mátyás II.
 Bezerédj Lajos I.
 Bihari István I. II.
 Bleyer Ferenc I. II.
 45. Bobák Kornél I. II.
 Boér József I. II.
 Bollmann Béla II.
 Borbély Tibor I. II.
 Bozzay Zoltán I. II.
 50. Böhm Ernő I. II.
 Bresztovszky Lajos I. II.
 Burandik István I. II.
 Buzás Lajos I. II.
 Czégé Imre I. II.
 55. Czillinger István I. II.
 Cziriák Béla I.
 Csák Ervin I. II.
 Cseh Károly I. II.
 Csepreghi Ferenc I. II.
 60. Csiky Károly I. II.
 Csillag Endre I. II.
 Csimma Sándor I. II.

- Csортán József I. II.
Csürös László I.
65. Dankanis Géza József I.
Deák Károly I. II.
Dékány János I. II.
Denke László I. II.
Derekoﬀ Vladimir II.
70. Dési István I.
Domján András I. II.
Dopsa István I. II.
Dorogi István I.
Dósa Béla II.
75. Dóry-Boronkay Antal I. II.
Drobnits Bálint I. II.
Ehrlich László I. II.
Ellenbogen Oszkár I. II.
Elsasz Rezső I.
80. Eltér Kornél I. II.
Engelschalt József I. II.
Erdélyi István I. II.
Erdős György I. II.
Erek Vilmos I. II.
85. Erhardt Gyula I.
Fábry István I. II.
Farkas Dénes I. II.
Farkas Gábor I. II.
Farkas István I. II.
90. Farkas László I. II.
Fejér Antal I. II.
Fejér Gyula I. II.
Fekete László I.
Fekete Zoltán I.
95. Felter Jenő I.
Felter Károly I. II.
Fenyves István I.
Ferencz László I.
Ferenczy Tibor I. II.
100. Fésüs Tibor I.
Filló József I. II.
Flaszik Jenő I. II.
Forgács Béla I. II.
Forgó Ferenc I. II.
105. Fráter Pál I.
Frei Endre I. II.
Freund Pál I. II.
Fult Ödön I. II.
Fürst János I. II.
110. Fürst László I.
Füzy Vilmos I. II.
Gábor Dénes I. II.
Gábor György I. II.
Gál István I. II.
115. Gallus Géza I. II.
Gárdosi Béla I. II.
Gebauer Erich I.
Gellert Ferenc I. II.
Geönczy Pál I. II.
120. Germadics Vilmos I. II.
Giesser György I. II.
Gombos Imre I. II.
Gödi Géza I. II.
Gönczy Sándor II.
125. Greguss László I. II.
Gróf György I. II.
Gröber Andor I.
Gruber József I. II.
Gyarmati Béla (sz. Királyh.) I. II.
130. Gyarmati Béla (sz. Szeged) I. II.
Gyarmati József I. II.
vitéz Gyimesi János I. II.
Gyopári Gyula I. II.
Gyöngyössi Gyula I. II.
135. Gyülvézi Lajos I.
Haas András I. II.
Hadházy Sándor I. II.
Hadnagy Domokos I. II.
Hajas Jenő I.
140. Hajdó Kálmán I. II.
Hajós Imre I. II.
Hajós László I. II.
Halász Jenő I. II.
Halász László I. II.
145. Halász Zoltán I. II.
Halmos Ferenc I. II.
Halmos Géza I.
Hamza Musztafa I. II.
Harza István I.
150. Hasenbeck László I. II.
Hausenblasz Endre I. II.
Hauser György I.
Hausvater József I. II.
Hegedüs Gyula I. II.
155. Hegedüs Mátyás II.
Hegedüs Tibor I. II.
Hell Miksa II.
Hennyey Zoltán I. II.
Herman Jenő I. II.
160. Herzog Ferenc I. II.
Herzog Pál I. II.
Hevessy Béla I.
Hollerung Gábor I. II.
Holló Tibor I.
165. Homoki István I.
Honti Ottó I.
Hornung József I.
Horváth Elemér I.
Horváth Endre I. II.
170. Horváth Károly I. II.
Horváth Zoltán I. II.
Hubert Gusztáv I. II.
Hunyor Csaba I.
Huszka Károly I. II.
175. Iklódy Ervin II.
Ikovits Iván I. II.
Ivánfi Ignác I. II.
Ivanoff Iván I.
Jacoby György I. II.
180. Jobbágy Kálmán I. II.
Juvancz Endre I.
Kálmán László I. II.

- Kalmár János I. II.
 Kanosik Mihály I. II.
 185. Kántor Géza I. II.
 Kántor Zoltán I. II.
 Kaplanek Kornél I. II.
 Karai Sándor I. II.
 Karl Oszkár I.
 190. Kárpáti Zoltán I. II.
 Katona Béla I.
 Katona Pál I. II.
 Keller György I. II.
 Keller István I. II.
 195. Kengyel Miklós I. II.
 Kerekes Pál I.
 Kerékgyártó Béla I. II.
 Keresztes György I.
 Keresztyén László I. II.
 200. Kertesi Rezső I.
 Kertész Ferenc I. II.
 Király-György I.
 Király Sándor I. II.
 Kisbocskói László I. II.
 205. Kisfaludy Péter Elemér I.
 Kiss Ernő I. II.
 Kiss Gyula I. II.
 Kiss Károly I. II.
 Kiss Tivadar I. II.
 210. Kaludinyi Béla I.
 Klein Béla I.
 Knapecz Herbert I. II.
 Knoll István I. II.
 Koiss István I. II.
 215. Kollmann Ferenc I.
 Komlóssy Albert I. II.
 Konráth János I. II.
 Korponay Pál I.
 Kótay Lajos I. II.
 220. Kovács István I. II.
 Kovács János I. II.
 Kovács László I. II.
 Kovács Pál I. II.
 Kovács Pál László I. II.
 225. Kovács Pál Tamás I.
 Kovács Sándor I. II.
 Kovács-Sebestény István I. II.
 Kovásznay László I. II.
 Kováts György I.
 230. Kováts Lóránd I. II.
 Kövesdi László I. II.
 Kromcsik János I. II.
 Kurusz Gyula I.
 Kürtös Loránd I. II.
 235. Lakatos István I. II.
 Lakos Andor I.
 László Jenő I. II.
 Lázár Dezső I. II.
 Lázár Lajos I. II.
 240. Lebovics József I.
 Lehöcz József I. II.
 Lénárd Frigyes I. II.
 Lengyel Gusztáv I. II.
 Lettner Ferenc I. II.
 245. Lévai Ágoston I. II.
 Liptay Pál I.
 Lorenz Tibor I. II.
 Lőrinczy Sándor I. II.
 Lukácsfalvi Tibor I. II.
 250. Magassy László I.
 Maier András I. II.
 Major László I. II.
 Mann Kamill I. II.
 Markó Endre I. II.
 255. Marosúvári Gyula I.
 Maróti László I. II.
 Mart József I. II.
 Marton János I. II.
 Marton Lajos I. II.
 260. Marton Tamás I. II.
 Marton Vilmos I. II.
 Maszlag Géza I.
 Mátéffy Sándor I. II.
 Máthé György I. II.
 265. Mattyasovszky-Zsolnai
 Tamás I. II.
 Mauritz Sándor I. II.
 Mehmet László Muhtar I. II.
 Mérki Andor I. II.
 Mester István I. II.
 270. Mike Géza I. II.
 Mikolay Miklós I.
 Milch Endre I. II.
 Mitscenkov Dimitrij I. II.
 Mittl Ferenc I.
 275. Mlinkó Géza I. II.
 Móczár János I. II.
 Moletz Nándor I. II.
 Molnár János I.
 Molnár Zoltán I. II.
 280. M. Mórocz Sándor I.
 Morvay György I. II.
 Mosonyi Imre I. II.
 Nagy Ernő I. II.
 Nagy Ferenc I.
 285. Nagy György I. II.
 Nagy Imre I.
 Nagy Lajos I.
 Nagy László I. II.
 Nagy László József I. II.
 290. Nagy Pál I. II.
 Nánássy György I. II.
 Nándorfy Oszkár I. II.
 Náray István I.
 Németh Gábor I.
 295. Németh Lajos I. II.
 Némethy Loránd I. II.
 Neu György I. II.
 Nikola Frigyes I. II.
 Nits Károly I. II.

300. Nyárády Pál I. II.
Nyári Tibor I.
Offenmüller Károly II.
Oláh Sándor I. II.
Orcsik Géza I. II.
305. Ordódy János I. II.
Orosz Antal I. II.
Orosz László I.
Paál Árpád I. II.
Pál István I. II.
310. Palágyi Géza I.
Palágyi János I. II.
Pályi Roland I. II.
Pallós Loránt I. II.
Pálos Gusztáv I. II.
315. Papp Sándor I. II.
Parti István I.
Pártosfalvi Gyula I. II.
Pataki Emil I. II.
Pataki Ernő I. II.
320. Pattantyús Á. Dénes I. II.
Pázmány László I. II.
Pazsiczky Jenő I. II.
Payr Zoltán I. II.
Pelcz József I.
325. Péntek László I. II.
Perényi Tibor I. II.
Perlstein Jenő I.
Petrányi György I. II.
Petrován Artur I. II.
330. Pfaffenhauser Ernő I.
Pilaume Albert I.
Pichler György I. II.
Pokorny László I. II.
Pollok Ferenc I.
335. Pongor Barna I. II.
Purman János I. II.
Pusztai Oszkár I. II.
Rábel György I. II.
Rácz István I.
340. Radványi Imre I. II.
Raffaj András I. II.
Rajos Béla I. II.
Rechnitzer Ferenc I. II.
Rédey Gyula I.
345. Regula György I. II.
Renner János I.
Renner Zoltán I. II.
Reisz Andor I. II.
Reznicek József I. II.
350. Róbert Lajos I.
Ruzsinszky Tibor I. II.
Sági István I. II.
Sándor Ferenc I. II.
Sándor György I. II.
355. Sándor István I.
Sándor Miklós I. II.
Sarkady László I. II.
Schäfer Lajos I. II.
Scharbert Gyula I.
360. Schätz Antal I. II.
Schmidt Elek I. II.
Scholtz Géza I.
Schön László I. II.
Schönborn János I. II.
365. Schultz Károly I. II.
Sebeő József I. II.
Seereiner Oszkár I. II.
Serényi István I.
Siklósi Lajos I. II.
370. Simonyi Károly I. II.
Singer István I. II.
Siposs Zoltán I. II.
vitész Skublics Viktor I. II.
Skultéty Ferenc I. II.
375. Somkuti Emil I.
Sopronyi Thurner Ferenc I. II.
Soros Géza I. II.
Sóváry Emil I. II.
Stagl Gusztáv I. II.
380. Stanga József I. II.
Stark József I. II.
Stecher Arno I. II.
Stein Tamás I.
Stépán László I. II.
385. Sternád László I. II.
Stevka János I. II.
Strausz Gyula I.
Sturmann György I. II.
Sury Lajos I. II.
390. Sümeghy Ferenc I.
Sükös Ede I. II.
Szabados Dezső I. II.
Szabó György I. II.
Szabó István I. II.
395. Szabó József I. II.
Szabó László I. II.
Szabó Loránd I. II.
Szalay Adorján I. II.
Szalmássy Aladár I. II.
400. Szalontai Károly I. II.
Szametz Tibor I. II.
Szántó János I. II.
Szántó Miklós I. II.
Szarvas Béla I.
405. Szász Tamás I. II.
Szávai Gyula I. II.
Szederkényi Ferenc I. II.
Székely István
(sz. Máramarossziget) I. II.
Székely István (sz. Orosháza) I.
410. Székely János I. II.
Szele Tibor I.
Szelenyi István I.
Szeman László I. II.
Szemere Frigyes I.
415. Szemere István I.
Szente László I.
Szentés Zsolt I.
Szentkirályi Ede I. II.

- Szentpéteri László I. II.
 420. Szenzenstein Antal I. II.
 Szepes Tivadar I. II.
 vitéz Szeredy Vilmos I. II.
 Szieber Elemér II.
 Szigetvári József I.
 425. Szikla Péter I. II.
 Sziklai Miklós I. II.
 Szikszay Gergely I. II.
 Szirmai Kornél I. II.
 Szondy György I. II.
 430. Szöcs Ádám I.
 Szödényi Nagy Kálmán I.
 Szöke János I.
 Sztaics István I.
 Szűcs András I. II.
 435. Tagányi György I. II.
 Tahjthy József I. II.
 Takács József I. II.
 Tasnádi László I. II.
 Tátraaljai Andre I. II.
 440. Tescher Árpád I. II.
 Teszár Tibor I. II.
 Tilly Hugó I. II.
 Timár Miklós I. II.
 Tirpák László I. II.
 445. Szűcs András I. II.
 Tobiás Kornél I. II.
 Tomaschek Pál I. II.
 Tóth Béla I. II.
 Tóth Jenő I. II.
 450. Tóth Kálmán I. II.
 Török István I. II.
 Tursányi Tibor I. II.
 Tzoloff Petroff Boris I. II.
 Udvarhelyi József I. II.
 455. Vadas László I. II.
 Vági András I. II.
 Vági Antal I.
 Valatin János I. II.
 Vankó Richárd I. II.
 460. Varga László I. II.
 Várkonyi Hunor I. II.
 Vas István I. II.
 Véber Ferenc I. II.
 Verebélly Géza I.
 465. Vértessy Kornél I. II.
 Vig István I. II.
 Virág Lapos I.
 Visky Gy. László I. II.
 Vörös Imre I. II.
 470. Wagner Walter I. II.
 szigethi Warga János I. II.
 Weidlich Géza I.
 Weigel Ottó I. II.
 Werkner Jenő I. II.
 475. Willoner János I. II.
 Winkler György I. II.
 Wittinger Kálmán I. II.
 Wolf Frigyes I. II.
 Záborszky János I.
 480. Zajánkovszky Márton I. II.
 Zámolyi Ferenc I. II.
 Zimonyi József I. II.
 Zoltán István I. II.
 Zólyomi Lajos I. II.
 485. Zöld Gábor II.
 Zöldi Márton dr. I.
 Zupka Lajos I. II.
 Zsótér Bertalan I. II.

B) Vegyész-mérnöki osztály.

a) Rendes hallgatók:

- Abos Brunó I. II.
 Aixinger István I. II.
 Almási László I. II.
 Almásy Andor I. II.
 5. Altoray Erich I. II.
 Apor Oszkár I. II.
 Ártándi Károly I. II.
 Bagi Endre I.
 Balkányi Pál I.
 10. Balla György I. II.
 Bárdos Tamás I. II.
 Barta Béla II.
 Bartók Dénes I. II.
 Bencze Gábor I. II.
 15. Bodánszky Miklós I. II.
 Bodroγκözy Béla I. II.
 Boglár Géza I. II.
 Bognár Rezső I.
 Bokor István I.
 20. Bozó János I. II.
 Burgyán Aladár I. II.
 Bürger Ferenc I.
 Czillinger László I. II.
 Cságolý Endre I. II.
 25. Csizmazia Imre I. II.
 Dely Gyula I. II.
 Détszy János I. II.
 Domonkos József I. II.
 Drexler Árpád I.
 30. Erdős Elemér I. II.
 Erneyi Gábor I. II.
 Faludi Pál I.
 Faragó János I. II.
 Farkas Loránt I. II.
 35. Fekete Imre I.
 Fischer Loránt I. II.
 Floderer Sándor I. II.
 Fodor Imre I. II.
 Fodor István I. II.
 40. Forbát Róbert I.

- Blankenberg Pál I. II.
Burghardt Zoltán I. II.
10. Burró Béla II.
Csaba Károly I. II.
Csigó József I. II.
Czilchert-Mayr Aurél I.
Draskovits Géza I. II.
15. Dzsida László I. II.
Fagyas Géza I. II.
Fekete Sándor I. II.
Gallov Albert I. II.
Hansági Imre I. II.
20. Hegybíró László I.
Husztai Mihály I. II.
Kálmán György I. II.
Kazi József I. II.
Korompay Viktor I. II.
25. Kraker Alfréd I. II.
Krasztjo Draganov Marinov I. II.
Krátky Jenő I. II.
vitéz Litvay Sándor I. II.
dr. Major Gábor I. II.
30. Marikovszky Károly I. II.
Molnár Sándor I. II.
id. Molnár Sándor I. II.
Moskát László I. II.
Munkácsi Zoltán I. II.
35. Nagy Károly I. II.
Ötvös József I. II.
Perlai János I. II.
Petrov Dimitrov Iván I. II.
Reinisch László I. II.
40. Sartoris Kálmán I. II.
Schmidt Lajos I. II.
Serafin Aurél I. II.
Seyfried Ernő I. II.
Seyfried Gyula I. II.
45. Stancz-Klopotovics Viktor I. II.
dr. Stefkovits Gyula I. II.
Sümegei Emil I. II.
Suszták András I. II.
Szilágyi Gábor I. II.
50. Szolvik János I. II.
Sztelik Rezső I. II.
Tettamanti Tibor I. II.
Trieber László II.
Vadász Zoltán I. II.
55. Varga Imre I. II.
Vörös Lajos I. II.
Zahorecz János I. II.
Zemplényi László I. II.
65. Gajdátsy Ferenc I. II.
Gápel Pál I. II.
Gerencsér József I. II.
Hantos Rezső I. II.
Hencsey László I. II.
70. Ináncsi Zoltán I. II.
Kakas Ferenc I. II.
Kishegyi Géza I. II.
Kovács Ernő I. II.
Kovalszky Győző I. II.
75. Kö Miklós I. II.
Lakos István I. II.
Lang Frigyes I. II.
Lipovetz Iván I. II.
Lomniczy Dezső I. II.
80. Máté Zoltán I. II.
Mikulecz László I. II.
Preidl Mihály I. II.
Rafai Frigyes II.
Raffay Béla I. II.
85. Sümegei József I. II.
Szász István I. II.
Szoviák Hugó I. II.
Szűcs Endre I. II.
Törzsök Pál I. II.
90. Tóth Zoltán II.
Varga József I. II.
Vida Ferenc I. II.
Volena-Koczor Tibor I. II.
Wiedner János I. II.

Fémkohászok.

95. Garay László I. II.
vitéz Gyulay Gyula I. II.
Harsányi István I. II.
Medgyesy Imre I. II.
Romwalter Alfréd I. II.
100. Sári Vince I. II.
Selmeczy Béla I. II.
Szlávik József I. II.
Szmolka Lajos I. II.
Török Frigyes I. II.

Vaskohászok.

105. Fazekas Ferenc I. II.
Fischer Ferenc I. II.
Gayer Endre I. II.
Harday Gusztáv I. II.
Holzschuster Gyula I. II.
110. Komlósy Antal I. II.
Kovács Béla I. II.
Kovács Sándor I. II.
Kund Tibor I. II.
Lamm Róbert I. II.
115. Lántzky József I. II.
Latinák István I. II.
Mátrai László I.
Óvári Antal I. II.

Kohászok.

- Barsi Imre I. II.
60. Bignio Imre I. II.
Cserny László I. II.
Czékus Zoltán I. II.
Éles László I. II.
Farkas Frigyes I. II.

Sáfár László I. II.
120. Trieber Elek I. II.

Troska Emil I. II.

b) Rendkívüli hallgató:

Bakos Jenő I.

B) Erdőmérnöki osztály.

a) Rendes hallgatók:

Adomány István I. II.	50. Lipták Géza I. II.
Bálványossy Ernő I. II.	Lotterhof Ottó I. II.
Bándi Dezső I.	Lovászy Péter I. II.
Benedek Attila I. II.	nemes Mindel Alfonz I. II.
5. Berényi Ödön I. II.	Moldován Antal I. II.
Bezzegh László I. II.	55. Muck András I. II.
Birck Oszkár I. II.	Mutnyánszky Zoltán I. II.
Bogyay László I. II.	Nádudvary Jenő I. II.
Borbély László I. II.	Niszler József I. II.
10. Bubb Gyula I. II.	Páris János I. II.
Bugledits József I. II.	60. Pártos Béla I. II.
Csutkai Jenő I. II.	Paul Ernő I. II.
Czuppon Károly I. II.	Paulin István I. II.
Dérföldi László I. II.	Pfandler Mihály I. II.
15. Domby Kálmán I. II.	Pócza Ernő I. II.
Dreisziger Gyula I. II.	65. Prókay Gyula I. II.
Egyházy József I. II.	Rász Lajos I.
Erős Rezső I. II.	Rápolti István I. II.
Érsek Gábor I. II.	Révay István I.
20. Farkas Vilmos I. II.	Riedl Gyula I. II.
Fiedler Gyula I. II.	70. Riha Miklós I. II.
Franciscy Pál I. II.	Rihay János I. II.
Gábor János I.	Sági István I. II.
Ganse Pál I. II.	Schmidt János II.
25. Gárdonyi Nagy László I.	Sitkei János I. II.
Gyömörey Imre I. II.	75. Stubna Valér I. II.
Hauser Béla I. II.	Szathmáry-Király Ádám I. II.
Hibbey Albert I. II.	Szilvássy Sándor I.
Hladonik István I. II.	Szörényi Béla I. II.
30. Holpár Gábor I. II.	Szücs Ferenc I. II.
Horváth Zoltán I. II.	80. Takács Lajos I. II.
Iby Gábor I. II.	Takács Zoltán I. II.
Jandó László I. II.	Tilesch György I. II.
Janzsó László I. II.	Tokaji Gábor I. II.
35. Józsa Sándor I. II.	Torda József I. II.
Kachelmann Győző I. II.	85. Török Endre I. II.
Karácsonyi Gyula I. II.	Uiberacker Károly I. II.
Kassai Jenő I. II.	Varga Ákos I. II.
Kautsky Emil I. II.	Varga Béla I. II.
40. Kelecsényi Lajos I. II.	Várnai Tamás I. II.
Kéry Ernő I. II.	90. Véssey Róbert I. II.
Király Gáspár I. II.	Véssey Tibor I. II.
Kiss Elemér I. II.	Világhy András I. II.
nemeskéri Kiss Miklós I. II.	Virágh Béla I. II.
45. Kollányi Antal I. II.	Wagner Lajos I. II.
Kostein Ferenc I. II.	95. Weber József I. II.
Kovács Károly I. II.	Weinberger György I. II.
Kurz Frigyes I. II.	Zakariás Andor I. II.
Lenkey László I. II.	

Mezőgazdasági és állatorvosi kar.

A) Mezőgazdasági osztály.

a) Rendes hallgatók:

Bajai János I. II.	Martos Vera I. II.
Baka Károly II.	Mánik Ilona I. II.
Balog János I. II.	Menser Iván I. II.
Barthodeiszky András I. II.	Moór György I. II.
5. Bedő Ferenc II.	55. Mudin Gabriella I. II.
Belák Mária I. II.	Nagy Ferenc I. II.
Benacsek Béla I. II.	Nagy Ibolya I. II.
Biber Károly I. II.	v. Nagy Lajos II.
Blanckenstein Miklós gróf I. II.	De Nardini Titusz I. II.
10. Bőjtös Zoltán I. II.	60. Novák Géza I.
Csiki József I. II.	Nyitó Pál I. II.
Csokonyay Pál I. II.	Oblatt Gábor I. II.
Dénes Jolán I. II.	Paál Kálmán I. II.
Dévényi Kálmán I. II.	Pallavicini Károly örgróf I. II.
15. Ecsedy Ferencz I. II.	65. Pataky Géza I. II.
Erdődy János I. II.	Perémi Margit II.
Farkas Ferenc I. II.	b. Perényi Katalin II.
Farsang József I. II.	Puszt János I. II.
Ferencz Géza I. II.	Raffensperger József I.
20. Fodor Tibor I. II.	70. Réti Béla I. II.
Forrai László I. II.	Rippel János I. II.
Freud Lili II.	Risztánovics János I. II.
Fuchs Anna I. II.	Sajóhegyi Erzsébet II.
Fuchs Ferenc I. II.	Ság György I. II.
25. Fuchs Pál dr. I.	75. Seres Imre I. II.
Halász György I. II.	Simon Gyula I. II.
Halász Miklós dr. I. II.	Simonyi Emil I. II.
Hegedüs Gerzson I. II.	Somssich József gróf I. II.
Hensch Árpád I. II.	Schrikker Sándor I. II.
30. Horváth Ferenc I. II.	80. Sövér Elemér I.
Huber Mátyás I. II.	Szabó József I. II.
Kajcsos Ferenc I. II.	Szelezcky Gyula dr. I. II.
Karakasevich Endre II.	Szentmiklósy István I.
Kardos György dr. I. II.	Tagányi István I.
35. Kelemen Mihály I. II.	85. Tamás Vince I. II.
Kékes Elemér I. II.	Tangelmayer Ede I. II.
Kindlovics István I. II.	Tialras Athanasios II.
Kiss Elemér I. II.	Timkó Béla I. II.
Kovács Éva I.	Toperczer Jenő I.
40. Kloosterhnis János I. II.	90. Török István I. II.
Kolossváry Sándor I. II.	Tuka Tibor I. II.
Kovács Pál I. II.	Urbanyetz István I. II.
Kovács Sándor I. II.	Veress Zoltán I. II.
Krammer János I.	Vécsei Pál I. II.
45. Krausz Gyula I. II.	95. Vértessy Károly I. II.
Kurnik Ernő I. II.	Vincze György I. II.
Landesmann Andor I. II.	Wolf Tamás I. II.
Lévay István I. II.	Zachár Antal dr. I. II.
Magyar Géza I. II.	Zierotin László gróf I.
50. Mansfield Ágnes I. II.	

b) Rendkívüli hallgatók:

Hollaender Katalin I. II.

Perényi Katalin báró I.

Gazdasági Akadémiát végzett okl. gazdák.

a) Rendes hallgatók:

Balás Géza I. II.	15. Mészáros Ferencz I.
Barabás Ilona I. II.	Nagy Mihály II.
Czirjék Imre I.	Orosz Ádám II.
Förhécz Pál I. II.	Perczel Bertalan I. II.
5. Giczy Gábor I.	Pöhl Andor I.
Gözszy Géza I. II.	20. Siegl Gusztáv I.
Grasselli Miklós I.	Sipos Gábor I.
Gróh Kornél I.	Székely Tibor I. II.
Hermann Lajos I. II.	Szilágyi Imre I. II.
10. Horváth Judit I. II.	Töreki Sándor II.
Imreh Miklós I.	25. Török Imre I.
Lelkes Béla I.	Tüdös László II.
Maróti Gábor I. II.	Váczy Hübsch Kálmán I. II.
Mattyasovszky Zsolnay Endre I.	Zseni István I.

B) Állatorvosi osztály.

a) Rendes hallgatók:

Albel Andor I. II.	Boldog István I. II.
Andrássy László I. II.	Bollok József I. II.
Aracz Zoltán I. II.	Buday László I. II.
Athanasin Pál I. II.	40. Bujdosó István I. II.
5. Bajor György I. II.	Bukoveczki György I. II.
Baksa Károly I. II.	Burantas Christos II.
Balafoutas Konstantin II.	Buza László I. II.
Balla András dr. I.	Cercem Celó I. II.
Balla György I. II.	45. Cseh Sándor I. II.
10. Balogh István I. II.	Csek János I. II.
Balomenos Péter I. II.	Csikós Mihály I.
Bamberger Károly I. II.	Csonki János I. II.
Barabás Lajos I. II.	Czébán Pál II.
Bayerle Gáspár II.	50. Dala Lajos I. II.
15. Bán Ferenc I. II.	Darlassis Demeter II.
Bánya László I. II.	Decsi Árpád I. II.
Bányai Béla I. II.	Derzsy Domokos I. II.
Bányai László I.	Diamant Jenő I. II.
Bárdos László I. II.	55. Dienes Árpád I. II.
20. Becze János I. II.	Domán Imre I. II.
Bedenek Ferenc I. II.	Douvis Vazul II.
Belányi Walter I. II.	Dózsa István I. II.
Bellaagh Lajos I. II.	Dratsay Gyula I. II.
Bellán Gyula I. II.	60. Dutkay Lóránt I. II.
25. Benedek Rezső I. II.	Eckert Béla I. II.
Berde Jenő I. II.	Elek Pál dr. I. II.
Berente András I. II.	Endrédy József II.
Besnyő Gábor I. II.	Endrődy Tivadar I. II.
Bérdy Gyula I. II.	65. Erdődi János I. II.
30. Bihari Bálint I. II.	Éberling Dezső I.
Blazsovics István II.	Ébner Zoltán I. II.
Bleier Sándor I. II.	Faránky Gyula I. II.
Bóдай József I. II.	Farkas György I. II.
Bodnár Sándor I. II.	70. Farkas Béla II.
35. Bodrossy Leó I. II.	Farkas Károly I. II.
Bogdándy László I. II.	Farkas Mihály I. II.

- Fath Antal I. II.
 Fazekas Jenő I. II.
 75. Fábián Jenő I. II.
 Fábián László I. II.
 Fehérvári Adorján I. II.
 Fejes Zoltán I. II.
 Fekete Lajos I. II.
 80. Fiedler László I. II.
 Fodor István I. II.
 Fodor Pál I. II.
 Forró György I. II.
 Földi Nándor I. II.
 85. Fördös István II.
 Freiszmuth János I.
 Fülöp Imre I. II.
 Gaal András II.
 Gebauer Béla I.
 90. Gellai Miklós I. II.
 Gencseff Petro II.
 Georgulis Elias I. II.
 Geszler Mihály I. II.
 Gesztesi Rezső I. II.
 95. Gémes László I. II.
 Göde István I.
 Görgényi Kálmán I. II.
 Grabner András I. II.
 Gulekas Gregor I. II.
 100. Guoth Endre I. II.
 Gyarmati Ernő I. II.
 Gyenizse Lajos I.
 Gyócsy Ferenc I. II.
 Győry József I. II.
 105. Győző Miklós I. II.
 Gyurkó Miklós I. II.
 Gyurkovits György I. II.
 Hajdu Imre I. II.
 Hajdu István II.
 110. Haracsi Sándor I. II.
 Harbeit Tamás I. II.
 Harsányi Béla I. II.
 Hatvani Sándor I. II.
 Hegedüs József I. II.
 115. Hegedüs Sándor I. II.
 Hegyesi Elemér I. II.
 Hinger Sándor I. II.
 Holéczy Iván I. II.
 Hornstein Károly I. II.
 120. Horváth Béla I. II.
 Horváth György I. II.
 Horváth István I. II.
 Horváth József I. II.
 Horváth Lajos I. II.
 125. Horváth Sándor I. II.
 Horváth Zoltán I. II.
 Huber József II.
 Hum János I. II.
 Hunyadi Gyula I. II.
 130. Ikotits Jenő I. II.
 Imreh Vince I. II.
 Janka György I. II.
 Jannakopoulos Lukács II.
 Jarabin János II.
 135. Jánvári László I. II.
 Járay János I. II.
 Jenovay Jenő I. II.
 Jirkovszky Margit I. II.
 Jorgo Pencso I.
 140. Juhász Balázs I. II.
 Juhász Bertalan I. II.
 Jurenák Imre I. II.
 Kaluzsa Kálmán II.
 Kamenoff Konstantin I.
 145. Kardeván László I. II.
 Karánsebesy Lukács I. II.
 Kardos Béla I. II.
 Kassai József I. II.
 Kazár Gyula I. II.
 150. Kádas Zoltán I. II.
 Kátay Pál László I. II.
 Kelemen István I. II.
 Kelen Endre I. II.
 Kellermann Sándor I. II.
 155. Kellner Jenő I. II.
 Kerecsényi Sándor II.
 Keresztes Imre I. II.
 Kerécz Géza II.
 Kertész György I. II.
 160. Keszei Gyula I. II.
 Kégl Elemér I. II.
 Kéry Zoltán I. II.
 ifj. Király Ferenc I. II.
 Kis Péter I. II.
 165. Kiss Ferenc I. II.
 Kiss Gábor I. II.
 Kiss j. László I. II.
 Kis József II.
 Kiss Miklós I. II.
 170. Kiss Pál I. II.
 Kiss Sándor I. II.
 Kiss Sándor Benedek I. II.
 Klein Miklós II.
 Kliegl Dénes I. II.
 175. Kliment Z. György II.
 Koliás Haralambos I. II.
 Kolter Jenő II.
 Komjáthy Kálmán I. II.
 Korchmáros Pál I. II.
 180. Koronthály Ferenc I. II.
 Korponay Gábor I. II.
 Kosturos János II.
 Kósa György I. II.
 Kosztadinoff Péter I. II.
 185. Kovács Gyula II.
 Köröskényi Gyula I. II.
 Kulla János I. II.
 Kulcsár Péter I. II.
 Kupecz Sándor I. II.
 190. Kürti Ervin I. II.
 Laczfy Kurt II.
 Ladamérszky Sándor I. II.

- Lakatos Sándor I. II.
Langa István I. II.
195. Langsfeld Dezső dr. I.
Láng Miklós I. II.
Lányi Imre I. II.
Lengyel József I. II.
Lelkes Rudolf II.
200. Leopold Ödön I. III.
Lisznai János II.
Lónyay Sándor I. II.
Lucza Ferenc II.
Lukács István I. II.
205. Luz Gyula I. II.
Madaras Tamás I. II.
Major Jenő I. II.
Makoldi Sándor I. II.
Maloschik József I. II.
210. Margittay László I. II.
Markovits Pál I. II.
Marosi Mihály I. II.
Mátis Károly I. II.
Mázor Zsigmond I. II.
215. Megele József I. II.
Mencigár István I. II.
Mészáros Károly I. II.
Milfaith Ferenc I. II.
Miller Lajos I. II.
220. Millios Theofilos I. II.
Mocsári László II.
Molnár Mihály I. II.
Mozsgai József I. II.
Murányi Ferenc I. II.
225. Nagy Emil I. II.
Nagy Frigyes I. II.
Nagy Lajos I. II.
Nagy László I. II.
Nemoda Alajos I. II.
230. Németh János I. II.
Nikiforoff Stefán I. II.
Nikoloff Szeptán II.
Nyitrai József II.
Ormándlaky Antal I. II.
235. Oswald Endre I. II.
Órhegyi Gyula I. II.
Ötvös Mihály I. II.
Pancseff Stojcsó I. II.
Papaioannu Demeter II.
240. Papajorgiji Yorgi II.
Papp Ákos I. II.
Papp Gyula I. II.
Papp Lajos I. II.
Papp László I. II.
245. Parlassis Demeter I.
Paschaleris György I. II.
Patay Lajos II.
Pál Sándor I. II.
Pápai György I. II.
250. Pernecky Tivadar I. II.
Pesti Balázs I. II.
Petroff Tódor I. II.
- Petrovics Dezső I. II.
v. Pécsy Béla I. II.
255. Péterdy József I. II.
Pintér Sándor I. II.
Polich Miklós I. II.
Pollermann Károly I. II.
Pusztai Oszkár I. II.
260. Raile János II.
v. Rác Miklós I. II.
Räde Vilmos I. II.
Regényi József I. II.
Regős Gyula I. II.
265. Reich Jenő II.
Rencz Szilárd I. II.
v. Részegh Ferenc I. II.
Rézmann Ede I. II.
Rigler Sándor I. II.
270. Romvári József I. II.
Rozsnyay János I. II.
Ruszkov Demeter I. II.
Ruzsonyi Béla I. II.
Sápy Béla I. II.
275. Segesdy Sándor II.
Selmeczy Iván II.
Serényi Antal I. II.
Sinkovicz György I. II.
Slawtcheff Todor II.
280. Sotiropoulos Konstantin I. II.
Sugár István I. II.
Svéda Béla I. II.
Schäffer Iván I. II.
Schimpl Mihály I. II.
285. Schirling János I. II.
Schnautigel Antal I. II.
Schneemeier Mihály I. II.
Schöfl Nórbert I. II.
Schwartz Erzsébet I. II.
290. Szabó Dániel I.
Szabó István I.
Gy. Szabó István I.
Szabó János I.
Szabó László I. II.
295. Szabó László I. II.
Szabó Pál I. II.
Szakmáry Géza I. II.
Szalay János I. II.
Szalay József I. II.
300. Szani Ferencz I. II.
Szántó János I. II.
Szecsődy Béla I. II.
Szegei Ferenc I. II.
Szegeles Gyula I. II.
305. Szentirmai József I. II.
Szent-Iványi Miklós I. II.
Szepesvári László I. II.
Szerafin János I. II.
ifj. Szerbith István I. II.
310. Szécsényi István I. II.
Szigethy Miklós I. II.
Sziky László I. II.

- Szilágyi László I. II.
Dr. Szilágyi Lászlóné II.
315. Szolár Sándor I. II.
Szombati Pál I. II.
Szücs Imre I. II.
Takács József I. II.
Takács Lajos I. II.
320. Tamási Károly I.
Tanczer Dezső I. II.
Telek Győző I. II.
Tell Vilmos I. II.
Thuróczy Kornél I. II.
325. Tialios Parmenion II.
Torma Miklós I. II.
Tóth Béla I. II.
Tóth János I. II.
Tóth Kálmán I. II.
330. R. Tóth Péter I. II.
Tóth Sándor I. II.
Tóth Tibor I. II.
Trackl György I. II.
Valavanidis Paraschos I. II.
335. Varga István I. II.
Varga Sándor I. II.
- Varga János I. II.
Vasborosi Antal I. II.
Vass Sándor I. II.
340. Vági Vilmos I. II.
Vellidis János I.
Velin István I. II.
Vereckeai István I. II.
Végh Benedek I. II.
345. Végh László I. II.
Vida Elemér I. II.
Vincze Ábel II.
Vincze Vilmos I. II.
Vinkler Vilmos I. II.
350. Vinkó Ferenc I. II.
Visnyei János I. II.
Wallner György I. II.
Werner Ferenc I. II.
Werner Károly I. II.
355. Wéber István I. II.
Winkler Zoltán I. II.
Wolf Ferenc I. II.
Zana János I. II.
Záboji Elemér II.
360. Zissis Drossidis I. II.

b) Rendkívüli hallgató:

Blazsovcics István I.

Közgazdaságtudományi kar.

A) Közgazdasági és kereskedelmi osztály.

a) Rendes hallgatók:

- Abonyi Béla II.
Abonyi Emil I. II.
Adler Éva I. II.
Ákos Béla I. II.
5. Ákos Sándor I. II.
Algöver Jenő I.
Altmann Lucia I. II.
Ambrus Ernő I. II.
Ambrus István I. II.
10. Ancsó Zoltán I. II.
Andriska István I. II.
Apáthy Gusztáv I. II.
Arató László I. II.
Argay György I. II.
15. Ary István I. II.
Aszódi Éva Ágota I. II.
Atlasz Éva Zsuzsánna I. II.
Babcsák Béla I.
Balázs László I. II.
20. Balogh György I.
Balogh Imre I. II.
Balogh Jenő I. II.
Balogh József I. II.
Bálint István II.
25. Bánhalmi Béla I. II.
Bánkuti Szilárd I. II.
Bartal Béla II.
Bauer László I. II.
Bekker Ádám I.
30. Békesi György II.
Benedek István I.
Benesoczy Elek II.
Beregszászi Mihály I.
Beregszászy Nagy Géza I. II.
35. Berkovits György II.
Berlász István I. II.
Bernard Gyula II.
Bertha László II.
Beviz László I. II.
40. Biró Erzsébet I. II.
Biró Pál I. II.
Blaskó Tibor I. II.
Boda János I. II.
Bodnár Dezső I. II.
45. Bodnár Kálmán ifj. I. II.
Bogen Béla II.
Bogyó István I. II.
Bolgár Éva I. II.

- Bonta György I. II.
 50. Bonyai László I.
 Bory Margit I.
 Borsányi János I.
 Bóta Sándor I. II.
 Brandl Alfréd I. II.
 55. Breitner János I. II.
 Brogli Erzsébet I. II.
 Brügler Béla I. II.
 Budai Gyula I. II.
 Budai Ödön I.
 60. Budasitz György I. II.
 Budinszky Andor I. II.
 Bouleff Stojanof Ivan I.
 Bukovár István I. II.
 Burg László I. II.
 65. Burján Lajos I. II.
 Busztin Lipót I. II.
 Büchler András I. II.
 Camhi Móric I. II.
 Cilcer Miklós I. II.
 70. Clément Mária I. II.
 Csaba Gábor I. II.
 Csáky Sándor II.
 Csányi Boriska I. II.
 Csarnai Katalin II.
 75. Csató József I. II.
 Csepregi István ifj. I. II.
 Csillag Albert I. II.
 Csillag Tibor I. II.
 Csollán Lajos ifj. II.
 80. Czinczár Ferenc I. II.
 Czöndör János I. II.
 Dancsák István I. II.
 Danhauser Béla II.
 Dankó Franciska I. II.
 85. Dávid Ferenc I. II.
 Deák Ferenc I. II.
 Deltai Károly I.
 Dénes Ferenc I. II.
 Dénes István II.
 90. Déri Kornél I. II.
 Déri Rózsa I. II.
 Diker Károly Ferenc II.
 Doktor László I. II.
 Doleviczenyi Ferenc I. II.
 95. Domonkos Angela II.
 Doór Lajos László I. II.
 Dömötör Károly II.
 Drazsán Frigyes I.
 Drótos János II.
 100. Dudits Dénes I. II.
 Dunás Varga Gabriella I. II.
 Egly Tibor I. II.
 Egri Zoltán I.
 Eisenberg András I. II.
 105. Eleőd Józsa Pál I.
 Elsner Sándor II.
 Ember Gizella I. II.
 Engel Klára I.
 Eöry Miklós I.
 110. Epstein Miklós I. II.
 Faragó Sándor I. II.
 Farkas László I. II.
 Farkas Sándor I. II.
 Fehér Béla I. II.
 115. Fehér György I. II.
 Fehér József II.
 Fehér Ottó I. II.
 Feigl Ede I. II.
 Fejér László I. II.
 120. Fekete Zoltán I. II.
 Felde Imre I.
 Feldner László I. II.
 v. Feleki Ferenc ifj. I. II.
 Ferenczy Ferenc ifj. I. II.
 125. Fiáth Pál báró I. II.
 Ficzer László I. II.
 Fischer Aladár II.
 Fischer András I.
 Fischer Veronika I. II.
 130. Floderer Kálmán I.
 Főríz Irén I. II.
 Főríz Margit I. II.
 Földváry Miklós I. II.
 Freiberger Endre II.
 135. Freiságer László Géza I. II.
 Füle László I.
 Fürst István I. II.
 Gaál Károly II.
 Gábor Ninette I.
 140. Gál Tibor II.
 Gál Tibor II.
 Galla Éva Zsuzsanna I. II.
 Gallai Antal II.
 Gárdos Géza I. II.
 145. Gaul Jenő I. II.
 Gebauer Miklós II.
 Gedeon Marcell I. II.
 Gergely György I. II.
 Gerő Miklós I. II.
 150. Gerő Sándor I.
 Gesztesi János I. II.
 Goldberger Margit II.
 Gottesmann Endre II.
 Gottlieb József I. II.
 155. Görög Illés I. II.
 Greiner Anna I. II.
 Greiner Béla I. II.
 Grób Gedeon II.
 Gürtler Tivadar I. II.
 160. Gyenes István I.
 Gyöngyösi Ferenc I.
 Györi Sándor Pál I. II.
 Gyulai Rezső I.
 Haás Lajos I. II.
 165. Hábel Pál I. II.
 Hackspacher Mihály I. II.
 Hajdu Tibor I. II.
 Hajós Ferenc II.

- Haluf Béla II.
 170. Hámori Antal I. II.
 Háncs László I.
 Haraszi Mátyás I. II.
 Hartmann Vilmos I.
 Hatvanger József I. II.
 175. Havasi Gábor I. II.
 Hegedüs Ernő Antal I. II.
 Hegedüs György István I. II.
 Hegedüs Lajos I.
 Hegymegi Kiss Katalin I. II.
 180. Herczka László I.
 Hermann Gyula I.
 Hermann Jenő I. II.
 Hermann Nándor I.
 Hernádi Béla I. II.
 185. Herskovics Sándor I. II.
 Herskovics Miklós II.
 Hexner Klára I.
 Hirschfeld Károly I. II.
 Hóbérczesi Rózsa ifj. I. II.
 190. Hoffmann Endre I. II.
 Hoffmann Jenő I.
 Hollerung Piroska I. II.
 Homnitzky Gizella I. II.
 Honti János ifj. I. II.
 195. Horváth Dezső I. II.
 Horváth Ferenc I. II.
 Horváth Gyula I. II.
 Horváth János II.
 Horváth János Tamás I.
 200. Horváth Jenő Gyula I. II.
 Horváth József I. II.
 Horváth Pap János I. II.
 Horváth Sándor I. II.
 Horváth G. Tamás II.
 205. Hosszu Károly I. II.
 Hutáry Ferenc I. II.
 Ibrányi Gyula I. II.
 Ignác Gyula I. II.
 Illa István I. II.
 210. Illovszky László I. II.
 Imgrund István I.
 Ivanovszky Endre I. II.
 J. Ameró László II.
 Járdány Kálmán II.
 215. Jarinay Gizella I.
 Jeczis Jenő I. II.
 Jelentsik Miklós I. II.
 Jenei Ferenc II.
 Jóházi Béla I. II.
 220. Josefovics Alfréd II.
 Józán Imre II.
 Juhász Lajos I. II.
 Kadlecsik Rudolf I. II.
 Kajdi Lajos I. II.
 225. Kálmán György Szilvius I. II.
 Kálmán István I. II.
 Kámán József I.
 Kántor Antal I.
 Karácsonyi Sándor I. II.
 230. Kardkovács Tivadar dr. I. II.
 Kardon Ferenc II.
 Kardos Imre I. II.
 Kármán György I. II.
 Karsai Géza I. II.
 235. Katona Laura I. II.
 Kaufer Ödön I. II.
 Kecskés József II.
 Keleti Márta II.
 Kemény István I. II.
 240. Kemény Zoltán I.
 Keményfi Gábor II.
 Kenedi Géza I. II.
 Kenézy Gábor I.
 Kertész Tibor I. II.
 245. Kéri István I. II.
 Kéri László I. II.
 Kernács Sándor I.
 Király Sándor I. II.
 Kis Margit I.
 250. Kis Tibor II.
 Kis Tivadar László I. II.
 Kiss Béla II.
 Kiss Klára Magdolna II.
 Kispál József I. II.
 255. Klacansky György I. II.
 Klauber László I.
 Klein György II.
 Klein Noémi I. II.
 Klitsch István I.
 260. Klupp Károly II.
 Knoblauch Miksa I. II.
 Kóbor János I. II.
 Kocsis László I. II.
 Koloszar András István I. II.
 265. Komlósi János István I. II.
 Kompánek János I. II.
 Kongorác Győző II.
 Kónya Lajos I. II.
 Kopácsy Judith I. II.
 270. Kossel Imre Ferenc I. II.
 Kovács Béla Lajos ifj. II.
 Kovács György I.
 Kovács István I.
 Kovács József I. II.
 275. Kovács László I. II.
 Kovács Pál I. II.
 Kovács Tibor I. II.
 Kömives István I. II.
 Körner Rózsa I. II.
 280. Kővári Gábor I. II.
 Kővári Károly Imre I. II.
 Kövesi András II.
 Kreszta Ferenc I. II.
 Kreutzer Sándor II.
 285. Kristóf József János I. II.
 Kruck János I. II.
 Kulcsár Ernő II.
 Kulin Sándor I.

- Kürti Dezső II.
 290. Lacza István dr. I. II.
 Ladányi Antal I.
 Ladamérszky Tamás II.
 Lajos Margit I. II.
 Lakatos György I. II.
 295. Lakner Marion I. II.
 L. Lamos Flóra I. II.
 Láng Éva I. II.
 Láng Ferenc I.
 Láng Lajos báró I. II.
 300. László Attila II.
 Lázár Béla II.
 Lázár Ilona I. II.
 Lévór Béla II.
 Lehner László I.
 305. Lehoczky András I. II.
 Lemberg Tibor I. II.
 Lencsés István II.
 Lerner József II.
 Liebscher Sándor I. II.
 310. Lichter Géza I. II.
 Ligeti Margit II.
 Lihovay Zoltán I. II.
 Lippay Judit I. II.
 Lippovitz György I.
 315. Lohász János I.
 Lovrek István I. II.
 Lócsei Ernő I. II.
 Lőrincz Gábor I. II.
 Lőte Pál I. II.
 320. Löwensohn Ernő II.
 Lukács Ferenc I. II.
 Magyar Károly I. II.
 Major Imre I. II.
 Malecz Nándor Béla I. II.
 325. Malek József I.
 Mandel Erzsébet I. II.
 Mandel Józsa I. II.
 Máhr Dezső II.
 Márfa József I. II.
 330. Markovits Lajos I.
 Márkus István I. II.
 Marton Károly I. II.
 Márton Sándor I. II.
 Máté László I.
 335. Mátyás György I. II.
 Mayerhof György I.
 Madék Árpád I. II.
 Medgyesi Kázmér István II.
 Mende Sándor II.
 340. Merész László I. II.
 Mérei Ferenc I.
 Mérey Gyula ifj. II.
 Mészáros László I.
 Mészáros László I. II.
 345. Mihalik Gusztáv I. II.
 Millen József I. II.
 Mititzky András I.
 Mittler Ármin Arthur I.
 Mohay József I.
 350. Moldványi János I. II.
 Moldvay László I. II.
 Molnár Ferenc I.
 Molnár Lajos Ferenc I. II.
 Morvai László I. II.
 355. Morvay Pál György I. II.
 Murin László I.
 Murmann Árpád I. II.
 Nádas István I. II.
 Nagy Anna I. II.
 360. Nagy József I. II.
 Nagy Károly I.
 Naszádi Béla I. II.
 Nemess István I. II.
 Németh József I.
 365. Németh József I.
 Neszmélyi Dezső I.
 Neuber Eszter I. II.
 Ney Endre I. II.
 Niederkirchner János I. II.
 370. Nikléczy József I. II.
 Novák József II.
 Ocskay Mihály I.
 Oláh István I.
 Orbán József I. II.
 375. Ormai Károly I.
 Ország László I.
 Palnai Ferenc II.
 Páll István I.
 Páll Zoltán II.
 380. Pálffy Erzsébet I. II.
 Pálfi László I. II.
 Páncél Tibor I. II.
 Pandur Béla I. II.
 Pap János I. II.
 385. Papp Mária II.
 Papszt Alfréd I. II.
 Pataki László II.
 Pásztor József Zoltán I. II.
 Pelz Vilmos I. II.
 390. Péntek István I. II.
 Peredy István I. II.
 Petrik Béla I.
 Pichler Pál I.
 Pintér Gyula I. II.
 395. Pintér Pál I.
 Pischl József II.
 Piszter Magdolna II.
 Pollák Ágnes Éva I. II.
 Pollerman Györgyi I. II.
 400. Polgár János I. II.
 Popovics Alexandra I. II.
 Porpácsi Miklós I.
 Rác György I. II.
 405. Rác János I. II.
 Ragányi János I. II.
 Rajkai Margit I.
 Rausnitz Hindenburg Endre I. II.
 Rédl Ferenc I. II.

410. Regös Gyula II.
Reich Alisz I. II.
Rein László I. II.
Reitmann László I.
Rellényi Gábor I. II.
415. Rencz József I.
Rényi Dorottya I. II.
Révay Endre I. II.
Révész István I. II.
Ring József I. II.
420. Ritter Ida I. II.
Ritzky Katalin I.
Róna Miklós I. II.
Róth István I. II.
Róthstein Márton I.
425. Rosta István I. II.
Rudas Ferenc I.
Salamon István Iván I. II.
Salgó Elemér II.
Salzberger Lipót II.
430. Sándor Pál I. II.
Sarlós György I. II.
Sas Árpád I. II.
Scharl Mária I. II.
Scheiber Kálmán II.
435. Schמידeg Edit I. II.
Schmogrovits Ernő I.
Schnábel László I. II.
Schöplin Endre Aladár I. II.
Schreyer Gabriella I. II.
440. Schwarz Ervin I. II.
Schwarcz István I. II.
Schwarcz József II.
Schwarz József I.
Schwendtner Magda I. II.
445. Sebestyén Márta I.
Serédi Lajos I.
Silberger Miklós II.
Simon András György I. II.
Singer István I. II.
450. Sinka László I. II.
Sipőtz Emilia I. II.
Sipőtz István I. II.
Skublics Béla I. II.
Somló Ernő I.
455. Somló László I.
Somossy László I.
Soós Andor I. II.
Soós Sándor I.
Sólyom László I. II.
460. Sperr Antal ifj. I.
Spiegler Ernő I.
Spitz Tibor I. II.
Stadler László I. II.
Stark Frigyes I. II.
465. Steiner János I. II.
Steiner Zoltán I. II.
Steinitz István II.
Steller Éva I. II.
Ster Jenő I. II.
470. Stern Erzsébet I. II.
Stern Károly I.
Stigler Erzsébet I. II.
Stoits Károly I. II.
Srasser Gyula I. II.
475. Szabadka István I. II.
Szabó Aladár I.
Szabó Anna I. II.
Szabó Emil I. II.
Szabó Endre Ferenc I. II.
480. Szabó István II.
Szabó István II.
Szabó Miklós I. II.
Szabó Vilmos Tibor I. II.
Szakasits György I. II.
485. Szalay János ifj. I. II.
Szántó Andor I. II.
Szántó György István I. II.
Szántó József I. II.
Szántó László I. II.
490. Szatmári Endre I. II.
Szekeres Ferenc I. II.
Szekeres Dániel I.
Székely István I. II.
Szél Tamás I. II.
495. Szemere László I. II.
Szendrényi Béla I. II.
Szenes István I.
Szenes Magdolna Edit I. II.
Szenthelyi Tibor I.
500. Szentpétery Gyula I. II.
Szigeti László I.
Szinay István II.
Szöke Rudolf Károly I.
Szöllőssy Kornél II.
505. Szőnyi Elemér I.
Szőnyi József I.
Szőts-Domby László I. II.
Sztankovits Ernő I. II.
Sztankovits István I. II.
510. Sztójánovits Jenő I. II.
Szücs István I. II.
Tábori M. Mihály I. II.
Takács Zoltán I. II.
Tallér István I.
515. Tálás István I. II.
Tarnay György I. II.
Tatár Béla I. II.
Tátraaljai Forberger Gabriella I.
Tekes Árpád Gábor I. II.
520. Telcs György I. II.
Thuróczy Miklós I. II.
Thür István I. II.
Tibor László I.
Timár Károly I.
525. Tininszky János I. II.
Tolnai Antal I. II.
Tolnai Oszkár Károly I.
Tomai Bálint I. II.
Toronyi Emma I.

530. Tóth András Zoltán I.
Tóth Ferenc I. II.
Tóth Géza I. II.
Tóth Ignác I. II.
Tóth László Sándor I. II.
535. Tömösváry Béla I.
Török Pál I. II.
Treihaft Miklós I. II.
Turai Árpád Imre I. II.
Turek Kálmán I. II.
540. Udiczky Stevan II.
Udvaros István I. II.
Ujfalusi István Lajos II.
Ujvári Ferenc I. II.
Ungár Miklós I.
545. Utczás István II.
Vágvölgyi Béla I.
Vámbéri Miklós II.
Vámos Alajos I. II.
Ványolos János ifj. I. II.
550. Varga Elek II.
Varga Gyula I. II.
Varga Gyula I. II.
Varga László I. II.
Varjú Kálmán ifj. I.
555. Várkonyi György I. II.
Várnai Jenő I. II.
Váró György II.
Váróczi István II.
Vázsonyi Elek I. II.
560. Vech József I. II.
- Velkey Géza I. II.
Vértés István I. II.
Vida Zoltán I. II.
Vizer József I. II.
565. Völgyi Ferenc I. II.
Vörös József I. II.
Vörös Károly I. II.
Vrabély András I.
Wacha Kálmán I. II.
570. Weltzl Sándor I. II.
Weinberger Anna II.
Weisz István I. II.
Weisz Julianna I.
Weisz Pál I.
575. Weisz Sándor I.
Wézel Sámuel I. II.
Weitzner István Pál II.
Winkler György I. II.
Wultschner Ferenc I.
580. Zachár Gyula I.
Zajzon Mária I. II.
Zakar János II.
Zala György I. II.
Zalai Antal I.
585. Zalan Károly I. II.
Zalka János I. II.
Zarándy Zoltán I.
Závodszy Miklós I. II.
Zoltán Elemér I. II.
590. Zwick József I. II.
Zsámbokréthy Aladár II.

b) Rendkívüli hallgatók:

- Bagyinka Pál Dániel I.
Bayer István I. II.
Bartal Géza I.
Csányi Márton I. II.
5. Chikán Lőrinc Pál I. II.
Dimitroff András I. II.
Drexler Gyula I. II.
Faragó Lajos II.
Gömbös László I. II.
10. Gvoth Béla I. II.
Hajós Ferenc I.
Hilvert György I. II.
Hollós József I. II.
Ilyés Imre I. II.
15. Jankó Gyula I. II.
Kardon Ferenc I.
Kathó Antal I. II.
Kelemen László II.
Kerpely Vince I. II.
20. Kiss Károly II.
Kövecses László I. II.
Kövesi János II.
Leitner Ferenc I. II.
- Lipóczi István I. II.
25. Meleghy Gyula II.
Minder Sándor I. II.
Mokos Sándor I. II.
Nemes Ferenc I.
Németh Rezső I. II.
30. Nyári Rudolf II.
Pátzauer Rezső I. II.
Rosta Zoltán I. II.
Sághy-Ruszek Mihály I. II.
Sebestyén László I.
35. Szakál György II.
Szigeti Béla II.
Szóczi Árpád I. II.
Tuzson József I.
Untreu Gyula I. II.
40. Vajk Sándor I.
Váróczi István I.
Vincze Andor II.
Wach Frigyes I. II.
Wirth László I. II.
45. Wölbling Lénárt I. II.

B) Közigazgatási osztály.

a) Rendes hallgatók:

Abrahám Sándor I. II.	Festő Szabó Lajos I. II.
Aczél András II.	Foldina József I. II.
Adler Stoffa János II.	Füstöss László II.
Aichorn Antal I.	60. Gál Sándor I. II.
5. Aikay Rajmund Harald I.	Generál Miklós I.
Allodiatoris Károly I. II.	Gittinger Ferenc I.
Almási Károly I. II.	Gnandt István II.
Ascher Kálmán I.	Gonda István I. II.
Ascher László II.	65. Gödény József I. II.
10. Avemária Kálmán I. II.	Gresznáryk Tibor I. II.
Auer József I.	Hajicsek Tibor I. II.
Babnigg Lajos dr. I.	Harkányi Béla I. II.
Bacsy Ferenc I. II.	Hatala László dr. I. II.
Barta Gábor II.	70. Havas László I. II.
15. Bartha Miklós I.	Hazafi Ödön I. II.
Basilides Ábris I. II.	Hegedüs-Étele László I. II.
Batthyány Bálint gróf I. II.	Hesz Kurt I. II.
Bedő Imre I. II.	Honti László I.
Beermann Ervin I. II.	75. Hortáver József I. II.
20. Bessenyoí Szabó Zsigmond I. II.	Hunyadi László I. II.
Bódis Ferenc József I. II.	Ivanits László I. II.
Bodó Tibor József I. II.	Iványi József Tibor I. II.
Bognár Géza I. II.	Jaczkó Ernő I. II.
Bogoszavlyevits György I.	80. Jónitz Lajos II.
25. Bóna István I. II.	Katona József I.
Bonyhai Mihály dr. I.	Katona Gyula II.
Borbély László I. II.	Kazinczy Nagy Sámuel II.
Borlai László I. II.	Keglevich József gr. I. II.
nemes Borsos Béla dr. I.	85. Kelecsényi Tibor Nándor I. II.
30. Buda Endre II.	Kelényi Alfréd dr. I.
Budaházi István Mihály I. II.	Keleti Ödön I. II.
Buzna László II.	Kemény Béla I. II.
Cavalloni Sándor I.	Kenézy Miklós II.
Cotel Kornél I. II.	90. Kerekes András Antal I.
35. Czákó János I. II.	Keresztes Dániel I.
Csiszér József I. II.	Kéry Ferenc I.
Deák Béla I. II.	Kéry István I. II.
Deák Zoltán I. II.	Késmárki László I. II.
Delmár György I. II.	95. Kézdi Pál I. II.
40. Dénes Géza I. II.	Kiss Endre I. II.
Dietzgen Imre ifj. II.	Kis György I. II.
Diószilágyi József I. II.	Kis Szőlgyéni Ferenc I.
Dömök János I. II.	Kisvári Gyula I. II.
Éliás Lajos dr. I. II.	100. Knapp Géza I. II.
45. Élő Andor II.	Kolossa Béla I. II.
Élő Ferenc II.	Korompay Tibor I. II.
Erdélyi Ferenc I. II.	Kovács Endre I.
Erdődi Ferenc I. II.	Kovács Gyula I.
Erődi-Harrach Vilmos I. II.	105. Kovács Lajos II.
50. Fajth József I. II.	Kovacsik István I. II.
Faragó Ödön Gergely dr. I.	Kováts Vendel I. II.
Feik Tibor I. II.	Kőszegi Zoltán I. II.
Fekete István I.	Kühn László I. II.
Fekete Károly ifj. I. II.	110. Langer Károly I. II.
55. Felde Imre II.	Legeza Ottó I.
Fent István I. II.	Lenkei Árpád I.

- Lévay Dénes I. II.
 115. Lontai Tibor I. II.
 Loparits Pál II.
 Lostorfer Vilmos I. II.
 Löki Ferenc I.
 vitéz Lukács Béla I. II.
 120. Macsuha Vladimír I.
 Magyar István I. II.
 Meinhardt Andor I. II.
 Mélykúti Ferenc dr. I. II.
 Merényi Loránt I. II.
 125. Mezei Ferenc I. II.
 Mezei József II.
 Mikeházi István dr. I. II.
 Mikes Kornél I.
 Mitók Dezső I. II.
 130. Mohácsy József I. II.
 Mohr Endre I.
 Moizer Ferenc Imre dr. I. II.
 Nagy János I. II.
 gesztelyi Nagy Zoltán I. II.
 135. Néder István II.
 Orkonyi Attila I. II.
 Osman Ertogul I. II.
 Pálfi László I.
 Panajoth Fejér László I. II.
 140. Pártay Zoltán II.
 Paszterkó Sándor II.
 Pécsi István II.
 Pfeiffer István I. II.
 Pfeiffer Jenő I. II.
 145. Pintér Sándor I. II.
 Pisapia Domenicó dr. I.
 Radák Albert II.
 Radnóti László Kálmán I. II.
 Róbert Ottó I. II.
 150. Rónai Zoltán I. II.
 Sággy Gyula I. II.
 Samsonow S. Mihály I. II.
 Sándor György I. II.
 Sántha Zoltán I. II.
 155. megyeri Schwartz Ignác I.
 Sebestyén Lajos I. II.
 Seötér János I. II.
 Séra Lajos I. II.
 Simonyi Mihály II.
 160. Sipótz Ágoston Imre I. II.
 Solti Tibor I. II.
- Somló Tibor I.
 Somorjay Ernő ifj. I. II.
 Stanzel György I.
 165. Strozzi Vidáts István I. II.
 Szabady Egon I. II.
 Szabó István I. II.
 Szabó Károly I.
 Szabó Pál László I. II.
 170. Szászi Ferenc László I. II.
 Székely Béla I. II.
 Szemere István I.
 Szentiványi Zoltán dr. I. II.
 Sziij László József dr. I.
 175. Szikora Zoltán I. II.
 Szita Ferenc I. II.
 Szödényi András I. II.
 Szönyi László I. II.
 vitéz Takács István I. II.
 180. Tarczali Béla I. II.
 Tésy István I. II.
 Tihanyi József I. II.
 Toldy Imre I. II.
 Tomcsányi Tibor I.
 185. Töke János I. II.
 Török Zoltán I. II.
 Török János I. II.
 Tóth Gyula I. II.
 H. Tóth Mihály I. II.
 190. Tóth Pál I. II.
 Tregéle András I. II.
 Váczy István I.
 Vaday Lóránt II.
 Várady Sándor Imre I. II.
 195. Vargha Dezső I. II.
 Varga István I. II.
 Várhegyi Vilmos II.
 Vári Lajos I. II.
 Veisz József I. II.
 200. Véssey Ede I. II.
 Viniczai Tibor I. II.
 Vinkovich Dénes I. II.
 Virág Lajos István I. II.
 Westwalewicz Marjan I.
 205. Wölfinger Lajos I. II.
 Wrabel Jenő I. II.
 Wrublovsky András I. II.
 Zajcz László I. II.

C) Gazdasági szaktanárképző intézet.

a) Rendes hallgatók:

- Albrecht Kálmán dr. II.
 Almási Irma Julianna I. II.
 Aszalay Erzsébet I. II.
 Babarczy Imre I. II.
 5. Bács Ferenc I. II.
 Bacskay Sándor I. II.
 Báder Dezső dr. I. II.
- Bajkó Ilona I. II.
 Balázs Jenő I.
 10. Barabás Irén I. II.
 Barcza Gabriella I. II.
 Bartha Ágnes I. II.
 Báti László II.
 Béki Ernő I. II.

15. Bekő Jenő I. II.
Békési István I. II.
Berczik Árpád dr. I.
Berend István dr. I. II.
Bezsák Miklós I. II.
20. Birnbauer Anna I. II.
Blázy László I. II.
Brüll Zsuzsa I. II.
Buthemuth Erzsébet Hedvig I. II.
Buzás József I. II.
25. Clementis Lajos I. II.
Csapó László I. II.
Cseh Jenő I. II.
Csicsely Mátyás II.
Czakó Mária I. II.
30. Czéhmeister István I.
Czipf Antal II.
Dancs Kornélia I. II.
Dlustus Béla I. II.
Doby István I. II.
35. Domonkos Antal I. II.
Dózsa Jolán I.
Dömjén Éva II.
Elek E. Péter I.
Enyvvári Tekla I. II.
40. Erdély Amália dr. I.
Fragó Éva I. II.
Farkas József I. II.
Farkas Zoltán I. II.
Fejér-Domonkos I. II.
45. Figura Kálmán I. II.
Filipovits Mária I. II.
Fodor György II.
Fodor József I. II.
Fodor Margit I. II.
50. Fuchs Marian Erzsébet I.
Gál Ferenc I.
Garami Dezső I. II.
Gárdonyi Jenő I. II.
Gergely Erzsébet I. II.
55. Gonda József I. II.
Gorka Jenő I. II.
Govrik Elemér II.
Görgényi Frigyes I. II.
Gröber Gyula I. II.
60. Guth Károlyné I. II.
Gyáni Géza I. II.
Györgydeák Jenő dr. I. II.
Havas Gabriella I. II.
Herczog József I.
65. Herencsényi Béla II.
Hering János I. II.
Hernádi Pál I. II.
Hillebrand Károly I.
Illyevölgyi János II.
70. Institoris Aranka I. II.
Jakab Bálint dr. I. II.
Jakab Rezső II.
Janecsek Károly I. II.
Jánky Anna I. II.
75. Jankó József dr. I. II.
Jellinek Pál I. II.
Jónás Éva I. II.
Kanizslai Ilona nővér I. II.
Kántás Vilma I. II.
80. Karácsony Lajos II.
Karbach Mária Terézia I. II.
Kardos Antal I. II.
Kelemen László I. II.
Kéri Borbála I. II.
85. Keszthelyi Jenő I. II.
Kicker Gyula I.
Kilb Gyula I. II.
Kirner Dezső II.
Kis Sándor I. II.
90. Kiss Aranka I. II.
Kiss Erzsébet I. II.
Kiss László I. II.
Kocsis János Gyula I. II.
Koharek János I. II.
95. Komáromi Ilona II.
Kömlosi Erzsébet I. II.
Konda Katalin I. II.
Korondi Konrád I.
Korzinek György ifj. I.
100. Kovách Margit I. II.
Kovács Erzsébet I. II.
Kovács Lajos I. II.
Kovács Péter I. II.
Kőszegfalvi Miklós I. II.
105. Krassói Kajetán Ferenc I. II.
Kravár Gizella I. II.
Kriska Mihály II.
Kuntner Ernő I. II.
Kuszkó Béla I. II.
110. Láda Bálint I. II.
Lakatos István I.
Lakner Károly II.
Letenyei Piroska I. II.
Levin Tamás I. II.
115. Loschdorfer Anna II.
Lovász László I. II.
Magassy András II.
Makay Attila I.
Meyer Attila II.
120. Mezőfalvi Stefánia I.
Michnay Zsófia I. II.
Mile László II.
Mlinkó Imre I. II.
Mogyorósy Gyula I. II.
125. Molnár Vilma I. II.
Monostori Lajos Gyula I.
Morik Gábor I. II.
Nagy József II.
Nágel Edit I. II.
130. Nyakas János I. II.
Nyilas Vera dr. I. II.
Olgyai Miklós dr. I. II.
Palánk István I.
Patak Erzsébet I. II.

135. Pecznik János I. II.
Pehr Sándor I. II.
Péterfy Stampf Sára I. II.
Pócsi Ferenc II.
Prinz Gyula I. II.
140. Puskás Lajos I. II.
Radvány Judit I. II.
Ránerné dr. Oravec Eleonóra II.
Rejtő Ilona I. II.
Révész Zoltán dr. I. II.
145. Rigó Anna I.
Rosival Zoltán I. II.
Sásdy Béla I. II.
Sata Laura I. II.
Sárközy Mária I. II.
150. Schindler Balbina I. II.
Schlögl József I. II.
Somlyói Anna dr. I.
Steiner Andor I.
Stumpf Erzsébet I.
155. Szabó Kálmán I. II.
Szabó Margit I. II.
Szabó Zoltán II.
Szalai János I. II.
Szalay László I. II.
160. Szászabonyi Sarolta I. II.
Szauer Franciska I. II.
Szelepcsényi Lajos I. II.
Szemmáry László I. II.
- Szendrei Lajos I. II.
165. Szép János I. II.
Szépfy Oszkár I. II.
Szeri Mátvás I. II.
Szijj József ifj. I. II.
Szilas László II.
170. Sztély Éva I. II.
Sztély Klára I. II.
Tajti Károly I. II.
Tamási József I. II.
Ticz Imre I. II.
175. Tóth Kálmán I. II.
Tóth Magdolna I. II.
Valentik Zoltán I. II.
Válóczi László Ervin I. II.
Vály Ferenc dr. I. II.
180. Varga István Árpád I. II.
Varga János I. II.
Várnagy György dr. I. II.
Vass Erzsébet Margit I. II.
Vass Ferenc I. II.
185. Vákássy Alajos I. II.
Vieszt Gyula I. II.
Virág József I. II.
Witkovszky Endre I. II.
Zechmeister Alisz Mária I. II.
190. Zemplén Ilona II.
Zöld Károly I.
Zsilko Etelka I. II.

D) Egyéves közgazdasági tanfolyam.

a) Rendes hallgatók:

- Ásvány József III.
Czári József I. II.
Csécsi Nagy László I. II.
Farkas Béla I.
5. Fehér István I.
Gerl Rezső Miklós I. II.
Jászai Béla I. II.
Kanovics László I. II.
Kenedy Béla I.
10. Kleiner József Miklós I. II.
Kopácsy József II.
- Lovass Géza II.
Marczell Ernő I.
Mikolay Miklós II.
15. Muhoray György II.
Némedy István II.
Prókay László II.
Roboz József I. II.
Rödönyi Károly II.
20. Simoncsics Miklós I. II.
Soltész János I. II.
Turai László I.

E) Társadalombiztosítási szaktanfolyam.

- Aknai Béla I. II.
Argényi Gyula dr. I. II.
Babó László I. II.
Bajor Rudolf dr. I. II.
5. Bakos Endre I. II.
Bánás Artur dr. I. II.
Beöthy Ákos I. II.
Béres János dr. I. II.
Boros Oszkár Kálmán I. II.
10. Budai Ferenc Ádám I. II.
Csaba László dr. II.
Csatáry Rezső dr. II.
- Dalmy Tibor dr. I. II.
Edvi Illés István dr. I. II.
15. Fekete Béla dr. I.
Folly József dr. I. II.
Fonyódy János dr. I. II.
Horváth Zoltán dr. I. II.
Janicsák János dr. I.
20. Jausz Tibor I. II.
Jó Géza dr. II.
Kádár Andor dr. I.
Kézdi Juliánna I. II.
Kiss Lajos I.

25. Kiss Tivadar dr. I. II.
Kondor Lajos I. II.
Kopári János dr. I. II.
Kosinsky Imre dr. I. II.
Köncse Jenő dr. I. II.
30. Kroner Gyula I. II.
Lányi István dr. I. II.
László Andor I. II.
Lénárd Miklós I. II.
Lendvai Mihály dr. I.
35. Liptófalvi Lajos dr. I. II.
Lovcsányi Walter dr. I.
Marócsy György I. II.
Nádújfalvi Béla I. II.
kövendi Nagy Lajos dr. II.
40. Ort János Mihály dr. II.
Pap József II.
Potótzky Béla I. II.
Pulszky Gyula dr. I. II.
Rákossy Gabriella dr. I. II.
45. Rónai Elek dr. I. II.
- Rónay Elemér dr. I. II.
Seeberg Zoltán I. II.
Sylvester Erzsébet I. II.
Szentmariay Tibor dr. I. II.
50. Szentpétery János dr. I. II.
Szundy István I. II.
Szücs Péter dr. I. II.
Tatár Béla dr. I. II.
Tauszer Antal dr. I. II.
55. Timár Aladár dr. I. II.
Tiszai Fülöp I. II.
görzsönyi Vargha Endre dr. I. II.
Velez István I. II.
Veress Lóránd dr. I. II.
60. Vida József ifj. I. II.
Viola Ferenc I. II.
Visnyovszky Margit II.
Weninger József I.
v. Z. Zamaróczy Miklós dr. I. II.
65. Ziegler Udó I. II.
Zsigmond Gyula dr. I. II.

XIX.

Adatok a M. Kir. József Nádor Műszaki
és Gazdaságtudományi Egyetem 1936/37. tanévről.

1. Személyzet.

Az osztály megnevezése	nyilvános rendes	nyilvános rendkívüli	tiszteletbeli vagy cím- zetes nyilvános rendes	címzetes nyilvános rendkívüli	helyettes	magán	Tanári személyzet (a segédszeméllyel)											
							mehívott előadó	intézeti tanár	beosztott középiskolai tanár	laboratóriumvezető	adjunktus	tanársegéd	gyakornok	kisegítő tanársegéd	lektor és tanító	testnevelés vezetői	tanár	
1. Mérnöki	6	2	—	5	3	7	3	—	1	—	6	14	—	4	} 7	} 9*		
2. Építésmérnöki	7	1	1	3	—	7	8	1	5	—	6	9	—	3				
3. Gépésmérnöki	13	—	—	9	—	13	8	1	1	1	13	19	—	—				
4. Vegyész-mérnöki	7	—	—	6	3	21	3	—	—	1	8	14	—	—				
5. Bánya- és kohómérnöki	11	—	1	2	1	2	8	2	—	—	9	2	3	—	} 1			
6. Erdőmérnöki	10	1	1	—	1	2	1	—	—	—	2	8	—	—				
7. Mezőgazdasági	9	—	1	3	—	20	15	—	—	—	5	3	—	—	—			
8. Állatorvosi	8	1	—	—	1	14	5	—	—	—	4	11	9	2	—			
9. Közgazdasági és kereskedelmi	8	—	2	2	—	15	} 40	3	—	—	1	1	—	—	—			
10. Közigazgatási	8	—	3	2	—	8		1	—	—	2	—	—	—	—	—		
Összesen	87	5	9	32	9	109	91	8	7	2	51	83	16	9	7	10		
	1.)	2.)	3.)	4.)	5.)	6.)	7.)	8.)	9.)	10.)	11.)	12.)						

Ebből a létszámból 1.) 1 helyettes tanár, lásd ott is. — 2.) 2 helyettes tanár és 3 meghívott szakelőadó, lásd ott is. — 3.) 28 magántanár, 5 meghívott szakelőadó, 4 intézeti tanár, 1 beosztott középiskolai tanár, 1 laboratóriumvezető és 1 adjunktus, lásd ott is. — 4.) 1 nyilvános rendes tanár, 2 címzetes nyilvános rendes tanár, 2 magántanár, 1 meghívott szakelőadó, 4 adjunktus és 1 tanársegéd, lásd ott is. — 5.) 28 címzetes rendkívüli tanár, 2 helyettes tanár, 18 meghívott szakelőadó, 9 adjunktus és 1 tanársegéd, lásd ott is. — 6.) 3 tiszteletbeli, illetőleg címzetes nyilvános rendes tanár, 5 címzetes rendkívüli tanár, 1 helyettes tanár, 18 magántanár, 9 adjunktus, 4 tanársegéd és 1 lektor, lásd ott is. — 7.) 4 címzetes rendkívüli tanár, lásd ott is. — 8.) 1 címzetes rendkívüli tanár, lásd ott is. — 9.) 1 címzetes rendkívüli tanár, lásd ott is. — 10.) 1 címzetes rendkívüli tanár, 4 helyettes tanár, 9 magántanár, 9 meghívott szakelőadó, lásd ott is. — 11.) 1 helyettes tanár, 1 magántanár és 4 meghívott szakelőadó, lásd ott is. — 12.) 1 meghívott szakelőadó, lásd ott is.

* Mind a 9 egyúttal a mezőgazdasági és állatorvosi kar, valamint a közgazdaságtudományi kar testnevelési vezetője is.

2. Hallgatók.

Félév	Mérnöki	Építész- mérnöki	Gépész- mérnöki	Vegyész- mérnöki	Bánya-és kohóm.-i	Erdő- mérnöki	Mező- gazdasági	Állat- orvosi	Közzag.és keresked.	Közigaz- galási	Összesen
I.	211	119	480	128	118	101	176	320	724	182	2559
II.	144	100	377	107	118	96	160	343	705	174	2324
Közép- érték	177.5	109.5	428.5	117.5	118	98.5	168	331.5	714.5	178	2441.5
%o-ban	7.27	4.49	17.55	4.81	4.83	4.03	6.88	13.58	29.27	7.29	100.—

XX. A hallgatókra vonatkozó statisztikai adatok. (1936/37.)

a) A hallgatók száma.

Az osztály megnevezése	A II. félév elején				A hallgatók összes száma (valamennyi évfolyamban)				A hallgatók közül rendkívüli hallgató volt	
	az I.	a II.	a III.	a IV.	az I.		a II.			
	évfolyam hallgatója volt				félévben				az I.	a II.
					férfi	nő	férfi	nő	félévben	félévben
Mérnöki	28	35	36	45	211	—	144	—	—	—
Építésmérnöki	31	18	24	27	116	3	97	3	—	—
Gépésmérnöki	118	91	81	87	480	—	377	—	—	—
Vegyésmérnöki	33	35	26	13	126	2	105	2	—	—
Bánya- és kohómérnöki	34	25	34	25	118	—	118	—	1	—
Erdőmérnöki	20	24	34	18	101	—	96	—	—	—
Mezőgazdasági	60	10	19	71	160	16	140	20	2	1
Állatorvosi	131	99	62	51	318	2	340	3	—	—
Közgazdasági és kereskedelmi	249	115	74	250	582	128	564	124	47	48
Közigazgatási	48	39	21	66	182	—	174	—	—	—
Egyéves közgazdasági tanfolyam	17	—	—	—	14	—	17	—	—	—
Összesen	769	491	411	653	2408	151	2172	152	50	49

b) Vallás.

Félév	Valamennyi osztályban volt										
	róm. kat.	gör. kat.	gör. kel.	ref.	ág. h. ev.	uni-tárius	izr.	moha-medán	egyéb	felekezet nélküli	összesen
I.	1585	25	40	384	228	9	284	4	—	—	2559
II.	1421	26	44	346	212	10	261	4	—	—	2324
Közép-érték	1503	25.5	42	365	220	9.5	272.5	4	—	—	2441.5
%-ban	61.56	1.04	1.72	14.95	9.01	0.39	11.16	0.17	—	—	100.—

c) Anyanyelv.

Félév	Valamennyi osztályban volt													
	magyar	német	holand	tót	szerb	bolgár	olasz	angol	orosz	görög	lengyel	török	albán	összesen
I.	2487	26	1	—	1	20	1	3	5	13	1	—	1	2559
II.	2250	25	1	—	1	17	1	3	4	20	—	—	2	2324
Közép-érték	2368.5	25.5	1	—	1	18.5	1	3	4.5	16.5	0.5	—	1.5	2441.5
%-ban	97.01	1.05	0.04	—	0.04	0.76	0.04	0.12	0.18	0.68	0.02	—	0.06	100.—

d) Születési hely.

Félév	Valamennyi osztályban volt								összesen
	helybeli	Csonka-magyarországról való	csehszlovák		román	jugoszláv	osztrák	egyéb külföldről való	
			uraiom	alatt levő elszakított területről való					
I.	954	1176	118	165	63	5	78	2559	
II.	854	1067	118	151	55	3	76	2324	
Közép-érték	904	1121.5	118	158	59	4	77	2441.5	
%-ban	37.03	45.94	4.83	6.47	2.42	0.16	3.15	100	

e) A szülők polgári állása.

Félév	Valamennyi osztályban volt																			
	földműves, gazda, kisbirtokos	közép- és nagybirtokos	kisiparos és kis-kereskedő	nagyiparos, nagy-kereskedő, gyáros	tanár, tanító, lelkész	orvos, gyógyszerész, ügyvéd, mérnök (okleveles)	más értelmiségi és magánzó	tisztviselő												összesen
								állami	törvényhatósági	községi	magán-egyleti, iparvállalati	katonatiszt	állás, szolg. egyéb	nyugdíjas	örög, állás, foglalkozás nélküli	nagykorú hallgató	ismeretlen			
I.	99	37	221	31	151	185	139	277	24	48	194	25	92	289	237	490	20	2559		
II.	105	29	204	28	135	164	110	243	16	39	165	19	87	267	248	435	30	2324		
Közép-érték	102	33	212.5	29.5	143	174.5	124.5	260	20	43.5	179.5	22	89.5	278	242.5	462.5	25	2441.5		
%-ban	4.18	1.35	8.70	1.21	5.86	7.15	5.10	10.65	0.82	1.78	7.35	0.90	3.67	11.39	9.93	18.94	1.02	100.—		

f) Államvizsgák és szigorlatok.

Az osztály megnevezése	Állam- vizsga vagy szigorlat	Állam- vizsga		Elő- szigor- lat	I.	II.	III.	IV.	Kiegészítő						Doktori szigor- lat	Szigorlat összesen						
		első ízben	pótlólag, (javító, ismétlő)						I.	II.	III.	szigorlat										
				szigorlat								első ízben	pótlólag, (javító, ismétlő)	első ízben	pótlólag, (javító, ismétlő)	első ízben	pótlólag, (javító, ismétlő)	első ízben	pótlólag, (javító, ismétlő)			
Mérnöki	tartatott	—	—	—	—	38	25	60	34	65	22									—	—	—
	elfogadta- tott	—	—	—	—	17	19	31	26	49	20	—	—	—	—	—	—	—	1	—	98	65
Építészmérnöki	tartatott	—	—	—	—	16	11	22	8	25	15	—	—	—	—	—	—	—	1	—	64	34
	elfogadta- tott	—	—	—	—	8	10	17	6	19	13	—	—	—	—	—	—	—	1	—	45	29
Gépészmérnöki	tartatott	—	—	—	—	69	47	98	50	90	24	—	—	—	—	—	—	—	1	—	258	121
	elfogadta- tott	—	—	—	—	35	40	53	38	72	20	—	—	—	—	—	—	—	1	—	161	98
Vegyészmérnöki	tartatott	—	—	—	—	27	6	15	1	22	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—	65	13
	elfogadta- tott	—	—	—	—	20	4	14	1	15	6	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	11

Bányamérnöki	tartatott	—	—	—	—	12	5	6	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	15
	elfogadtatott	—	—	—	—	8	3	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	8
Vaskohó- mérnöki	tartatott	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1
	elfogadtatott	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Fémkohó- mérnöki	tartatott	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1
	elfogadtatott	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Erdőmérnöki	tartatott	—	—	—	—	16	12	19	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	23
	elfogadtatott	—	—	—	—	5	8	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	16
Mezőgazdasági	tartatott	4	—	—	—	41	34	42	21	31	15	—	—	—	—	4	—	—	—	18	—	140	70
	elfogadtatott	4	—	—	—	18	28	27	15	17	14	—	—	—	—	4	—	—	—	18	—	88	57
Állatorvosi	tartatott	—	—	83	82	88	54	33	26	28	47	—	—	—	—	—	—	—	—	31	9	263	218
	elfogadtatott	—	—	33	47	23	34	26	20	16	31	—	—	—	—	—	—	—	—	31	9	129	141
Közgazdasági és keresked.	tartatott	16	7	59	12	49	53	102	26	56	21	—	—	36	4	—	—	—	—	65	—	383	123
	elfogadtatott	14	4	37	12	22	33	74	24	41	17	—	—	27	4	—	—	—	—	61	—	276	94
Közigazgatási	tartatott	11	6	18	8	19	14	27	16	50	13	42	4	—	—	—	—	—	—	25	1	192	62
	elfogadtatott	8	4	9	7	8	9	17	12	38	10	30	4	—	—	—	—	—	—	24	1	134	47
Egyéves közg. tanfolyam	tartatott	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	13	1
	elfogadtatott	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	11	1
Tanárképzői	tartatott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12	—
	elfogadtatott	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12	—
Összesen	tartatott	31	13	160	102	388	263	425	203	367	163	42	4	36	4	4	—	—	—	162	11	1615	763
	elfogadtatott	26	8	79	66	173	190	272	155	267	131	30	4	27	4	4	—	—	—	156	11	1034	569

g) Oklevelek.

Az oklevél megnevezése		Az oklevelet nyert egyének, illetve azok száma, akik részére honosított oklevél adatot ki			Az 1936/37. tanévben oklevelet nyert összes egyének közül																	
					vallású									magyar honos	külföldi honosságú, mégpedig							
		összesen	férfi	nő	római kat.	görög kat.	református	ág. hitv. ev.	görög keleti	unitárius	izraelita	egyéb	osztrák		csehszlovák	román	jugoszláv	bolgár	német	orosz	török	egyéb
Mérnöki oklevél	hazai oklevél	69	69	—	43	1	6	8	1	—	10	—	66	—	—	1	1	—	—	1	—	—
	honosított oklevél	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Építésmérnöki oklevél	hazai oklevél	32	32	—	17	—	7	1	—	—	7	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	honosított oklevél	5	5	—	1	—	1	1	—	—	2	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gépészmérnöki oklevél	hazai oklevél	97	97	—	58	2	15	11	1	—	10	—	95	—	—	1	1	—	—	—	—	—
	honosított oklevél	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vegyészmérnöki oklevél	hazai oklevél	21	21	—	11	—	6	2	—	—	2	—	18	—	2	1	—	—	—	—	—	—
	honosított oklevél	6	6	—	3	—	1	1	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Bányamérnöki oklevél	hazai oklevél	8	8	—	6	1	1	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fémkohómérnöki oklevél	hazai oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaskohómérnöki oklevél	hazai oklevél	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erdőmérnöki oklevél	hazai oklevél	18	18	—	15	—	2	1	—	—	—	—	16	—	—	1	—	—	1	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mezőgazdasági oklevél	hazai oklevél	29	28	1	17	1	3	4	—	1	3	—	28	1	—	—	—	—	—	—
	honosított o.	2	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Állatorvosi oklevél	hazai oklevél	47	47	—	35	—	7	4	—	—	1	—	47	—	—	—	—	—	—	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Okl. közgazda (Közgazd. és kereskedelmi osztályon végzett)	hazai oklevél	62	48	14	33	1	3	5	—	—	20	—	58	—	—	3	1	—	—	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Okl. közgazda (Közigazgatási osztályon végzett)	hazai oklevél	30	30	—	21	—	5	3	—	—	1	—	30	—	—	—	—	—	—	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Közgazdaságtudományi oklevél (Egyéves közgazd. tanfolyamon végzett)	hazai oklevél	7	7	—	4	—	2	1	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—
	honosított o.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	hazai oklevél	421	406	15	261	6	57	40	2	1	54	—	406	1	2	7	3	—	1	1
	honosított o.	16	16	—	6	—	3	3	—	—	4	—	16	—	—	—	—	—	—	—

Bányamérnök- tudományi doktori	hazai oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	honosított oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kohómérnök- tudományi doktori	hazai oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	honosított oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Erdőmérnök- tudományi doktori	hazai oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	honosított oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mezőgazdaság- tudományi doktori	hazai oklevél	16	16	—	9	—	1	—	1	1	4	—	16	—	—	—	—	—	—	—	
	honosított oklevél	2	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	
Állatorvos- tudományi doktori	hazai oklevél	40	40	—	26	—	7	3	—	—	4	—	40	—	—	—	—	—	—	—	
	honosított oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Közgazdaság- tudományi doktori (közgazdasági és keres- ked. osztályon végzett)	hazai oklevél	72	65	7	34	1	10	7	—	—	19	1	69	—	—	1	1	—	—	—	1
	honosított oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Közgazdaság- tudományi doktori (közgazgatási osztályon végzett)	hazai oklevél	26	26	—	17	—	5	3	—	—	1	—	25	1	—	—	—	—	—	—	
	honosított oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Közgazdaság- tudományi doktori (egyéves közgazdasági tanfolyamon végzett)	hazai oklevél	10	10	—	4	—	1	4	—	—	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—	
	honosított oklevél	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	hazai oklevél	167	160	7	93	1	24	17	1	1	29	1	163	1	—	1	1	—	—	—	1
	honosított oklevél	2	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—

XXI.

M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Orvosi Rendelőintézetének működése az 1936/37. tanévben.

Az Intézet a lefolyt tanévben is eleget téve kettős feladatának: a prevenciót szolgáló általános orvosi vizsgálatokat végezte és a betegként jelentkező hallgatókat gyógykezelte.

Általános vizsgálatban (minden osztályon és ezenfelül az első és nyolcad féléveseknél: antropometriás felvétel — vércsoport-meghatározás, vérserumvizsgálat — röntgenátvilágítás és elektrokardiografia) 4582 hallgató részesült, akiknek 47%-a jól, 42%-a közepesen és 11%-a gyengén fejlettnak és tápláltnak találtott. A testnevelésre kötelezettek száma 2052 volt, akik közül 212-öt különböző testi bántalmak vagy fogyatkozások miatt felmentésre ajánlottak. A megvizsgáltak létszámának, a testnevelésre kötelezetteknek és az az alól felmentetteknek karok szerinti megoszlását a következő táblázat szemlélteti:

Karok:	Megvizsgáltott	Testnevelés kötelesek alól felment. száma	
Mérnök-építésmérnöki Gépész-vegyésmérnöki	1882	815	68
Bánya-kohó-erdőmérnöki	415	226	13
Mezőgazd.-állatorvosi	990	322	38
Közgazdaságtudományi	1203	689	93
Összesen	4499	2052	212

Gyógykezelés céljából 2865 hallgató kereste fel az Intézetet, akik 9538 kezelési napot vettek igénybe. A jelentkezett beteg hallgatóknak szakrendelések szerinti megoszlása a következő volt:

Szakoszt.	bel	seb	bőr	hugy ivar	fog	orr fill gége	szem	Röntg.	lab.	összesen
Uj beteg	547	349	390	112	199	415	269	319	265	2865
Kez. nap.	1943	664	1443	756	2530	1024	185	143	850	9538
Összesen	2490	1013	1833	868	2729	1439	454	462	1115	12403

Figyelemreméltó, hogy a jelentkezettek közül 36 szív-, 70 ideg-, 35 különböző fajtájú tuberkulotikus és 137 nemi-betegségben szenvedett.

Az Orvosi Rendelőintézet összfordalma a múlt (1936/37) egyetemi évben: 16902.

XXII.

A műegyetemi menzák működése az 1936/37. tanévben.*I. Mérnöki és építészmérnöki, valamint gépész- és vegyészmérnöki karon.*

a) Államsegély. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium által a „Technikus Ebéd“ 1935/36. tanévi étellemezési segélye címén engedélyezett összeg	8.885.80 P
b) A hallgatók által az 1936/37. tanévre fizetett közjótékony-sági díjakból befolyt összeg	5.013.— „
A Diákjóléti Alapból menzasegélyek megtérítésére engedélyezett összeg	5.934.20 „
Összesen:	19.833.— „

Az 1936/37. tanévben kiszolgáltatott ebédek száma:

1936. szeptember 14-től 1937. január 31-ig . . .	33.242
1937. január. 4-től 1937. június 27-ig	34.668

Összesen: 87.930

Ezekből 12.936 egész ingyenes, 16.527 féldíjas volt.

*II. Mezőgazdasági és állatorvosi karon.**Mezőgazdasági osztály:*

Az osztály az 1936/37. tanév folyamán összesen 11.606 féldíjas vacsorát engedélyezett, e kedvezmény összesen 1.072 pengő 50 fillért tett ki.

Állatorvosi osztály.

a) Államsegély	2.470.— P
b) Egyéb bevételek:	
Kamatjövedelem	129.81 „
Összesen:	2.599.81 P

Az 1936/37. tanévben kiszolgáltatott ebédek száma:

100%-os ingyenes	—
75%-ban „	3.574
50%-ban „	5.342
25%-ban „	4.632

Összesen: 13.548

III. Közgazdaságtudományi karon.

A kar az 1936/37. tanév folyamán összesen 26.936 féldíjas vacsorát engedélyezett, e kedvezmény összesen 4.810 pengőt tett ki.

TARTALOMJEGYZÉK

Első rész: Beszédék.

I. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 1937/38. tanévének az 1937. évi október hó 9-én tartott megnyitó ünnepi közgyűlésén mondott beszédék:

1. *Dr. Szabó Gusztáv* 1936/37. tanévi rector magnificus beszámoló beszéde 7
2. *Dr. gróf Teleki Pál* 1937/38. tanévi rector magnificus tanévnyitó beszéde 33

II. A bánya-, kohó- és erdőmérnöki karnak Sopronban az 1937. évi október hó 16-án külön tartott tanévnyitó ünnepélyén mondott beszédék:

1. *Dr. gróf Teleki Pál* rector magnificus megnyitó beszéde 51
2. *Roth Gyulának*, a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar dékánjának székfoglaló beszéde 56

III. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem állatorvosi osztályának az állatorvosi szakoktatás megindulásának 150. évfordulója alkalmából 1937. évi március hó 20-án tartott jubileumi ünnepélye: 71

IV. *Dr. Świętosławski Wojciech* Lengyelország vallás- és közoktatásügyi miniszterének a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává avatása 113

V. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Soproni Nyári Egyetemi tanfolyamának 1937. évi augusztus hó 1-én vasárnap d. e. 10 órakor Sopronban a városháza dísztermében tartott megnyitó ünnepélyén mondott beszédék 129

Jelentés a József Nádor Műegyetem Soproni nyári tanfolyamának (Nyári Egyetem) I. évről 146

Második rész: Évkönyv.

I. Rektorok és dékánok névsora a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem megszervezéséig:

1. A M. Kir. József-Műegyetem volt rektorainak és dékánjainak névsora a Műegyetem egyetemi szervezetének elnyerése óta:
 - a) Rektorok névsora 155
 - b) Dékánok névsora 156
2. A M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola volt rektorainak névsora a főiskolának főiskolai rangra történt emelése óta 158
3. A M. Kir. Állatorvosi Főiskola volt rektorainak névsora a főiskola önkormányzati szervezetének elnyerése óta 158

4. A budapesti Kir. M. Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar volt dékánjainak névsora a kar alapítása óta	158
II. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rektorainak és dékánjainak névsora	159
III. Tiszteletbeli doktorok (Doctores honoris causa) a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem megszervezéséig:	
1. a M. Kir. József-Műegyetemen	160
2. a M. Kir. Állatorvosi Főiskolán	160
3. a budapesti Kir. M. Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Karon	161
IV. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tiszteletbeli doktorai	162
V. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem nyilvános rendes, nyilvános rendkívüli és címzetes (tiszteletbeli) tanárainak bejelentett irodalmi és egyéb szakszerű működése az 1936/37. tanévben	163
VI. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanszékeinek és intézeteinek tudományos és kutató működése az 1936/37. tanévben	181
VII. Kirándulások és mérőgyakorlatok az 1936/37. tanév folyamán	210
VIII. Kimutatás azokról az értékesebb, 100 pengő vagy ennél nagyobb értékű ajándékokról, amelyeket a M. Kir. József Nádor Műegyetem egyes tanszékei, szertárai, intézetei az 1936/37. tanév folyamán kaptak	222
IX. Kimutatás a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem könyvtárai részére beérkezett, 100 P-s vagy ennél nagyobb értékű könyv- és folyóirat-adományokról az 1936/37. tanévben	223
X. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem könyvtárainak állománya az 1936/37. tanév végén	224
XI. Kimutatás az 1936/37. tanévben kiosztott különböző ösztöndíjakról, pálya- és jutalomdíjakról, valamint tanulmányi segélyekről	226
XII. Kimutatás azokról a hallgatókról, akik az 1936/37. tanévben kitűnő szigorlatot, vagy kitűnő alapvizsgát tettek	234
XIII. Névjegyzéke azoknak, akik kitűnő oklevelet és kitűnő doktori oklevelet nyertek az 1936/37. tanév folyamán	236
XIV. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen az 1936/37. tanévben doktorokká avatottak névjegyzéke	237
XV. Névjegyzéke azoknak, a végzett hallgatóknak, akik az 1936/37. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen oklevelet szereztek:	
1. mérnökök	242
2. építésmérnökök	244
3. gépésmérnökök	244
4. vegyész-mérnökök	247
5. bányamérnökök	247

6. vaskohómérnökök	247
7. erdómérnökök	248
8. mezőgazdák	248
9. mezőgazdasági oklevelesek	249
10. állatorvosok	249
11. közgazdák	250
12. közgazdaságtudományi oklevelesek	252
XVI. Névjegyzéke azoknak, akiknek külföldi oklevele az 1936/37. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen honosítottatott	253
XVII. Névjegyzéke azoknak, akiknek külföldi doktori oklevele az 1936/37. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen honosítottatott	254
XVIII. Névjegyzéke a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemre az 1936/37. tanévben beiratkozott hallgatóknak	255
XIX. Adatok a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 1936/37. tanévről	281
XX. A hallgatókra vonatkozó statisztikai adatok (1936/37)	282
XXI. A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Orvosi Rendelőintézetének működése az 1936/37. tanévben	290
XXII. A műegyetemi menzák működése az 1936/37. tanévben	291
XXIII. A Központi Diákjóléti Iroda kimutatása a Műegyetem Budapesten elhelyezett karainak az 1936/37. tanév I. félévében tandíjmentességben, ösztöndíjban és különféle segélyekben részesült hallgatóiról (I. melléklet)	
XXIV. A Központi Diákjóléti Iroda kimutatása a Műegyetem Budapesten elhelyezett karainak az 1936/37. tanév II. félévében tandíjmentességben, ösztöndíjban és különféle segélyekben részesült hallgatóiról (II. melléklet)	

a M. Kir. József Nádor Műegyetem Budapesten széke

Engedélyező hatóság megnevezése	Tandíjmentességben részesült				Egész	Háromnegyed	Fél	Közszolg. alk. gyermekei részére alapított
	egész mentes	tisztviselői kedvezmény és félmentes	félmentes	tisztviselői kedvezmény				
					egész mentes	tisztviselői kedvezmény és félmentes	félmentes	tisztviselői kedvezmény
M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium								
M. kir. József Nádor Műegyetem								
I. Mérnöki és építésmérnöki kar	12	6	7	41	12		13	28
II. Gépész- és vegyészmérnöki kar	32	15	34	51	28		50	40
III. Mezőgazdasági és állatorvosi kar	64	3	44	22	10	1	6	17
IV. Közgazdaságtudományi kar	50	40	78	40				43
V. Diákjóléti Iroda								
a) mérnöki, építész-, gépész- és vegyészmérnöki hallgatóknak								
b) mezőgazdasági hallgatóknak								
c) állatorvostanhallgatóknak								
d) közgazdaságtudományi kari hallgatóknak								
Műegyetemi Segélyegylet								
Összesen	158	64	163	154	50	1	69	128
	539				120			13

Összeállította: *Kappel József*
műegy. gh. segédtsízt.

Melléklet az 1936/37. évi évkönyvhöz.

<p>Faint text in the first row, left column.</p>	<p>Faint text in the first row, middle column.</p>	<p>Faint text in the first row, right column.</p>
<p>Faint text in the second row, left column.</p>	<p>Faint text in the second row, middle column.</p>	<p>Faint text in the second row, right column.</p>
<p>Faint text in the third row, left column.</p>	<p>Faint text in the third row, middle column.</p>	<p>Faint text in the third row, right column.</p>
<p>Faint text in the fourth row, left column.</p>	<p>Faint text in the fourth row, middle column.</p>	<p>Faint text in the fourth row, right column.</p>

Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

